RESPONSVM

PERILLVSTRIS, NOBILISSIMI,

atq; Integerrimi Viri, ac Iuriſconſ. Pręclariſſ. & Acutiſsimi,

D. ACHILLIS PEDROCCHAE BRIXIENSIS,

Comitis Sacri Palatij, Aulęq; Lateranenſis, & Equitis Aurati, &c.

De Interpretatione, & Reſolutione Contractus.
De Diuiduis, & Indiuiduis.
De Pactis inter Emptorem, & Venditorem.
Et quando liceat ab Emptione diſcedere.

NVNC PRIMVM IN LVCEM EDITVM.

Opus quidem eruditiſsimum, & omnibus vtriuſque iuris Studioſis, Publicis Interpretibus, Conſulentibus, Aduocatis, & Iudicibus maximo vſui, valdeq; neceſſarium: In quo arduæ, Subtiliſsimæ, ac frequentiſsimæ in praxi Materiæ, & Quæſtiones ita dilucidè, Scitè, cumulatèq; explicantur, ac diffiniuntur, vt facilime, & abſque vllo labore quiſque eas intelligere, atque vberrimos eximiæ eruditionis fructus, magna cum voluptate percipere valeat.

Cum ELENCHO locorum Communium propè ſeptingenta loca continente.

Et INDICE omnium copioſiſsimo, atque vtiliſsimo per modum Tractatus ab ipſo AVCTORE ſingulari methodo diſpoſito.

CVM PRIVILEGIIS.

BRIXIAE, Apud Thomam Bozzolam. M D I C.

Cum Licentia Superiorum.

Car. Horatij Guerguati Med. ac Philos.

Nomine perpetuo legũ celebraris Achilles.
Consilio, et rebus præstátibus orbe peractis.

Inuidiã superas, meritæ quæ est æmula laudis
Ac tibi fama decus vadẽs sup ethera tollet

Illustrifsimo, ac Reuerendifsimo

D. D. PETRO ALDOBRANDINO

S. R. E. CARDINALI AMPLISS.^MO. ETC.

Achilles Pedroccha.

SIcut multæ ſunt cauſæ, quibus tibi magno Cardinali plurimum deditus, & deuinctus ſum; ita multis rationibus muneris mei eſſe cognoui, meum hoc iuris Reſponſum tibi ipſi offerre, atq; dicare. Celeberrima quippè nominis tui fama, ſola virtute, & rebus à te præclariſſimè geſtis comparata. Inueterata, ac ſumma, qua fulges, nobilitas, magna cum dignitate, & authoritate cõiuncta. Quod S. D. N. CLEMENTIS VIII. Maximi, Sapientiſſimiq; Pontificis patrui tui, qui ſeipſum vniuerſo Orbi verè pulcherrimum, atque admirabile omnium virtutum exemplũ conſtituit: Et, vt Paſtor optimus, iram DEI à grege ſibi credito, lachrimis, pijsq; ſupplicationibus, ac B. HYACINTHO in Sanctos relato, auertit: Grauiſſimis periculis, & calamitatibus mira prouidentia, & celeritate proſpexit: Schiſmaticos ad vnitatem S. M. ECCLESIAE reuocauit: Bellorum incendia extinxit: Maximos Reges, & Principes conciliauit, & in officio continet: Valido exercitu, & opera IOANNIS FRANCISCI ALDOBRANDINI eius nepotis, Capitaneique Generalis, & OLYMPIAE prudentia, venuſtate, ac Sanctiſſimis moribus Spectatiſſimæ Sororis tuæ Viri, Scientia rei militaris, atque alijs Virtutibus, quæ in optimo quoque Imperatore deſiderari ſolent, celeberrimi, impios Turcarum, & Hæreticorum conatus depreſſit; & quamplurimos nefarios, ſacrile-

crilegosque Exules, ingenti feritate crassantes, interemit: Amissam pacem, atque tranquillitatem restituit: Christianam Rempublicam optimis legibus, & institutis reformauit: Vrbes fame laborantes annona repleuit: Inclytam Ciuitatem Ferrariam, Te supremo, ac prudentissimo Exercitus Ecclesiastici Moderatore, & nobilissimum Triumphum gloriosè Triumphante, nulla hominum patrata cæde, nulla vi hostili adhibita, S. R. ECCLESIAE *feliciter restituit: Qua in Vrbe etiam Philippum III. Catholicum Hispaniarum Regem, & Margaritam Austriacam honorificentissima, mirificaque pompa in matrimonium coniunxit: Collegium Sacri Cardinalium Senatus Viris familiæ splendore, probitate vitæ, præstanti ingenio, celebri doctrina, spectata fide, insigni pietate, ac virtute præclarissimis exornauit, & auxit: Paterna charitate omnes complectitur: Nil denique omittit, quod ad verum* DEI *cultum, & Religionis augmentum, atque ad bene, beateque viuendum, & ad veram animarum, & corporum fęlicitatem conferat; sed in hoc gloriosissimo, & augustissimo eius Pontificatu summa prudentia, ac vigilantia, iustitia, & sanctitate cuncta moderatur, & regit: Te ipsum à tanto Pontifice in partem Solicitudinis vocatum, ita studiosum illius, & F. R. Cardinalis* IOANNIS ALDOBRANDINI *patrui tui, præstantissimis animi dotibus, & virtutum meritis adeo cumulati, vt existimarent omnes, eum ad summi Pontificatus apicem peruenturum, si mors tantum decus Domui tuæ tunc non inuidisset; ita inquam studiosum imitatorem ostendis, vt merito fatendum sit, te natum ad laudem, ad gloriam, ad imperia, & non tibi Cardinalatus, ac summę Legationis dignitatem, sed te dignitati ornamento esse. Cumque verè etiam sis auitæ Virtutis hæres, singulari quoque commendatione dignus es, quod eiusdem Auitui* SYLVESTRI ALDOBRANDINI *Iurisconsultorum consultissimi, & maximi, atque alijs summis Virtutibus ornatissimi, primum Consiliorum suorum Librum, publicæ vtilitati consulendo, ediderís: vt merito omnes iuris Studiosi, & Professores tibi plurimum debeant; & ego præsertim: Cum mihi occasionem præbueris, vt quam in hoc Responso sententiam veriorem putaui, tutissimo eius authoritatis propugnaculo pluribus in locis communirem, atque eximio veræ, & omnibus numeris absolutæ eruditionis candore, quo ipsa consilia, & alia eius scripta, iampridem edita, elucent, illustrarem. His accedit ingens tuorum in me meritorum cumulus: Nam etsi me ipsum nunquam de facie videris, magnis tamen fauoribus es prosequutus. Existimaui etiam hoc idem Responsum ex eo tibi non ingratum futurum, quod alia duo (iam decimus septimus agitur annus) à me reddita in arduis sanè Causis Comitis Ricciardi Auogadri sanguinis claritate, prudentia, atque alijs virtutibus summè illustris, iam dudum in Sacro Rotæ Almæ Vrbis Auditorio agitatis, & in quarum altera Rota ipsa bis prius contra eum iudicauerat, dum dictus Sanctissimus D. N. diuini, humanique iuris peritissimus, integerrimè, ac iustissimè Auditoris munere fungeretur, & illum eximio laudis præconio mirum in modum extollerent, ac, vt Solem inter Sydera, merito suspicerent, & admirarentur omnes, fuerint eius grauissimo iudicio, & fauorabilibus vniuersi illius Celeberrimi Ordinis decisionibus comprobata. Cum igitur omni iure illud tibi debitum esse intelligas, ingenti splendore amplissimi nominis tui illustratum, atque etiam tua summa authoritate munitum, & auctum, benigne accipies: eritque meæ erga te, vniuersamque Illustrissimam Familiam tuam eximiæ, perpetuæque obseruantiæ, & grati, deuinctique animi indicium.*

TYPOGRAPHVS AD LECTORES.

CVM ad manus nostras peruenerit Historia Fabij Brusati Clerici Brixiensis de vita, Miraculis, & Martyrio Sanctorum NICOLAI, & HIERONYMI ex PEDROCCHA Familia, à Fabio Delio Romano in lucem edita, & AVCTORI dicata; curauimus, vt denuo hoc loco imprimeretur: tanquam præclarißimum, ac nobilissimum eius veræ laudis testimonium; & etiam, quia eam vobis iucundam, & ad excitandum animos vestros, vt ardentius sequamini viam salutis, perutilem putauimus. Valete.

CLARISSIMO IVRISCONSVLTO, AC PERILLVSTRI, *INTEGERRIMOQVE VIRO, ETC. D. Achilli Pedrocchæ.*

Fabius Delius Romanus S. P. D.

HISTORIAM de Vita, Miraculis, & Martyrio Sanctorum NICOLAI, & HIERONYMI iam dudum à Fabio de Brusatis Clerico Brixiensi eleganter, & accuratè conscriptam, & (Deo fauente) ab Honophrio Zarrabino Canonico regulari Congregationis Saluatoris, Cotignola nuncupato, viro sanè præclaro, vt plurima eius eruditißima monumenta testantur, inter vetustißimas quasdam membranas inuentam, triplici ratione tibi Viro præstantißimo dicandam censui.

Imprimis vt eo fruaris munere, cuius merito gloriari potes honore. Etenim hæc sunt præclarissima Stemmata nobilißima, atque summe illustris familiæ tuæ PEDROCCHAE, quibus ei adeo ingens acceßit splendor, & gloria, vt quod de alys ornatißimis Viris, ac strenuis militum Ducibus, qui iam multis seculis floruerunt, deq; eorum præclarißime gestis cumplures testantur Auctores, recensere meritò otiosum videatur: & si non nulli ex eis omnino silentio inuoluendi non sint.

Vt PEDROCCHVS, cuius cum Radagassus Gotthorum Rex summam rei militaris peritiam cognouisset, decem millium peditum copys eum præfecit: ac deinde Brixia discedens, eidem maxima cum parte exercitus imperium illius ciuitatis commisit. Tresq; eius filij sub diuersis Principibus, tum præcipuè sub Marciano Imperatore, honorificentissimè militarunt.

Et NESTORES ab Alboino Rege Longobardorum, propter eximiam illius virtutem, ac rerum feliciter gestarum memoriam, totius Galliæ Transpadanæ fuit Præfectus constitutus. Cuius quidem tanti Viri apud Regem erat opinio, vt nec quid summis de rebus, nisi cum illius consilio, committi vellet.

ACHILLES quoque vir summæ dignitatis, Ottonis secundi Imperatoris temporibus, cum à Republica Brixiensi eius patria summa imperij, belliq; administrandi, quod cum finitimis habebat, communi consilio ei commissa esset, vbi primo congressu vtrinque acriter pugnaretur, ob idq; suos vr-

b geri,

geri, ac rem in angusto esse cognouisset, is stricto gladio omnium primus in aciem processit; cuius aduentu spe illata militibus, ac reintegrato animo, cum alij alijs subsidium ferrent, audacius resistere, & fortius dimicare cęperunt; quæ res etsi suis, sibi tamen non ita feliciter successit. Quandoquidem, cum is fortissimè pugnaret, ab hostibus introclusus grauibus fuit vulneribus confectus, adeo vt diutius se sustinere non potuerit.

At si ita esset mortifere vulneratus, non prius tamen è prælio excedere voluit, quam sui victoriam reportassent; qua sibi nunciata, tunc feliciter moriendum existimauit, vbi patriam, illius morte, ab hostium immanitate liberatam videret. maximum sanè fidei, & probitatis exemplum.

Et CAROLVS *tot animi bonis cumulatus, vt in eo nil esset requirendum, quod ad amplissimum Virum pertineat: ingenio, eruditione, moribus, solertia, religione, prudentia, grauitate: vnde meritò duobus Summis, & Optimis Pontificibus Paschali nempè secundo, & Calisto secundo earissimus fuit; & vterque eius consilio, & opera in rebus grauissimis vtebatur. Cumq; pluribus summis legationibus ad Principes felicissimè functus esset, tandem à Calisto Viennensis Archiepiscopus creatur, maiora accepturus, nisi, dum ad regimen ecclesiæ suæ Metropolitanæ, & gregis sibi crediti proficiscitur, febribus correptus vitam cum morte commutasset.*

Et ANTONIVS *omnibus virtutibus, quæ in optimo Antistite desiderantur, ornatus, & de Ecclesia Dei optime meritus ab Innocentio Tertio Brixiæ Episcopus fuit electus, cum incredibili totius ciuitatis lætitia: à quo vberrimi fructus sperabantur, nisi mors inuida ante cōsecrationem ei obstitisset.*

De NICOLAO *verò Iurisconsulto præstantissimo illud nobilissimum referam encomium in marmore sculptum his verbis.* NICOLAVS PEDROCCHA *Iurisconsultus celeberrimus, præclarissimo genere natus, prudentia, fide, & pietate insignis, animi, & fortunæ bonis ornatus, publicæ vtilitatis propugnator, In omni re graui ita se gessit, quod merito omnium ciuium Brixianorum, externarumq; gentium consensu Sapientissimus, & omni laude dignus iudicatus fuit.*

Non omitto etiam PETRVMFRANCISCVM *ipsius Nicolai nepotem, &* ANTONII *iunioris bello paceq; clarissimi filium, proauum tuum summæ authoritatis Virum (cuius grauissimo consilio, ac singulari virtute, & prudentia ardua queq; fæliciter expediebantur) tantæ sanctitatis fuisse, quod is de hora mortis suæ, qua nihil est incertius, certissimus à Deo fieri meruerit; & eam, aliaq; admiranda prædixerit.*

Et PETRVS *eius filius auusq; tuus, amplissimus quidem, & grauissimus Vir, tam singulari prudentia, præstanti ingenio, dexteritate, grauitate, iustitia, atque constantia, & sincera fide urbem Brixiam rexit, eiusq; dignitatem, & decus ita semper sustinuit, quod ingens, & celeberrimum nomen apud omnes habere meruerit.*

Illæsum verò animi candorem, ac summam IOANNIS BAPTISTAE *patris tui probitatem, religionem, pietatem, humanitatem, & optimo mores nemo est, qui nesciat.*

Altera, & potissima ratio est, meritorum tuorum cumulus. Etenim non satis putasti tam ingenti maiorum tuorum splendore, & gloria, ac etiam materni generis claritate niti; & nobilissimas, illustrissimasq; familias necessitudine attingere; quod propria etiam virtute, & rerum à te fæliciter gestarum memoria frequentem in sempiternum famam, summa cum nominis tui, ac familiæ tuæ laude, & honore, comparere voluisti; & integerrime, ac innocentissime viuere; vt merito inter bonos optimus, & inter optimos clarissimus habearis; atque omnes animi tui magnitudinem, constantiam, prudentiam, fidem, religionem, pietatem, modestiam, & morum comitatem, nec non ingenij præstantiā, & acumen, consilij grauitatem, & summam in vtroque iure scriptorum tuorum (cum maxima vsu frequentium causarum forensium dilucidatione, & omnium vtilitate editorum) eruditionem, ordinem, elegantiam, & copiam per orbem concelebrant, & admirantur. Cumq; ad omnem natus sis summum honorem, dignitatem, & gloriam, malisq; celebranda facere, quam celebrari, cætera, quæ ad amplitudinem laudis virtutem tuarum pertinent, silentio committam.

Tertia demum est ratio, vt eidem Cotignolæ morem gererem, atque id, quod ipse (nisi fuisset morte preuentus) facere, aliasq; suas luculentissimas lucubrationes sub tuo nomine, tuoq; felicissimo auspicio emittere constituerat, aliqua ex parte explerem. Tu igitur propensæ ipsius Cotignolæ in maximis tuis meritis voluntati, ac summa obseruantiæ erga te meæ munusculum hoc, preciosum tamen, & illustre, acceptum referas velim; meq; pro tua ineffabili humanitate in numero eorum, qui tibi sunt cariores, recipias, & tibi ipsi plurimum commendatum facias.

Reliquum est, vt vna cum omnibus alijs Christi fidelibus Deo nostro clementissimo quantas maximas animus noster capere potest gratias agamus, quòd huiusmodi historiam diutius delitescere non permiserit; sed sicut ipsorum Sanctorum Martyrum corpora in Basilica Saluatoris Brixiæ venerantur, & eos inuocantibus, indefessi apud ipsum Deum extant patroni; ita voluerit eorum vitam, miracula, & martyrium omnibus innotescere. Vale. *Romæ Kalen. Februarij.* 1591.

HISTORIA
FABII BRVSATI
CLERICI BRIXIENSIS,
DE VITA, ET MIRACVLIS
Sanctorum NICOLAI, & HIERONYMI
Ex Pedroccha Familia.

Ac eorum Martyrio Brixiæ peracto Anno Salutis CXXXIII.

EGIDIVS PEDROCCHA Patricius Brixiẽsis inueterata nobilitate insignis (cum eius ataui sint ab Vrbe Roma ex vetustissima, & perillustri progenie oriundi) ac bellica virtute clarissimus, & maximis in Romanum Imperium meritis, alijsq; tum animi, tum fortunæ bonis ornatus, Apollonio quinto Brixiæ Episcopo sanctissimo concionante, ad Christum conuersus, ab ipsoq; Antistite baptizatus, nihil magis cordi habuit, aut ardentius concupiuit, quam vt vniuersa familia, tum præcipuè ambo eius filij, quorum prior natu ERASTVS, iunior verò PERSIVS, vocabatur, ex PORTIA nobilissima, & pudicissima coniuge suscepti, Euangelicis dogmatibus eruditi, & sacro Baptismatis lauacro regenerati, Redemptori suo fideliter inseruirẽt: & meruit voti compos fieri. Nam filij patris monitis, & exemplo permoti, ac Diui Apollonij concionibus edocti, & baptismatis charactere insigniti, summa cum lætitia, & exultatione Christi fidelium numerum auxere. & deinceps Erastus NICOLAVS, & Persius EMANVEL est vocatus: quos demum mater, cui EVGENIAE nomen impositum fuit, totaq; familia est subsequuta.

At NICOLAVS, cum paulo post conuersionem EMANVELE fratre, & parentibus esset orbatus, superstitibus dumtaxat IVLIANA vxore præclari generis, integritate morum, ac pietate, cæterisq; animi dotibus nulli secunda ELEONORA prius nuncupata, & PETRO ex ea vnico filio adolescente egregio (à quo, tanquam ab vberrimo, & perenni fonte religionis, probitatis, & fidei, futuris seculis quam plures illustres, ac pace, & bello clarissimi, & inuictissimi prodiere Viri de Christiana Republica optimè meriti: & PEDROCCHA agnatio celebris, & summo in honore semper habita fuit) ad omnia opera misericordiæ exequenda se se dedit, haud ignarus, quòd, qui pronus est ad misericordiam, benedicetur: & diuitias, quibus affluebat, in pauperes, & alios pios vsus conuertit, faciens sibi sacculos, qui non veterascunt, & Thesaurum indeficientem in cœlis, quo fur non appropiat, nec tinea corrumpit.

Cum verò NICOLAVS non minus eloquentia, quam ingenio præcelleret, politioribus litteris à teneris annis apprime imbutus, summo studio Sacris litteris operam dedit, vt non vulgarem rerum diuinarum cognitionem haberet, cuius medio tutius, & facilius credentes in fide confirmaret, & idolatras ad Christum conuerteret. Quamobrem, Spiritusancto cooperante, breui eius apicem conscendit: ita vt mirarentur omnes, qui eum audiebant. Et mortua IVLIANA vxore, curaq; rei familiaris PETRO filio commissa, liberior factus, tāto soli Deo intentus orationibus, ieiunijs, & conuersi infidelium vacauit ardentius, quanto à rebus familiaribus iam alienus vixit expeditius.

Ac primum sibi HIERONYMVM, ante Baptismum ATTILIVM nuncupatum, eius patruelem in collegam delegit, ratus se feliciter omnia peracturum, si huius Viri, qui, vti eiusdem agnationis, ætatis, & animi, ita in pauperibus alendis, ægrotis inuisendis, desperatis, & calamitosis consolandis, viduis, & pupillis acerrime tuendis, nullum deniq; genus pietatis omittendo, sed vitam sanctissimam traducendo, ei æque coniunctus erat. Ex quo factum est, vt non multo post vtriusq; opera, consilio, & exemplo, tum præcipue NICOLAO euangelizante, plurimi ex infidelibus, tam Brixiæ, quam in oppidis ei subiectis commorantibus, commentitijs Dijs relictis, fidem, & veram Christi religionem profiterentur.

Dum autem hi sanctissimi viri in dies ardentius, ac studiosius susceptum

sceptum

sceptum munus explere contendunt, & in nomine IESV eijciunt Dæmonia, & cæcis oculorum lumen, surdis auditum, & mutis loquelam restituunt, ac plures alios male habentes sanos reddunt, atque ob id credentium numerum augent, nec pœnas, quibus passim Christiani afficiebantur, reformidant, ab exploratoribus ad Præsidem in Cisalpina, & Vinetia vices Imperij gerentem delati, accusantur, quòd à Romanorum Religione dissentiunt, & Christianam sequuntur, & complures trahunt in eandem sententiam: quibus auditis, Præses confestim eos comprehendi, & ad se adduci iubet.

Et quamuis ea tempestate, propter frequentes cædes, pauci reperirentur, qui nomen Christi palam profiteri, & vix perfecti se Christianos asserere auderent: quinimò Christi fidelium multi per deserta fugitantes metu mortis latitarent: & plures etiam comprehensi blanditijs, & vanis istius mundi honoribus pellecti, aut tormentis superati, à sanctissima Redemptoris nostri religione auerterent: ambo tamen ipsi nobilissimi, & fortissimi Christianæ fidei propugnatores viriliter, & constantissimè ante Præsidem steterunt, neque eius blanditijs, & pollicitationibus decipi, aut minis deterreri potuerunt, vt à via veritatis declinarent.

Quinetiam NICOLAVS graui oratione adeò perspicuè rationem nostri dogmatis reddidit, & honestatem Christianæ religionis exposuit, vt duo Præsidis familiares idem publicè affirmare, & eam sequi non dubitauerint. Quamobrem ipse Præses, ira commotus, & vehementi ardens indignatione, familiares in carcerem trudi, ac NICOLAVM, & HIERONYMVM intra duos angustissimos parietes, vt vix respirare possent, includi imperat: quo in loco nec orationes vnquam, nec ieiunia prætermisere. Mense autem quarto eorum captiuitatis à PETRO NICOLAI filio, & multis alijs fidelibus noctu è parietibus liberantur.

Ipsi verò non præteritis angustijs, & incommodis victi, nec imminentibus, aut futuris periculis deterriti intermissam prædicationem confidentius aggrediuntur. Etenim Viri Sancti quo maiore persequutione premuntur, eo ad prædicandum acrius instigantur. vt D. Gregorius ait.

Qua ex re Præses maiore percitus ira, dum ad æternæ salutis beatitudinem omnes inuitant, illud in Psalm. Prophetæ promissum implentes.

Docebo iniquos vias tuas, & impij ad te conuertentur. denuò eius iussu comprehenduntur, & nudati, ac virginis cæsi, maximisq; cruciatibus

tibus affecti, & ferè femiuiui relicti, in fœtidum carcerem conijciuntur: ipfis non ceffantibus Hymnis, & Pfalmis Dominum benedicere, & laudare. Die autem fequenti, mirantibus omnibus, liberi exierunt.

Et cum eo tempore in fuburbijs adeo ingens incendium exortum effet, quod minimè comprimi poffet, fanctifsimi Martyres folo figno Crucis illud extinxerunt.

Atque ad vitam reuocarunt duos tunc flammis combuftos.

Permultis etiam infidelibus in vnum collatis facra fubuertere, & veram fidem, eiusque propugnatores oppugnare contendentibus, cum mediocri Chriftianorum comitatu verbo, & armis refiftere non dubitarunt. Et factum eft, vt eo conflictu non pauci infidelium occumberent, & plerique ex Chriftianis Martyrio coronarentur.

Ipfi autem multis vulneribus confecti, ad Præfidem tertio addududucuntur, qui cognita in præteritis tormentis eorum conftantia, ad nouum fupplicij genus confugiens, vnguibus ferreis dilacerari iubet eorum vulnera: fed conualefcunt ftatim, & vngues ferreos hebetes, & obtufos reddunt.

Eductos fuper candentes prunas, ambulare nudis pedibus cogit: vt fuper flores eunt illæfi.

Dentes, eis eiectos, continuo renatos accipiunt.

Galeas, & Thoraces ignitos fuftinent, nec offenduntur.

Oleum per ora feruidum infufum, veluti fuauifsimum liquorem combibunt.

Allato Iouis (cui mirificum in Chinneæ colle conftructum erat templum, quod poftea mutatum ob Beati Petri honorem, iuffu cuius eo loci Diuus Barnabas facra celebrauit, Sancti Petri in Olieto eft appellatum) allato inquam Iouis Simulacro, vt adorent minaciter hortatur: illis autem, oculis ad Cœlum eleuatis, Iefum inuocantibus, æneus Iupiter in puluerem foluitur. Et ob id multi Idolatræ aftantes, cum hæc figna, & prodigia, illosq; Dijs fuis fortiores vidiffent, ad Chriftum conuertuntur.

Cum ergo huius impijfsimi Tyranni cura, laborq; omnis in caffum cecidiffet, & ipfe toties fe delufum animaduerteret, in diem craftinam capite eos cædi iufsit.

Nocte autem media, cum effent in carcere pofiti, vnus ex cuftodibus iam conuerfus, cæteris dormientibus, alloquendi ipfos Martyres per feneftellam ferream copiam dedit Sanctifsimo Brixiæ Epifcopo, qui cum paucis quibufdam illuc accefferat, vt pane Angelo-

rum

rum cibaret eos, quos exoptare communicari Domino, priusquam ex corporis vinculis euolarent, ab Angelo monitus fuerat.

Et vidit eos ingenti splendore consceptos: allatamq; Eucharestiam læti acceperunt, Deo primum, deinde Antistiti gratias agentes. Et cum de Passione Christi, deque ineffabili eius amore erga genus humanum sermonem in multam noctem produxissent, iam expergiscentibus alijs custodibus, Antistes eos benedixit: & à NICOLAO deprecatus, quod PETRVM filium, tunc absentem, consilio adiuaret, quo in fide, quam iam constanter profitebatur, in dies magis proficeret, & semper se talem re ipsa ostenderet, qualem verum Christi imitatorem decet: se pro pastoralis officij sui munere eius desiderio non defuturum affirmauit, & minimè dubitare asseruit, quin PETRVS hac in re, & Patris, & HIERONYMI virtutem æmuletur, simulq; omnes posteris omnibus optimum, & præclarissimum religionis, & veræ fidei exemplum relinquant: & multis verbis vltro citroq; habitis, non sine lachrymis ab eis discessit.

Orto autem sole NICOLAVS, & HIERONYMVS à Cæsarianis militibus, Præsidis sententiam exequentibus, paulo extra Vrbem Brixiam in viam tunc Cremonensem appellatam ducti, in loco, qui nunc Burgus Sancti Faustini ad sanguinem nuncupatur, læto admodum vultu, capitum amputatione, Martyrio coronantur. Anno à Natali Christi die CXXXIII. Kalendis Iulij, Pontificatus verò Telesphori Anno II. & XIIII. Imperij Aelij Adriani, qui primo quidem Christianis admodum aduersatus est, licèt postea, cognita eorum religione, & pietate, in eos beneficus fuerit, ibiq; eorum corpora à fidelibus sepeliuntur.

Et dum quidam Ariocelius nomine huic Martyrio interesset, ac fortè aliquantulum eorum cruoris attigisset, statim à spiritibus immundis, à quibus iam diù vexatus erat, liberatus fuit.

Ex quibus constat hos Sanctissimos Martyres de Satana, deque eius Sectatoribus Tropheum insigne erexisse, & nobilissimum Triumphum triumphasse, quo admodum illustri, & fœlicissimæ PEDROCCHAE familiæ ingens splendor accessit, & gloria omni æuo duratura.

Hæc de Vita, Miraculis, & Martyrio horum Sanctorum Martyrum Vrbis Brixiæ breuiter, & fideliter recensere, & his scriptis committere elaboraui ego Fabius de Brusatis annos natus quinquaginta sex, Menses quatuor, dies vndecim, ciuis, & Clericus Brixiensis

ad

ad Christianæ Religionis augmentum, & Summi Dei laudem, qui mirabilis est, & gloriosus in Sanctis suis. Et huic meo labori finem imposui in Festo Assumptionis Sanctissimæ, & Immaculatæ, ac semper Virginis, & eius Genitricis Mariæ, Anno ab eius Partu quadringentesimo decimo sexto supra mille, quam, & ipsos Sanctos Martyres humiliter deprecor, & exoro, vt eorum intercessionibus me famulum suum indignum ita tueri, & gressus meos regere, omniaq; mea opera dirigere, & disponere dignentur, vt perpetuæ damnationis sententiam euadere, & cum electis Dei omnibus ad æterna gaudia valeam fœliciter peruenire.

Brixiæ 15. Augusti. 1416.

FINIS.

ELENCHVS LOCORVM COMMVNIVM IN INDICE CONTENTORVM.

C

D

De-

Laus.

Per-

Re-

Vni-

T. E. V.

F I N I S.

Errata sic corrigito, vbi erit litera A. interpretabitur addatur, vbi litera D. deleatur, vbi litera L. legatur.

Car.	lin.			
3	8	*arguetur,*	*l.*	*arguatur.*
5	11	*addie.*		*addic.*
7	7	*vt cuilibet,*		*& cuilibet.*
8	9	*interpretantur.*		*interpretatur.*
16	19	*tradita?*		*tradita,*
17	13	*addie.*		*addic.*
20	23	*glossa,*		*glossam.*
21	15	*Decis.*		*Deci.*
23	13	*addiec.*		*addic.*
	21	*commem*	*A*	*orat.*
	22	*Equinarius.*	*l.*	*Eguinarius.*
24	1	*idem.*	*D.*	
	7	*affirmatur,*	*l.*	*affirmat.*
	39	*nu.45.21.vol.*		*num 245. 1.volum.*
29	2	*quæ sent.*	*D.*	*quæ.*
30	33	*equinarius.*	*l.*	*eguinarius.*
33	30	*Fabian.*		*Fabio*

Car.	lin.			
36	29	*electißimus.*	*l.*	*lectißimus.*
50	19	*costa, tomnes,*		*constat, om nes*
54	38	*consil.56.*		*consil. 59.*
79	27	*quæst. 185.*		*quæst.135.*
91	16	*2. 11.*		
	26	*fol. 26.*		*fol. 62.*
92	*vlt.*	*cap.2.*		*cap.11.*
109	31	*decenniu,mnon,*		*decennium, non*
110	17	*amphit.*		*emphit.*
111	4	*dilucidus,*		*dilucidius.*
114	7	*pristinam casam,*		*pristinam causam.*
118	25	*numero 20.*		*num. 32.*
	26	*numero 1.*		*num. 2.*
119	14	*qui granis,*		*qui grani.*
164	*penult.*	*consil. 36.*		*consil. 86.*
171	2	*surpa*		*supra.*

RESPONSVM
PERILLVSTRIS, NOBILISSIMI,
ATQVE INTEGERRIMI VIRI,
Ac Iurisconsulti Clarissimi, & Acutissimi.
D. ACHILLIS PEDROCCHÆ
BRIXIENSIS,
COMITIS SACRI PALATII,
Aulæque Lateranensis, & Equitis Aurati, &c.

De Interpretatione, & resolutione Contractus.
De Diuiduis, & indiuiduis.
De Pactis inter Emptorem, & Venditorem.
Et quando liceat ab emptione discedere.

I. N. I. T. E. G. M. V. A.

SErenissimi Allobrogum, & Subalpinorum Ducis Illustris Senator, & Clarissimus Iurisconsultus D. Io. Franciscus Crauetta, vt is, qui Aymonis patris sui, viri sanè doctissimi, & celeberrimi, virtutem æmulatur, egregiè, & subtiliter consulendo pro Illustrissimo, & Excellentissimo D. Comite Francisco Martinengo Co. Malpaghæ, & Equite Ordinis Nuntiatæ, eiusdemque Serenissimi Ducis Consiliario Status, & Capitaneo Generali Armorum, ac Produce Sabau-

diæ, &c. vti emptore bonorum Vinzaschæ, & de Ramellis Territorij Laudensis Ducatus Mediolani, pretio aureorum vigintisex mille auri.

Respondit, ei licere ab ipsa emptione discedere.

Cum Magnificus D. Paulus Emilius Calculus, qui suam octauam partem vendere promisit, & scutos bis mille quingentos auri pro parte pretij Magnificus D. Octauianus Serengus eius nomine in Ciuitate Mediolani recepit, non potuerit à Senatu Mediolani, neque à Rege Catholico licentiam vendendi obtinere.

Siquidem Constitutionibus Mediolani interdicitur omnibus cuiusuis status per se, vel per interpositas personas, directè, vel per indirectum alienare aliquam rem immobilẽ, in Dominio Mediolani sitam, nõ subdito illius Dominij, sub pęna confiscationis, atq; etiã nullitatis contractus.

Cumque & ego plurimum fuerim rogatus, vt si conclusio ab eo firmata, vera, & iuridica videretur, illam comprobare vellem; multis rerum susceptarum oneribus quibus prępeditus eram posthabitis; libentissime hoc consulendi munus suscepi.

Tum vt morem gererem ipsi Excellentissimo Produci, Viro nedum dignitate, sed etiam familiæ splendore, prudentia, bellica virtute, atquę alijs animi dotibus, & rebus præclare gestis ornatissimo.

Tum præsertim studio indagandæ, ac tuendę veritatis; cuius semper amantissimus fui.

Et quoniam materies præsentis consultationis valde subtilis, frequens, & perplexa, quæstioque explicanda pulcherrima est; Ideo, quæ ad illam spectant, plenius attingere, & pertractare decreui: vt in ijs, quæ quotidiana sunt, fieri consueuit. ex sententia Pauli in l. legaui. de lib. leg. Papiniani. in l. iusto. de vsucap. Iustiniani in l. vltim. in prin. C. de bon. quæ lib. Iasonis in princ. l. vlti. C. de iure emphyt. Socini consil. 16. in prin. 4. vol. Curtij iunioris in prooemio tract. de feudis. vers. cum igitur. Ripæ in l. Centurio, in prin. de vulg. Iacobi de Bellouisu in repet. §. contrahentes. c. Romana, nu. 1. de foro cõpet. in 6. Hormanocij Deti in l. naturaliter. §. nihil cõmune. de acq. poss. in prin. Cagnoli in l. singularia, nu. 1. si cert. pet. in l. 2. nu. 1. C. de pact. inter emp. & vend. Pauli de Monte Picho in repet. l. Titia cũ testamento. §. Titia cum nuberet, in princ. de leg. 2. Panthaleonis Calderij in l. 2. in prin. C. de rescin. vend. Ferdinãdi Loazes in l. filiusfamil. §. diui. in prin. de leg. 1. Caualcani in tract. de vsufruct. mul. relic. sub nu. 1. & aliorum, quos sciens prætereo.

Infrascripta enim prima consideratione sese offerebant, quibus emptori ab huiusmodi emptione discedere non licere, verius esse respondendum videbatur. nam

PRIMO

PRIMO.

EX instrumento diei 21. Aprilis 1594. apparet, plures ac diuersos fuisse venditores, & singulos suam octauam partem vendere promisisse, ac quemlibet eorum scutos bis mille quingentos auri recepisse pro parte pretij.

Quo fit, vt vnus tantum contractus non censeatur celebratus, sed plures.

1 Etenim ex diuersitate, ac pluralitate personarum, † vt diuersitas, pluralitasque contractuum arguetur, interpretatio sumenda est. sicuti ex Bartolo in l. si Stichum. §. vltimo, in princ. de nouat. obseruat Ias. consi. 87. num. 5. vers. similiter ex diuersitate personarum. 3. volum. & apertius Clariss. & Acutiss. D. Io. Cephalus, olim Præceptor meus, omni çuo laudandus, consil. 425. num. 19. 3. volum. post Bartholomęum Socinum in l. non omnis. §. si pupillus, num. 5. & in l. si tibi, num. 6. si certum pet. & nouissime idem scribit Io. Petr. Surdus decis. Senat. Mantu. 176. sub num. 8. Francis. Becius consil. 92. num. 5. vbi Marianum Socinum, Ruynum, & Crauettam recenset.

2 Et loquitur de † contractu locationis, cuius etiam meminit Alexan. consil. 76. num. 2. 7. volum.

3 Quæ locatio † proxima est emptioni & venditioni, ijsdemque iuris regulis consistit, vt legitur in l. 2. locati, & instit. titu. eodem, in princ. atque idem asserunt Gabriel. consil. 73. in princ. volu. 1. Prætus consil. 23. num. 26. 1. volum. & Surdus consil. 150. num. 129. 1. volum.

4 Nisi contrarium † clare decisum appareat secundum Ripam de priuileg. contrac. causa pestis, sub num. 51.

5 Fit etiam interpretatio, † quod aliquid promittens duobus, vel pluribus, videatur promittere separatim, & cuilibet pro virili. l. reos. §. cũ in tabulis, vbi Ioan. Ronchegallus, num. 16. cum quadraginta sex seq. quamplurimis similibus cumulatissime confirmat, de duobus reis. l. si mihi, & Titio. in princ. de verb. oblig. l. si proprietas, & l. si quis Titio, de vsufruc. accres. l. si fundus. §. si duo, & l. aliena res. §. si pluribus, de pignor. l. 1. C. si plures vna sent. Bar. Bald. Ang. Castrens. Corne. Alex. Ias. Soc. Rui. Tiraquel. & D. Cephal. quos suis locis refert, sequitur, & de communi omnium opinione fidem facit Bursat. consil. 357. num. 3. & 16. & consil. 378. nume. 7. & 8. 4. volum.

Quibus accedunt Dyn. Petr. Rayner. de Forli. Roma. Cuma. ex cõmuni, Imol. Aret. Bero. Bertran. Paris. Afflic. Alban. & alij memorati à

Surdo,eorum sententiam comprobante, consilio 150. num. 34. 35. & 36. 1. volum.

Et præter eos idem scribunt Gaspar Caballi. in tracta. diuidui,& indiuidui,in 3.par.sub num. 115. Ofasc.decis.Pedem. 140.num.6.Rimi. iun.consilio 167.num.31.2.volum.consi.306. sub num. 14.3. volum. Octau.Vulpel.de treug.& pace.q.57.nume.3.Anton.Pereg.de iuri.& priuil.fisci,lib.6.titu.5.num.36.Caualca.decis.38.num.3.par.prima. Hier.Magonius decis.Rotæ Lucensis 9. num.32.

6 Et in terminis † contractus venditionis, Tiraquel.de retrac.conuention.§.1.glo.6.num.30.vers.& facit,& num.31.Anton.Gomez.Tomo 2. var. resolut.cap.12.sub num.1.vers.quod tamen,iunctis præcedentibus versiculis. Ludouic.decis.Perus.112.num.3.par.2.

Et vltra eos Corne. consil.41.num.3.volum.3.Socin.consil.16.nu. 7.4.volum.Ruyn.in l.stipulationes non diuiduntur,nu.38. versi.præterea,de verb.oblig.Ronchegal.in l.eandem, in princip. num.43.cum seq.& num.55.& in l.reos.§.cum in tabulis,num.34. & 61. de duobus reis.& Cacher.decis. 140.

7 Ergo, tanquam contractus diuiduus, † licet vnus ex venditoribus suam octauam partem emptori non tradiderit, nihilominus quo ad alios exequendus videtur.

8 Ratio † est,

9 Quia in diuiduis † vtile per inutile non vitiatur.l.1.§. sed si mihi, in fine, vbi Iason num.7.cum quatuordecim seq.pluribus similibus exornat.l.2. §. si stipulanti.l.quæ extrinsecus,& l.inter stipulantem.§.si stipulante in fine,de uerbor.obligat.l.sed & si decem,de constit.pecun.l. sancimus,in princ.C.de donat.& cap.utile,de regu.iur.in 6. cum alijs permultis à me allegatis consil.29.num.162.4.uol.& consil.38.num. 29. 5.uolum.

Et ex communi idem docet Vantius de nullit.in tit. de nullit. ex defec.iurisdic.num.35.uers.sed si.Curti.iun.de feudis in 6.quæst. secundæ par.princ.sub nu.10.Rimin.iuni.consil.298.nu.32.uers. ad quartum.3.uolum.Marcobrun.ab Anguil.consil.32.nume.266. 1.volum. Magonius decis.Rotæ Florenti.36. num.3. & decis.Rotæ Lucens.73. sub num.17.& Anchar.iun.q.26.num.2.lib.2.

Ex quo infert,cum numeris sequ.ad decisionem illius quęstionis,Si Prælatus concedit domum in feudum alicui recipienti pro se, & filijs masculis,& fęminis; quę tamen erat solita infeudari tantum pro masculis,an huiusmodi concessio vitietur in totum,vel saltem sustineatur, & valeat respectu masculorum? Et concludit eam, tanquam diuiduam, valere

valere quoad masculos) secutus Baldum, Fulgosium, Castrensem, Alexandrum, & plures alios ab eo relatos, inter quos Iason, Decius, Curtius, & ipsemet Ancharanus hanc opinionem communem, ab eaq; minime recedendum esse affirmant, quam ante eum egregie tuetur Curt.iun.de feudis in 6.q.2.par.princ.num.10. cum quatuor seq.

SECVNDO.

CVm diuisum sit etiam pretium inter singulos venditores, hoc quoque respectu debet interpretari † vt sit diuiduus ipse contractus: Et quod factum vnius † alijs non præiudicet. quemadmodum in terminis venditionis, factæ à pluribus vni tantum, extat responsum Vlpiani in l.quod autem. §. vlt. in fine iuncta glos. vlt.de in diem addic.

Dum glos. verba † illius textus ibi (*si varijs precijs*) exponit, idest diuisis.

Comprobatur hoc idem ex l. cum quidam. §. præterea, ibi (*pro singulis.*) C.de iure doti. vbi not. Bald. num.6.

Quod si in eodem instrumento contineantur plures res, & sint pretia distincta, † interpretandum est, plures esse venditiones. idem firmarunt.Barbat.consil.36. num.18. 2.volum. Deci. consil.421.nu.2. versic.sed in tali, & num.sequen. Socin.iun.consil.26.sub nu.8. 1.vol. Surd.plures alias leges, & authoritates allegans, consil.101.num.38. & consil.150.num.114. 1.volum. Egidi.Bossius in tit.de remiss.merced. conduct.num.21. vers. sed si.

Quibus addo Ronchegallum in l.eandem.in prin. num.91.ex intentione omnium Doctorum, de duobus reis. Albam consil.45.sub nu.3. 1.vol.Antonium Gamam decis. Supremi Senat.Regni Lusitaniæ.349. sub num. 2. & Caualcanum copiose decis.8.num.10.versic.hinc videmus cum numeris seq. par. 2.

Qui per totam illam decisionem probat, quod vendens bona allodialia pro certo pretio, & bona emphiteotica pro alio pretio, accedēte consensu directi Domini, & non aliter; si Dominus directi non vult prçstare consensum, emptor non potest in totum à contractu discedere, sed tenetur pretium soluere pro bonis allodialibus emptis; nec vēditor tenetur de euict. pro bonis emphiteoticis, si per eum non stetit: aliàs secus.

Cuius decisio comprobatur ex ijs, quæ ex communi in ijsdem ferè terminis scribit Bursat.consil.340.num.1.3.volum. licet ipse suo in casu aliter sentiat.

TERTIO.

14 Tot interpretantur esse contractus, & obligationes † quot sunt res, vel summæ in contractu deductæ, & compre-
15 hensæ; licet † sub vna verborum conceptione exprimantur. l. 1. §. sed si mihi Pamphilum. l. scire debemus. l. Titia. §. vlt. l. vbi autem non apparet. §. penult. l. quod dicitur, & l. pluribus. de verb. obligat. l. quia dicitur. de euict. l. pluribus. de acceptil. &. §. quoties. institut. tit. de inut. stipul. quibus iuribus hanc veram, & resolutiuam conclusionem dicit Ant. Gomez. variarum resolut. Tomo 2. cap. 11. num. 16. & vltra eum idem late comprobant Ias. consil. 87. in princ. versic. moueor, 3. volum. Socin. iun. consil. 26. num. 8. 1. volum. Ioan. de Amicis consil. 114. num. 4. Ant. Gama decis. supremi Senat. Regni Luscitaniæ 349. nu. 2. vers. item pro hac parte, Caualca. plures allegans decis. 8. sub num. 8. 9. & 12. par. 2.

16 Et Gomezius loco præcitato ait, idem esse † in vltimis volũtatibus. Nam si testator legat plures res in vna eademq; clausula, & oratio-
17 ne, † tot sunt legata, quot sunt res. allegat glos. Barto. & communiter Doct. in l. si ex toto. §. fin. per illum text. de leg. 1.

18 Concludit quoque idem † obseruari in iudicijs.

19 Quia si in sententia † contineantur plura capitula, tot sunt sententiæ, quot capitula. l. etiam. §. ex causa, vbi glos. Bartol. & communiter scrib. de min. l. Carmelia pia, quæ est lex vltima, de iure pat. l. quædam mulier. famil. ercisc. & l. quid autem. de recep. arbit.

Addo Decium consil. 344. nu. 3. ver. secundus casus est, Vantium de nullit. in tit. de nullit. ex defec. iurisdic. sub num. 35. & in tit. de nullit. ex defec. proces. num. 100. Franciscum Becium consil. 92. num. 4. Bursatum consil. 176. num. 39. 2. volum. Fabium Turrettum consil. 55. numer. 8. vers. & licet; cum declaratione de qua per eundem ibi. 1. volum. Hieronymum Magonium, Baldum, Romanum, & Castrensem recensentem, decis. Rotæ Florentinæ 36. sub nume. 2. & nouissime Surdum decis. Senat. Mantu. 176. sub num. 8. ita ego quoque scripsi consil. 38. num. 27. 5. volum.

20 Hoc idem obtinet † etiam in locatione secundum Franciscum Becium, post alios ab eo relatos, in allegato consil. 92. num. 3. & 4. & Caualcanum decis. 8. nu. 12. & 13. par. 2. vbi hanc opinionem approbantes allegat.

21 Similiter procedit in emptione & venditione, † vt scilicet in ea quoque locum habeat. d. l. scire debemus. de verbor. obliga. sicuti asserunt

Bald.

Bald. in l.cum eiusdem.de ędil.edic.Becius, & Caualcanus locis supra memoratis,& Surdus.d.decis. 176. num.8.

22 Atque idem obseruatur † in alijs contractibus ex sententia Baldi in in d.l.cum eiusdem,& consil.475.1.volum.Becij, Caualcani, & Surdi vbi supra.

Hoc autem nostro in casu quilibet ex venditoribus suam octauam partem vendere promisit,vt cuilibet etiam eorum aurei bis mille quingenti pro parte pretij soluti fuere. Ergo non vnus tantum, sed plures contractus celebrati censentur: etiam si sub eadem verborum conceptione videantur expresi.

23 Quamobrem illud consequens est,quod si vnus vitiatur, † seu rescisioni subiacet, atque deficit, alij tamen firmi debent remanere, & exequi. vt ex pluribus probat Gomezius de contract. cap.11.nu.16. vers. cuius effectus est,cum vers.seq.ac præter eum Deci.cons.344.num.3. vers.& tali casu.

24 Et in terminis † venditionis, scribit ipse Gomezius sub dicto nume. 16.vers.quartus effectus, qui adducit l.cum eiusdem, cum l.seq. & ibi glo.Bald.Angel.Salyc.& Fulgos.de ędilit.edic.& l.ędiles.2. §.vltimo. eodem titu.

Addo Iasonem in l.1.§.sed & si mihi, num.21.de verbor. oblig. Decium in Auth.qui rem, nume.23.C.de sacrosan.eccles.Curtium iuniorem ex communi, de feudis in 6.quęst. 2.par.princ.num.11.in fine, & 12.Cassaneum consil.63.num.14.Bursatum consil.191.sub num.16. 2.volum.Marcabrunum ab Anguil.consil.64.nu.20.1.volum. Caualcanum, post Fabianum de Mõte,Lambertegnum, Iacobum Berettam, & alios,decis.8.num.9.& seq. par.2.

Cum opinantur,& dicunt,quod vbi plura venduntur principaliter, & est ibi aliquid,quod vendi non potest, non resoluitur venditio in omnibus,sed tantum in re prohibita vendi.allegant l.domum. de contrahen.empt.glossam singularem, Abbatem, & alios in cap.querelam. de simonia.

QVARTO.

25 ACcedit l.cum plures, de euictio. Vbi licet vnum sit instrumentum,& vna venditio, si tamen corpora rerum uenditarum sint diuersa, † vno euicto, fit interpretatio, vt agatur, ac si plura essent instrumenta,& plures emptiones.

Ergo cum & in casu proposito corpora rerum venditarum diuersa esse uideantur, attento, quod quilibet ex uenditoribus

specialiter

specialiter suam octauam partem (ut prædiximus) uendere promisit, pro ea parte tantum, quæ tradita non fuit, aduersus ueditorem illam non tradentem, emptori ius competere debet, non etiam contra alios, perinde ac si plura essent instrumenta, & plures emptiones.

QVINTO.

IDem suadetur ex l. uxorem. §. agri plagam. de leg. 3. Vbi si testator grauet hæredem uendere fundum duobus, † & unus partem suam emere uelit, alter uero non, hęres partem suam illi uendere tenetur.

26

27 Et sic interpretantur, vt † inuitus incidat in cōmunionem. quam legem ad hoc perpendunt Alex. consil. 126. nu. 2. 5. vol. Ias. in l. stipulationes non diuiduntur nu. 20. vers. licet omnes. de verb. oblig. Ruinus in l. 4. §. Cato in 2. lectura sub nu. 14. eod. tit. Cagnol. in l. 2. num. 102. versic. contrariæ opinionis, C. de pact. inter empt. & vendit. Tiraquel. de retract. conuent §. 1. glos. 6. sub num. 30. versic. nempe, & versic. & licet. & Ludouic. decis. Perus. 112. num. 1. par. 2.

Qui etiam ibidem num. 2. addit aliud simile de statuto disponente, 28 quod locator non possit vendere rem locatam, † nisi prius denuntiauerit conductori, an emere velit: si sint duo conductores, & vnus nolit emere, fit interpretatio, vt alter pro sua portione emere possit. quemadmodum respondit Alex. d. consil. 126. in princ. & num. 1. & 2. 5. volum. & idem scribit Tiraquell. d. glos. 6. num. 30. vers. & authoritate, & Caballinus in tract. diuidui, & indiuidui. par. 3. sub num. 605.

Ergo etiam in proposito dicendum videtur, quod etsi vnus ex venditoribus partem suam emptori non tradiderit, alijs tamen venditoribus promissa implentibus, pro eorum portionibus emptionem exequi teneatur: neque ab illa in totum discedere valeat: etiam si inuitus incidat in communionem.

SEXTO.

QVamuis contractus esset indiuiduus, interpretari debet 29 tantum indiuiduus † quo ad singulos, non autem quo ad 30 omnes: idest, † quod singuli venditores non possint partem tantum suæ octauæ partis tradere: non etiam quod si vnus eorum suam octauam partem non tradiderit, alij, suas portiones tradentes, à commodo contractus excludantur, & emptori

ptori liceat in totum ab emptione discedere.

Et huiusmodi distinctio probatur ex l. si quis legata. §. duobus, & l. cui fundus, de condit. & demonstr.

Vbi Iabolenus I. C. differentiam constituit inter conditionem dandi adiectam vni; † & illam, quæ pluribus adijcitur: & vult quod primo casu non diuidatur: secundo vero casu in singulas personas diuisa censeatur.

32 Cum respondit, quod si testator vni fundum leget, † si decem dederit, partem fundi consequi nō potest, nisi totam pecuniā numerauerit.

33 Cæterum si eadem res sub conditione dandi decem † legata sit duobus, conditio in singulas personas diuisa videtur: Et ideo singuli pro sua parte & conditioni parere, & legatum capere possunt.

Confirmatur ex traditionibus Surdi, post alios ab eo relatos, consil. 150. numero 72. primo volum.

Cum dixit, promissionem defensionis esse indiuiduam habito respectu ad id, quod promissum est.

Nam si promissa est defensio, tantummodo pro portione virili spectante ad vnumquemq; stipulatorem, erit pro illa portione indiuidua, nec sufficiet præstare pro parte.

SEPTIMO.

34 IN indiuiduis ea sumitur interpretatio, † quod vbi plures tenentur ad aliquid non descendens ex causa hæreditaria, factum vnius alium non obligat, sed solum contrafaciens obligatur. l. vltim. ad Syllanianum, & l. de pupillo. §. si plurium, de oper. nou. nuntiat. Bartol. in l. 4. §. Cato, ante numerum 7. in 4. oppo. cum quo transeunt Ludouic. Bologni. nu. 51. & omnes ibidem, teste Hormanoċio Deto. num. 346. qui etiam refert Castrensem, Alexandrum, & Iasonem alibi idem firmantes, de verborum oblig. At sic est in proposito. Ergo &c.

OCTAVO.

35 EMptio & venditio † est contractus nominatus. l. ex hoc iure, de iustit. & iure, l. 1. & toto tit. de contrahen. empt. instit. tit. & C. & extra eodem. Bursat. consil. 191. nume. 8. secundo volum.

36 In contractibus autem nominatis † fit interpretatio, vt non sit locus resolu-

37 resolutioni sub prætextu contrauentionis: etiam † in substantialibus:
38 sed agendum est, † vel ad implementum, vel ad interesse. l. sicut. C. de acti.& obligat.l.inciuile, vbi Bald.& Salycet. C. de rei vendic.l. prima. vbi notant Doct.præcipuè Castrens.C.de acti. empt.l. in commodato. §.sicut, commod.Bartol.in l.vltima.num.13.vbi etiam Iaso. & alij, de condit.ob caus.Crot.consil.75.num.19.primo volum.Ludouic.decis. Perus.53.num.4.par.1.& Francis.Becius,alios accumulans,consi.45. numer.1.& 2.

Idem, vltra eos, responderunt Alexan.consil.212.num.2.volum.2. Ruyn.consil.128.in fine.5.volum.Alciat.consil.108.numer.5.Natta consil.219.numero 5.primo volum.Gabrielius, alios allegans, consil. 51.numero 11.primo volum.Rota Genuensis decis.56.nume.6.& M. Ant.Eugenius consilio 29.numero 29. primo volum.

Ergo licet vnus ex venditoribus contraueniat, non tradendo suam octauam partem, resolui tamen non potest contractus, sed emptor ad implementum, vel ad interesse agere debet.

NONO.

39 EMptori non licet † ab emptione discedere: etiam si † tota
40 res empta ei à venditore non tradatur: nisi defectus tradi-
41 tionis † sit in tota ipsa re, vel maxima eius parte: si vero vel dimidia pars, vel minor, quam dimidia deficiat, sumitur interpretatio, vt cogatur emptor venditionem ad-
43 implere: æstimatione † boni viri arbitratu habita, vt quod ex pretio propter defectum huiusmodi partis decrescere fuerit inuentum, ab huius præstatione liberetur. vt eleganter respondit Paulus in l. domum, de contrahen.empt.

Et conferunt alia iura, & authoritates, quas in terminis contractus
44 locationis, † vt non resoluatur, nisi contrauentio respiciat totam rem, vel maximam eius partem, congerit Beci.consil.45.num.2.

At præsenti in casu defectus traditionis rei venditę est minor, quam dimidia, cum sit tantum in octaua parte. Ergo &c.

DECIMO.

45 REm tradi † quando est in obligatione ex contractu emptionis, interpretatur quod sit diuidua obligatione, & indiuidua solutione. vt docet Ruyn. in l. stipulationes non diuiduntur, nume.30.& in l.4.§.Cato, in 2.lectura, num.13.versic. sed quidam, de

verbor.

verbor. obliga. vt etiam meminit Hormano&. Detus eodem in loco sub num. 222. idem opinatur, & nonnullos alios allegat Fabi. Turret. consil. 8. numero 84. 1. volum.

At sic est in proposito, Ergo singuli venditores ad traditionem rei venditæ dumtaxat pro virili obligati censentur.

Et propterea, vno ex illis portionem suam non tradente, alijs pro parte sua contractum implentibus, præiudicium inferri nō debet, quin contractus suum sortiatur effectum.

46 Et præsertim, quia, secuta solutione partis pretij, † dicitur ita perfe-
47 cta uenditio, vt ab ea discedere non liceat; nisi † de consensu vtriusque partis. l. 1. & 2. C. quando liceat ab empt. disce. quibus iuribus ita scribit Gozad. in l. 2. nume. 84. in fine, & 85. C. de pact. inter empt. & vend.

Et cum interuentu actus similis priori, vt sancitum est in dicta l. 1. ibique notant communiter scribentes, & glo. vltima. in l. 2. versic. quia. C. quand. lice. ab emp. disce. Doct. in l. ab emptione, per illum textum, de pact. in cap. 1. de regu. iur. in antiqu. l. nihil tam naturale. ff. eodem & l. sicut cum alijs legibus ibidem allegatis, in glos. vltima. C. de actio. & oblig. Osasc. decis. Pedem. 34. num. 5. & Ozerius instit. titu. de empt. & vendit. in rubr. num. 2.

Qui insuper ibidem nume. 3. plures enumerat casus, in quibus ipsius venditionis, & emptionis contractus ab initio nullus censetur.

Pars autem pretij in casu nostro fuit soluta, ergo &c.

48 Et triplicem venditionis † perfectionem ponit, eamq; declarat glos. prima. institut. tit. de empt. & vendit. in princip. & in l. 1. in verbo perfectam. C. de peric. & commo. rei vendit. Afflict. Decis. 280. num. 4. & 5. Iacob. Nouel. de iure prothomis. §. 7. num. 16. D. Decia. consil. 64. num. 32. 3. volum. & vltra eos Deci. consil. 178. aliàs, 179. num. 3. Surdus consil. 52. num. 56. 1. volum. D. Menochi. in 15. remed. recup. poss. num. 127. Gabriel. consil. 64. num. 6. 1. vol.

VNDECIMO.

49 Venditor, qui, absq; dolo suo, rei tradendæ facultatem non habet, † præcise tradere cogi non potest, sed fit interpretatio, vt tantum ad interesse teneatur; & illud soluendo liberetur. l. 1. in princip. l. ex empto. §. vltimo. ver. idem Neratius, de acti. empt. & l. 4. C. eodem. glos. in §. pretium in verbo tradatur, quam ibidem sequitur Aret. num. 8. & communiter scrib. instit. tit. de empt. & vendit, & hanc opinionem communiter

muniter

muniter approbatam dicit Ruin.in l. stipulationes non diuiduntur, numero 30. versic. hinc est. Socin. iun.num.427. & 428. de verb. oblig. quam etiam sequuntur, & alios idem firmantes commemorant Tiraquel. pro communi, de retract. conuent. ad finem tituli num.56. vers. & quod. Eguinarius Baro. de diuid. & indiuid. oblig. lib.3.cap.5.nu. 13. in fi.& 14 & lib.4.cap.7.num.3. Plot.ex communi in tract. de in lit. iur.§.4. num.66. Ant. Burgos, qui pariter de communi attestatur, in rub.extra de empt.& vend. num.3. Ant. Gomez. var.resolut.Tomo 2. cap.2. num 20.in 2.princ. limit. vers.confirmatur, Bursat. consil.139. num.9. & 10. 2. volum. Surdus ex magis communi, post plurimos ab eo memoratos, consil.13.num.25. & consil. 19.num.5. 1.volum.& decis. Senat. Mantu.253. num.3.

At hoc in casu vnus ex venditoribus, absq; dolo suo, non habet facultatem tradendi suam octauam partem.

Cum per constitutiones Ducatus Mediolani prohibeatur ne possit alienare in non subditum illius Ducatus: Et ipse, vt sibi alienare liceret, licentiam à Mediolanensi Senatu, neque à Rege Catholico obtinere non potuit.

Ergo contractus de quo agitur, resolutioni non debet subiacere: sed per emptorem ad interesse agendum est, & solutione huiusmodi interesse venditor ipse erit liberatus.

50 Et hæc impossibilitas tradendi dictam octauam partem † facit cessare illud absurdum & inconueniens, quod desumitur ex l.in executio-
51 ne. † §. pro parte.de verbor.oblig. Vt scilicet pro parte res tradatur, & pro parte soluatur interesse, vt in specie declarat Hormanoctius Detus in d.l.4. §. Cato, num.209.in fine, & seq.de verbo.oblig.& idem aperte colligitur ex l.in re furtiua.2.de condit.furt.& l.qui restituere.de rei vendic.

Quamobrem receptum videmus, quod etsi regulariter aliud pro a-
52 lio † inuito creditore solui non possit.l.2.§.mutui datio. si certum pet. vbi glo. vltima alias leges idem probantes allegat.

53 Solui tamen potest † ratione impossibilitatis, seu necessitatis.l.si domus.§.qui concubinam.de leg.2.& l.non dubium, in fine, de leg.3.

Et ita præcise dictam regulam restringunt, atque declarant Bald.in l.non amplius.§.vltimo.versic.circa quod. de lega.1. & post eum Hormanoc.Detus in dicto §.Cato, numer.210. in fine, & 211.

Addo Bartolum in dicto §.mutui datio, num.21. vers. secundo casu, Iasonem num.8. vers.ista regula, & vers.secundo fallit. Decium in 1.lectura, num.9. vers.reliqua, Hieronymum Butigellam, & Thomam Parpaliam,

paliam, num. 12. vers. limita tamen, atque alios ibidem.

Videmus etiam promittẽtem se facturum, & curaturum excusari ob difficultatem secundum Iasonem, Decium, Grammaticum, Afflictum, & alios, quos refert, sequitur, & communem dicit Anton. Gama decis. supremi Senat. Lusitaniæ 32. nume. 2. in fine, & 3. & ante eum idem ex communi respondit ipse Deci. consil. 312. aliàs 313. sub num. 2.

54 Quinimo si dictus venditor † tradendi suam octauam partem facultatem haberet, adhuc ad tradendum præcisè cogi non posset, sed ea sumenda esset interpretatio, vt liberaretur soluendo interesse.

Cum non vendiderit, sed vendere promiserit.

55 Ratio † est.

56 Nam obligatus ad uendendum, † dicitur obligatus ad merum factũ, ut firmarunt Gozad. in l. 2. nu. 23. uers. si ergo, Cagnol. nu. 129. uers. ad oppositum, C. de pac. inter emp. & uend. Bero. cons. 15. nu. 57. 3. uol. & prius cõs. 115. nu. 18. 1. uol. Rol. à Val. cõs. 69. nu. 13. & seq. 3. uol. Thesaur. decis. Pedem. 233. nu. 6. & Hier. Magonius decis. Rotę Lucens. 95. nu. 5.

57 Ea † ratione.

58 Quia contractus † est facti. l. consilio in fine, de cur. fur. cum similibus congestis à Petro Gregorio Tholosano in Syntagmate iuris uniuersi, lib. 26. cap. 2. num. 15. uers. contractus, & Bursato consil. 176. num. 29. in fine 2. uolum.

Atque in terminis uenditionis idem scribunt Fabianus de Mõte, de emp. & uend. in 3. q. prin. nu. 47. Soc. iun. in Rub. de uerbo. oblig. num. 386. Eguinarius Baro. de diuid. & indiuid. obliga. lib. 2. cap. 7. nu. 4. & Io. Vincent. Hondedeus consil. 52. nu. 9. 1. volum.

59 Et in obligationibus facti, † post moram, succedit obligatio ad inte-
60 resse, iuribus infra proximè allegandis: non priuatiuè, † vt tollatur obligatio ad ipsum factum: nec cumulatiuè, vt teneatur ad factum, & interesse, vt vtrunque possit exigi: sed succedit alternatiuè, ut creditor post moram possit agere ad ipsum factum tantum, uel ad interesse tantum. Quemadmodum ex communi declarat Gomezius de contract. capit. 10. numero 21.

61 Et debitor præcisè non tenetur, † sed liberatur soluendo interesse, l. stipulationes non diuiduntur, uers. Celsus, de uerb. oblig. §. non solum res, instit. tit. eod. & l. si quis ab alio. de re iud. cum pluribus cumulatis à Socino cons. 16. nu. 17. 4. uol. Gomezio d. c. x. sub num. 21. ubi de communi opinione attestatur, quam etiam cõmunem dicunt Francis. Turzanus in lib. cõmunium opinionum, opin. 39. Emanuel Soarez in Thesauro recep. senten. litera F, nume. 3. & in hoc omnes conuenire asserit

B Bolo-

Bolognettus in d.l.stipulationes non diuiduntur, nu.68.Cassane.consil.57.nu.6.Iacob.Emilia.conf.103.nu.16.Bursat.ex communi consi. 204.num.24.2.volu.Rimin.iun.conf.575. nu.3.5.vol. Fabi. Turret. ex communi omnium sententia,conf.93.num.16.1.volu.Marcobrun. ab Anguil.conf.105.nu.107.cum numeris seq.1.vol. M.Ant.Eugenius consil.80.num.7.primo volum.Magonius decis.Rotæ Lucens.95.sub nu.5.& nouissime Surdus,plures congerens,decis.Senat.Mantu.306. numero 6.& 7.

62 Quæ opinio procedit † agendo, non autem excipiendo, & retinendo,vt declarat D.Cephal.conf.658.nu. 30. 5.volum.

63 Ex quo infert ibidem num.31. quod si emptor † rem haberet, posset
64 eam retinere: nec venditori † liceret soluere interesse,& liberari.

Subdit quoque post Socinum conf.99.in fine 1.vol & conf.90. nu.
65 8.& 9.4.volu.ita limitari † regulam d l. 1.de acti.emp.nec aliter sensit idem D.Cephal.conf.272.num. 116. vsque ad num.121.quem etiam refert & sequitur Bursat.consil.100 nu.36.in fine. 1.volum.

Et Antonius Gomezius de contrac.d.cap.x. sub nu.21.vult,quod li
66 cet creditor † petat solum factum, nihilominus Iudex possit condemnare debitorem ad factum, vel interesse.

67 Et si iudex † condemnaret debitorē ad solum factum,is postea in executione poterit soluere interesse, & erit liberatus ab obligatione facti.

Addo huius rei causam colligi ex multis cumulatis à Surdo decis. Senat.Mantu.306. num.7.

Cum inter cætera probat, Interesse succedere loco eius, quod erat præstandum,ac vnum & idem reputari.l stipulatus es opus,de fideius. Barto.in d.l.stipulationes non diuiduntur,num.40 in fine, de verbor. oblig,Areti.consil.83.num.3.Deci.consil.2.num.8.& alij à Surdo vbi supra relati.

68 Ratio autem † quare in obligationibus facti, post moram, succedit obligatio ad interesse,multiplex affertur à Bartolo in d.l.stipulationes non diuiduntur,in x. oppo.num.13.& alijs ibidem.

Sed illa (teste Socino iuniore eodem in loco, qui etiam à nonnullorum impugnationibus eam egregie tuetur,nu.14.197.& 198.) magis communiter à Doctoribus recepta est.

69 Quia post moram facilè est,quod† stipulatoris amplius non intersit
70 fieri: Propter quod lex † interpretatur,vt qui stipulatur factum,in eius defectum videatur stipulatus interesse,& ita etiam promissor promisisse.idem ex communi post glossam, Bartolum, Baldum, & Bologninū, scribit Bolognettus in eadē l.stipulationes non diuiduntur,sub nu.68.

Quo

71 Quo fit, vt ipsum intereſſe, † poſt moram dicitur eſſe in obligatione, & petitione. vt probatur ex ipſamet. l. ſtipulationes non diuiduntur, iuncta glo. in verbo oportere, vbi etiam cęteri ſcribentes, pręcipue Socin. iun. nume. 191. & 192. qui iſtam concluſionem communiter approbatam eſſe affirmat.

72 Et hoc receptum eſt † tam fauore creditoris, quam debitoris: vt † ip-
73 ſe debitor in plus non grauetur, quam ſtipulatoris interſit. Sicuti ex mente Bartoli declarant idem Socinus iunior ibidem num. 401. & Bolognet. num. 76.

Addo rationem eſſe, Quia impoſsibile eſt actionem quæri ad intereſſe, niſi ei, cuius intereſt. vt ait Caball. in tractat. diuidui, & indiuidui par. 1. num. 31. in fine.

74 Quod vero promittens vendere, † ſi vendere non vult, præciſe cogi non poſsit, ſed ſoluendo intereſſe liberetur. in terminis ita reſponderūt Corne. conſ. 256. nu. 11. 4. vol & Alex. conſ. 232. nu. 9. & 10. 6. volum. quos ſecuti ſunt Doctores relati à Theſauro, qui cum illis reſidet, deciſ. Pedem. 233. num. 6.

Et vltra eos, Bero. conſil. 15. nu. 68. 3. vol. vbi poſt Alexandrum, hāc opinionem veriorem eſſe affirmat. quam etiam tuetur idem Bero. cōſi. 155. nu. 18. 1. volu. Tiraquel. de retract. conuent. ad finem tituli, nu. 56. verſ. tamen is, vbi eiuſdem ſententiæ Angelum Aretinum, Iaſonem, & Decium recenſet.

Quam etiam approbant Surd. conſil. 52. num. 16. 1. vol. Ludouic. ex magis communi, in ſuis concluſionibus concl. 72. in 1. ampliat. ver. verior tamen. Magonius deciſ. Rotæ Lucenſ. 95. nu. 3. & Ant. Gama deciſ. Supremi Senat. Luſitaniæ 371. num. 1.

Vbi præterea ante ipſum numerum primum concludit, quod de iure à promiſsione de vendendo alter contrahentiū reſilire poteſt, etiam ſi promiſiſſet cum iuramento vendere.

His accedunt Rolan. à Val. conſ. 69. nu. 13. 3. vol. & Rimi. iun. conſil. 51. num. 13. 1. vol. vbi eiuſdem opinionis refert Pinellum & alios, & conſil. 166. nu. 1. Burſat. conſ. 100. nu. 38. 1. vol. & conſ. 254. nu. 3. vol. 3. Io. Vincent. Hondedeus conſ. 52. nu. 37. & 51. 1. vol. idem docent Gozad. in l. 2. C. de pac. inter emp. & vend. nu. 28. in fine, & 29. & Cagnol. ſub num. 129. ubi Socinum, Curtium, & alios eandem opinionem tuentes commemorat, atq; illam communem profitetur, quam etiam comprobat ibidem ante num. 163. uerſ. quia per promiſsionem.

75 Dicens, quod per promiſsionem de uendendo, † nullum ius reale, & dominium acquiritur, ſed ſolum ius perſonale, ſeu actio in perſonam:

76 per quam † contra promissorem nolentem uendere solum ad interesse agi potest.l.si sterilis.§.si tibi fundum, de acti. empt.

Et ante eum ita docuit Ias.in l.in bonæ fidei,nu.3.uersi. vtilitas, de eo quod cert.loco,ad idem allegans.l.qui fundum,de contrah. emp. & Angelum cons.184.in vltimo dubio.idem responderunt Rolan.à Vall. cons.69.nu 19. 3.uol. Gabriel consil. 4. nu.11.1. uolum.& Surd.cons.52. nu. 21. 1. uolum. atque ita etiam sentiunt Doctores supra memorati.

Quomodo autem huiusmodi interesse probetur, ac quid,& quãtum continere possit,declarat Corne.cons.256. num. 11. 4.uolum. quem sequitur Cagnol.in d.l.2.nu.130. vers. quid autem, C. de pact.inter emp. & uend.addo Plottum ex communi,alios recensentem,in tract.de in litem iur.§.4.nu.58.& 66.cum seq. Bursatum cons.100. nu.39.1.uol. Riminaldum iuniorem cons.166. sub nu. 1. & 2.uolu.2.Ludouicum in suis commun.conclusionibus conclus.72. uers.& dictũ interesse.& Gabrielium in tit.de emp & uend.conclus.2.sub num. 29.

Qui etiam per totam illam conclusionẽ duodecim ampliationibus, & sexdecim limitationibus explicat regulam.l.quoties.C.de rei uẽdic.

Quando scilicet in re uendita duobus,secundus emptor, cui res ipsa primo est tradita?priori emptori præferatur,uel non. quam regulã, ultra eum,declarant etiam alij plurimi,quos congerunt, & sequuntur Alphanus collectan. iuris 189.Fabian.de Monte,de emp.& vend.in 6. q.prin.nu.45.Bursat.dicto consi.100.nu.25.& seq.1.volu. Fab.Turret.consil.93.nu.53.1.vol.Rota Perus.decis.vnica, nu.33.impressa in fine 2.volu.consiliorum eiusdem Turretti,& plenius Ant.Gomezius, qui etiam duas huiusmodi regulæ affert rationes, tomo 2. vari. resolu. cap.2.num.20. & Soarez ibidem in Add.sub litera E, F, G. Natta consil.171.num.4. primo volum.

DVODECIMO.

77 Confirmatur ex decisione Ruyni in l. 4.§. Cato, de verbor. oblig.in 2.lectu.nu.14. firmantis, quod si duo rem communem alicui vendiderint, & emptor † illã ipsis duobus, intra certum tempus, retrouendere promiserit, & vnus velit partem suam reemere,alter non,fit interpretatio,vt cogatur emptor reemere volenti partem suam retrouendere.

78 Etiam si obligatio † coniunctim in persona vtriusque venditoris sit concepta.

Et,præter Ruynũ,idẽ scripserunt Obertus,& Cremensis,Doctores antiqui

antiqui in l.si legato. §. si Stichus, de manum. testa. per illum textum, & in l.legatarius, in princip. de leg. primo. nec non in l. cui fundus, de cond. & demonst. vt meminit Ludouic. decis. Perus. 112. num. 3. par. 2. vbi etiam allegat Bertachinum in suo Repert. in verbo, Emptor retrouendens vers. tertio, dicentem ita consuluisse Senis, & in verbo obligatus, vers. 125. idem firmat Rubeus consil. 90. num. 1. versic. est verum. vt nonnulli Repetentes eandem sententiam tuentur, vt meminit Ronchegallus in l. eandem, in princ. num. 82. in fine, de duobus reis.

Et Ruynus loco præcitato concludit, quod tam emptori, quam ven-
79 ditori tantam vtilitatem † affert pars respectu partis, quãtam totum respectu totius.

80 Subdens nec etiam refragari, † quod non fuisset partem empturus. l.si quis aliam, de solut. l. quod autem, cum legibus seq. de in diẽ addie.

81 Quia sibi est imputandum, † si duobus retrouendere se astrixit: atq;
82 ita cuiq; † pro parte se obligauit, argumento l. reos. §. cum in tabulis, de duobus reis. sicuti refert etiam Cagnol. in d. l. 2. sub num. 102. vers. nec obstat, & vers. neque refragatur. C. de pact. inter empt. & vend. & & Bolognet. in dicta l. stipulationes non diuiduntur, num. 120. versic. nec obstat quod, de verbor. oblig.

Ergo eadem ratione etiam in casu proposito dicendum est, quod
83 cum emptor à pluribus emere † se obligauerit, & consequenter à quolibet eorum pro portione sua, si unus ex uenditoribus partem suam tradere noluerit, uel non potuerit, nihilominus alijs uenditionem, per traditionem suarum portionum, perficere uolentibus, contractum implere, & exequi cogatur: nec ei, quo ad illos, ab ipso contractu discedere liceat.

84 Ratio † est.

85 Quia emptor, & uenditor † sunt correlatiua.

86 Et quicquid dispositum est in uno, † sibi locum uendicat etiam in alio. l. cum emptor, in princ. de rescind. uend. l. bona fides, de act. empt. l. si duo patroni. §. si quis iurauerit, de iureiur. & l. ultima, de acceptil. glos. Bartol. Geminia. Panormitan. Cuman. Areti. & Doctores, quos suis locis refert, & sequitur Brunus in Repertorio super cõstit. decret. & statut. in uerbo Vendere, uersic. si statutum imponit.

Et cumulate idem comprobant Ias. in l. ulti. nu. 17. C. de indic. uid. tol. & in l. in bonę fidei, paulo ante nu. 5. uer. cum in correlatiuis, de eo quod cert. loco. Euerard. in loco à correlatiuis sub nu. 9. Fabianus de Monte, de emp. & uend. in 2. q. princ. num. 32. & 33. & Plottus ex communi quam plures allegans, de in litem iuran. §. 4. nu. 77. in fine, & 78.

Eandem sententiã sequitur, & copiose confirmat D. Menochi, cons. 136. num. 9. cum tribus sequen. 2. volum. etsi ibidem tantum adducat Geminianum, Imolam, Nellum, & Decium eam tuentes, & consil. 300. nu. 56. 3. vol. Ioannem de Annania in c. in ciuitate, de vsuris.

Et, vltra eos, idem scripserunt Cagnolus (qui Iasonem alibi, quam vbi supra, Socinum, & Felinum recenset) in l. 2. num. 54. C. de rescin. vendit. Francis. Zoanettus, de empt. & vendit. sub pacto retrouend. num. 110. Francis. Solson. in Lucerna Laudemiorum cellula. 8. num. 3. Ioan. Caraf. de Simonia mentali vers. Simonia, num. 31. Viuius pro communi, plures commemorans, lib. 1. opin. 284. secundum vnam impressionem, & secundum aliam est in verbo Spoliatus, vers. statutum contra venditorem. Emanuel Soarez, pariter huiusmodi opinionem communem dicens, in Thesauro recept. senten. litera V. num. 30.

Quam secuti sunt etiam Ronchegal. in l. eandem, in princip. num. 43. de duob. reis, Anchar. iun. quæst. 51. num. 29. libro 5. & Surd. consil. 101. sub num. 6. 1. volum. quo fit vt ex his perspicuum sit, eam nedum communem, sed receptissimam esse.

Et comprobatur ex pluribus à me allegatis consil. 25. num. 3. & septem sequen. 2. vol. & consil. 39. nu. 87. cum vndecim seq. 5. volum.

Hæc sunt, quæ animum meum pręcipue mouebant, ne subscriberem conclusioni Pręstantissimi D. Consulentis.

Sũmo tamen studio omnibus perpensis, & exactius consideratis, illisque, & alijs similibus, quæ excogitari possent, minime refragantibus, & concurrentibus ijs, quæ ex memorato instrumento controuersi contractus colliguntur, conclusio ipsa verissima mihi videtur, & amplectenda.

Quam, vltra eum, confirmo infrascriptis rationibus, & fundamentis, &

PRIMO.

EX notabili decisione Castrensis, in l. in bonę fidei, num. 3. de eo quod cert. loco, vbi in terminis ipse probat.

87 Eum, cui facta est promissio vendendi, † & qui aliquid soluit promissori pro venditione futura, posse pęnitere, & non emere, ac solutum repetere.

88 Etiam si non stat † per promissorem quominus vendat.

Subdens

Subdens hæc formalia verba, (*tene menti, quia defendi per hoc vnum militem de vno magno labyrintho, in quo se inuenit: quia non caute contraxit, nec habuit bonum consilium peritorum.*) Et Castrensem secuti sunt Boer. decis. 48. numero 11. Natta consil. 384. num. 14. 2. volum. D. Decia. consil. 4. numero 23. 2. volum. Ludouic. in suis commun. conclusionibus, conclus. 72. in 4. ampliat. Anton. Gama. in decisionibus supremi Senat. Regni Lusitaniæ, dicens ita iudicatum per Præsidem illius Curiæ.

Atque habere locum, etiam si in promissione vendendi appositum esset iuramentum. Idque ratione confirmat, decis. 371. præcipuè num. 1. Surd. plures allegans consil. 52. num. 18. & 19. 1. volum. vt merito fatendum sit, huiusmodi opinionem esse communiter approbatam.

89 Ratio † est.

90 Quoniam aliud est vendere, † aliud per stipulationem de vendendo promittere. vt cumulate probat, ac de communi, & sequenda in iudicando, & secundum quam vidit pluries iudicatum per Senatum, attestatur Tesaurus decis. Pedem. 233. num. 5. & eiusdem sententię sunt etiam Doctores supra relati.

Quibus addo quamplures alios, quorum mentionem faciunt, & eos sequuntur Berò. consil. 156. num. 12. 2. volum. & consil. 62. nume. 25. 3. volum. Caccialup. in tract. de pactis. §. sexto quęritur, nu. 45. Brunus super statut. quod stant. mascu. artic. 6. numer. 219. Gozad. in l. 2. num. 21. cum seq. & Petrus Monchada ibidem in addit. in ver. promissio de vendendo, Zoannettus nume. 74. C. de pact. inter empt. & vend. Cassane. consil. 39. num. 97. & consil. 63. num. 59. in fine cum numeris seq. Phanutius de dote. §. 2. nu. 23. Capycius decis. 155. nume. 6. cum seq. Carpan. ad statuta Mediolani. cap. 420. num. 4. par. prima. latissimè Bursatus, & ex communi omnium opinione, consil. 100. num. 1. volum. 1. Ludouic. ex communi dicta conclus. 72. in princi. vbi hanc opinionẽ multis ampliationibus, & limitationibus exornat. Anchar. iun. quęst. 39. num. 2. lib. 1. M. Ant. Eugenius consi. 7. nume. 14. 1. volum. Io. Vincentius Hondedeus consil. 52. numer. 6. primo volum. Et vltra eos, Grammat. decis. 103. num. 190. Crauet. consil. 76. nume. 5. versic.

91 nec obstat, vbi præcisè declarat procedere, † quo ad inducendum obligationem.

Addo D. Menochium consil. 122. nume. 22. 2. volum. & D. Cephalum consil. 329. num. 84. 3. volum. & consil. 458. num. 53. 4. volum.

92 Vbi tamen num. 54. declarat obtinere, † nisi sequatur rei traditio.

93 Ratio † est.

Nam

94 Nam secuta traditione, † esset in effectu venditio: Et nihil † ab ea
95 differret, ex sententia Bartoli, in l. sub conditione, in fine. de solut. Socini, in l. si ante nuptias num. 2. versic. sed istis non obstantibus, solut. mat. consil. 170. num. 2. & consil. 172. per totum maxime nume. 13. 2. volum. Ruini consil. 47. 4. volum. Gozadini consil. 90. numero 14. & Tiraquelli, de retract. conuent. §. fin. num. 67. & 82. Ludouici d. conclus. 72. in 8. limit. post Decium, & Menochium ab eo relatos.

96 Dummodo † solutum etiam fuisset pretium, vel de eo † habita fi-
97 des. vt volunt plerique ex Doctoribus pręcitatis, & Bald. consil. 452. 2. volum. Syluan. consi. 49. numero 10. idem scribit D. Cephal. consil. 315. num. 3. volum. 3. & Thesaurus d. decis. 233. num. 10. vbi nonnullos alios allegat, & asserit cum hac limitatione sępius transiuisse Senatum, & nuperrime in causa Sauiæ, & Granæ, 1589. 12. Decembris. Francis. Zoannettus, de empt. & vendit. sub pacto retrouend. numero 85. & Bursat. consil. 254. num. 30. 3. volum.

Habere autem fidem de pretio nil aliud est, quam credere emptori, quod soluet, si præsentem non habet pecuniam. vt declarat Petrus Gregorius Tholosanus in Syntagmate iuris vniuersi. part. 3. libro 25. cap. 12. sub num. 5.

Veluti, cum venditor ei tempus ad soluendum indulget. vt ex recepta sententia, post Angelum, Alexandrum, & Soarez, Ego firmaui consil. 31. num. 82. 2. volum. nunc addo l. 3. C. de pact. inter empt. & vendit. l. ad solutionem. C. de re iud. glossa penult. in l. inciuile. C. de rei vendic. & in l. quod vendidi, de contrahen. empt. quam secuti sunt Bart. in l. 1. num. 8. versic. qualiter autem. C. de fide instrumen. & iure hast. fisca. lib. 10. Castrens. in d. l. inciuile, num. 2. Natta consil. 171. num. 5. 1. volum. Nicasius, & alij in §. venditæ, num. 4. versic. & videtur. institut. tit. de rerum diuis.

In dubio etiam dicitur habita fides de pretio, si venditor simpliciter rem tradidit emptori, & nihil dixit, vel excepit. secundum glossam in d. l. quod vendidi, & in allegato. §. venditæ, quam vtrobique Doctores communiter sequuntur, & Dec. in l. cum quid, in vltima lectura num. 48. si certum petat. Natta d. consil. 171. num. 6. & de hac communi fidem faciunt Portius, & Apostilla ad glossam in prædicto. §. venditæ, in uerbo emptoris, & Fabianus de Monte, de empt. & vendit. in 5. quæst. princ. num. 37. licet ipse, multis rationibus, ab ea dissentiat.

Quæ etiam declaratur ab Aretino in d. §. uenditæ, num. 2. uer. sin autem, & Decio in memorata l. cum quid, in ult. lectura, sub num. 48.

At

At hoc in casu, post promissionem uendendi, & emendi, non est secuta traditio omnium bonorum uendi promissorum, immo pro octaua parte fieri non potest: nec totum pretium fuit solutum. Ergo &c.

98 Hinc est, quod statutum, † ut de qualibet uenditione soluatur Gabella, non habet locum in pacto seu promissione de uendendo, sicuti docuit Petrus Monchada in addit. ad Gozadinum d.l.2. sub num.21. litera C. uersic. promissio de uendendo, C. de pact. inter empt. & uendit. & ante eum Iacob. Butrig. in l.prima C. de pact.pign. & ibi etiam Angel. quos sequitur Alexan. in l.si pupillus, in princ.num.4.in fi.ad leg. fal. idem comprobat Corset. in suo Repert. litera P. uersic. promissio seu pactum de uendendo. ita etiam affirmat, & alios plurimos congerit Surdus consil.52 num.13. primo uolum.

99 Et uenditione prohibita, † promissio de uendendo prohibita non censetur. ut scripserunt multi quos referunt, & sequuntur Anan.consil.64.num.1.& 2. Decis.cum Apostil.ad eum.consil.645.num.7. Anchar. iun. quæst.39. num.4. lib.1. & Carpan. ad stat. Mediol. cap.95. num.18. parte prima.

Nisi ipsius prohibitionis uerba aliter suadeant. ut probat Anchar. iun.d.quæst.39.precipuè num.10. et seq.

100 Ratio uero † rationis est.

101 Quandoquidem per uenditionem † inducitur perfectio actus: per
102 promissionem autem uendendi † dicitur actus esse in fieri. ut declarat Petrus Monchada in add. ad Gozadinum, in l.2.sub num.21 litera C. versic. ratio autem prædictorum, C. de pact.inter empt. & vendit. post Dominicum, & Philippum Francum, in c.penult. de elect. in 6. Iasonem in l.inter stipulantem.§.sacram, de verbor. obligat. quos ad hoc ipse recenset.

Idem sentiunt glos. Alberic. Fulgos. Castren. Aret. & Ias. quorum meminit, & eorum sententiam tuetur Cassane. consil.63.numero 60. & 61. Cum dicunt, quod contractus ex promissione faciendi non est factus. Et loquuntur precise de promissione seu pacto vendendi, ex quo (secundum eos) non inducitur venditio. neq; aliter opinatur M. Ant. Eugenius consil.7.num.16. 1.volum.

103 Et nulli dubium, quin facilius dissoluatur actus, † qui est in fieri,
104 idest perficiendus, † quam in esse deductus, seu perfectus. l. patre furioso, vbi Ias. num.7. in fine, & num.8. cum sequen. plura similia allegat. de ijs, qui sunt sui, vel alien. iuris, Deci. in c. de causis. sub numero 2. de officio deleg. Georgius Natta, de statuto excludente fœminas propter masculos, quæst.2. num.74.

Et

Et idem ego comprobaui consil.22.num.21.consil.23.numero 95. consil.40. num.321. 1.volum. consil. 1. num.218. 2.volum.consil. 17. num.35.4.volum. & consil.38.num.112.cum quinq; seq.5.volum.

SECVNDO.

105 SI obligatus vendere, † non præcedente alio contractu (vt hoc in casu) vltra duos menses vendere non tenetur. l. vltima C. de iure emphyt. per quam legem, ita in specie docet Cagnolus d.l.2.numero 71 C. de pact.inter empt. & vend.& ante eum Bar.in l.qui Romæ.§.cohęredes numero 2. Alexand.num.9. versic.extra glo. vbi eiusdem sententiæ refert Imolam, Angelum, & Salicetum, et post Raphaelem Cumanum sententiam Bartoli ab omnibus teneri affirmat, de verb.oblig.

Quam etiam sequuntur, et communem dicunt Ias. ibidem num. 4. versic. aduerte, & appostilla ad Bartolum sub litera D. quæ etiam allegat Angelum consil.243.

Et comprobatur ex traditionibus Petri Gregorij Tholosani in syntagmate iuris vniuersi.par.3.lib.40.tit.5.sub num.15.

106 Ergo nec etiam is, qui emere est obligatus, † elapsis duobus mensibus emere tenetur.

107 Ratio † est,

108 Tum quia emptor, & venditor † sunt correlatiua: Et quod est di-
109 spositum in vno, † obtinet etiam in alio. vt ex communi probauimus copiose in duodecimo contrariæ opinionis argumento.

Ad cuius rei confirmationem addo quod post Senatum Pedemontanum scribit Rimin. iun. consil.149. nume.11. 2.volum. Asserens, Venditore condemnato ad restitutionem pretij, emptorem quoq; censeri condemnatum ad restitutionem rei.

110 Tum etiam, quoniam contractus † claudicare non debet.l.3.mandati. l.si cum dies. §. penult. in fine, & l. litigatores, de recep. arbit.l. Iulianus.§.si quis à pupillo, de act.empt.l. 1. & l. si id quod.§.vltimo, de rescinden. vendit. l. prima. C. eodem, & l. vltima. C. de fruct. & lit. expens. Ancharan. consilio 120. Alexand. consilio 40. in princip. 5.volum. Dec. in cap.1.num.3. de probat. Neuiza.consil.38.num.12. consil.50.num.66. & consil.86. numero 6. Crauet.consil.239.sub numero 6. Phanutius, de iureiur.in litem, cap.4. num.20. D. Menochi. consil.29. numero 29. consil.92.num.41. primo volum. & consi.122. num.39.2.volum.Rimin.iun.consil.307.num.13.& 14. 3.volum.Bursat.

fat. consilio 237. numero 6. 3. volum. M. Ant. Eugenius consilio 12. num. 99. 1. volum. Caualca. decis. 44. num. 26. parte prima.

111 Et ne claudicet, † vitiatur in totum. Corne. consil. 167. numero 19. 2. volumine. Rimin. iun. alios allegans, consil. 776. num. 4 & 5. 7. volum. & Bursat. consil. 340. sub num. 38. & 39. 3. volum.

Igitur, cum nedum duo, sed plures menses à die promissionis sint elapsi, dicendum est, Illustrissimum D. Comitem Franciscum, qui emere promisit, amplius non teneri.

TERTIO.

112 NAtura venditionis † est indiuidua. l. cum ex causa, de ver. obligat. l. si quis aliam, cum ibi not. de solut. l. fistulas. §. penultimo in fine, de contrahend. empt. l. quod si nolit. §. Marcellus, de ędilit. edic. l. quod autem. §. vltimo cum l. sequen. & in princip. sequentis, de in diem addiec. & etiam in terminis post nouissimos, ita tradidit Hormanoc. Detus in l. 4. §. Cato, numero 229. Alciat. sub num. 55. in fine, & num. 57. Soc. iun. num. 132. versic. & tenendo istam, Bolognet. num. 271. versic. tum quia, & in l. stipulationes non diuiduntur, num. 119. versic. tertio quia, de verbor. obligat. Fabia. de Monte, de empt. & vendit. 7. quęst. princip. num. 2. versic. & quia. Cagnol. in l. 2. num. 102. versic. rescisio enim, C. de pact. inter empt. & vendit. D. Cephal. consil. 407. num. 45. 3. volum. & consil. 461. num. 41. 4. volum. vbi plures alios commem. Quibus accedunt Equinarius Baro, de diuid. & indiuid. oblig. lib. 3. cap. 11. num. 9. & 15. versic. ad venditionem, Ronchegal. in l. eandem num. 85. de duobus reis, Surdus, post complures ab eo relatos, consil. 13. num. 20. primo volum. Prætus consil. 19. num. 34. primo vol. Bursat. consil. 370. num. 34. in fine cum numeris sequen. 4. volum. Andre. Cail prac. obseruat. lib. 2. obseruat. 14. num. 2. & Petrus Gregorius in Syntagmate iuris vniuersi, par. tertia, lib. 26. cap. 2. num. 15. versic. nam, & ex empto. & ex his istud receptius esse probatur.

113 Atque adeo indiuidua est, † quod si vnus ex contrahentibus, etiam in re minima, pro parte sua promissa non adimpleat, alteri fas est, cō-
114 tractum non obseruare: & ab eo † discedere, vt docuit Bald. in l. pacta conuenta, num. 1. in 2. lectura, de contrahen. empt. cum alijs, quos congerunt, & sequuntur Ias. consil. 216. num. 1. secundo volum. Roland. à Val. consil. 53. num. 29. primo volum. & cumulatissime Francisc. Becius consil. 45. numero 6. cum pluribus sequen. pręcipuè nu. 10.

idem

idem. Ego scripsi consil. 1. num. 246. primo volum. & consil. 22. numero 12. & 13. 2. volum. vbi his D. Menochium, & Iosephum Ludouicum adiunxi.

Illisq; accedunt alij, quos refert, & ita etiam respondit Fabius Turrettus consil. 74. numero 7. primo volum. ex quorum numero, & authoritate constat, hanc opinionem esse communiter approbatam, prout eam quoque communem ipse Turrettus ibidem affirmatur, quam etiam sequitur Bursat. consil. 259. num. 4. 3. volum.

Et Becius d. consil. 45. sub num. 10. inter alios refert Alexandrum,

115 & Brunum dicentes, quod ex defectu vnius denarij, † resoluitur contractus emptionis. idem scribunt, & comprobant Corset. de minimis in 2. par. numero 7. & Roland. à Val. consil. 53. num. 22. & 23. 1. vol.

Quæ resolutio, cum fiat ob defectum implementi contractus, dicitur fieri secundum naturam ipsius contractus. l. quęro. §. inter. locati. per quam legem ita declarat Marcabrunus ab Anguil. consil. 52. numero 6. primo volum.

Et Becius memorato consil. 45. sub num. 10. allegat etiam Baldum

116 in c. adeo, de rescript. firmantem, quod, ex paruo defectu, † incidit quis in magnam pœnam rescisionis contractus.

117 Ratio † est,

118 Nam qui contrauenit, † non seruat formam contractus: quæ † ex

119 integritate consistit. allegat l. hęredes. §. idem iuris, famil. erciscun. & Iasonem consil. 216. in princip. 2. volum.

Idem comprobatur ex pluribus à me allegatis consil. 1. num. 249. & 250. primo volum.

Addo l. si is qui ducenta. §. quædam. ad leg. fal. l. rei appellatio, versic. opere, & l. ædificia, versic. perfecisse, de verb. significat. l. stipulatio. §. quis, de noui oper. nunciat. l. 2. de præt. stipul. & eundem Baldum, cuius meminit, & idem probat Hormanoct. Detus, in d. l. 4. §. Cato. num. 54. cum numeris præced. de verb. oblig. ita etiam tradit Bar. in l. Græcæ. §. illud nu. 4. in quarta specie indiuidui, de fideius.

120 Dum per illum textum concludit, etiam ratione formæ † aliquid indiuiduum censeri, & ad hoc plurimos alios refert & sequitur Crauet. in responso pro Genero num. 135. Becius consil. 12. numero 30. Fabius Turrettus consil. 47. num. 15. primo volum.

Idem ego scripsi consil. 27. num. 121. 4. volum. & consil. 39. num. 141. 5. vol. probãdo, post permultos vtrobiq; relatos, Formam indiuiduam esse, & de genere indiuisibilium, vt etiam memorati Doctores affirmant, & Marcabrun. ab Anguil. consil. 52. num. 45. 1. volum.

Et

Et non solum forma est indiuidua; sed etiã materia, ex qua formam actus recipit: quia altero carere neutrum potest. vt ex §. vltimo, versi. eo amplius. instit. tit. de vsufruc. & ex sententia Baldi in l. patre furioso, circa principium, de ijs qui sunt sui vel alien. iur. in l. 1. numer. 8. C. de summa Trinit. & fide cathol. & in l. quæcunque, post principium. C. de bon. quæ lib. respondit Crauet. d. responso pro genero, num. 137. & con silio 1000. num. 137. 6. volum.

Tresque alias indiuidui species recenset Bartol. d. l. Græcę. §. illud, sub num. 4. de fideiuss. cum cuius doctrina transeunt omnes, & idem indifferenter tenent, vt ait Iason. in l. 1. §. sed etsi mihi, num. 5. de verbor. obligat.

121 Dicens indiuiduum † esse, aut à natura, vt l. 1. §. illud, de aqua quot. & æsti. & dicto §. Cato. Aut ratione voluntatis contrahentium, vt l. Pe-
122 dius, de recep. arbit. Aut ratione dependentiæ; vt principale, † & accessorium. l. tunc inutile, de pecul leg. idem, post alios, tradit Natta cõsilio 479. num. 30. 3. volum. Petr. Nicol. Mozzius, ex communi, de contract. in tract. de stipul. in subdiuis. stipul. num. 1. in fi. & 2. Anchar. iun. q. 26. num. 3. & seq. lib 2.

123 Conferunt, quæ † circa defectum formę, Ego copiosè dixi consil. 1. nu. 13. vsque ad nu. 25. cons. 37. nu. 22. 1. vol. & cons. 36. nume. 31. cum duobus seq. 3. vol. & quę egregie quoque docet Clariss. Mantica in suo insigni tract. de coniec. vlt. volum. lib. 12. titu. 17. num. 14.

Refert etiam Becius d. cons. 45. sub nu. 10. Alciatum, qui alibi scri-
124 ptum reliquit, Emphyteuticum contractum † censeri resolutum ex eo, quod quis pacta in contractu apposita non seruauit.

125 Et memorata conclusio adeo vera est, † vt procedat etiam si contractus fuisset iuratus. cap. 3. & cap. sicut. 3. §. fi. de iureiur. Corne. consilio 102. num. 4 & 13. & consilio 349. num. 12. 1. volum. consil. 167. num. 17. 2. volum. cons. 11. num. 7. consil. 144. num. 7. & cons. 246. num. 10. 3. vol. Io. de Selua, de iureiur. in 3. par. num. 46. Rolan. à Val. consil. 53. nume. 30. 1. volu. Beci. d. cons. 45. sub num. 12. D. Menoch. cons. 84. nume. 72. 1. volu. Pancirol. cons. 119. sub num. 47. 1. volu. D. Decia. consi. 1. num. 64. 3. volu. Anchar. iun. q. 51. nu. 7. & 8. lib. 3.

Et Apostilla ad Abbatem in d. c. 3. sub litera G, de iureiur. ait, hunc
126 vnum esse casum, quo licitum est sibi ipsi † propria authoritate remittere iuramentum.

Quod iuramentum est indiuiduum, ut ex pluribus Ego probaui consilio 1. numero 248. cum numeris sequen. 1. volum. & consilio 39. nu. 164. 5. vol. vbi illis inter alios adiunxi Cottam in suis memorialibus

C versic.

vers.iuramentum est quid indiuiduum,& vers. Testis fides,& Fabium Turrettum cons.9.num.21.& consil.94.nume.21.1.volum.qui de communi attestantur, & alios idem firmantes commemorant, quam etiam communem dicit,& sequitur, post nonnullos ab eo relatos, Francisc. Beci.consil.86.num.16.

Et facit actum indiuiduum secundum Baldum in c.1.§. cum autem, de controuer.inuesti. quem nouissimè refert,& sequitur Surdus decis. Senat.Mantu.58.num.12.

127 Neque is,qui implere tenetur, † excusatur, quamuis se impeditum fuisse probet. vt Ego scripsi consilio 22.num.49.& seq. 2.volu. ex sententia Decij in l.cum proponas,2.num.4.C.de pact. Crauettæ consil. 151.sub num.10.& aliorum.Addo nunc eundem Crauettam cons.192. num.117.& Bursatum cons.194.nu. 2.in fine,& 3. 2.volum.

Et vterque etiam vtrobique concludit,inchoato iudicio,implemẽtum per partem offerri non posse.quod pariter firmat idem Bursat. consil.144.num.32.eodem volum.

Ergo multo magis ita est obseruandum in casu, de quo agitur: cum in eo non adsit defectus implementi in re minima, sed deficit octaua pars omnium bonorum,quæ aduersarij vendere promiserunt.

QVARTO.

128 VEnditori agenti ad pretium, † obstat exceptio rei non traditæ.l.qui pendente, de actio. empt.l.Iulianus. §. offerri, vbi Castrens. numero 2. eodem titu.l. ex prædijs, in fine. C.de euict.cum similibus,de quibus mentionem faciunt, & idem affirmant Deci. consilio 421. numero 1. Rimin. consilio 92.num.1.& 2. 1.volum.Paset.consilio173.num.12. Neuiz.latè consil.37.num.2.Natta consil.305.num.1. 2.volum.Ludouic.decis. Rotæ Lucens.2.numero 2. Andre. Gail. pract.obseru.lib.2.obseru.17. numero 12.

Et vbi ei huiusmodi exceptio opponitur, rem tradidisse probare tenetur.l.ex empto.de acti.emp. Barnabas Cornazzanus in nouiss. decis. Rotæ Lucens.decis.116.num.10. & copiosius Bursat.consil.194. num. 35. 2.volum.

129 Non enim perfecta dicitur venditio † ante traditionem.§. venditæ, instit.titu.de rerum diuis. cap. cum Ioannes, circa principium, de fide instrum.quibus iur.ita scribit Tiraquell. de vtroque retrac.§.1.glos.2. numero 46.vers. perfecta.

Addo

Addo Speculatorem, Salycetum, Butrium, Fulgosium, Alexandrũ, Guidonem Pap. Decium, Brunum, Curtium iun. Boerium, Ruynum, Ferdinandum Loaz, Rubeum, Afflictum, & Præpositum, quos suis locis refert, & sequitur Rolan. à Val. consil. 51. num. 10. 2. volum.

Et, prçter eos, idem tradunt Iason ex communi, Cur. Ruy. Neguf. & alij, de quibus mentionem faciunt, & cum eis resident Rimin. iun. consil. 285. num. 12. 13. & 14. 3. volum. Bursat. consil. 363. sub num. 27. & 28. 4. volum. D. Decia. consil. 7. num. 65. 1. volum. Iacob. Nouel. de iure prothomis. §. 4. num. 54. & Carpan. ad stat. Mediol. cap. 417. nume. 235. quibus omnibus perspicuum est, hanc opinionem frequentiori Doctorum suffragio receptam esse, & approbatam.

130 Etenim venditionis substantialia † sunt tria, nempe consensus, res, & pretium.

Quia sine istis tribus uenditio ipsa, & emptio consistere non potest, & substantiam habere. ut declarant glo. in l. pacta conuenta, in prin. de contrahen. empt. Bald. in l. ad exactionem. C. de dotis promis. & Ias. in l. iurisgentium. §. adeo, num. 1. de pact.

Hoc idem multis legibus comprobat Gomezius tomo 2. uariarum resolution. cap. 2. numero 1. Bursat. consilio 100. num. 2. 1. uolu. Surd. consilio 202. sub num. 4. 2. uolum. Fabia. de Monte, de emp. & uend. in 1. quæst. princ. num. 4

131 Accedit, Nam forma contractus † immutabilis est: eique † nil addi,
132 uel detrahi potest: & si aliter fiat, † redditur nullus ipse contractus:
133 uel † in aliam speciem transit. dicta l. pacta conuenta in fine principij,
134 de contrahend. empt. & docet Petrus Gregorius in Syntagmate iuris uniuersi libro 1. capitu. 10. numero 7. & 11. numero 2. uersicu. quod & informis.

Conferunt quæ Ego scripsi consilio 1. numero 13. cum pluribus seq. 1. uolum.

135 Et huiusmodi exceptio † rei non traditæ semper, & quandocunque potest opponi. ut ait Ludouic. decis. 2. Rotę Lucens. nu. 1. ex traditionibus Bartoli in l. Iulianus. §. offerri, de actio. emp. & l. filiæ licet. C. de collat. & secundum opinionem Cornei, Crotti, Beroi, Parisij, Crauettæ, Rolandi à Valle, & Clarissimi Cephali, quos ubi supra recenset, & prius decis. Perus. 50. num. 1. 2. & 3. par. 1.

His addo Plottum, Ancharanum iuniorem, Vrsillum, & Mãdosium alios commemorantem, quos refert, & sequitur Bursat. consil. 144. nu. 31. 2. uolu. Magonius decis. Rotæ Lucens. 69. num. 5. & 6. & ibidem in add. sub litera B, & constat hanc opinionem esse communem.

136 Quæ obtinet,etiam si statutum omnes exceptiones reijceret, † nam
137 huiusmodi exceptionem excludere † non intelligeretur, quia † proce-
138 dit ex eodem instrumento. vt dicunt Bartolus, Baldus, Alexander, & Antonius de Canario,sicuti retulit,atque idem respondit Deci.consil. 421.num.2.Natta consil.305.sub num.1. 2.volum.Ludouic.d.decis.2. Rotæ Lucens. nume.3. vbi etiam Crauettam,Rolandum à Valle,& D. Cephalum adducit.

Quibus accedunt alij plurimi à me allegati consil.1.nu.237.& 238. 1.vol.& præter eos,Surdus consil.101.num.4.1.volum. & Fabius Turrettus Perusinus consil.44.num.34.& consil.49.nume.48. 2.volu.vbi me ipsum dicto loco,& alios refert,ac de communi attestatur. & prius idem scripsit consil.78.num.10.& cons.91.num.29.1.volum.

Et ego dicto cons.1. num.239. 1.volum. ex multorum sententia fir-
139 maui,huiusmodi exceptionem † adeo fauorabilem esse, quod iudex potest,etiam parte non opponente,eam supplere. Nunc addo Bursatum cons.234.nu.1.& 33.3. volu. eundem Turrettum alios commemorantem dicto cons.91.nu.30. 1.vol.Ludouicum decis.2.Rotæ Lucens.nu. 5.& Magonium pariter decis.eiusdem Rotæ Lucens.69.num.6.

Addo etiam,quod cum hæc interpretatio sit fauorabilis, semper est admittenda.vt docuit Achill.Personalis de adipiscen.possess.paulo ante numerum 187.vers.& quia.post Grammaticum decis.92. nume.15. & Socinum iuniorem cons.168.num.65.2.volum.

140 Et ideo obligatus ex forma statuti † ad vendendum, censetur obligatus ad tradendum.vt idem Socinus affirmat cons.1.nume.5.eodem volu.vbi allegat.l.ex empto,in princ.de acti. empt. Socinum patruum suum,Iasonem,& alios,ac de communi fidem facit.

Similiter permissa venditione, etiam traditio permissa intelligitur, quæ necessario fit ex l.1. de acti. empt. vt inquit Gabrielius consil.18. num.5.1.volum.argumento l.ad rem mobilem,de procur. & l.2.de iurisdic.omn.iud.

141 Et exceptio rei non traditæ † potest opponi etiam post sententiam secundum Butrium in cap.cum Ioannes, in princ.de fide instrumen.& Barbatiam in add.ad Baldum in l.ex prædijs. C. de euict. quos refert, & sequitur Surdus conf.101. num.5.1.volum.

Subdens,venditorem agentem ad pretium,debere rem offerre,quāuis emptor eam non petat.vt etiam respondit Deci.consil.421.nu.7.& 8.vbi ad hoc perpendit.l.Iulianus.§.offerri,de action.emp.

142 Et si ipse venditor condemnatus sit ad tradendum,† etiā contra executionem snīę, exceptionē pretij non soluti opponere non prohibetur. vt mul-

vt multis rationibus probant Bald. in l. peremptorias numero 19. C. Quæ sent. rescind. non pos. Decius ex communi, plurimos allegans, consil. 119. num. 2. & Fabia. de Monte, de empt. & vend. in 6. quæst. prin. num. 42. & 43.

143 Neque pro parte† traditio rei venditæ fieri potest.

144 Ratio † est,

145 Quia obligatio rem tradi † est indiuidua obligatione, & solutione. l. stipulationes non diuiduntur, vbi, post Dinum, ita concludit Bart. sub num. 9. de verb. obligat. quem eo loci sequuntur communiter scribentes, prout de hac communi testis est.

146 Etiam in obligatione † rem tradi ex contractu venditionis, Curt. iun. consil. 74. numero 1. & 2. Et vltra eum, pariter in terminis venditionis, seu promissionis vendendi, idem firmarunt ipse Bart. consilio 195. numero 2. & in l. cui vsusfructus sub numero 4. de vsufruct. leg. Doct. in l. 4. §. Cato, de verbor. obligat. præcipue Socin. ex communi num. 10. Ripa num. 23. Ruin. pro communi in 2. lectura sub num. 13. Alciat. numero 51. & 55. Hormanoct. Detus ex crebriori, plures congerens, num. 193. cum sequen. & sub num. 222. cum septem sequent. communem quoque dicunt Soc. iun. num. 42. & Bolognet. num. 231. 232. 237. versic. si tamen, & num. 241.

His accedunt Socin. qui pariter de communi testatur, consil. 16. num. 23. vsque ad numerum 41. 4. volum. Rimin. consil. 92. numero 1. & 2. 1. volum. Bero. consil. 158. sub num. 40. 1. volum. Boer. decis. 251. numero 1. versic. cum sit. Soc. iun. asserens cum hac opinione Doctores magis cōmuniter transire, in d. l. stipulationes non diuiduntur, nu. 156. Bolognet. num. 119. vers. quinto quia, Tiraquel. quamplures commemorans, de retract. Lignager. §. 23. gl. prima num. 16. Fabia. de Monte, de empt. & vend. 7. q. prin. num. 2. vers. quia vendere, Cagnol. in l. 2. num. 102. vers. tertio quia, C. de pact. inter emp. & vend. Ronchegal. dicens, quod Doctores omnes hoc asserunt, in l. eandem in princ. nu. 67. de duob. reis. Ludouic. ex communi decis. Perus. 112. nu. 9. par. 2.

Eandem sententiam sequitur, & legibus comprobat Petrus Gregorius Tholosanus in Syntagmate iuris vniuersi. par. 3. lib. 26. cap. 2. nu. 15. vers. nam & ex empto, Andr. Gail practicarum obseruationum lib. 2. obseruat. 17 num. 12. communem etiam fatetur Rube. consi. 90. nu. 1. atque idem respondit, & ita communiter Doctores tenere affirmat Surd. cons. 13. num. 19. primo volum. & magis communem, ab eaq; in iudicando recedendum non esse concludit Soci. iun. consil. 1. nume. 6. 2. volum. Pasec. consil. 173. num. 12.

147 Quo fit, vt emptor † possit totum pretium retinere, si quid minimum superest tradendum. sicuti copiose, alios recensendo, probat Surdus consil. 101. num. 6. & 7. primo volum. & ante eum Deci. consil. 119. sub num. 1. & 2.

148 Ratio † prædictorum est,

149 Quoniam traditio † est facti. l. consilio in fine, de cur. fur. l. certi conditio, vbi glo. magna, si cert. petat. & l. stipulationes non diuiduntur, vers. idem puto, ibi (*fundum tradi*) de verb. obligat.

150 Factum autem † est indiuiduum obligatione, & solutione. vt ex eadem l. colligitur, vbi etiam docent Bart. num. 7. & communiter scribentes, & in l. in executione. per illum textum, eodem tit. Hormanoctius Detus in d. §. Cato numero 12. vers. secundo obligatione, & ante eum Bart. sub num. 1. cum quo transeunt cęteri omnes interprętes ibidem, & Socin. consil. 16. num. 3. vers. sed obligatio 4. volum. Francisc. Balduinus de diuis. stipul: pag. 295. versic. quomodo, secundum impressionem Basileæ, Io. Bernard. Diaz regul. 279. Bursat. consil. 176. num. 30. 2. volum. Rimin. iun. consil. 398. num. 11. 4. volum. & consil. 629. num. 13. 6. volum. & idem sentiunt omnes Doctores ante memorati. Ergo &c.

151 Ratio vero, † quare factum est indiuiduum triplex affertur à Gomezio de contractibus cap. 10. num. 23. sub vers. quarto modo, ex sententia Bartoli, Alberici, Angeli, Saliceti, Imolæ, Castrensis, Romani, Iasonis, Vincentij, & communiter Doctorum, quos suis locis ipse recēset, atq; idem opinantur alij supra allegati.

152 Prima est, quia factum † pro parte non affert tantam vtilitatem respectu partis, sicut totum respectu totius.

153 Secunda, quoniam factum, † ex sui perfecta consumatione, respi-
154 cit formam: cuius partem † qui facit, nihil fecisse videtur.

155 Tertia, ne sequatur inconueniens, † quod contingat fieri solutio in diuersis rebus, contra mentem creditoris.

Has omnes rationes latius deducẽdo, & comprobando, vt per eum, ad quem in hoc breuitatis causa remisisse sufficiat.

Solum addo quod ponit Equinarius Baro. de diuid. & indiuid. oblig. lib. 2. cap. 4. num. 13.

156 Cum ait, ideo rem tradi † factum esse indiuiduum, quod corpore non animo id fiat, quodque per hoc factum nullum ius, aut acquiratur, aut tollatur, quod iuris intellectu diuisionem legalem in partes pro indiuiso recipere possit. l. seruus communis, de stipul. ser. & l. Męuius, de leg. 2.

Licet

157 Licet in partes † pro diuiso separari queat, argumento l. via, de seruitut.

158 Quod (secundum eum) duobus modis † accipi potest.

159 Vno modo, † vt pro parte diuisa res tradatur.

160 Altero † pro parte diuisa ipsius traditionis, argumento l. ad certum, & dicta l. uia. §. vsus, de seruit.

161 Et quemadmodum in indiuiduis beneficium, † quod vni competit, etiam alteri prodest. Afflictus, dicens ita per sacrum Consilium fuisse conclusum, decis. 213. sub num. 3. plures alios ad hoc congerit, & cum eis residet Lambertegnus, de contract. in fine, quæst. 86. num. 260. ver. & quod dicimus, pag. 496. D. Menoch. in 15. remed. recuper. poss. num. 131. qui eiusdem sententiæ Iasonem, Calcaneum, Ruynum, Marsilium, & Didacum allegat.

Secus est in diuiduis: quia in eis nō gaudet quis beneficio alterius, quod per se ipsum habere non potest, vt copiose probat Hieronymus Magonius decis. Rotæ Lucensis 98. num. 17.

162 Et non priuilegiatus † concurrēs in re indiuidua cum priuilegiato, gaudet priuilegio priuilegiati. l. si communem. quemadm. seru. amit. & Caualca. de vsufruc. mulieri relic. nū. 165. pag. 335. post Innocentium in cap. ad audientiam, de rescrip. Panormitanum in cap. primo, eodem titu. Iasonem in l. si mater, nume. 10. C. de inofficio. testamen. Boerium decis. 300. & alios, de quibus mentionem facit. & præter eos idem cumulatissime confirmat Barbatia consil. 36. num. 19. versic. & adduco, cum quinque numeris sequ. 2. volum. vbi multa congerit scitu digna, & quæ ipse dixit excedere vires humani ingenij.

163 Quo fit, vt clericus, & laycus † simul obligati ex causa indiuidua, quæ deberet tractari coram iudice layco, ambo coram Episcopo sunt conueniendi, vt respondit Illustrissimus, & Excellentissimus D. SYL-

164 VESTER ALDOBRANDINVS † maximus sanè, & grauissimus Iurisconsultus, atque omni eximia virtutum laude cumulatissimus, & Pater Sanctissimi D. N. D. CLEMENTIS VIII. Summi, Optimi, Sapientissimique Pontificis consil. 83. num. 1. cum decem sequ. lib. 1. vbi plurimos allegat, ac doctissimè, & copiosè rationibus confirmat. idem docuit Barto. in l. præcipimus. §. eodem obseruando, num. 2. C. de appellat. quem secuti sunt Andre. Sicul. consilio 36. numero 20. 2. volum. Maranta in 4. par. sui Specul. in 11. distinct. iudiciorum, numero 21. & Petrus Follerius ibidem in addit. num. 24. post alios vtrobique relatos.

Et idem Maranta eodem in loco nu. 22. subdit, quod si ex pluribus simul

165 simul delinquentibus † vnus sit clericus, & alij layci, & contra omnes inquirat iudex secularis,& clericus declinet forum, etiam layci petere possunt se remitti ad iudicem Ecclesiasticum. ex sententia Antonij de Prato, Felyni,& Mariani Socini,quos recenset, & ait,hoc esse pulcherrimum & singulare dictum,perpetuoq; notandum: quia quotidie euenit. idem respondit, & alios adducit Paris.consil.154.in princip.4.volum.cumulate etiam comprobat Cassane.consil.1.in 4.par.nume.47. cum numeris præced. & seq.

Atque iuuatur ex eo, quod dici consueuit, ratione adiuncti admittendum esse,quod alias non permitteretur.l.3.§. planè, & l. non putauit.§.sed & si exhęredatus,de bonorum poss.contra tabul.l.Aristo.quę res pign.oblig.non poss.l.& post,§.1.ad leg.fal.l.cum hęreditate,de acquir.hæred.l.his enim,de furt.& cap.sacris, de sepultu.cum alijs à me allegatis consil.40.num.282 & 283. 2.volum.

166 Ita in indiuiduis † vtile per inutile vitiatur.l.1.§. illud, & §. Trebatius,de aqua quot.& æsti.Bartol.in l.Græcæ.§. illud,sub num.3. de fideiuss.Bald.in l.certi conditio.§.quoniam,num.3.versi. decimus est; si certum petat.& communiter scribentes in l.1.§. sed & si mihi, de verb. obligat.cum similibus congestis à Crauetta in responso pro genero,numero131.&138.& consil.1000.num.138.6.volum.Natta cons.479 numero 29. 3.volum.Rolando à Valle consil.72.nume.66.3.volum. Ancharano iuniore quæst.26.num.2.libro 2. Becio consil.12. num.30.iuncto numero 32.vers & dicit. Riminaldo iuniore consilio 298. num.32. versic.ad quartum.3.volum.consil.400.num.117.consilio 463.numer. 21. 4.volum.& consil.613.num.7. 6.volu.Marcabruno ab Anguil.consilio 32.num 245.& 246. primo volum.& Turretto consil.47.num.15. &16. 1.volum.idem ego scripsi consilio 27.num.129.4.volum. & consil. 29.numero173.eodem volum.

167 Et factum vnius † nocet alteri.l. hæredis.§. contra, versiculo idem, famil.ercisc. Hormanoct.Detus in dicto § Cato, numero 354. Lancellot. Galiaula, numero 61. Bursat. ex communi omnium opinione consilio 176. numero 52.secundo volumin. & alij, quos consultò prætereo.

Ergo, cum hoc in casu pro octaua parte traditio bonorum vendi promissorum fieri nequeat,sed quo ad illam contractus vitietur, fateri necesse est,quod in totum resolutioni subiaceat.

QVIN-

QVINTO.

168 HViusmodi contractus † interpretatur celebratus sub tacita conditione, si sequatur licentia Senatus Mediolani, vel Regis Catholici; & totius rei seu omnium bonorum vendi promissorum traditio. vt in specie respondit Deci. consilio 421. sub nume. 6. cui accedunt Corneus consilio 246. num. 6. versic. habet enim. 3. volu. Socin. consilio 16. nu. 4. volum. 4. Crott. consilio 75. numero 12. & consilio 86. num. 9. primo volum. Bero. consil. 144. numero 11. primo volum. Rolan. à Vall. cons. 53. numero 27. in fine, primo volum. Francis. Becius consil. 45. numer. 12. versic. quælibet enim. Ioan. à Capistrano de mat. dispensan. siue de quodam matrim. §. circa primum principale, num. 7. Martin. de Carat. de Principi. quæst. 263. & Ludouic. decis. Perus. 50. num. 2. par. 1. post alios per eos allegatos. Et idem Ego scripsi, atque alijs legibus, & authoritatibus comprobaui consil. 1. num. 252. 1. volum.

Quæ conditio impleta non est.

Tum quia octaua pars bonorum vendi promissorum tradi non potest, ita prohibentibus Decretis Mediolani supra in principio relatis.

169 Et vbi conditio † deficit in parte, in totum defecta censetur.

170 Ea † ratione.

171 Quoniam indiuidua † est. l. qui duobus, & l. cum fundus, vbi Barto. de condit. & demonst. quibus legibus, & ex communi post alios ab eo relatos in terminis ita respondit Socin. consil. 16. nume. 4. vol 4. Ruyn. consilio 48. num. 3. 2. volum. Gozad. in l. 2. numero 83. C. de pact. inter empt. & vendi. qui etiam Baldum allegat in l. penult. C. de condit. inser.

His accedunt Doctores in dicto §. Cato. præcipue. Hormanoc. Detus num. 53. & 563. Fabia. de Monte, de empt. & vend. 7. quæst. princ. num. 3. versi. præterea conditio, Phanut. de inuenta hęred. par. 6. num. 91. & fere omnes ita tradunt, Teste Caballino in tract. diuidui, & indiuidui, par. 2. secundæ par. numero 385. Fabian. Turret. consil. 8. num. 80. primo volum. & præter eos Crauetta alios commemorans, in responso pro genero sub numero 132. & consilio 1000. numero 132. 6. volum.

Subdens vtrobique num. 134. hoc amplius procedere, quod si inueniatur vna conditio diuidua, quæ alteri conditioni indiuiduæ sit coniuncta, vtraque indiuidua censetur. ex l. si ita fuerit seruis duobus, de

manum.

manum. testa. per quam legem ante eum idem censuit Socin. consilio 107.num.12. 4.volum.& ita etiam placuit Hormanodio Deto in d.§. Cato,num.667.

Cum per eandem legem dixit,Rem diuiduam, ratione adiuncti, indiuiduam fieri.

Huc spectant ea, quæ de vnione, & eius effectu Ego cumulatissime scripsi consilio 40.numero 268.cum duodecim seq. 2 volum.

172 Et ideo receptum est,insolidum † præstandum esse illud,cuius solutio posita est in conditione.sicuti argumento dictę l.cui fundus,de con dit.& demon. docuit Ant.Gomez.tomo 2.variar.resol.cap.x.sub num. 23.in quinta illatione,vers.secundo quia.

173 Et hoc obtinet, † etiam si debitor decedat pluribus relictis hæredibus: non enim diuiditur inter eos, sed quilibet insolidum tenetur, in 174 casibus, † quibus ius implendi conditionem ad hęredes transmittitur. vt ex eadem l.cui fundus,manifestè colligitur,& idem ex cõmuni, post Cynum, Bartolum, Albericum, Baldum, Imolam, Castrensem, Salycetum, & Corneum, quos recenset,tradit ipsemet Gomezius d.cap.x. sub num.23.in quarta illatione.

Comprobatur ex traditionibus eiusdem Gomezij sub eodem num. 23.in quinta illatione,versic.tertio facit. Dum allegat l.fistulas.§.qui fundum,de contrahen.emp.quo loci cautum est.

175 Quod si emptor † emit fundum ea lege, vt, soluta pecunia, traderetur ei possessio,& duobus hæredibus relictis decessit, non potest vnus eorum,soluendo partem suam pecunię,ad partem fundi ex empto cum venditore agere.

176 Ratio † est, quia pecunię quantitas videtur posita in conditione. secundum Odofredum,Bartolum, Baldum, Albericum,Salycetum,Fulgosium, & communiter scribentes ibidem, vt meminit ipse Gomezius loco præcitato.

Qua autem ratione receptum sit, Conditionem indiuiduam esse, & facere actum indiuiduum, explicat ex communi fere omnium opinione Gaspar Caballinus in tract.diuidui,& indiuidui, par.2.sub nu.385.

Dicens id esse ex eo,quoniam ipsa cõditio inducit formam, quæ indiuidua est,cui nec addi, nec detrahi potest. allegat Baldum, Alexandrum, & nonnulla iura. idemque probatur alijs legibus, & authoritatibus infra num.177.allegandis,& ex ijs, quæ diximus supra num.118. 119.120.123.&131.cum seq.

177 Vlterius confirmatur,nam conditio voluntaria † præcisè, & ad vn-178 guem debet impleri: nec sufficit † æquipollens. l. qui hæredi, & l. Męuius, se-

tuius secundum communem intellectum, de conditio. & demonst. l. Lucius, & l. si fundus, eodem titu. Bart. & alij in l. Gallus. §. & quid si tantum, de liber. & posthu. præcipuè Iaso. ex communi, numero 10. & 18. Crot. num. 20. Ruyn. numero 16. & 18. Galiaula numero 19. cum sequ. Garzia numero 62. & Bolognet. num. 84. Alexan. consil. 1. num. 11. in fine primo volum. Roland. à Valle, eam communem dicens, & alij permulti, quos Ego commemoraui. & secutus sum consilio 39. nume. 57. 2. volum.

179 Non etiam potest † conuentio conditionalis per æquipollens, & interpretatiue adimpleri, vt per regulam dictę l. qui hæredi, & l. Mæuius, de condit. & demonst. asseruit Gratus consil. 15. nume. 14. 1. volu.

Et tanto minus, quia contractus non recipiũt interpretationem ampliatiuam, sed arctatiuam: etiam si sine ea promissio stare non posset. vt his formalibus verbis scriptum reliquit Rimin. iun. consil. 239. nu. 68. consilio 299. numero 15. 3. volum. consil. 797. num. 13. & consilio 819. nume. 10. 7. volum. ex Baldo cons. 145. 3. volum. Alexandro in l. 3. §. Neratius, num. 4. de acquir. poss. & Rolando à Valle consilio 75. nu. 28. 2. volum. & consil. 58. num. 64. 3. volum.

180 Tum etiam, quoniam conditio, † quæ stat in faciendo (prout in Principis, seu Senatus assensus impetratione) censetur statim deficere, cum tantum temporis spacium præterierit, quo obligatus potuerit factum explicare, secundum Bursatum, qui præcisè loquitur de impetratione licentiæ alienandi seu obligandi, consil. 45. nu. 15. & 16. 1. vol. post Corneum, Ruynum, & D. Cephalum, quorum ipse meminit.

Qui D. Cephalus consilio 118. nume. 11. 15. & 16. 1. volum. in specie

181 loquitur de licentia † seu consensu requisito in contractu venditionis. pluresque leges congerit, & authoritates, & illum simpliciter sequitur Rimin. iun. consil. 5. num. 26. versi. & idem, 1. volum.

182 Ergo deficiente conditione, contractus † pro infecto habetur: & ip-

183 so iure † nullus esse dicitur. vt firmat Bursat. dicto consilio 45. numero 14. per l. pecuniam, si certum petat. cum pluribus à me allegatis, consil. 25. num. 50. primo volum.

Quibus accedit summa prudentia, & celebri doctrina insignis D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS in §. sed etsi, nume. 4. instit. tit. quibus mod. tut. fin. Fabius Turrettus Perusinus, me ipsum, & alios etiam commemorans, consilio 84. num. 12. 2. volum.

Nullaque censetur nata actio, vt ipse eo loci concludit num. 13. post Franchum, Rolandum à Valle, Io. Petrum Surdum, & me ipsum, ab eo relatos.

Et Bur-

Et Bursatus memorato consilio 45. numero 16. ait, quod amplius 184 contractus † conualidari non potest. & eiusdem sententię refert D. Cephalum dicto consil. 118. nume. 16. & seq. 1. volum. qui alios eam probantes allegat sub nume. 21.

185 Contractus enim † sub conditione celebratus dicitur resolutus, ip- 186 sa conditione non eueniente. vt in terminis † venditionis cautum est in l. necessario. §. 1. de peric. & commod. rei vend. per quam legem, post Alexandrum, ita asserit D. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 175. num. 12. ita quoque tradit optimus legum Interpres, & consultor Eximius D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS consilio 59. sub num. 8. libro 1. Rimin. iun. consilio 285. numero 6. 3. volu. Fabius Turrettus ex communi fere omnium opinione consilio 84. nume. 10. & 11. 2. volum. & idem expresse probatur ex l. hæc venditio, in princ. de contrahen. empt. docet etiam Castren. in l. 1. sub num. 2. C. de peric. & commod. rei vend.

187 Dicens, quod deficiente conditione, † venditio habetur pro non facta:

188 Et tunc censetur perfecta, † quando est pura, vel purificata. & latè comprobat Rolan. à Valle consil. 7. num. 6. cum decem seq. 3. volu. Iacob. Emilia. consil. 120. sub num. 2.

189 Ratio † est.

190 Etenim nil refert, † aliquid non fieri, vel sub conditione fieri, quæ non purificetur. vt Ego firmaui dicto consilio 25. num. 51. 1. volum. & consilio 39. numero 5. 2. volu. post Tiraquellum in l. si vnquam, in verbo, reuertantur, num. 225. C. de reuoc. donat. Rolandum à Valle conf. 58. num. 16. 3. volum. & Bursatum consil. 155. num. 7. 2. volu. qui alios refert eandem sententiam probantes.

Et, vltra eos, plura congerunt Ias. consilio 48. 3. volum. ac sublimis sciētiæ, & electissimus Vir D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS in §. sed & si, num. 4. instit. tit. quibus mod. tut. fin. & cumu- 191 latissimè Rimin. iun. loquens in specie de licentia † requisita in contractu venditionis, & plurimos allegans, consil. 5. num. 23. vsque ad num. 30. 1. volum. D. Menoch. consilio 38. num 14. cum nouem seq. & infra 1. volum. & conf. 63. nume. 30. eodem volum.

Et Ego ipse scripsi consilio 25. num. 51. & 52. 1. volum. istud quoq; 192 habere locum, † si conditio tacita sit, & subintellecta. secutus Socinum iuniorem, & D. Cephalum consi. 56. nu. 12. 1. volum.

Quod etiam comprobatur authoritate Illustrissimi, & Doctissimi D. SYLVESTRI ALDOBRANDINI, qui communem dicit, &

cit, & alios commemorat, in §. 1. numero 24. institut. tit. qui test. tut. dari poss.

SEXTO.

SI emptori non liceret à tota emptione discedere, sed cogeretur pro septem partibus octo partium illam adimplere: sequeretur, quod inuitus incideret in communionem.

193 Consequens † vt absurdum, & inconueniens, non est admittendum. ergo nec antecedens.

194 Argumento ducto † à consequenti destructo, ad destructionem antecedentis. iuxta tex. iuncta glos. in l. 2. §. mutui datio, si cert. petat. & l. apud antiquos. C. de furt. cum similibus late congestis ab Euerardo in loco à destructione consequentis.

195 Ratio autem † quare illud consequens non sit admittendum, est.

Tum quia ex procemio instrumenti constat manifeste, contrahentes omnino à communione recedere voluisse.

Tum vel maxime, quoniam si de huiusmodi contrahentium voluntate non appareret, idem tamen dicendum foret.

196 Quia certi iuris est, quod nemo † inuitus compellitur incidere in communionem. l. si non sortem. §. si centum cum ibi not. de condit. indeb. & l. si fundus ille, de contrahen. empt. l. si quis aliam, de solut. Odofred. de libel. form. capit. 9. parte 3. numero 1. Corne. alias leges idem probantes allegans, consil. 48. numero 2. 3. volum. Curt. iun. de feudis in 6. quæstione secundæ par. princip. numero 14. versic. vel aliter. Caballi. in tract. diuidui & indiuidui, in 3. par. numero 223. & in libello, de ædelitijs actionibus cap. 2. numero 47. versic. quia venditor. D. Decia. consil. 97. numero 8. secundo volumine, & cęteri Doctores infra memorandi idem concludunt.

197 Et absurdum est, † quod quis inuitus incidat in communionem. vt in terminis probat Socinus consil. 16. sub numero 2. 4. volumine.

198 Ratio † est,

199 Nam communio † discordias parere solet. l. cum pater. §. dulcissimis, de leg. 2. Coras. in l. filium quem habentem numero 139. C. famil. ercisc. D. Menoch. de arbit. iud. casu 164. num. 4. lib. 2. centur. 2.

200 Et multa † affert incommoda, & difficultates. vt cumulate scribit Tiraquel. de vtroque retract. §. 23. glos. prima sub num. 17. & ante eum Bartolus, etsi non ita copiose, in d. l. stipulationes non diuiduntur numero 25.

mero 25. versic. nam traditur, de verbor. obligat.

201 Et hac ratione † euitandæ communionis, vt ad contractum em-
202 ptionis & venditionis celebrandum † pro parte, & quo ad aliquos tantum, quis cogi non possit, sed in totum resoluatur, atq; deficiat. ita in terminis firmarunt Bart. in l. cui vsusfructus numero 4. versic. præterea in hoc, de vsufruct. leg. Ias. in d. l. stipulationes non diuiduntur num. 20. versic. præsertim quod alias, vbi etiam Bolognet. num. 119. versic. quarto quia, Bero. consil. 158. num. 41. primo volum. Socin. iun. in d. §. Cato numero 132. vers. & tenendo istam, Cagnol. in l. 2. nu. 102. versic. item quia, C. de pact. inter empt. & vendit. Tiraquel. d. §. 23. gl. prima sub num. 17. & 26. Natta consil. 479. sub num. 23. & 24. versic. præterea, 3. volum. Fabianus de Monte, de empt. & vendit. quæst. 7. princ. num. 2. versic. quia inuitus, Boer. decis. 251. num. 1. versic. alias emptor, Gomez. Tomo secundo, var. resolut. capit. 10. sub numero 23. in quinta illatione, versic. sexto facit. Surdus consil. 13. numero 24. primo volumine, & Ludouic. decis. Perus. 112. numero 7. par. 2. quibus omnibus istud receptius esse probatur.

SEPTIMO.

203 ID, quod consistit in faciendo, † vel mixtim in dando, & faciendo, si est implendum à duobus, vel pluribus, ab vno tantum, vel ab aliquibus eorum pro parte impleri non potest. l. si ita fuerit in princip. & §. quæstio hæc, de manumiss. testa. & l. si plures cum ibi not. C. de conditionib. inser.

204 Vendere † autem (quod in casu præsenti implendum est à pluribus) consistit in faciendo, seu mixtim in dando, & faciendo. l. consilio in fine, & ibi not. de cur. fur. & l. certi conditio iuncta glos. in verbo certo, si cert. petat. Caballi. in tract. diuidui, & indiuidui in princip. numero 67. vbi etiam Bartolum, Lancelottum Decium, & Tiraquellum allegat. Ergo non potest per aliquos tantum, & pro parte impleri.

Et in terminis ita arguunt Bar. d. consil. 195. numero 1. versiculo præterea, Socin. consil. 16. numero 3. versiculo præterea etiam, quarto volum. Ruin. consil. 82. sub numero 4. primo volum. Fabianus de Monte, de empt. & vendit. in 7 quæst. princip. numero 3. & Petrus Gregorius Tholosanus in Syntagmate iuris vniuersi par. 3. lib. 26. capit. 2 numero 15. versic. & facultatem.

OCTA-

OCTAVO.

Omprobatur ex responso Pomponij, in l. si ex toto. §. vltimo de leg. primo, cum in fine ait, (*octo seruis legatis, aut pro omnibus certa pecunia legata: non posse* † *inuitum*
205 *hæredem partem pecuniæ, & partem mancipiorum debere constat.*)

206 Ratio † est, secundum glos. Bart. Castren. & alios ibidem.

207 Quia legatum seruorum, † quod est in vna parte alternatiuæ, vnum censetur, licet octo seruos contineat.

Ergo, eadem ratione, idem obseruandum est præsenti in casu, vt
208 dicamus, quod etsi octo sint venditores, † pro vno tamen habeantur: nec inuitus emptor debeat à septem ex illis septem partes octo partium bonorum venditorum, & ab alio pro sua octaua parte pecuniam seu interesse accipere.

209 Etsi illud in d. §. vltimo receptum est in vltimis voluntatibus, † multo magis procedit, & obseruandum est in contractibus, vt est ille, de quo agitur.

210 Cum in contractibus † non ita plena, sed angustior fiat interpretatio, quam in vltimis voluntatibus. c. cum dilecti in fine, de donation. l. quicquid astringendæ, de verbor. obligat. & l. in testamentis, vbi Dec. numero 5. & Cagnol. numero 7. de regul. iur. Socin. iun. in l. prima nume. 17. de verb. obligat. & ante eos Roma. consil. 509. numero 15. sequitur Gabriel. consil. 60. numero 12. primo volum. Riminald. iun. consilio 313. numero 61. in fine, & 62. 3. volumine, excellentissimus Mantica, de coniect. vlt. voluntat. lib. 3. tit. 18. numero 2. & 4.

211 Ratio † est,

212 Quia illi, qui se fundat in verbis contractus, † potest imputari, cur legem apertius non dixerit. l. veteribus, de pact. l. stipulatio ista habere licere. §. in stipulationibus, de verbor. oblig.

213 Secus in vltimis voluntatibus, quæ † pendent à voluntate vnius.

214 Quia non potest imputari † hæredi, vel substituto, aut legatario, quod non fecerit, vt testator apertius loqueretur. & hanc rationem ita præcise ponit, & late comprobat Natta, consil. 674. sub num. 29. cum numeris seq. 4. volum.

NONO.

IN præfatione, & procemio instrumenti exprimitur ratio, & causa, ob quam omnes, ius habentes in huiusmodi bonis, ad memoratam conuentionem deuenerunt: Quæ fuit,

(Quia eis magis vtile, & expediens erat bona ipsa vendere,
215 † *quam ea inter se communia, & pro indiuiso tenere, & possidere, seu etiam diuidere.)*

216 Et ratio † illa affertur.

217 *(Nam communia † negliguntur: & in partes diuisa, † non sine maximo cuius*
218 *libet incommodo possidentur, & inundationi fluminis Abduæ suppofita sunt.)*
Certum est autem, & indubitatum, quod huiusmodi ratio, & causa,

(Ratio enim conuentionis dicitur etiam causa. l. eas obligationes, de capit. dimin. Bart. in l. 2. §. vltimo, sub numero 3. de donat. Paris consilio 12. numero 186. secundo volum. & D. Decian. consilio 39. numero 108. 2. volum.

Licet causa posſit esse sine ratione: Non tamen ratio potest esse sine causa. vt scribunt Ioan. Mona. in cap. vltimo, de iuramen. calum. in 6. & Tiraquell. in Tract. cessante causa. par. 1. num. 3.

Immo illa dicitur causa, cui ratio inest.

Nam si ratio non inest, non dicitur proprie causa, sed abusiuè. vt idem Tiraquellus eo loci affirmat, numero 10. ex Baldo in cap. monasterium, de vita, & honesta. clerico. Decio in cap. cum cessante, de appell. & Parisio consilio 32. numero 53. 1. volu. per l. si ita stipulatus fuero te sisti. §. vltimo. ibi *(nec raro probabilis causa huius stipulationis est.)* de verbor. oblig.)

219 Ratio inquam, & causa uniformiter respicit † dicta omnia bona, & omnes, qui uendere promiserunt: atque ita eundem finem, & effectum.

220 Ergo unus tantum contractus, † non multiplex debet iudicari, & ita intelligi, ac interpretari.

221 Siquidem, † propter vnitatem finis, & effectus, idem † actus re-
222 putatur. l. qui pupillam. §. vltimo, & lege vim passam. §. incerti, de adulter. Angel. in lege hos accusare. §. lege Iulia, in fine, de accusationibus.

Et

Et duo contractus tendentes ad vnum finem, pro vno habētur. Bal. in l. cum dotem, nume. 4. versic. item quia. C. de iure dot. & Rimin. iun. conf. 163. nume. 7. & 8. 2. volum.

223 Idem est quando aliquid † venit ad perfectionem alterius: quia non facit per se partem, sed idem corpus esse intelligitur. l. gemma, ad exhiben. Imola in rubric. de verbor. obligat. versiculo tertio est descendendum.

224 Actus quoque † non ab euentu, sed à causa interpretatur, & iudicādus est. l. verum, & l. qui iniuriæ, de furt. l. si seruus, §. & si puerum, ad legem Aquil. Bald. in l. iubemus. C. ad Vell. Socin. consilio 24. nume. 12. 1. volum. Rimin. consilio 338. num. 63. Parif. consil. 89. num. 45. 1. vol. Surdus, alios congerens, decif Senat. Mantu. 217. num. 3. & vltra eos, Alba consilio 52. num. 7. 1. volum.

Et quælibet dispositio ex sua causa, & ratione debet regulari restrictiuè, vel extensiuè. secundum Alexandrum, Crauettam, & Socinum iuniorem, quos refert, & sequitur Clarissimus Mantica in doctissimo suo tract. de coniect. vlt. vol. libro 6. titu. 14. num. 8. versicu. & generaliter.

Omnisque dispositio restringitur secundum causam antea explicitam, vel cogitatam. vt ipse eo loci in fine eiusdem numeri affirmat, post Angelum consilio 248. numero 2. ad finem, & 3. & consilio 357. numero 5.

225 Et qualitas contractus † à sua causa interpretatur, atque dignoscitur. capitu. dilecti 1. circa medium, de accusa. cap. intelligentia, vbi gl. in verbo causis, de verborum signific. D. Cephal. consilio 157. num. 10. 2. volum.

226 Et etiam † ab effectu. secundum eundem ibidem num. 11. per l. si vno locati. Bald. in l. 2. C. commod. Deci. consilio 189. aliàs 190. ante numerum 4. versiculo sexto. idem Deci. consilio 413. aliàs 414. numer. 5. & consilio 682. nume. 12. Ruyn. consilio 66. numero 18. primo volum. & consilio 107. in fine 4 volum. Tiraquel. de retract. proximi. § 32. num. 34. cum sequen. Alba consilio 34. numero 7. consilio 59. nume. 9. consilio 74. numero 8. & consilio 81. numero 48. primo volum. Gabriel. alios allegans, consilio 200. numero 9. primo volum. D. Menoch. consi. 27. numero 45. primo volum. & consilio 444. numer. 9. & 10. 5. volum. Pancirol. consilio 61. numero 11. primo volum. Prætus consilio 181. numero 26. & consilio 198. numero 13. primo volum. Rimin. iunior. consilio 253. sub numero 4. tertio volum. Surd. consilio 258. sub num. 29. 2. volum. Eugeni. consilio 12. numero 82. primo volu. ex quibus istud

 receptius

receptius esse probatur.

Quod procedit, etiam si verba repugnent. sicuti diffuse scripserunt Roma. consil. 509. num. 1. cum multis seq. Natta cons. 110. nu. 17. 1. volum. Gabriel. consil. 200. num. 20. versi. nec enim, & nu. 21. primo vol. & Rimin. iun. consilio 776. num. 34. 7. volum.

Nullaque melior solet esse interpretatio, quam ea, quæ sumitur ab effectu. vt respondit Mandel. consil. 62. num. 8. & 9. quem sequitur, & cumulatissimè idem confirmat Francis. Beci, consilio 101. sub num. 49. vbi plurimos alios eiusdem sententiæ recenset. & conferunt, quæ ipse Becius scribit consil. 6. numero 15. cum numeris sequen. consilio 96. num. 14 & consilio 103. num. 26. atque etiam comprobatur ex ijs, quę Ego commemoraui consil. 1. nu. 31. cum num. seq. 1. volum.

Nec mirum, quia est probatio sensitiua, qua nulla est efficacior. vt ait, & ex multorum sententia, ac copiosè probat Euerard. in loco ab effectu in princ. & ferè per totum. quem secutus sum consilio 13. num. 88. eodem volum.

227 Et ex procœmio † causa finalis contractus colligitur. vt ex notatis per Bartolum in l. 1. in princ. per illum textum, ad Macedon. & in l. vlt. de hæred. institu. & alijs similibus authoritatibus firmauit Deci. conf. 600. num. 1. & 2. Natta consilio 609. numero 12. 3. volum. illisque accedunt plurimi, quorum mentionem faciunt, eorum sententiam sequẽtes, Tiraquel. in tract. cessante causa limit. prima, nume. 64. D. Decian. consil. 3. num. 116. 1. volum. & consilio 7. nume. 17. eodem volu. Rimin. iun. consilio 295. num. 8. 3. volum. & consilio 556. num. 123. 5. volum. D. Menoch. de præsump. lib. 6. præsump. 2. per totam: præcipue nume. 11. Bursat. ex communi consil. 345. num. 5. 4. volu. & Ioan. Vinc. Hondedeus consil. 48. num. 15. 1. volum.

Quæ finalis causa in contractibus debet attendi, & non verba. l. 1. C. de condit. ob caus. & l. tale pactum. §. fin. de pac. & ita his legibus asserit D. Decian. consilio 31. nu. 168. 1. volum. vbi etiam Socinum consilio 251. num. 6. vers. comprobatur. 2. volu. & Decium consi. 350. nu. 4. & consil. 351. sub num. 4. & 5. allegat.

228 Quodque ex præfatione, & principio instrumenti † arguatur, partes voluisse vnicam emptionem contrahere, in terminis, consulendo super controuersia vertente in hac Ciuitate Brixiæ, egregie respondit multis nominibus præclarissimus, & sapientissimus Vir D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS consi. 76. numero 3. & 4. lib. 1.

229 Et hoc ea ratione † iuuatur, quandoquidem contrahentium mens, 230 † & intentio ex præfatione colligitur. Rota Genuensis decis. 31. nu. 8.

post Be-

post Beroium consil.40.num.36. & alios ibidem relatos, idemq; probat D.Decian.consil.3.num.116.1.volum.

231 Et contractus † à sua causa expressa regulatur, atque restringitur.l. si de certa. C.de transact.Castren.consil.148.numer.2.1.volum.in nouis. Ias. consil.84.versi.sexto pro eadem.3.volum.Deci.consil.379.numero 5.alios ad hoc congerit,& sequitur Bertazzol.consil.ciuili 2.nu. 16.&17.1.volum.

Causa autem ea est, quæ id efficit, cuius est causa. vt ex Carneade scribit Cicero in lib.de Fato, Tiraquel. in tract. cessante causa,part. 1. sub num.2.

Sicuti vulnus est causa mortis: cruditas morbi: ignis ardoris.

232 Et ex causa finali † interpretatur etiam,& iudicatur, an res sit diuidua, vel indiuidua. vt explicat Soci.iun.in l.4.§.Cato,numero 127. de verbor.oblig.post Speculatorem in tit.de fruct.& interesse,§.1.versic. sed quid si debeo,numero 7.& Baldum in l. 3. in primo. not. C.de inst. & subst.idem sentiunt Socin.Seni.consilio 18.num.41.1.volu. & Paris. consil.66.num.3.1.volum.

Licet diuiduum proprie dicatur,quod potest pro parte; Indiuiduũ, quod non potest pro parte præstari.l.2.§.harum, l.4.§. Cato, l. in executione,& l.si is qui 400.de verbor. oblig. quibus iuribus ita præcisè declarat Caballi.in tract.diuidui,& indiuidui,par.2. secundæ par. numero 201.258. versicu.diuiduum, 269.& 276.& in 3.par. numero 21. & 53.

Cum igitur hoc nostro in casu idem sit contrahentium finis, atque eadem emendi,& vendendi causa: Inde sequitur,quod, tanquam vnicus contractus,cum pro octaua parte, quæ alienari non potest, perfici nequeat,in totum resoluendus est.iuribus superius allegatis.

Et etiam,quia ubi agitur de resolutione actus, non potest pro parte resolui,pro parte non, sed in totum discedi ab eo, uel distrahi debet,& in totum offerri,integraque omnium restitutio,atq; distractio: Et hoc siue agatur de resoluendo ipso iure.l.quod si uno, de in diem addic. Siue per uiam actionis,uel condictione indebiti, uel repetendo ex causa non secuta.l. si quis aliam, de solut. Vel redhibendo.l. cum eiusdem.l. plerunque,de ędilit.edic.l.cum te. C.de pact.inter empt.& uend.Siue per uiam restitutionis in integrum.l.Tutor.§ primo, de minor. quibus legibus,& ex sententia Ludouici,ita nominatim declarat Bursat. cons. 370.numero 41.4.uolum.

DECI-

DECIMO.

233 Contractus, ob defectum causæ finalis, † prorsus uitiatur, & redditur nullus. l. tale pactum. §. ultimo, de pac. l. 1. C. de condit. ob causam, & in specie docet Bald. in l. nec apud. C. de hæred. instit. quem sequitur Deci. consil. 350. num. 4. consilio 351. aliàs 352. num. 5. consilio 475. num. 32. & consilio 600. nu. 7. qui refert eundem Baldum alibi idem firmantem, ac etiam Bartolum, Castrensem, Cumanum, & Fulgosium. ita etiam no uissimè tradit Surd. decis. Senat. Mantu. 300. num. 2. argumento l. 2. §. fin. de donat. & ex sententia Castrensis, & Cagnoli in authentica qui rem num. 14. C. de sacrosanct. eccl.

His accedunt Oldra. Abb. & alij, quorum meminit, idemque respon dit Bero. consil. 140. numero 47. 1. uolum. & consilio 180. nu. 41. & 43. 2. uolum. Crauet. consil. 192. num. 22. & cons. 246. numero 2. D. Cephal. consilio 674 numero 67. 5. uolum. & ultra eos Paris. cons. 12 nume. 97. 2. uolum. Alba consilio 77. sub nume. 28. 1. uolum. & Beci. consilio 45. numero 2. & 29.

Qui Becius in confesso esse affirmat, quando illud, quod non est ob-
234 seruatum, fuit causa finalis, contractum, † etiam nominatum, rescindi per uiam actionis, ob defectum causæ finalis non secutæ. allegat l. cum te fundum, & ibi Baldum, Castrensem, & alios. C. de pact. inter emp. & uend. Salycetum, & reliquos in l. 2. num. 4 C. de condit. ob causam, nec non Abbatem, Corneum, Ruynum, Beroium, Crauettam, & Bossium, alibi idem docentes, ex quibus istud communiter receptum esse proba tur. & etiam eos sequitur Surdus decis. Senat. Mantu. 220. numer. 18. uersic. quinimo, & nume 19. ita quoque ex communi omnium opinione, plures allegans, respondit Bursat. consilio 191. numero 10. & 11. 2. uolum. Crauetta etiam consilio 192. numero 22. alijs legibus, & autho ritatibus hoc idem confirmat, et consilio 246. nume. 2.

235 Vbi, et numero 3. extendit habere locum, † etiam in contractu, in quo agitur de pluribus rebus separatim.

236 Ea † ratione.

237 Quia non tenetur contrahens, † nisi sibi impleatur integraliter, quã do vno pretio res omnes emptę sunt, nec vnam sine alia quis empturus fuisset. & ad hoc adducit l. si duos, de contrahen. empt. & Imolam consilio 39.

238 Et quod contractus nominatus † resoluatur vbi deficit causa finalis, sine

sine qua quis contracturus non fuisset: probat idem Crauetta consilio 299. numero 1.

239 Et non solum contractus, † sed etiam obligatio resoluitur quando efficaciter non est secuta causa finalis, propter quam fuit promissum.

240 Et datur repetitio † ex capite causæ non secutæ. l. cũ à te, C. de pact. inter emp. & vend. notantque Barto. & omnes in l. fin. de condit. causa data. vt refert, & sequitur Grat. consi. 77. num. 15. 1. uolum.

241 Qui etiam asserit, quod si promissori datur actio † ad resoluendum, seu tollendum contractum, multo magis competit exceptio, si conueniatur.

242 Illa † ratione.

243 Nam cui datur actio, † multo magis exceptio. l. inuitus. §. cui damnus, de reg. iur. l. 1. §. quod ait, de superficiebus. l. 3. C. de condit. indeb. & c. qui ad agendum, de reg. iur. in 6.

Cumque supra in nono fundaméto probauerimus, causam finalem colligi ex proœmio, & præfatione instrumenti, constetque illam deficere, vbi omnia bona, in eo descripta, in emptorem nõ transferuntur, sed tantum pro parte: Illud consequens est, quod huiusmodi contractus prorsus vitiatur, & in totum resolutioni subiacet.

Causa enim attendenda est, tanquam fundamentum ipsius conuentionis: maximè quando est expressa. vt inquit D. Decian. cons. 39. sub numero 107. 2. volum. ex Baldo in cap. & si Christus in fine, de iureiuran. per l. vltimam. de hæred. institu. & l. cum pater, §. dulcissimis, de leg. 2.

244 Comprobatur, nam causa finalis † dicitur etiam illa, quæ totam respicit dispositionem, & influit in omnem eius effectũm. vt, post Baldũ, declarant Corne. consilio 35. num. 2. versic. & voluit. 3. volum. Crauet. consilio 192. num. 21. versi illa dicitur, Tiraquel. in tract. cessante causa, limit. 1. num. 28. & Beci. consil. 45. num. 30.

Vel ex cuius radice oritur obligatio. l. damus, de conditi. indeb. per quam legem ita explicant Bal. in l. 1. numero 12. C. de falsa causa adiec. leg. & Rimin. iun consil. 694. nume. 9. 6. volum. &, vltra eos, Tiraquel. d. limit. 1. num. 34.

Præterea Becius in memorato consil. 45. sub nume. 30. ex sententia Baldi consilio 340. numero 4. versi. porrò omnis causa. 3. volum. & So-

245 cini, opinatur, causam finalem † illam dici, sine qua alias quis contra-

246 cturus non erat: vel † non eo modo, nisi causa illa fuisset. addo Corneũ, Bertrandum, Nattam, Crauettam, & Rolandum à Valle, quos refert, & sequitur Rimin. iun. consilio 338. nume. 56. 3. volum. & consil. 599. num. 39.

numero 39. quinto volum. Prætus consil. 71. numero 27. primo volum. D. Decia. consil. 41. numero 20. primo volum. Vbi etiam numero 21. versic. & ista, concludit,

Huiusmodi causam, sine qua quis contracturus non fuisset, extendere, restringere, & declarare dispositionem, & principaliter attendendam esse. dicens de hoc esse optimum textum in l. cum eiusdem. §. interdum, de ædeli. edict. ibi (*cum manifestum erit non nisi omnes, quem empturum esse, vel venditurum fuisse.*)

Et loquitur Becius dicto loco de locatione, & de obseruantia pactorum in ea appositorum.

247 Concludens, quod ista ratio pactorum seruandorum † est generalis ad totum contractum, & in ipsum vniuersum influit. idem firmauit D. Decia. consil. 41. numero 20. & 21. primo volum. neque aliter sensit Bursatus cum alijs ab eo memoratis consi. 345. numero 6. versic. 4. volum. 4.

248 In dubio etiam causa, † quæ principaliter fuit expressa, & considerata, finalis censetur. l. prima in princip. ad Macedon. cum similibus, quibus, post Bartolum, & Decium, ita respondit Bero. consil. 180. numero 42. 2 volumine.

Et quæ debet esse secundum iuris rationem, vt dicunt Bald. in l. eam quam sub numero 1. C. de fideicommiss. & præstantissimus Mantica loco infra allegando.

249 Sic quoque causa illa † præsumitur finalis, quæ respicit commodum promittentis. Grat. consil. 77. numero 4. primo volum. ex notatis in l. si fundum per fideicommissum, de leg. 1. & in l. demonstratio. §. quod autem. de condit. & demonstrat. idem probat Bursat. consil. 345. numero 6. versic. secundo, quarto volum.

Immo etiam causa, quæ respicit commodum vtriusque partis, debet censeri finalis. sicuti ex Alexandro tradit Iacob. Emil. consil. 79. numero 22.

Illa quoque causa intelligitur esse finalis, qua posita in esse, voluntas disponentis in esse ponitur, & ea cessante, cessat consensus. quemadmodum ex l. fi. de hæred. instit. docet Bald. in l. prima num. 1. vers. item poni possunt. C. quando non peten. par. quem sequitur Iacob. Emilia. consil. 10. numero 4. versic. & quod.

Idemque Emilianus eodem in loco scribit numero 3. quod causa finalis requirit implementum, sicut conditio. l. quibus diebus. §. fin. de condit. & demonstrat.

Et est fons omnium causarum. vt ex Baldo in l. eam quam sub numero 1.

mero 1. C. de fideicommiss. obseruat Doctiss. Mantica in suo elegantiss. & eruditissimo tract. de coniect. vlt. voluntat. lib. 6. tit. 14 num. 7.

Et est illa, quæ patefacit principalem intentionem contrahentium, & ampliat dispositiones. vt not. in l. vltima, de hæred. instit. l. cum pater. §. dulcissimis, & l. præter filium. §. fundum, de leg. 2. quibus legibus, post Decium, & Parisium, ita respondit Gabriel. consilio 127. numero 44. primo volum.

Atque eas omnes regit. sicuti varijs in locis dixit Baldus, cuius meminit, & illum sequitur D. Decia. consil. 7. numero 21. primo vol.

Cum omnis agens agat propter finem. secundum eundem ibidem, & Philosophum in secundo Physicorum.

Et ipsa finalis causa vocatur substantia, & forma actus:

Ac prima est in intentione, & vltima in executione. vt, post Baldum, asserit idem D. Decian. d. consil. 7. num. 21. in fine, & 22.

Atque nobilior est omnibus, quæ sunt ad finem. secundum Philosophum in 3. Topicorum, idemque aperte colligitur ex l. etsi non sint. §. perueniamus, de auro, & argen. leg.

Et quandoque plus comprehendit ex mente, quam ex verbis. vt inquit excellentiss. Mantica d. lib. 6. tit. 14. numero 9. post Baldum cons. 51. num. 6. in fine, 5. vol. per l. fideicommissa. §. interdum, de leg. 3.

Præsumiturque in dubio, quod sit finalis. ita firmante M. Ant. Eugenio consilio 17. numero 4. primo uolum. ex l. cum tale. §. falsam vbi Bald. & alij, de condit. & demonstrat.

In casu autem nostro res ipsa ita se habet: quia in eo agitur de ob-250 seruantia pactorum respectu octauæ partis, sine quia emptor † reliqua bona emere non promisisset. l. quod autem. §. vltimo, & l. sequen. de in diem addic. l. fundus ille, de contrahen. empt. l. si quis aliam, de solut. & latius hac de re inferius differemus, & idem copiose, pleneque probabimus.

Expressa quoque est in hoc contractu causa illa, quam in præcedenti fundamento perpendimus.

251 Ergo quod superius decisum est in locatione, † etiam in uenditione sibi debet locum uendicare.

252 Ratio † est.

253 Quoniam de una † ad alteram recte arguitur. ut in primo contrariæ opinionis argumento ostensum est. atque idem probatur ex infra dicendis.

Et ita quoque, post Bartolum, & Baldum, arguunt Barbatia consil. 36. sub numero 18. secundo uolumine, & Bossius in titulo, de re-

miss.

mis. merced. conduct. sub numero 21. 42. & 43.

254 Sic etiam procedit argumentum † de locatore ad uenditorem, & è contra. secundum Beroium consil. 137. numero 3. primo uolumine, per l. 1. de contrahen. emp. & l. item si pretio in fine, locati.

255 Cum hi duo, emptionis scilicet, & locationis, contractus † pari passu ambulent, ijsdemque iuris regulis consistant. ut in dicto primo contrariæ opinionis argumento probatum est.

Et idem comprobatur authoritate Angeli Aretini institut. tit. de locat. in princip. in primo not. per illum textum, & per §. pretium in fine instit. tit. de empt. & uend.

256 Cum dixit, quod locatio, † & emptio fraternizant.

257 Et statutum † in vna, intelligitur etiam dispositum in alia. & Angelum secuti sunt Petrus Monchada in addit. ad Gozadinum in l. 2. sub numero 198. litera E, C. de pact. inter empt. & vendit. ex l. locatio, locati. Bero. consilio 140. numero 5. primo volum. D. Cephal. consilio 718. numero 13. quinto volum. Rimin. iun. consilio 40. nume. 32. primo volum. M. Ant. Eugeni. consilio 50. numero 18. primo volum. & Surd. consil. 150. num. 127. in fine primo volum.

Quia æquiparantur. vt ipse Surdus eo loci affirmat, num. 128. ex l. veteribus, de pact. atque idem comprobatur ex pluribus egregie congestis à Præstantissimo exacta, illustrique doctrina Viro, D. SYLVESTRO ALDOBRANDINO in §. 1. numero 12. 13. & 14. institut. tit. de auth. tut.

Et ideo Bossius in tit. de remiss. merced. conduct. arguendo, de vna ad alteram numero 42. in fine, & 43. concludit, quod sicut ex defectu instrumenti, emptor potest ab emptione discedere. l. ædiles aiunt, in princip. & §. vendendi, de ædel. edict. Ita conductor: cui etiam locator ad traditionem instrumentorum tenetur. l. sed addes. §. illud, locati. Bald. in l. 2. in fine. C. de verb. signifi.

VNDECIMO.

Apparet quoque ex principio eiusdem instrumenti, & alijs verbis in eo prolatis, iura omnium venditorum in bonis contentiosis eandem habere originem.

258 Illa autem † indiuidua esse interpretantur, quibus eadem est origo. vt ait Crauet. consil. 936. numero 27. & consilio 990. sub num. 42. per l. si ita scriptum. §. regula, de lib. & post. l. vnum, de testam. & ex traditionibus Cyni, & Baldi, in l. quidem elogio

gio numero 18. versic. & confirmatur, quia appendices, C. de iure delib. & in repet l. edita num. 94. quæst. 5. C. de edendo.

259 Et quando indiuidua est obligatio † ex parte promissoris, censetur etiam indiuidua ex parte stipulatoris. vt ex communi respondit Socin. consil. 16. num. 40. versic. quoniam ad hoc. 4. uolum. per l. 2. §. ex his igitur ubi Bart. & omnes, & in l. 4. §. Cato, de uerb. obligat.

Ergo, cum pro parte unius effectum suum huiusmodi contractus sortiri nequeat, in totum resoluendus est.

DVODECIMO.

IN eodem instrumento promissio emendi, & uendendi bona, de quibus agitur, appellatur mercatum, & conclusio in numero singulari, ut legitur ibi *(ad infrascriptum mercatum, & conclusionem deuenerunt)* & ibi *(& comprahendantur in præsenti mercato, & sub pretio infrascripto.)*

260 Quibus uerbis manifeste probatur, † quod contrahentes habuerunt omnes res simul pro uno mercato, & contractu. ut in terminis, ad ostendendum unitatem contractus uenditionis, & quod emptor

261 † partem dictorum bonorum non emisset sine alijs, extat decisio, & responsum Decij consilio 421. num. 4. uersic. quia unam, & uersic. & ita, quem simpliciter sequitur Boerius decis. 251. numero 1. uersic. & Deci. Bursat. consil. 176. num. 34. 35. & 45. uersic. qui dum 2. uolum. & consil. 340. numero 7. uersic. 3. uolum. 3. ubi allegat etiam Cepollam, in l. cum eiusdem numero 4. de edelic. edic. idem Ego scripsi consil. 29. num. 168. 4. uolum.

262 Confirmatur, siquidem interpretanda est promissio † secundum finem, ad quem fuit principaliter ordinata: ut ex l. 1. § non autem omne, de flum. l. 2. §. quod autem diximus, si quis caut. Signorolo consil. 149. numero 6. & Neuizano consil. 87. numero 22. obseruat Surdus consil. 3. num. 23. 1. uolum.

Constat autem ex uerbis supra, & infra relatis, promissionem emendi, & uendendi ordinatam esse ad hunc finem, ut omnia bona, uendi promissa, in emptorem transferantur, unusque contractus celebretur.

Ergo cum pro parte consistere non posit, in totum est resoluendus, & emptori à toto discedere licet.

DECIMOTERTIO.

QVamuis plures ſint uenditores, & de partibus ſingulorum prius in inſtrumento diſtincta mentio facta ſit, per expreſsionem octauæ partis cuiuslibet, & per illa uerba *(& quilibet eorum proportionibus ſuis, de quibus ſupra reſpectiuè,)* unus tamen cenſetur contractus, † & unica promiſsio uendendi.

263

264 Tum quia, plures † actum ſimul facientes, uidentur alter alteri conſentire. ut ait Bero.conſil.64.numero 10. primo uolum. poſt Imolam in l.cum pater. §.Libertis, in primo not. de leg.2. idem probat Socin.couſil.200.numero 2.uol.2. ex l.Titius, & l.Lutius Titius, quibus mod. pign. uel hypot. ſol. et alijs legibus, et authoritatibus ab eo allegatis. et ex Corneo, Curtio iuniore, et Ruino ita etiam tradit Ioan. Ronchegal. in l. eandem in prin.nu.49. uerſ. maxime, de duobus reis.

Tum etiam quoniam, omnes venditores ſunt in ipſo contractu ſimul coniuncti. vt perſpicue probatur ex illis verbis *(præfatus Multum Illuſtris D. Comes Io. Dominicus, & alij ſupra nominati &c. conuenerunt, & promiſerunt, ac promittunt de vendendo præfato Illuſtriſsimo D. Comiti Franciſco præſenti &c. prædicta omnia eorum bona &c.)*

265 Quibus conſta, tomnes eſſe poſitos in eadem oratione, & ob id† dici, & eſſe verbis coniunctos. l. re coniuncti, verſiculo item verbis, de leg.3.l.triplici, de verb ſignific.l.ſi ita quis hæredes, de hæred.inſtit.l. ſi duobus.§.vlt.de leg.1. Bar.in d.l.re coniuncti num.11.Iaſ.num.74. Ripa num.2.verſ.verbis coniuncti, & nu.44.& alij à me allegati conſil.38.num.4. 2.volum.inter quos Vaſquius, Bolognetus, & Craſſus, de communi atteſtantur.

Et ibidem num.5. & 6. ſcripſi, quod virtus coniunctionis verbalis

266 † conſiſtit in vnitate verbi, ſeu in identitate orationis coniungentis, non autem in copula.

267 Ratio † eſt,

268 Quia copula † coniunctionem confirmat, non inducit.l.vnica.§.ſin vero quidem, verſ. hoc ita tam variè, C.de cad.tollen.l.ſicut in annos. §.1.quibus mod. vſusfruct.amit.& l.Meuio in princ.& ibi egregie declarat Bar.ſub num.1.de leg.2.& hęc opinio communiter recepta eſt, teſte Bolognetto in d.l. re coniuncti num.187. verſ. tertium eſt exemplum, & Craſſo in §.ius accreſcendi, quæſt.4.num.2.

Et multo magis cenſentur coniuncti, cõcurrente etiam copula (&) quæ hoc in caſu adeſſe reperitur.

Nam

169 Nam huiusmodi copula, † ex sui natura, copulata coniungit. d. l. si duobus, de leg. primo, l. si Titio, de vsufruct. accrescen. d. l. re coniuncti, de leg. 3. & l. vnica §. his ita. C. de cad. tollen.

170 Et quando plura copulantur † respectiue ad vnum effectum, habentur loco vnius.

171 Quia † vtrunque † debet existere. vt Bartolus docet in l. scire debe-
172 bemus numero 2. de verbor. obligat. & probatur ex l. si hæredi plures, de condit. instit. & §. si plures conditiones, instit. tit. de hæred. instit.

Et ideo promissio, facta duobus copulatiuę, de bonis, quæ promittens haberet tempore mortis, non valet, altero tunc non extante. vt probat Rimin. iun. consil. 600. num. 9. & 10. 5. vol.

173 Plura etiam diuersa † simul iuncta, pro vno habentur: & vnum
174 † sine alijs constitere non potest. l. sed etsi plures. §. filio, de vulg.

175 Et vbi duo propter vnum, † ibi vnum tantum esse dicitur. l. quominus, de flum. l. cum actum, de neg. gest. & c. translato, de constit. Neuizan. consilio 50. sub numero 23. Rimin. iun. consil. 163. sub numero 8. secundo volum.

Et quando etiam plura capitula facta sunt ex eadem causa, ad eundem effectum, & vnum tendit ad qualificationem, vel peremptionem alterius, non diuersa, & separata, sed connexa dicuntur: etiam si facta sint diuerso tempore. Signorol. & Fulgos. consil. 7. numero 5. inter consil. Boerij, vt meminit, & sequitur Surd. decis. Senat. Mantu. 258. num. 10. versic. quod autem, & num. 11.

Subdens, regulare esse, quod vbi multæ obligationes reflectuntur in idem factum, & se inuicem respiciunt, vnaqué facta est contemplatione alterius, connexæ dicuntur, & non separatæ. vt, post per multos ab eis relatos, firmarunt Beci. consilio 45. numero 31. Rolan. à Val. consilio 69. numero 44. volumine 4. Bello. consilio 46. numero 11. Rota Romana, Natta, Osascus, & alij à Surdo, vbi supra memorati.

Quibus accedunt Bartolus, & alij, quos refert, & sequitur Iacob. Emilia. consf. 75. num. 2. 3. & 12.

Connexa etiam sunt, quando ratio vnius ab altero discerni non potest: vel quando ab eadem causa, aut ratione procedunt: vel alteri adhærent, vt necessario ex eo sequantur. secundum Imolam, Aretinum, Decium, & Crauettam, de quibus mentionem facit, atque idem asserit Marcus Antonius Eugenius consilio 70. numero 11. primo volum.

Aut vbi vnum venit ad perfectionem alterius: vel venit in necessarium consequens ad illud. quemadmodum declarat Hier. Magonius decis. Rotæ Florentinæ 89. numero 11. post D. Menochium, de arbit. iud. lib. 2. centur. 1. casu 95. num. 5. 8. & 16.

Et quæ connexa sunt, vnius loco iudicantur, inspecta perfectione, cuius vnus omnium est finis. vt ait Magoni. d. decis. 89. nume. 10. & latius ante eum Cęsar Contardus in repet. l. vnicæ, prima limit. numero. 33. C. si de momen. possess. fue. appel.

Atque vbi duæ causæ sunt connexæ ad eundem finem, requiritur concursus omnium. Neuiz. consi. 50. num. 23. post glossam secundam in cap. 1. de rescrip. Bartolum ad reprimendum versic. ne quid eorum, & alios, quos commemorat.

276 Et de connexis † idem est iudicium. vt ex pluribus probant Afflict. decis. 213. numero 3. Cassane. consil. 1. par. 5. numero 28. 29. & 30. Iacob. Emilia. consil. 75. numero 1. 3. 10. & 15. Prętus consil. 93. nume. 39. consil. 91. numero 26. primo volum. Rimin. iun. consil. 756. nu. 26. 7. vol. Marcabrun. ab Anguil. consil. 92. nu. 5. 1. uol. Surd. consi. 196. nu. 9. 2. vol. Magoni decis. Rotę Florent. 89. nu. 10. & Contard. in d. l. vnica limit. prima nu. 33. versic. & ideo, C. si de moment. pos. fue. appel.

Et in connexis pars operatur resolutionem totius, seu vitiat totum. vt per eundem Contardum ibidem, post Baldum in cap. literæ numero 2. de dilat. & Gulielmum Maynerium in l. res iudicata, num. 38. de reg. iur. idem sensit celeberrimus Mantica, de coniect. vlt. voluntat. libro 5. tit. 12. numero 31. allegans Romanum, & l. filio. §. matri, de adim. leg.

Et quod fit de vno, fit de alio. c. si quis obiecerit prima quæstio. 3. Bald. Deci. & Crauet. quos congerit, & sequitur Prætus consilio 93. num. 39. primo volum.

277 Vsque adeo, quod contractus, † ob connexitatem, resoluitur in to-
278 tum: sicut † ob incertitudinem: Et alijs modis, † quibus præcipua
279 quadam causa constituitur indiuiduum. vt docet Guliel. Mayner. in l. ea quæ numero 10. de reg. iur. cuius meminit, & cum eo residet Bertazzol. consil. ciuili 54. numero 8. primo volum.

Resoluitur quoque decem alijs ex causis, memoratis à Petro Gregorio Tholosano in Syntagmate iuris vniuersi, lib. 50. cap. 6. sub numero 3. par. 3.

280 Comprobantur prędicta, nam plures † simul coniuncti vnius personæ potestate funguntur. vt ait Vlpianus in l. plane. 1. de leg. 1. Imola in l. quod Sabinus num. 4. de hæred. instit.

Et

281 Et, propter vnitatem sermonis, quasi † in vnum corpus redacti censentur. vt dicit Imperator in l. vnica. §. his ita definitis, versic. hoc ita tam varie. C. de cad. tol.

282 Neque dicuntur omnino re disiuncti, † etiam si de partibus singulorum in contractu pro indiuiso mentio facta sit.

283 Quia † licet huiusmodi partes sint in eo distinctæ, per expręssionem, quod sunt octo, & per alia verba supra relata, adhuc tamen sunt

284 inuicem confusæ, † adeo vt intellectu magis possunt percipi, quam ad oculum demonstrari. l. Meuius. §. duobus, alias duorum, de leg. 2. per quam legem ita declarat Bar. in pręallegata, l. re coniuncti numero 23. versic. aut in re, de leg. 3. quem omnes, nullo excepto, sequuntur. vt firmarunt Vasquius de succes. progres. lib. 3. §. 21. numero 50. Crassus in §. ius accrescendi quæst. 8. numero 3. & 4. & Excellentissimus Mantica de coniect. vlt. volunt. lib. 10. tit. 3. num. 7. versi. quemadmodum, & numero 8. quos Ego commemoraui, & secutus sum consil. 38. nu. 9. cum tribus seq. & num. 15. & 17. secundo vol.

Quibus nunc accedit Castrensis in l. 1. numero 4. versic. nam cum. C. commun. vtriusque iud.

285 Dicens, quod in quolibet cespite terrę † quilibet habet partem pro indiuiso; quæ non potest ad oculum demonstrari. d. §. duobus, idem docuit Lambertegnus de contract. in fine pag. 493. numero 250.

Ergo ab omnibus venditoribus facienda est venditio: & si non fiat, contractus, tanquam vnicus, & indiuiduus, resolutioni debet in totum subiacere.

286 Nam indiuidui partem faciens, † nihil fecisse videtur. l. 2. §. & harum, versic. nam etsi, de verb. obligat. l. si ita fuerit seruis duobus. §. quæstio hæc, versic. si vero, de manum. testa. l. vnus, C. de distract. pign. l. prima. C. de luit. pign. Grat. consilio 82. num. 17. 2 vol. & Arnal. de agnoscen. asser. hęret. quæst. 32. num. 10.

Idem comprobatur alijs legibus, & authoritatibus à me allegatis consilio 1. numero 248. cum duobus seq. primo vol. consil. 1. num. 26. & 27. 3. vol. & consil. 27. num. 124. 4. uol. Quibus accedit Lancelottus Gallia consil. 72. num. 41. primo uol.

287 Et indiuidui parte irritata, † totum irritatur. vt ait Dynus in c. vtile sub numero 4. de reg. iur. in 6. per l. primam. §. item quæritur, & §. Trebatius, de aqua quot. & æsti. l. pecuniæ fęnebris cum ibi not. de vsur. l. si seruus. §. bonæ, de condit. furt. & l. quemadmodum C. de agricol. & censit. libro 11. idem Ego scripsi consilio 27. numero 125. quarto volum.

Et in ſententia indiuidua, ita etiam ex communi firmat Vanti. de nullit. in tit. de nullit. ex defect. iuriſdic. numero 35. & in tit. de nullit. ex defec. proceſ. ſub numero 100. quem ſecutus ſum conſilio 29. numero 174. verſic. & in ſententia, quarto volum.

288 Interpretationemque diuiſam, † & diuerſam non recipit vnitas ſermonis: ſicuti ex ſententia Baldi, & aliorum, aſſerit Grat. conſilio 64. numero 3. primo volum. & idem Ego probaui allegato conſilio 29. num. 175. 4. uolum.

Et ideo uidemus, quod ſi ſententia indiuidua, eſt appellabilis in vna parte, cenſetur appellabilis in totum. vt reſpondit Fabius Turrettus conſil. 45. numero 20. ſecundo uolum. poſt Puteum deciſ. 323. lib. 1. & Gabrielium conſil. 56. num. 7. & ſeq. primo uolum.

DECIMOQVARTO.

289 QVælibet conuentio, & promiſsio, etiam iurata, † eam recipit interpretationem, ut intelligatur rebus ſic ſe habentibus, & donec in eodem ſtatu permanſerint. l. quod ſeruus iuncta gloſ. ultima, de condit. cauſa data, alias de condit. ob cauſam. l. continuus. §. cum quis, de uerbor. obligat. l. quæro. §. inter locationem, locati, c. ne quis 22. quæſtio. 2. & c. quemadmodum, de iureiur. Corne. conſilio 48. ſub nume. 3. uolum. 3. & conſil. 300. numero 4. uerſic. tamen debet 4. uolum. Alexan. conſil. 71. numero 8. quinto uolum. Pariſ. conſil. 24. numero 72. & 73. ſecundo uolum. & prius conſil. 72. num. 45. primo uolum. Neuiz. conſil. 51. numero 15. & 16. & conſil. 62. numero 28. Alciat. conſil. 72. numero 3. D. Cephal. conſil. 118. numero 31. primo uolum. Rolan. à Val. conſil. 7. nu. 57. 3. uolum. Oſaſc. deciſ. Pedemon. 91. num. 2. idem Ego reſpondi conſ. 39. nu. 94. 1. uol. ubi non nullos alios commemoraui.

Quibus addo Baldum, Ancharanum, Abbatem, Socinum, Decium, Gozadinum, Marſilium, Parpaliam, Nattam, & alios, quorum mentionem faciunt, & eos ſequuntur magnus ille, & acutiſsimi ingenij Vir D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS conſil. 93. nu. 5. lib. 1. Rubeus conſ. 147. nu. 3. Pariſ. de Puteo, de Syndicatu uerſ. ſubijcio nu. 3. Ludouic. Zuntus in Reſponſo pro uxore nu. 950.

Dicens (poſt Socinum Iuniorem, & Tiraquellum) habere locum in omni diſpoſitione. Alba conſilio 76. numero 2. primo volumine. Rimin. iun. conſilio 56. numero 74. cum duobus ſequen. primo uolumine conſil. 262. numero 3. 25. 26. & 27. 3. uolumine conſil. 392. num. 33.

numero 33. quarto volum. & consil. 798. numero 14. 7. volum. Praetus consil. 137. num. 120. & consil. 186. numero 19. primo uolumine. Bursat. consil. 284. num. 7. 3. volum. Redoa. de Simoni. par. 2. cap. 5. numero 25. Bertazzol. consil. ciuili 80. num. 8. primo uolum. D. Decia. consil. 19. num. 173. 3. volum. Fabius Turrett. ex communi, consil. 63. numero 10. secundo volum. Marcabrun. ab Anguil. consil. 93. numero 49. et 51. primo volum. Io. Vinc. Hondedeus consil. 18. num. 46. 1. volum. Anton. Gama decis. supremi Senat. Regni Lusitaniae 349. nu. 6. Camil. Borellus Oliuetanus consil. 49. num. 76. centur. prima, nouissime Surd. decis. Senat. Mantu. 289. num. 11. cum numeris sequen. & Panciro. consil. 16. numero 1. & 2. primo volum.

290 Qui etiam eodem in loco affirmat, istud illa † ratione receptum esse.

291 Nam quae de nouo emergunt, † nouo egent auxilio. l. prima, in princip. de ventre inspici. l. de aetate. §. ex causa, de interrog. act. l. si ab arbitro cum glos. vltima, qui satis. cog.

Rerumque mutato statu, & noua causa accedente, contractus seu dispositio cessare debet. vt copiose probat Natta consil. 525. num. 16. & duobus sequen. 3. volum. quem sequitur Ludouic. Zuntus in Responso pro vxore numero 951. idem docet Tiraquel. in l. si vnquam in praefatione num. 163. & 164. C. de reuoc. donat.

Vbi alios allegat, & concludit, nil adeo esse praecisum, firmum, immobile, quin semper intelligatur rebus sic se habentibus. & Tiraquellum sequitur, pluribusque similibus authoritatibus comprobat, & de communi omnium opinione fidem facit Io. Vincen. Hondedeus consil. 111. num. 49. primo volum.

Subdens numero 50. habere locum etiam in promissione, habente aliquod verbum extensiuum ad futurum. per l. si ita quis, de leg. 2. & ex sententia Vincen. Herculani in quadam sua disputatione, incip. Perusinus quidam col. 3. in princip. versic. quinto facit.

Et idem Hondedeus vbi supra num. 51. affirmat, Quamlibet promissionem adeo intelligendam esse rebus sic stantibus, quod superueniente noua causa, licitum est ab ea recedere: nec dicitur fieri contra mentem contrahentium.

Quia verisimile est, quod si de superuenientia nouae causae, & status mutatione cogitassent, promissionem locum non habere disposuissent. vt copiose probant Anchar. consi. 84. in primo dubio versic. quibus non obstantibus, & Deci. consil. 334. alias 335. num. 3. & seq.

Ergo cum facta fuerit conuentio, & promissio de vendendo Illu-

strissimo

ſtriſsimo D. Comiti Franciſco omnia bona, & quaſcunque petias terræ &c. quæ, & quas vendere promittentes habent in prædictis locis Vinzaſchæ, & de Ramellis, vt in inſtrumento ſcriptum legitur: Inde ſequitur, quod cum huiuſmodi venditio fieri non poſsit pro octaua parte vnius ex promiſsoribus, propter non habitam licentiam alienandi à Mediolanenſi Senatu, neque à Rege Catholico, atque ob id res non permaneat in eodem ſtatu, prout conuentum fuit, iure valeat emptor ab ipſa conuentione, & emptione diſcedere, etiam quo ad partes aliorum.

DECIMOQVINTO.

292 VEra, & recepta eſt iuris Concluſio, quod actus Agentium † vltra eorum intentionem operari non debent. l. obligationum ſubſtantia, de act. & obligat. l. ſi ego, & l. non omnis, vbi notant communiter ſcribentes, ſi cert. petat. Petrus Monchada, in addit. ad Gozadinum in l. 2. ſub numero 48. litera A, C de pact. inter empt. & vend. Cepol. de ſeruit. ruſti. prædi. cap. 9. num. 27. Iacob. Venen. de annua præſta. par. 2. quæſt. 15. numero 7. Lucer. Laudem. celula 7. numero 15. Sebaſt. Medices de nouat. quæſt. 8. num. 3. & de definitionibus definit. 72. num. 3. Horati. Mandoſius de priuil. ad inſtar. gloſ. 7. nu. 15. Io. Royas in Epitome ſucceſ. cap. 7. nu. 28. Rimin. iun. conſ. 190. nu. 48. 2. uol. Hier. Magonius deciſ. Rotæ Florent. 49. nu. 12. & deciſ. Rotæ Lucenſ. 5. num. 27. deciſ. 28. num. 28. & deciſ. 45. nu. 31. M. Ant. Eugenius conſil. 55. numero 32. primo uol. Præſtantiſsimus, & celeberrimus D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS conſil. 103. numero 9 lib. 1. Socin. iun. in l. 1. num 318. de acquiren. poſſeſs. in l. 1. numero 174. ſolut. matr. & in l. qui Romæ, §. duo fratres, numero 100. de verbor. obligat.

Vbi etiam (poſt Iaſonem eodem in loco, & Baldum in l. ſi abſentis, in 2. oppo. ſub num. 3. C. ſi cert. pet.) ſcriptum reliquit, ipſos actus a-
293 gentium † eſſe interpretandos ſecundum illorum intentionem, tam primitiuam, quam ſecundariam, & in conſequentiam. idem Ego firmaui conſil. 39. num. 75. 5. uolum.

Nunc addo Clariſsimum Manticam, de coniect. vlt. vol. libro 4. tit. 2. numero 12. eundem Baldum, & Iaſonem alijs in locis recenſentem.

294 Et ſunt etiam † huiuſmodi actus interpretandi, ne contra eorum intentionem

tentionem aliquid operentur. vt Socin. iun. tradit, iuraque id probantia allegat, consilio 73. numero 7. 3. volum. Iacob. Emilia. consil. 51. numero 8. in fine.

295 Nunquam enim † capienda est interpretatio, per quam impugnetur voluntas alicuius. ut notat, & comprobat Inclytus Iurisconsultus D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS, cuius doctissimis scriptis iuris scientia magnum ornatum, & splendorem accepit, in §. licet autem num. 18. instit. tit. quibus ex caus. manu. non licet.

296 Nam interpretatio † iniqua censetur, si intentioni disponentis aduersetur. Angel. copiose consil. 306. sub num. 3. quem & ego secutus sum consil. 39. num. 176. 5. uol.

297 Immo interpretatio † fieri debet, ut actus non operentur ultra agentium intentionem, etiam à iure præsumptam. secundum Gratum consilio 53. numero 33. primo uolumine, per l. non omnis, si certum petat.

298 Qualis autem fuerit animus contrahentium † ex ipso contractu cognoscitur. Ripa, post Bartolum, in l. 2. numero 1. eodem tit. si certum petat.

Colligitur etiam contrahentium mens, & intentio ex ratione (quam supra in principio noni fundamenti perpendimus) in ipso contractu expressa. ut respondit D. Decia. consilio 7. numero 6. primo uolum. & ante eum Baldus, & Socinus ibidem ab eo relatos.

Qui insuper dicunt, secundum rationem in contractu expressam, interpretationem sumendam esse.

Et idem Decianus eodem in loco numero 7. post Ancharanum, scribit, & affirmat, huiusmodi interpretationem, desumptam ex ratione expressa, omnibus præualere: quia dicitur ipsa dispositio potius, quam interpretatio.

299 Quamobrem conuentio † limitata ad uenditionem, & emptionem dictorum omnium bonorum, interpretanda est, ut etiam limitatum producere debeat effectum. ex regula l. in agris, de acquiren. rerum dom. & l. age. C. de transact. cum similibus, quæ passim adhoc adduci solent.

Vt scilicet eatenus ualeat, & exequatur, quatenus omnia ipsa bona possunt alienari, & in emptorem transferri, non autem pro parte.

300 Ratio † est,

301 Quia huiusmodi conuentio † censetur indiuidua ex intentione cōtrahentium. l. Pedius, de recep. arbit. Bart. in l. grecæ. §. illud num. 4. de fi-

de fideiuſ. Alciat. in l.prima.§. ſed ſi mihi numero 22.verſic. & eſt ratio, de verb.obligat. Natta conſil. 479.numero 30. 3.volum.Crauetta(Baldum, & Socinum adducens) conſilio 356. num.4. & 7. & Cagnol. in d.l. 2. num. 102.verſic. non eſt tamen.C.de pact.inter empt. & vendit.

His accedunt Socin. conſilio 87. numero 7. primo volum. Ruin. conſil.77.numero 8. verſiculo, ſed præmiſsis, quarto volum.& Pariſ. conſilio 12.numero 74. & conſil.35.num.17. ſecundo volum.& conſi. 58.num.59. 3.volum.

302 Quod procedit, † etiam ſi contenta in ipſa conuentione, ſui natura eſſent diuiſibilia, ratione perſonarum, vel rerum in ea contentarum. vt probat idem Pariſ. d. conſil. 12. num.74. cum præced. ſecundo volum.Anton.Gomez.de contractibus cap.10.numero 3.iuncto nu.23. verſic.3. infero. Eguinarius Baro.de diuiduis, & indiuid.oblig.lib.1. capit.6 numero 3.& Bolognet.in l.4.§.Cato ſub numero 27. & 97.de verb. oblig.

Et Pariſius d.conſi.12.numero 75.ſecundo volum.concludit,quod 303 ſi vitiatur pro parte, † redditur nulla in totum.

304 Illa etiam in materia indiuidua ſumitur interpretatio, † vt quod ſtatuitur in pluribus debitoribus, idem ſtatutum intelligatur in pluribus creditoribus. ſecundum Socinum conſilio 16.num.48. 4.vol.

DECIMOSEXTO.

Comprobatur,nam dicta omnia bona poſsidebantur à venditoribus communiter, & pro indiuiſo. ita enim ex memorato inſtrumento manifeſte colligitur.

305 Quo fit, † vt multo magis ipſa conuentio indiuidua cenſeatur.

306 Sicut in iure † hypothecæ ſcribit Afflict. dicens vidiſſe ita bis iudicatum per Sacrum Conſilium,deciſ.213. ſub num.4. & aſſerens, quod ius hypothecæ eſt indiuiduum, licet res hypothecatæ ſint diuiduæ. idem tradit Socin. conſil.135.nume.2. 1. volum. quem & Ego ſecutus ſum conſil 23. numero 7. & 8. quarto volum. addo nunc Crauettam conſil.990.num.64.verſic.rei cuius,6.vol.

Addo etiam, omnem hypothecam ſiue legalem, ſiue hominis, eſſe totam in toto, & in qualibet parte. vt ex l.quandiu. C.de diſtract. pignor. docuit (ſolo caſu l. primæ in fine. C. commun de leg.excepto) Gaſpar Caballinus in tract.diuidui, & indiuidui par.2. num.91. reiecta

cta sententia Francisci Aretini in l. 2. §. ex his, in fine, de verborum obligat.

Existimantis, quod sicut obligatio simplex diuiditur inter hæredes quoad actionem personalem passiue; ita etiam diuiditur quo ad hypothecam: nam Caballinus loco supra relato dicit, hoc esse falsissimum.

Et in 3. par. eiusdem tractatus numero 28. multis legibus probat, quod ius hypothecæ remanet indiuisum tam actiuè, quàm passiuè.

Et numero sequenti dupliciter extendit.

Et rationem huiusmodi indiuisi status allegat.

307 Addo quoque prædicta numero 306. precipuè obtinere, † quando bona obligata possidentur pro communi, & indiuiso. l. quandiu. C. de distract. pign. Crauet. consil. 239. numero 5. consil. 548. num. 16. & plenius consilio 893. numero 6. vbi alias leges idem probantes allegat.

Et in sententia lata super bonis, quæ sunt pro indiuiso, licet contineat capita, summasque diuersas, idem scribit Fabi. Turrettus consil. 55. num. 8. versic. attamen 1. volum. Ipsam sententiam esse indiuisibilem affirmans.

DECIMOSEPTIMO.

308 Siue super vna re, siue super pluribus contrahatur, vnus tamen censetur contractus, † quando in eo vnica quantitas est expressa. vt ex l. cum eiusdem, de ædeli edict. & ex sententia Cumani consil. 41. asseruit Tiraquel. de retraict. Lignager. §. 23. glos. 1. num. 14.

Cui addo perspicuum, & elegans responsum Vlpiani in l. quod dicitur tot stipulationes, versic. cęterum iuncta glos. vltima in fine, de verbor. oblig.

At sic esse in proposito casu, clare probant verba instrumenti, ibi *(prædicta omnia eorum bona, & quascunque petias terræ)* & ibi *(quæ esse dixerunt perticarum ter mille quinque centum, septuaginta in circa, & quantacunque sint.)* Ergo &c.

Comprobatur, Nam promissio simpliciter facta pluribus, super re, etiam sui natura diuisibili, si nihil de partibus agatur, censetur indiuidua, non natura, sed per accidens esse in obligatione, vt pars rei tãtum recte pręstari nequeat. sicuti non nullis legibus, & ex communi

Doctorum opinione, ita præcisè reſpondit Burſat. conſil. 176. nu. 34. & 35. 2. uolum. & conſil. 340. num. 9. & 10. 3. volum.

DECIMOOCTAVO.

LIcet ſingulos venditores pro ſua octaua parte egiſſe, & contraxiſſe ex princip. inſtrumenti conſtare videatur, in ipſo tamen actu promiſsionis vendendi, nulla habita partium diſtinctione, ſed ſimpliciter, ac ſermone generali, & ampliſsimo, dicto Illuſtriſsimo D. Comiti Franciſco vendere promiſerunt, his verbis, videlicet, *(omnia eorum bona, ac quaſcunque petias terræ, tam aratorias, & vidatas: quam pratiuas, & paſculiuas, ac alterius cuiuſcunque generis, & qualitatis exiſtant, quas ipſi D D Comes Io. Dominicus, & conſortes habent in prædictis locis della Vinzaſcha, & de Ramellis, cum omnibus ædificijs, domibus, & caſamentis, tam pro patronis, quàm pro colonis, & fictualibus, & alijs quibuſcunque ædificijs, & domibus, quas, & quæ habent in bonis prædictis. Et in effectu omnia, & quæcunque bona, & prædia cuiuſcunque generis, & qualitatis, quæ in ipſis locis habent.)*

Quibus uerbis clare oſtenditur, ipſos contrahentes unicum contractum celebrare uoluiſſe: & dicta omnia bona integra in effectu, & abſque alicuius partis diminutione in emptorem, titulo uenditionis, transferre.

309 Quia ille dictiones † uniuerſales *(omnia, quæcunque, & cuiuſcunque)* 310 toties geminatæ, & repetitæ, † interpretantur ut nullam prorſus reſtrictionem recipiant, ſed latiſsime intelligantur. vt firmarunt Angel. in §. item per acceptilationem numero 5. inſtit. tit. quib. mod. tol. obligat. Corne. conſi. 6. numero 4. verſi. tamen hoc non obſtante, primo uolum. & conſil. 276. num. 7. verſic. nihilominus ſecundo volumine. Alexand. conſil. 117. num. 3. verſic. præterea volum. 1. conſil. 11. numero 7. & ſequen. ſecundo uolum. & conſil. 167. num. 18. 7. uolum. Iaſ. in l. ſi de certa num. 5. in fine, & ſeq. C. de tranſact. Pariſ. conſil. 20. num. 34. primo uolum. Natta ex communi omnium ſententia conſil. 113. primo volum. & conſil. 410. num. 7. ſecundo volum. atque alij plurimi à me allegati conſil. 10. num. 67. cum quinque ſeq. & num. 83. cum quatuor ſeq. 3. uolum.

Vbi etiam triplicem † rationem adduxi.

311 Et idem comprobatur, Nam vniuerſalis promiſsio † ſi in aliquo deficit, in totum redditur nulla. l. ſi is, qui ducenta. §. vtrum verſi. id accidit,

cidit, de rebus dub. Francis. Becius, post alios, consilio 45. sub numero 33.

313 Quodque ex generalitate sermonis arguatur,†contrahentes voluisse vnum tantum contractum venditionis celebrare: in terminis responderunt Deci. consilio 421. ante numerum 5. versic. ista verba. & Socin. iun. consilio 26. sub numero 10. primo uolum. quibus accedunt Cępolla in l. cum eiusdem numero 4. de ædeli. edic. Bursat. consil. 340. numero 6. 7. versiculo 3. & numero 9. tertio volumine, & idem, post Bartolum, opinatur Anchar. iun. quæstio. 26. sub numero 6. lib. 2.

Ergo venditio partis tantum dictorum bonorum fieri non potest. Et cum omnium fieri nequeat, emptori in totum ab emptione discedere licere fatendum est.

DECIMONONO.

314 Inficiari non potest, quod emptor ipsa bona verisimiliter emere non conuenisset,† si omnia habiturus non fuisset, sed tantum partem eorum.

Tum ex claris verbis contractus in præcedenti fundamento relatis; & manifesta contrahentium mente, ex illis, & alijs in nono fundamento perpensis, desumpta.

Tum præsertim ob expressam, & indubitatam iuris dispositionem. de qua in l. quod autem §. vltimo, & l. sequen. de in diem addic. l. fundus ille, de contrahen. empt. l. Iulianus. §. idem Celsus, de acti. emp. & l. communi diuidundo §. vlt. commun. diuid.

Vt etiam in terminis scribit glos. vltima in l. si duos, de contrahen. empt. Bart. in l. si quis aliam, per illum textum, ibi (*nam non accepisset in-*

315 *tegram rem creditor,* † *nisi pro solido eius fieret.*) numero 4. in fine, de solut. & in l. cui vsusfructus numero 4. versic. non enim, de vsufruct. leg. Cagnol. ex communi, alios commemorans, in l. 2. numero 102. versic. quoniam facta, C. de pact. inter empt. & vendit. Deci. consilio 421. numero 4. versic. quia vnam, Ruin. consilio 82. sub numero 4. primo uolum. Boer. decis. 251. numero 1. versic. volens ibi, Fabia. de Monte, de empt. & vend. 7. quæst. princ. numero 3. in fine, Alciat. in l. prima. §. sed si mihi numero 17. versic. & est ratio, & in l. 4. §. Cato numero 55. in fine versic. ex quo, Socin. iun. numero 132. uersic. & tenendo istam, de uerbor. obligat. Natta consilio 479. numero 27. uersiculo, & ut eleganter, tertio uolum. Lambertegnus de contract. in fine, quæst. 86. pag. 496. numero 261. Ludouic. decis. Perus. 112. numero 6.

mero 6. par. 2. Bursat. consilio 340. numero 2. cum quinque sequen. precipuè numero 5. tertio uolumine. Rimin.iun. consilio 671.sub nu mero 10. sexto uolum. Surdus consilio 13. sub num. 23. primo uolum. & Marcabrun ab Anguil.consil.64. sub num.21. primo uolum.ex quibus istud receptius, ueriusque esse probatur.

Et multo minus emptor partem tantum emisset: Cum uenditio, 316 † & emptio partis non minima habeat incommoda. l. 2. C. quando, & quibus quarta pars, libro 10. l. si non sortem.§. si centum, de condit. indeb.l.cum pater.§. dulcissimis de leg. 2. Tiraquel.post Baldum, de quo ipse meminit, in tract. de retraict. Lignager. §. 23. glos. 1. numero 17.in fine, & 18. Fabianus de Monte d.quæst.7.numero 2.uersic.adde.

317 Et secundum eundem Fabianum ibidem, minus ualet pars † respectu partis, quam totum respectu totius, per l. Meuius.§. in fundo, de leg.2. & ex sententia Baldi in l. filium quem, numero 35. uersic. nam si uellet. C. famil. hercisc. cui accedunt Bar. in d. l. cui usufructus numero 4. uersic. præterea, de usufruct. leg. Tiraquel. d. §. 23. glo. 1. num.17. & Natta, alios accumulans, præcitato consil.479. nu. 24.uersic.plus enim, 3.uolum.

318 Neque affert tantam utilitatem pars † respectu partis, quantam totum respectu totius. l. si quis aliam, de solut. & in terminis tradit Socin.consil.16. numero 3.uersic. præterea res, quarto uolumine, Boerius, alios eiusdem sententiæ commemorans, d. decis.251. numero 1. uersicu. hoc enim Bero consilio 158.numero 40. uersic. & tantam, primo uolum. & hæc est communis opinio, teste Socino iuniore in l. stipulationes non diuiduntur sub nu.307. de uerb. oblig. quam etiam sequuntur Tiraquel. loco præallegato, Natta, post Aretinum, cons.479. num.23.& num.27.uersi.quia pro parte, Cagnol.in l.2.num 102.uersic. quoniam facta,et uers.non est tamen, C.de pac.inter emp.& uend. Ronchegal.in l.eandem sub num.84. de dub.reis. Riminal.iun.consil.629. sub numero 14. 6.uolum. Bursat. consil. 176. numero 35. versic. cum plerunque, secundo uolum. & consil.340. num.9. 3.uolum. & consil. 370. numero 38. uersic. tum quia, quarto uolum.Surd.consil.13. sub num.22. & consil. 150. numero 2. primo uolum. & eruditissimus, ac summis virtutibus ornatissimus D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS consil.83. num.5. lib.1.

319 Et hoc † ratione communionis, quæ (vt supra ostensum est) multa parit incommoda. secundum eundem ibidem, & alios locis præallegatis.

Et

320 Et etiam, quia emptio partis † est contra voluntatem emptoris, qui totum emere promisit.

321 E propterea † vtilis ei non censetur.

322 Hac † ratione.

323 Siquidem illud vtile † alicui non est, quod contra eius voluntatem

324 fit: maxime † quando negocium est mere voluntarium. vt Angelus docet in §. is qui, sub numero 2. instit. tit. de mandato, ex l. cum seruus de condit. ob causam, & ex intentione Castrensis, de quo ipse mentionem facit. cui addo D. Menochium de recuper. possess. remed. primo numero 376. & Osascum decis. 130. num. 7. multis legibus, & authoritatibus probantes,

Ex eo solo damnum alicui inferri, quod aliquid contra eius voluntatem fiat.

Et talis præiudicij, quamuis modici, rationem habendam esse, scribit idem Osascus ibidem, allegans Iasonem in l. quominus, de flumi. numero 22. & Decium in cap. super eo, de offi. deleg. & consilio 525. numero 8.

325 Et Cagnolus loco præcitato concludit, quod ob id venditio † dicitur indiuidua ex intentione contrahentium: adducens Bartolum, & Ruinum. quibus accedunt Socinus loco præcitato, Natta d. consilio 479. num. 30. 3. volum. Crauet. in responso pro Genero nu. 130. & consil. 1000. num. 130. 6. uolum.

326 Sic etiam indiuiduum illud dicitur, † quod tantam vtilitatem non affert in parte respectu partis, quantam in toto respectu totius. lege prima. §. si pecuniam, & ibi Bar. depositi, Alexand. consilio 186. numero 10. secundo volum. cum alijs à Doctissimo D. Consulente in primo fundamento allegatis.

Quibus addo eundem Bartolum in d. l. stipulationes non diuiduntur numero 25. versic. vt omnis ergo, Claudium de Seysello numero 20. & Bolognetum numero 112. & infra, de verbor. obligat. per l. in executione versic. secunda ad opus, eodem tit. & Bartolum omnes vbique sequuntur, teste Caballino in tract. diuidui, & indiuidui in 3. par. princip. numero 55. & prius in 2. par. secundæ par. sub numero 261.

Addo etiam Baldum in l. si plures numero 12. versic. exemplum de quarto. C. de condit. inser.

(Qui præterea sub eodem numero 12. & numero 1. egregie, & copiose declarat quotuplex sit, & quot modis dicatur indiuiduum,) Ioannem Berbe. in viatorio iuris, titu. de locato char. 5. versic. solet

quæri, quos ſequitur Tiraquel. de vtroque retract. §. 23. glo. 1. nu. 18. verſic. hanc autem.

Et illis accedunt Deci. conſilio 421. ſub numero 4. Crauet. conſilio 239. numero 6. & conſilio 592. numero 90. vbi multa iura, ac Ruinum, & nonnullos alios allegat. & Cagnol. in l. 2. num. 102. verſi. non eſt tamen. C. de pact. inter empt. & vend.

Ita etiam reſpondit Vir præſtantiſsimo ingenio, & optimo iudicio præditus D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS conſilio 83. numero 4. in fine libro 1. Ronchegal. in l. eandem in princip. ſub numero 84. de duobus reis. Lambertegnus, de contract. in fine quæſtio. 86. ſub numero 259. pag. 496. verſiculo nam ex hoc. Rimin. iun. conſilio 398. numero 12. quarto volum. Mozzius, de contract. in tract. de ſtipulatione, in ſubdiuiſione ſtipulat. numero 7. verſic. ex tacita, & numero 24. cum ſequen. Burſat. conſilio 176. ſub numero 30. & 31. ſecundo volum. & conſilio 340. numero 9. cum ſequen. 3. volum.

Idem quoque docuit Ripa in l. 4. §. Cato numero 77. verſi. 4. Bolognet. numero 27. de verb. oblig. vbi hanc firmam, & generalem concluſionem appellat.

327 Quam † extendit habere locum, etiam ſi ſecundum aptitudinem naturalem diuidi poſsit. & num. 295. verſi. quod autem.

328 Subdens, pœnam † adiectam committi contra omnes. l. 2. §. item & ſi in facto, & l. 5. §. vlt. de verb. oblig.

Licet in dubio facienda ſit interpretatio, quod pœna non ſit commiſſa. vt, poſt alios ab eis relatos, reſponderunt Bertazzol. conſilio 144. numero 9. conſilio 197. numero 2. & conſil. 218. numero 3. primo volumine crim. Burſat. conſilio 278. numero 9. 3. volumine, & Turrettus conſilio 8. numero 28. ſecundo volum. idem legibus, & authoritatibus probat D. Decian. conſilio 57. numero 18. tertio volumine.

Quamobrem, vel omnia bona prædicta, ſine alicuius partis diminu-

329 tione, vendenda ſunt, † vel conuentio omnino reſoluenda, atque ab ea in totum diſcedendum eſt. vt volunt Doctores ſupra relati, & etiam in terminis Cur. iun. conſil. 74. ſub num. 1. & 2. cum ſequen. & Socin. iun. conſil. 26. numero 10. 1. volum.

VIGE-

VIGESIMO.

VNitas huiusmodi contractus ea etiam ratione suadetur, atque probatur, siquidem vendere promittentes nominantur in instrumento sub nomine collectiuo: vt legitur ibi *(quas ipsi DD. Comes Io. Dominicus, & consortes habent,)* & ibi *(& ad ipsos Multum Illustrem D. Co. Io. Dominicum, & Consortes)* nec non ibi *(versa vero vice præfatus Illustrissimus D. Co. Franciscus conuenit, & promisit bona ipsa emere à prædictis Multum Illustri D. Ioan. Dominico, & consortibus dicto pretio)* & ibi *(promisit prædictis Magnificis DD. Io. Dominico, & consortibus soluere.)*

330 Illud enim nomen *(consortibus)* collectiuum est plurium personarum. vt habetur in Rub & ibi glos. & scrib. C. de consort. eiusdem litis. Alexan. consil. 125. sub numero 1. septimo volum. Iacob. spiegel in lexicon iuris, in verbo consortes, vbi allegat Baldum in l. dudum in fine. C. de contrahen. empt. idem sensit Socin. iun. consil. 20. numero 4. 5. & 19. primo volum.

331 At plures, nominati sub nomine collectiuo, † vnius loco habentur. l. interdum in princip. l. liber homo. §. Titius i, de hæred. instit. l. si pater, de vulg. & l. si quis Titio, de vsufruct. accrescen. glos. & scribentes in d. l. interdum, & in l. vltima. C. de impub. & alijs sub. præcipuè Ias. numero 4. Deci. num. 1. Cur. iun. numero 1. & Coras. numero 5. & 21. idem Deci. consil. 319. alias 320. numero 6. Bald. consi. 309. numero 2. primo volum. Ruin. consil. 97. num. 9. 3. uolum. Socin. iun. consil. 104. numero 14. primo volum. & consil. 171. num. 2. uolum. 2. Ronchegallus in l. reos. §. cum in tabulis numero 39. de duobus reis, Alba consil. 38. in fine, & isti alios referunt idem firmantes. Ergo &c.

Ad rem etiam conferunt scripta per Ancharanum iuniorem quęst. 26. sub numero 6. libro 2. cum dixit, Ecclesiasticam emphyteusim, concessam vsque in quartam generationem, vnicam concessionem cēseri, & indiuiduam: quæ resoluitur, seu vitiatur in totum, si solita sit concedi tantum vsque in tertiam.

Et ita intelligit Bartolū in auth. qui rem nu. 7. C. de Sacrosan. eccles. Subdens, secus esse, si concessa foret vsque in tertiam, & quartam generationem: quia tunc esset diuidua, & plures intelligerentur factæ concesiones, & numeris seq. allegat adhoc Baldum in authen. si quas ruinas numero 2. C. eodem tit. de sacrosan. eccles. & plurimos alios, inter quos aliqui, & ipsemet Ancharanus, de communi testan-

tur, quam etiam communem dicit, & alios congerit Curt.iun.de feudis quæst.6. secundæ par.princ. num.11.

VIGESIMOPRIMO.

V T huius sim opinionis me etiam mouent alia verba eiusdem instrumenti, quibus manifestè probatur, in omnibus bonis supra memoratis vnicum pretium cõstitutum fuisse. vt legere est ibi (*vendere promiserunt, & promittunt pretio scutorum viginti sex mille auri*) & ibi (*versa vero vice præfatus Illustrissimus D. Co. Franciscus conuenit, & promisit bona ipsa emere à prædictis Multum Illustri D. Io. Dominico, & Consortibus dicto pretio scutorum viginti sex mille auri.*)

332 Ita enim ab vnitate pretij † ad arguendum, & probandum unitatem contractus uéditionis plurium rerum, aperte colligitur ex l.quod si uno cum ll.præceden. de in diem addic. & l.si duos, de contrahend. empt.l. cum eiusdem, & l si plura mancipia, de ædelit.edic.cum alijs à Præstantissimo D.Consulente in 2.fundamento allegatis.

Quibus addo l.si duorum.§.uideamus, de acti.empt.l.ædiles aiunt. §.ult.& l.labeo.§.idem ait, de ædelit.edic.

Addo etiam Bartolum in terminis in l. etsi uno numero 2. de actio. empt.& consi.195.num.1.Baldum in l.cum quidam.§.præterea num.6. in fi. C.de iure dot.Ruinum consilio 82. numero 4. uersic. & hoc, primo uolum. Crauettam, alia iura, & Decium recensentem, in responso pro genero numero 129.& consil.1000. numero 129. 6.uolum. quos secuti sunt Natta consil.479.numero 24.uersic.idem dicendum 3.uolum. Ant.Gomezi. Tomo 2.uar.resolut.cap.11. ante numerum 17.uersic. quartus effectus est, Fabian.de Monte, de empt. & uendit.7.quæstio.princip.num.2.uersic.qui cum sit, Ronchegal.in l.eandem in princip.num. 91.uersic.quia ubi, de duobus reis, Lamberteg.de contract. in fine quæst.82.numero 252.pag.494. Egid.Bossius in tit.de remiss, merced.conduct.sub numero 21. Bursat. consilio 176. sub numero 45. secundo uolum.Francis.Beci consi.45.numero 34.Ludouic.decis.Perus.112.sub nu.6.par.2. Caualca.plures alios commemorans, decis.8. numero 5. in fine, & 6. par. 2. & integerrimus, ac iuris peritissimus D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS consil.76. numero 1.uersic. quo ad præsens instrumentum, lib.1. ex quibus istud receptius esse probatur.

Quo fit, vt cum in octaua parte contractus consistere non possit, nec

333 † nec etiam in reliquis debet sustineri, sed in totum resoluendus est, & emptori ab eo discedere licet. ex claro respõso Martiani in l. si duos, de contrahen. empt.

334 Cum ait, *(si duos quis seruos emerit pariter vno pretio, † quorum alter ante traditionem mortuus est, neque in viuo constat emptio.)* ita'etiam perspicuè suadetur ex l. cum duo, de in diem addic. l. cum eiusdem, de ædelic. edic. l. si quis aliam, de solut. & idem in terminis asserunt Bar. in l. scire debemus numero 2. versic. oppono, & versic. possumus dicere, de verbor. obligat. Ruin. in l. stipulationes non diuiduntur numero 38. versic. 1. eodem tit. Natta consil. 479. numero 26. 3. uolum. Crauetta, Ronchegallus, Gomezius, Becius & alij plerique locis supra memoratis, & præter eos Tiraquel. de vtroque retract. §. 23. glos. 1. numero 5. & sub num. 6. qui etiam Aretinum, Alexandrum, & Iasonem allegat, & Castrensis authoritate confirmat.

335 Comprobatur, Nam etiam venditio, † facta pretio declarando per duos electos, morte alterius electi, non facta declaratione, resoluitur. vt post Corneum consil. 110. precipue numero 4. & sequen. 3. uolum. respondit veridicus, & subtilissimus Iurisconsultus D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS consil. 59. num. 9. lib. 1.

Et contractus seu stipulatio nulla, quo ad vnum ex duobus stipulatoribus, resoluitur seu nulla censetur etiam respectu alterius. vt probat Rimin. iun. consil. 613. num. 6. cum numero præceden. & sequen. 6. volum.

Ea ratione, quoniam contractus est indiuiduus: & in indiuiduis vtile per inutile vitiatur. quæ ratio, vltra eum, vera etiam ostenditur ex iuribus à me allegatis supra numero 166. 286. 287. & infra nu. 376. & 377.

VIGESIMOSECVNDO.

336 ACcedit quod scripsit Alexan. consil. 178. numero 4. versic. quia quando, septimo volum. cum dixit, quod quando duæ res vno pretio conceduntur, † si actus resoluitur quo ad vnam rem, intelligitur etiam resolutus quo ad aliam. allegat d. l. si duos, & l. cum eiusdem, ac etiam Bartolum in memorata l. scire debemus.

Et idem Alexan. allegato consilio 178. nume. 12. ex sententia glossæ, eiusdem Bartoli, & Imolæ, àc nonnullis legibus, ab eo relatis, concludit,

Quod,

337 Quod, emptis pluribus rebus vno pretio, † si est facienda resolutio occasione vnius ex ipsis rebus, fieri debet resolutio in omnibus.

338 Nisi † aliter de consensu vtriusque partis procedat. & Alexandrum vbi supra simpliciter secutus est doctissimus, & consultissimus Vir D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS consilio 76. sub numero 2. lib. 1.

VIGESIMOTERTIO.

339 STante huiusmodi vnitate pretij, idem comprobatur, Nam etiam receptum videmus, quod si vna ex pluribus rebus vnico pretio venditis, sit vitiosa, † potest, & debet fieri redhibitio in omnibus. l. cum eiusdem cum l. sequen. vbi glos. Bald. Angel. Salicet. & Fulgos. & l. ędiles 2. §. vltimo, de ædelit. edict. Gomez. Tomo 2. variarum resolut. capit. 11. ante numerum 17. versic. quia tunc, Tiraquel. de vtroque retract. §. 23. glos. 1. num. 3. & Caualca. decis. 8. sub num. 1. par. 2. Ergo &c.

VIGESIMOQVARTO.

340 COnfirmatur, quandoquidem etiam emphyteuta si accipit plures res in emphyteusim vnico pretio, † & male vtatur vna re, eam alienando, vel aliter, cadit ab omnibus rebus.

341 Ratio † est,

342 Quia vnicus censetur † huiusmodi contractus. vt, ex Oldrado, Ricardo Malumbra, & Baldo in d. l. cum eiusdem in fine, firmat Gomezius memorato cap. 11. ante numerum 17. versi. secundus effectus, & præter eos Barbat. consil. 36. numero 17. secundo volum. Natta consilio 479. numero 27. versic. finge enim, 3. volum. & Becius, alios huius opinionis sequaces commemorans, consilio 45. sub numero 34. quibus adhęrent permulti, cumulati à Tiraquello de retraict. Lignager. §. 23. glos. prima num. 4.

343 Et hæc conclusio extenditur, † vt etiam obtineat in hæredibus ipsius emphyteutæ: Nam etsi tantum vnus eorum partem suam alienet, nihilominus tota res incidit in commissum. vt, post Crottum, diffuse probat Bolognet. in d. l. 4. §. Cato numero 295. de verbor. obligat.

Subdens

Subdens ibidem paulo ante numerum 296. versic. præterea, quod 344 cum vna pensio † sit constituta pro tota re, ipsa est effecta indiuidua ex voluntate partium. argumento l.grææ. §. illud, de fideiuss.

Et hęredum vnus ex pluribus tenetur insolidum, & conuenitur, in factis indiuiduis à defuncto promissis. vt notant omnes in d.§. Cato, & in l. stipulationes non diuiduntur, de verb. obligat. prout de hac communi omnium opinione, post Angelum, Crottum, Alciatum, Galiaulam, & eundem Bolognettum, fidem facit, & eam sequitur Bursat. consil.370. numero 32. cum quinque sequen. 4.volum.

Ergo, eadem ratione, idem etiam hoc nostro in casu est obseruandum: vt scilicet, ob defectum vnius venditorum, tota emptio resoluta censeatur.

Cum præsertim contractus emptionis, & emphyteusis, quo ad indiuisibilitatem, æquiparentur. vt opinatur Simon Prætus consil.19. numero 34. primo uolum. ex notatis per Bartolum, & alios in d.l.grę-cæ.§. illud, de fideiuss. & per Baldum in l. si plures, C. de condit. insert.

VIGESIMOQVINTO.

345 Accedit quoque aliud simile, Siquidem, emphyteuta si soluerit partem Canonis, † & in alia parte soluere cessauerit per triennium, cadit in totum à iuribus suis, & à tota emphyteusi potest expelli. secundum Speculatorem in tit.de locato.§.nunc aliqua, quæstio.29.nume.4. Oldradum, Imolam, & Iasonem hos commemorantem, & ex magis communi in l.2.quæstio.16.numero 54. & sequen.C.de iure emphyt. vt etiam meminit Gozad. in l. 2. num. 84. C. de pact. inter empt. & vend. Appostilla ad Riminaldum consil.281.sub num.5.

Idem receptum est, quando ipse emphyteuta decedit pluribus reli-346 ctis hæredibus, † nam etsi vnus eorum soluat partem suam, alij vero non, nihilominus res emphyteutica incidit in commissum in totum, ac si nullus soluisset. vt tradunt glos. magna in l. communi diuidundo in princip. in verbo confundetur, commun. diuid. Dyn. Iacob. Butri. & Bart. in l. fraudati, de publica. & vecti. Hostien. specul. Io. Andr. Alber. & alij, de quibus mentionem faciunt, idemque concludunt Ias. in d.l.2.quæst.17.num.57.& 58. C. de iure emphyt. & Gomezius, qui etiam de communi attestatur, de contractibus cap.10. sub numero 23. ad finem, in octaua illatione.

Eandem

Eandem ſententiam communem dicit etiam Socin.iun.in d.§.Cato numero 88. in fine, & numero 90. verſic. tenendo tamen, vbi præterea inquit ab ea non eſſe recedendum, quam etiam ibidem ſecutus eſt Ludouic. Bologninus, alios accumulans, numero 53. uerſic. ex quo inferunt, Alciat. ex communi num.97. Ripa num. 44. & Bolognet. numero 290. qui pariter de communi fidem faciunt, & idem Bolognettus num.292. in fine, eam ueram eſſe affirmat.

His accedunt multi, quorum meminit, eisque adhęret Affliđ. deciſ.153. numero 4. & 6. in fine, dicens, quod dictam gloſſam Doctores communiter ſequuntur, & ita fuit deciſum in ſacro Conſilio.

Et hodie hanc eſſe magis communem opinionem firmat Clarus in §. emphyteuſis quæſt.8.numero 13.uerſic. quæro quid ſi emphyteuta. quam etiam ſequitur, & communem dicit Peregrin. de priuil.fiſci lib. 6. in tit.de pig. & hypote. nu. 54. poſt Angelum, Romanum, Alexandrum, Socinum, & alios ab eo relatos.

Ergo etiam ſi unus ex pluribus uenditoribus emptori partem ſuam non tradiderit, perinde debet fieri reſolutio totius emptionis,& multo magis promiſsionis emendi, ac ſi omnes alij uenditores portiones ſuas non tradidiſſent.

VIGESIMOSEXTO.

Confirmatur ex eo, quod receptum eſt in locatione plurium rerum, quæ ſi facta ſit unica mercede ſeu penſione, 347 † et reſoluitur reſpectu unius rei locatæ, reſoluitur in omnibus. ut reſpondit Franciſ. Becius conſil.45. ſub numero 34.poſt Imolam, Alexandrum, Tiraquellum, Crauettam, et Nattam, de quibus eo loci mentionem facit.

Addo Plottum in l. ſi quando numero 500. verſic 3. etiam limitatur, C. de in litem iur.et Caualcanum, idem comprobantem, deciſ.8. num.5. par.2.

348 Et ſubdit Becius dicto loco, quod cum unicus ſit contractus, † et unica conuentio (vt etiam dixerunt Boſsius in tit. de remiſsione merced.conduct. num.21. Natta conſil.449. numero 6. ſecundo uolumine, et Rimin.iun. conſilio 788. numero 10.et 11. ſeptimo uolumine) conſequens eſt, quod ſit indiuidua.

349 Vnde ſufficit, † aliqua pacta non eſſe ſeruata, ut deficiat cauſa finalis. et uidiſſe Baldum in quodam conſilio ita argumentantem affirmat.

Quini-

Quinimo, si prius quis conduxisset plures res, veluti duas domos sub separata pensione seu affictu ab eodem, & deinde eas ab ipsomet recepisset sub vnico fictu; vnicus tantum diceretur contractus, & non plures: ex quo vnica tantum expressa est quantitas. vt Natta, & Riminaldus iunior concludunt locis supra memoratis. post Cumanum consil. 41. in 2. dubio.

Præterea videmus, quod etiam ipse conductor, qui plures res sub vnica pensione annuatim soluenda conduxit, si est male versatus in vna earum, à tota conductione cadit: quia vna, & indiuisibilis est locatio. vt ex Bartolo, Baldo, & aliis, cumulatissime, & egregie respondit Barbatia consilio 36. numero 15. versic. sed circa, cum nouem numeris sequen. secundo volum. atque idem docet in addit. ad Baldum in l. eędem numero 14. versic. sed quid si ex pluribus, sub litera K. C. de locato & conducto. sequitur Natta consilio 481. numero 21. versic. quia qui male, 3. volum. vbi etiam Alexandrum, & Iasonem refert. Ergo &c.

VIGESIMOSEPTIMO.

350 SI plures res vendantur vnico pretio † cum pacto de retrouendendo, non potest venditor partem rei redimere, vel vnam sine alia.

351 Similiter si decedat venditor relictis pluribus hæredibus, † non poterit vnus eorum redimere pro sua parte, & portione hæreditaria. vt ex communi scribit Gomezius Variarum resolutionum Tomo 2. capit. 10. sub numero 23. versic. 5. infero, vbi etiam Emanuel Soarez in add. sub litera V. de frequentiori attestatur, & idem Gomezius eodem Tomo cap. 11. nu. 16. versic. tertius effectus est, quia si plures.

Addo Tiraquellum, de vtroque retractu. §. 23. glo. 1. num. 2. Masuerium in praxi tit. de retractu. §. item vna, vel pluribus, & Petrum Gregorium Tholosanum in Syntagmate iuris vniuersi parte 3. lib. 26. cap. 2. num. 15.

Ita ergo dicamus in casu nostro, quod non possit fieri venditio septem partium sine alia octaua parte: Sicut in casibus prædictis non cogitur emptor consentire redemptioni partis, si totum non redimatur.

VI-

VIGESIMOOCTAVO.

352 Comprobatur, nam etiam in fundis, vna concessis, † lex prohibet retrahi fertiles sine sterilibus. l. quisquis, & l. qui vtilia, C. de omni agro deser. libro 11. & l. prima, de fundo rei priua. idem docuit Tiraquel. de retract. titu. 1. §. 23. num. 21. quem refert, & sequitur Lambertegnus de contractibus in fine pag. 493. num. 250.

Et illis accedit, (etsi de eis nullam mentionem faciat) Petrus Gregorius d. lib. 26. cap. 2. sub num. 15.

Qui etiam addit (post Ioannem Lucium lib. 9. Placitorum Curiæ, tit. 3. placito 4.) placuisse Pariosiorum Curiæ supremæ Pridie Kalendas Iulij 1550. In venditione prædij, cum debitis aliquot annorum fructibus, eum, qui prędium sibi gentilitio iure redhiberi petebat,
353 cum de fructibus controuerteretur; qui † mobilium appellatione con-
354 tinentur; non posse prædium † sine fructibus redhibere.
355 Quia † fructus, & prædium vno pretio empti erant.

VIGESIMONONO.

Coadiuuatur ex eo, quod tradit Ant. Gomez. de contractibus, cap. 10. sub numero 23. ad finem, versiculo 10. & finaliter,

Dum asserit, quod consanguineus, qui potest retra-
356 here rem patrimonij, vel generis pro eodem pretio, † non potest retrahere pro parte, sed in totum. ex fundamentis, quæ ipse allegat sub eodem numero, in quinta illatione.

Ergo etiam in proposito idem est dicendum, vt, cum omnia bona vno, & eodem pretio sint vendita, seu vendi promissa, resolui non possit contractus tantum pro octaua parte, quæ vendi non potest, sed in totum resolutioni debet subiacere.

TRIGESIMO.

Idem suadetur alia ratione; siquidem ita quoque constitutum, atque receptum est in debitore, qui pro debito tradidit pignus creditori suo, & decessit pluribus hære-
357 dibus relictis: quamuis enim vnus eorum † velit soluere

partem

partem debiti pro portione sua hęreditaria, non tamen suam pignoris portionem consequi potest; nisi totum debitum efferat, & soluat. l. hęredes. §. idem obseruatur, & l. si seruus pignora, famil. hęrcisc. l. 1. C. de luit. pign. cum similibus ibidem allegatis à glossa, & ab Antonio Gomezio d. cap. 10. sub num. 23. ad finem, in nona illatione, vbi etiam, de communi attestatur. Ergo &c.

TRIGESIMOPRIMO.

358 ETiam venditio plurium rerum, facta vno pretio, † non potest quantum ad unam rem tantum ratificari, sed in totum ratificanda est.

359 Ea † ratione,

Quia non vnam rem emptor esset empturus. vt ponit Tiraquel. de vtroque retractu. §. 23. glos. 1. sub numero 2. post Baldum consilio 32. & consil. 34. versic. sed videndum, secundo volum. idem sensit Caballi. in tract. diuidui & indiuidui, in tertia par. princip. sub numero 32.

Ergo eadem ratione in proposito casu idem est dicendum; vt scilicet non possit, nisi in totum venditio fieri, non autem pro parte: cum partem tantum emptor empturus non fuisset. vt in decimonono fundamento cumulatissime probatum est.

Comprobatur, nam videmus, quod vbi in defectum ratificationis 360 promissæ, fuit promissa pœna, † & is, qui ratificaturus erat, ratificet 361 tantum pro parte, pœna committitur insolidum: siue † ipsemet se ra-362 tificaturum promiserit, siue alius: sed ad euitandum pœnam, † non partis tantum, sed totius ratificatio est necessaria. vt ex traditionibus Bartoli in d. l. 4. §. Cato numero 15. in nona oppositione colligit Socin. iun. ibidem numero 112. dicens Doctores cum Bartolo pertransire, de verbor. obligat. & ante eum idem eo loci scripsit Ludouicus Bologninus num. 60. & sequuntur Ripa, de communi fidem faciens, num. 55. & 56. & Ioan. Bolognet. num. 197.

TRIGESIMOSECVNDO.

Onſtat quoque, quod ſi vno pretio, & eodem contra-
363 ctu plures res venditæ ſint, † & in vna deceptus eſt
emptor, vel venditor, vltra dimidiam iuſti pretij, ſed
non in alijs, fiet reſolutio, ſeu reſciſio in cunctis: ita
quod per vnam reſtituentur etiam aliæ. vt egregie do-
cuit Bald. in l. cum quidam. §. præterea numero 6. C. de iure dot. per il-
lum textum, & l. ſi plures, de ædel. edict. & Baldum ſequitur Natta
conſilio 479. numero 27. 3. volumine, vbi eiuſdem ſententiæ refert
Imolam conſilio 39. circa finem, adducentem l. ſi duos, de contrahen.
empt. idem vltra eos firmat Cagnol. in l. 2. numero 199. C. de reſcind.
vend. argumento l. eum qui ædes, de vſucap. & ex ijs, quæ ſcribit Pa-
riſ. conſilio 64. num 25. primo volum. tradit etiam. Caualca. deciſ. 8.
num. 5. verſic. vbi firmat, & ſub num. 10. & tribus ſeq. par. 2.

TRIGESIMOTERTIO.

Oc idem vrgentius comprobatur, nam etiamſi in ſin-
gulis rebus vendi promiſsis, ſeu venditis, pretium
364 conſtitutum fuiſſet, & conſequenter † plures vendi-
tiones eſſe viderentur; omnes tamen ipſe venditiones
365 † pro vno contractu haberentur.

366 Quia emptor † vnam ſine alijs non emiſſet.

367 Et ideo reſoluto † contractu in parte, reſoluitur in totum. Bar. in l.
vltima in princip. per illum textum de. acceptil. & latius conſil. 159.
ſub numero 8. & in terminis etiam Deci. conſilio 421. numero 4. ver-
ſiculo, ſed conſiderando, per l. cum eiuſdem. §. interdum, de ædelit.
edict.

Vbi Affricanus ait, *(Interdum etſi in ſingula capita pretium conſtitutum*
368 *ſit, tamen vna emptio eſt, vt, propter vnius vitium, † omnes redhiberi poſsint, vel
debeant, ſcilicet cum manifeſtum erit, non niſi omnes quem empturum, vel vendi-
turum fuiſſe.)* quod Affricani reſponſum allegat etiam Roma. conſilio
396. num. 1.

Eandem ſententiam ſecuti ſunt Socin. iun. concludens hanc eſſe ve-
ram, & realem reſolutionem; conſi. 26. nu. 10. 1. vol. Tiraquel. de re-
traict. Lignager. §. 23. glo. 1. num. 23. vbi etiam Signolorum adducit,
Franciſ. Becius conſi. 92. num. 17. verſi. vlt. dico, Burſat. conſi. 176.

ſub

ſub numero 45. ſecundo volum. vbi etiam Cępollam, Socinum Seniorem, Nattam, Ronchegallum recenſet, & omnes ita tenere in d.l. cum eiuſdem affirmat, & conſil. 340. num. 2. 3. & 4. tertio volum. vbi copioſius alijs legibus, & authoritatibus idipſum confirmat.

Quibus accedunt alij, quorum meminit, & cum eis reſidet Io. Vincent. Hondedeus conſi. 82. num. 56. primo volum. &, præter eos, Crauet. in reſponſo pro genero num. 130. & 131. Petrus Gregorius Tholoſanus in Syntagmate iuris vniuerſi, par. tertia, lib. 26. cap. 2. num. 15. in fine, & Lambertegnus, de contract. in fine, quæſt. 80. num. 247. pagin. 492. in fine, & 493.

Qui præciſe loquitur de pluribus rebus cum diuiſione pretij ven-369 ditis † à duobus vni tantum.

Ergo multo magis idem eſt obſeruandum, quando non in ſingulis rebus, ſed in omnibus ſimul, pretium eſt conſtitutum: vt in propoſito.

TRIGESIMOQVARTO.

AD rem confert etiam regula illa communis, quæ habet, 370 nihil actum videri, † donec aliquid ſupereſt agendum. l. penultima in fine. C. de ijs, quibus vt indignis, cap. nihil 7. quæſt. 1. cap. 1. in fine cum glo. vltima, in medio, de renunt. Specul. in tit. de locato. §. nunc aliqua, quęſt. 29. ſub num. 40. Caſtren. in l. cui fundus ſub num. 3. de condit. & demonſt. Neuiza. conſil. 98. ſub nu. 16. Socin. iun. in l. ex hac ſcriptura num. 60. de donat. Ioan. de Amicis, conſi. 80. nu. 5. Rimin. iun. loquens de venditione, conſ. 5. num. 22. 1. vol. & D. Cephal. conſil. 764. nu. 4. & duobus ſeq. 5. vol. cum alijs à me allegatis conſil. 27. nu. 127. 4. volum.

Et non dicitur quid factum, donec aliquid ſupereſt faciendum. l. penult. C. ad Syllan. Marcabrun. ab Anguil. conſil. 16. num. 33. 1. volum. Rimin. iun. conſilio 398. ſub num. 12. 4. volum. conſil. 629. num. 16. 6. volum. conſil. 783. num. 36. & conſil. 789. num. 29. 7. volum.

Etiam ſi aliquid minimum remanet agendum. ſecundum eundem Riminaldum ibidem, vbi eiuſdem ſententiæ refert Doctores in l. ſtipulationes non diuiduntur, de verb. oblig. & Rotam Genuenſem deciſ. 189. num. 3.

371 Sicut nec edere videtur, † qui totum non edit. vt legitur in l. 1. in fine, de edendo, & apud Speculatorem in tit. de locato. §. nunc aliqua, quæſtio. 29. ſub num. 40. & Caballinum in tract. diuidui, & indiuidui, parte tertia, ſub numero 261.

372 Ergo nec etiam vendere videntur, † qui totum, quod vendere promiserunt, non vendunt.

Cum paria sint aliquid non fieri, vel fieri, & non perfectè, vt decet. l.1.de orig.iur.l.soluendo, de verb.signi.l.cum Syllanianum in fine.C. de ijs, quibus vt indign. quemadmodum his, & alijs legibus scribit Ioan.de Amicis consil. 80. sub num.5.

Et imperfectum, & nihil æquiparantur. vt dicit Crauetta, de antiquit.temp. par.3. versic.vidimus in genere, num.23.ex d.l.cum Syllanianum, quem & ego secutus sum cons.27.num.142. 4.uolum.

Factum etiam non dicitur, quod legitimè factum non est. vt ait Illustrissimus D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS, omnium sane virtutum, & in progenie fœlicitatis augustissimum exemplum, in §.qui autem excusare nu.17.instit.tit. de excus.tut. post glossam vltimam in fine, in l. quod pupillæ, per illum textum, quand. dies leg.ced. & Iasonem in l.quoties, qui satis.cogan. qui hoc ibi notat, & plura similia congerit num.3. & 4. cum alijs à me allegatis consil.27. num.140. 4.uolum.

Sic etiam non dicitur datum, quod legitimè datum non est. l.4. §. condemnatum, de re iud. & l. scire oportet. §. vlt. de excus. tut. & ita quoque obseruat Summæ sapientiæ Vir D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS d.§.qui autem excusare nu.16.instit. tit. eod. Et idem comprobatur quamplurimis similius congestis à Surdo consil. 3.num.12. cum multis seq. 1.vol. & ex ijs, quæ ego scripsi consil.27. num.138.139. & 141. 4.volum.

TRIGESIMOQVINTO.

373 [I]Vuantur prædicta ex eo, quod dici consueuit, nempe, aut totum contractum agnoscendum, † aut à toto recedendum esse. l. cum quæritur in fine, de admi tut.l. nam absurdum de bon. liber.l. si ita stipulatio in fine, de oper.liber.l.cum fundus. §. seruum tuum, si cert. pet. & l. quidam elogio, C.de iure delib.Castren.consil.1.num.3.in antiq.quod est in nouis consil.34. 1.volum.Corne.consil.210.nu.14. 1.vol.Cur.iun. consil.147. num.10. Natta consil.534. num.2. & seq. tertio vol. Pasec. plura allegans, consil 17.num.7.Alciat.in l.1.§.sed si mihi sub num.17. de verb.oblig.Cagnol.in l.secundnm naturam num.6. de reg. iur. post Baldum, Ancharanum, Castrensem, & Socinum, quos recenset, atque alijs similibus confirmat num.7.

Idem

Idem sentiunt alij, quos congerunt, & sequuntur Rolan. à Val. conf.97.nu.64.1.uol. Pretus conf.19. nu.34.1.vol. Riminal.iun.conf. 400. sub num.116.4.volum. consilio 463. sub numero 20. eodem volumine, & consilio 671.numero 20. sexto volumine. Bertazzol.consi. ciuili 106.num.9. primo volum. Petrus Gregorius in Syntagmate iuris vniuersi lib.26.cap.2.sub num.15.

Et in terminis Tiraquel. de retraict. Lignager.§. 23. glos.1.numero 18.in fine, D. Cephal. consilio 666.numero 11. quinto volumine. Surd. decis. Senat. Mantu. 220. numero 25. & prius consilio 13. numero 22. & consilio 150. numero 21. vbi alios refert idem firmantes, primo volum.

374 Et numero 22. extendit † procedere, etiam si agnoscens, seu acceptans ignoraret onus annexum. allegat Castrensem in l.si duo, de acquiren hæred. Cagnolum in l. qui cum alio numero 8. de reg. iur. Ripam in l. quod te numero 16. si cert.petat. & Rolandum à Valle, de lucro dotis quæst.14.num.10.

375 Et, vltra eos, extenditur quoque † habere locum, vbi quis mandasset contractum certo modo fieri debere, & mandatarius diuerso modo contraxisset. secundum Salicetum in l.præterea ad finem, mandati, & Aretinum, dicentem hoc perpetuo esse notandum, in §. is qui, sub num.4.instit.tit.eodem, quos sequitur Bertazxol. consi.ciuili 106. numero 10. primo volum.

376 Nec mirum, quoniam † contractus sui natura † est indiuiduus. vt
377 probatur ex legibus, & authoritatibus præallegatis. & docet etiam Bolognet.in l. 4. §. Cato paulo ante numerum 296. versic. & propter naturam, de verbor. obligat. Alciat. in l. 1. §. sed etsi mihi sub numero 17.eodem tit. Pasettus consilio 17.numero 6.Rimin.iun.consi.400. sub nu. 116. 4.vol.& conf.463.sub nu.20.eod.uol.consi.613.nu.5.vbi alios allegat, sexto volum. & consilio 755.nu. 56. 7. vol. Bursati consilio 176.numero 3. secundo volum. consilio 370.numero 37. versicu. secundo, & numero 38. quarto volum. & consil.438. numero 4. eod. volum. & ante eos Bald. in l.peremptorias numero 19. in fine. C. senten.rescin.non pos.

Tantoque magis indiuiduus est, si in eo interueniat dolus, seu fraus, vel culpa: cum & ipse dolus sit indiuiduus, atque indiuidua fraus, & culpa. l. si vt certo. §. si duobus in fine, commod. l. si duo vers. quod si lancem, depositi. Bart.& alij in d.§.Cato in 6.oppo.idem Bart. consil.159. numero 8. & Ruin. alios allegans, consilio 86. primo volum. & consilio 109. numero 27. quarto volum. vt refert idemque

scribit Crauet. in responso pro genero numero 138. & 183. & cons. 1000.num.138.& 183. 6.volum.

Subdens vtrobique numero 184. ob id, censeri etiam indiuiduam stipulationem dolum malum abesse. l.inter cohęredes. §. quod ex facto, famil.ercif l.4 in princ. de verb.oblig. Bologni.in d.§ Cato nu.38. & alij plerique.

Cumque emptor omnia bona sibi promissa consequi nequeat, inde sequitur, contractum in totum resoluendum esse.

378 Interest enim ipsius emptoris, † aut totam rem habere, aut in totum à contractu discedere. vt in terminis respondit Beroius cons.158. nu. 39.vers.interest enim, primo uolum.

Et contrahentes non possunt vti contractu, nisi cum sua causa, suisque vinculis. vt dicunt Bald.in l.prima sub numero 5. C. de contrah. empt. & Iacob. Emilia. consilio 69. numero 6. argumento l. in venditione, de act.emp.

TRIGESIMOSEXTO.

379 SI quando fiunt duo contractus vno contextu, † vnus censetur pars alterius. l.lecta, versic. dicebam, si cert.petat. l.si ventri. §. in bonis, de priuil. cred. l. iurisgentium. §. quinimo de pact. & l.fundi partem, de contrahen.empt. Corne. post Baldum, consil.36.num.14. 2.volum.

380 Et celebrati eodem die, & loco, & coram ijsdem testibus, † incon-
381 tinenti facti dicuntur; & vnus † contemplatione alterius. vt ex sententia eiusdem Baldi; & Bartoli firmat ipse Corneus citato loco, & numero 5. Socin.consilio 272. numero 4. secundo volum. Deci. consilio 606.numero 10. Cur.sen.consil. 54.numero 4.& sequen.Cagnol. in d.l.lecta numero 110. D.Decia.consi.46.numero 28. tertio volum. Strac. de assecurat. numero 33. Guliel. Redoa, de Simon. mentali capit.35. numero 12. Vincen. Carotius, de deposito par.2. quæst.135. Ioan. Baptista Lupus, de vsuris, commentario 3.§. 4.numero 89. vbi hanc communem regulam appellat, quam etiam sequitur Vir magni ingenij, & eminentissimus Iurisconsultus D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS consilio 75.num.34. lib. 1.Io.Baptista Ferettus consil.31 num.28. 1.volum.

382 Et consequenter † adinuicem correspectiui censentur. d.l.si ventri. §. in bonis, de priuil.cred. & l.lecta versic.dicebam, si cer.petat. glos. in l.vt iurisiurandi in verbo libertatis, de oper.liber. Doct.in l.petens.

C.de

C. de pact. Angel. de Gambil. consilio 116. numero 13. Deci. consilio 636. numero 8. & permulti relati, & approbati ab Antonio Gabrielio in tit. de præsump. conclus. 13. numero 4. & 5. D. Deciano consil. 46. numero 28. & consi. 5. numero 10. tertio uol. Hieronymo Gabrielio. (Dicente quod pacta omnia in vno cōtractu apposita existimantur ob eandem causam, & correspectiua.) consilio 168. quæst. 2. numero 12. primo volum. Francisco Becio consil. 92. numero 6. cum sequen. & ab alijs locis præcitatis.

His accedunt permulti, quos ego commemoraui, & secutus sum consilio 20. num. 71. & 72. consil. 36. num. 70. 71. & seq. & consil. 39. num. 81. primo volum.

Atque illis nunc addo plurimos alios, quos congerunt, & sequuntur Hieronymus Magonius decis. Rotæ Florentinæ 30. numero 4. Io. Vincentius Hondedeus consilio 7. numero 15. primo uolumine, & cumulatius D. Menochius, de præsumpt. libro 6. præsumpt. 12. per totam.

Inter quos numero 3. allegat Crauettam consilio 298. num. 13. di- 383 centem, † duos actus correspectiuos pro vno haberi. addo Franciscum Becium consilio 92. ante numerum 8. versic. sicque censendus, Ancharanum iuniorem, plures alios recensentem, quæstio. 52. sub numero 23. libro 3. Hondedeum consil. 7. numero 15. & consilio 32. numero 14. primo volum.

384 Vnus etiam actus correspectiuus † intelligitur causa finalis alterius. vt ex l. etiam. §. ex causa de minoribus, & nonnullis alijs legibus, atque ex sententia Alexandri, Socini, & Federici de Senis, respondit D. Decia. consilio 32. num. 116. secundo volum. Vincent. Carotius de deposito par. 2. quæst. 185.

Et ipse D. Menochius d. præsumpt. 12. sub numero 3. allegat Rotam Romanam, post alios, firmantem decis. 95. in fine, libro 1. in no- 385 uissime editis, quod omnes qualitates in vno existentes, † etiam alteri inesse censentur. cui addo Purpuratum in l. lecta numero 43. si cert. petat. & acie mentis, rerumque variarum singulari scientia præclarissimum D. SYLVESTRVM ALDOBRANDINVM in §. tutor autem numero 8. & 9. instit. tit. de autho. tut. Ancharanum iuniorem, etiam Romanum, Curtium, Cassaneum, & Gabrielium allegantem, quæst. 52. num. 23. lib. 3. & Vincentium Carotium de deposito par. 2. quæst. 135. in fine.

Insuper idem D. Menochius d. præsump. 12. numero 28. lib. 6. exten- 386 dit ut procedat, † non solum quando vnico contextu duo actus sunt

celebrati

387 celebrati, sed etiam quando intra breue tempus; † veluti die sequenti; vnus post alterum factus est: adhuc enim præsumitur, quod vnus gratia alterius fuerit celebratus. secundum Ancharanum, Crauettam, & alios per eum relatos.

388 Qui præterea numero 31. & 32. vult, istud habere locum † etiam inter personas diuersas.

389 Et etiam quando † in diuersis instrumentis hi duo actus confecti fuerint.

Pro primo allegat Alexandrum consilio 90. numero 9. versic. nec habent obstare, tertio volumine, & seipsum consilio 109. numero 2. volum. 2.

Et pro secundo Corneum consi. 23. in fine 3. uol. & Modernos Parisienses in tract. de vsuris num. 407.

Ergo multo magis idem est dicendum hoc in casu, in quo omnes vendere promittentes vno instanti, ac in eodem instrumento, & vnico

390 contextu contraxerunt: vt scilicet † vnus promiserit uendere suam octauam partem gratia, & contemplatione alterius.

391 Et ob id † omnes isti actus (quatenus plures dici possent, prout vere non sunt) adinuicem correspectiui, & pro uno debent haberi.

392 Et ita in specie à multo magis † argumentantur Crauet. consilio 239. numero 6. uersiculo rursus, & Becius consilio 92. numero 7. in fine.

393 Etenim † ratione eiusdem contextus, ille promissiones de uenden-

394 do, † etiam si plures essent, pro una tamen sunt habendæ: & de eis

395 † ut de unica promissione est iudicandum. l. cum antiquitas. C. de testa. & l. hæredes palam §. uno contextu. ff. eodem Beci. d. consilio 92. numero 8. post Baldum consilio 327. in fine, tertio uolumine, & consilio 392 in fine, quinto uolumine, Angelum consilio 145. numero 2. uersic. item ratione eiusdem contextus. Romanum consilio 445. numero 4. Iasonem in d. l. lecta sub num. 14. si certum petat. Curtium seniorem consilio 54. numero 6. Crauettam consilio 298. numero 13. Corneum, Decium, Ruinum, & Ripam, de quibus ipse Becius ubi supra mentionem facit; atque idem placuit eruditissimo, & optimo Iurisconsulto D. SYLVESTRO ALDOBRANDINO in §. tutor autem num. 10. instit. tit. de auth. tut.

Et in terminis uenditionis, ita etiam scribit Bursat. consilio 340. numero 7. uersic. 3. uolum. tertio, post Cepollam in l. cum eiusdem numero 4. de ædelit. edict. idem comprobat Surd. consilio 217 numero 9. secundo uolumine, & à fortiori Ioan. Vincentius Hondedeus consilio

silio 32. numero 14. primo volumine.

396 Neque vna † sine altera consistere potest. vt cumulate probat Crauet.consil.356.num.1.in fi.& 2.

397 Indiuidua autem dicuntur, † quorum alterum altero carere non potest. vt respondit idem Crauet.consil.538.num.15.

Qui etiam d.consilio 356. numero 3. & sequen. in specie affirmat,

398 Indiuidua iudicari, † quæ correspectiua sunt. idem verum esse ostendit Rimin.iun.consi.662.num.18.in fine, 6.volum.& consil.807. sub num.5. 7.volum.

Et Crauetta allegato consilio 356.num.5. cum sequen.ex sententia Bartoli in l.Aurelius.§.idem quæsijt, de lib leg. Baldi, Castrensis, Socini, Iasonis, & aliorum alijs in locis scribit, Vnum indiuiduorum

399 † sine altero admitti non posse.

Quod etiam ex eo comprobatur, nam obligationes indiuiduæ fortius, & intensiuè, & extensiuè ligant, & astringunt, quam obligationes diuiduæ.l.2.§.ex his,l.stipulationes non diuiduntur,de verbor. obligat.l.ea quæ, de reg.iur. & ita precisè docuit Caballinus in tract. diuidui, & indiuidui par.3.num.181.

Quamobrem illud consequens est, quod si vnus ex contrahentibus suam octauam partem vendere nequit, atque ita, quo ad illum, contractus effectum suum sortiri non potest, nec etiam quo ad alios debet sustineri, sed in totum resoluendus, vel nullus declarandus est.

400 Cum Actuum correspectiuorum † ea sit natura, vt vno nullo existente, alter quoque inualidus, & nullus remaneat. l.etiam.§.ex causa, de minoribus l.cum emptor, de rescind.vend. & l.vltima,de accepti l. Alexan.consilio 11.numero 3. volumine 3. & D.Menochi.consilio 156. sub numero 15. secundo volum. & ambo alios referunt, qui huic sententiæ adhærent. quam & ego secutus sum consilio 39. nu.82. primo volum.

Addo nunc l.filio. §. matri, & l. alumnæ.§.Seia, de adim.leg.l Clemens.§. primo,de hæred.instit. Albam consilio 45.numero 6.Crauettam consilio 246. numero 4. Rotam Romanam decis.677. numero 2. parte prima in nouissimis, D. Decianum consilio 32.numero 116.secundo volumine, & alios, quorum meminit, idemque tuetur D. Menochi, de præsumpt.libro 6. præsump.12. numero 2.versic. & propterea, Magonius decis. Rotæ Lucensis 61. in addit. sub litera A. in verbo impleuisse. Marcabrun. ab Anguil. consilio 1. numero 148. primo volum. M. Anton. Eugenius ex communi, consilio 12. sub num. 21. in fine & 22. primo uolumine. Rimin. iun. consilio 662. numero 18.

ſexto volum. & conſilio 807. num. 5. ſeptimo volum.

Confirmatur, nam etiam contractuum correlatiuorum ea eſt natura, vt vna parte ſublata, tollatur altera. vt dixit ipſe Rimin. conſilio 776. numero 4. eodem volumine, ex l. fin de acceptil. l cum venditio, C. de reſcind. vend. & poſt Baldum in l. ſi abſentis ad finem. C. ſi cert. petat. & in c. 2. de feudo dato in vim legis commiſ. & Riminaldum ſeniorem conſil. 175. num. 7.

Addo eundem Baldum in Rub C. de reb. cred. numero 3. in fine, Euerardum in loco à correlatiuis numero 2. cum nouem ſequen. & Doctiſsimum Manticam, de coniect. vlt. voluntat. libro quinto, tit. 12. numero 31. quos & Ego ſecutus ſum conſilio 39. numero 98. quinto volumine.

Ratio eſt (ſecundum Riminaldum iuniorem d. conſilio 776. numero 5. ſeptimo volumine.) quoniam contractus claudicare non debet, niſi fauore pupilli. l. Iulianus. §. ſi quis colludente cum. §. ſequen. de acti empt.

Quæ ratio comprobatur ex pluribus à me ſupra memoratis numero 110. & 111. & authoritate Illuſtriſsimi D. SYLVESTRI ALDOBRANDINI non minus ſingulari quadam integritate, & innocentia, quam abſoluta vtriuſque iuris ſcientia, & omnium optimarum artium ſtudijs, dignaque homine nobili doctrina celeberrimi, in §. authoritas autem numero 31. verſiculo in gloſ. fin. inſtit. tit de auth. tut.

Qui inſuper ſubdit numero 32. & 33. & multis legibus ſubtiliter probat, contractum claudicare nedum fauore pupilli, ſed fauore etiam filiorum, Eccleſiæ, & Principis, ac in odium doloſi.

Confirmatur etiam, Siquidem, Reſolutionem vnius, & eiuſdem negocij reciproci quis non tenetur pati pro parte, ſi in totum diſcedere malit. vt in terminis venditionis ſcribit Caballinus in tract. diuidui, & indiuidui parte 3. numero 583. 592. 596. 597. 598. & 605. per l. tutor, §. curator, & l. intra vtile in fi. de minor. l. quod ſi nolit. § idem Marcellus, de ædelit. edict. & ex ſententia Fulgoſij, Socini, Iaſonis, Ruini, Cagnoli, & Deti, quos commemorat, illiſque accedit Marcabrunus conſil. 49. num. 81. primo volum.

TRIGE-

TRIGESIMO SEPTIMO.

AD exclusionem præstationis interesse loco bonorum, de quibus agitur, uel partis eorum, considerandum est, quod uenditores promiserunt vendere bona ipsa, (*& quascunque petias terræ &c. quas, & quæ habent in dictis locis Vinzaschæ, & de Ramellis.*)

401 Et ponderanda sunt illa uerba (*quas, & quæ*) sunt enim † relatiua substantiæ. secundum glossam in l. unica in uerbo proferuntur in fine, C. de senten. quæ pro eo, quod interest, Bartolum in l. prima numero 4. C. de summa trinit. & fide cathol. idemque probatur multis legibus à me allegatis consilio 7. num. 114. & consilio 32. num. 149. primo uolumine.

402 Et huiusmodi relatiua † restringunt promissionem ad id, quod referunt. l. à filio. §. Testator, & §. Titia, de alim. & cib. leg. l. stichum, qui meus erit, de leg. 1. l. ea tamen adiectio, de leg. tertio, & utrobique Bart. & alij notant. Deci. consil. 260. alias 261. num. 1. Paris. consil. 17. numero 37. tertio uolum. D. Menochi. de præsumpt. lib. 3. præsump. 101. numero 7. & Doct. in l. omnes populi, per illum textum, de iust. & iure.

403 Ergo interesse † loco substantiæ ipsorum bonorum per illum, qui suam octauam partem uendere nequit, solui non potest, sed contractus resolutioni in totum debet subiacere.

TRIGESIMO OCTAVO.

CVm uenditor, qui tradendi facultatem non habet, soluendo interesse liberetur: & multo magis si tantum uendere promisit, quo casu, etiam si tradendi facultatem habeat, soluendo ipsum interesse liberatur: ut in undecimo contrariæ opinionis argumento ostendimus: si pro

404 octaua parte, quæ in casu proposito tradi non potest, † admitteretur solutio interesse, & pro alijs septem partibus præcisè bonorum traditio fieret, sequeretur absurdum, & inconueniens.

Quia emptor tantum pro parte bona, sibi promissa, consequeretur, & pro alia parte interesse.

405 Quod sanè † inconueniens, & absurdum est. ex claro responso Pauli in l. in executione. §. pro parte, de uerbor. obligat. quod responsum

in ter-

in terminis perpendit Cur.iun.consilio 74.numero 1. uersiculo prima quia, Eguinarius Baro, post Bartolum ab eo relatum, de diuid. & indiuid. oblig. libro 2. cap.6. numero 10. & frequentissime adhoc allegant Doctores in d.l.4.§.Cato, & l.stipulationes non diuiduntur, de verb.obligat.Ias.in memorata l.in executione in princip.num.4.ita ex eo obseruat, & prius Alexand.in eodem.§. pro parte num.3.

406 Et vterque intelligit istud verum,† quando aliquid debetur, seu est in obligatione ex dispositione hominis: vt est pręsenti in casu.

407 Cęterum si debetur ex dispositione legis,† secus est. & prius ita censuit Imola in l. supra iter. §. officium ad finem, de aqua pluuia arcen. per l. si cum vno. §. vltimo, si ex nox. cau. aga. & l. si seruus communis post principium, de noxa.

408 Ratio † differentiæ est duplex.

409 Prima, quia priore casu est, quod imputetur illi, † qui se obligauit: posteriore vero casu nil est, quod ei imputari possit. conferunt, quæ scribit Deci.consil.492.num.5.in fine, & 6.

410 Secunda, quoniam mitius agitur † cum lege, quam cum homine.l. Celsus in princip. de recep. arbit. c. illo, de elect. glo.magna in l.assiduis. C. qui pot.in pign.hab. Hormanoct.in d.§. Cato, numero 50. & latius numero 348.Bolognet. nu.220. Socin.iun. in d.l. stipulationes non diuiduntur num.245.358.& 360.

Et has rationes afferunt Imola in d.§.officium, Ias.in allegata l. in executione sub numero 4. & Hormanoctius loco prætallegato.

Et idem Iason in fine eiusdem numeri 4. vult in eo, quod debetur

411 ex dispositione legis, † propter causam necessitatis, solutionem partim in re, partim in pecunia fieri posse.per l. 2.§.& harum, de verb.oblig.iuncta auth. hoc nisi, C. de solut.

412 Non autem † si debeatur facto voluntario: vt in casu nostro.

Et vltra Iasonem, hoc idem ea ratione comprobatur.

413 Nam videmus, quod pluribus rebus venditis † addictione in diem, non auditur, qui partem pretij, & partem rerum offert. vt scribit Petrus Gregorius in Syntagmate iuris vniuersi par.3. lib.26. cap.2. numero 15. verficulo, & pluribus, per l. quod si vno, de in diem addic. l. fistulas.§. qui fundum, de contrahen.empt. & tres alias leges, quas allegat.

414 Comprobatur etiam, quandoquidem lex † voluntariæ necessitati non succurrit. l. si fideiussor.§.si necessaria, & l.de die. ff.vltimo, qui satis.cog.l.penult.C.quibus ad lib.procl.non licet,l.aut qui.ff.primo, quod vi aut clam.l. is qui,de acquiren. hæred.l. cum postulassem in

princ.

prin. de damno infec. l. 2. §. si quis tamen, iuncta Glo. in verbo arctauerit, si quis caut. l. sicut in princip. C. de actio. & oblig. & §. item tria ibi, (*affectare &c.*) institut. titu. de excus. tut.

Quamobrem receptum est, quod si ex iuris dispositione præstanda

415 sit satisdatio, † et non facile potest reus eam ibi præstare, vbi conuenitur, potest audiri, si in alia eiusdem prouinciæ ciuitate satisdationem præstare paratus sit.

416 Si autem satisdatio voluntaria est, † non in alium locum remittitur. vt eleganter cum Glo. 1. respondit Vlpianus in d. l. si fideiussor, §. si necessaria, qui satis cog.

Cum igitur inconueniens, & absurdum sit, quod memorata venden di promissio, per effectualem bonorum vendendorum traditionem, solum pro septem partibus octo partium exequatur, & pro alia octaua

417 parte soluatur interesse: Inde sequitur, † quod ad hoc, ut huiusmodi absurdum euitetur, contractus in totum resoluendus est.

418 Neque pars aduersa † excusari debet, quamuis traditio illius octauæ partis non sit in facultate promissoris, sed quodammodo impossibilis videatur, & fieri nequeat, necessitate ita cogente, propter non habitam licentiam alienandi à Mediolanensi Senatu, vel Rege Catholico.

419 Cum sit voluntariè † in obligationem deducta ab ipsis vendere promittentibus: atque ita ex hominis dispositione debetur, non etiam ex dispositione legis, iuribus, & decisionibus præallegatis.

420 Et argumentum huiusmodi † ab absurdo, seu inconuenienti euitando, validissimum appellat, & copiose confirmat Euerardus in loco ab absurdo, per totum.

421 Debet enim quælibet dispositio † sic intelligi, ne aliquod absurdum, vel inconueniens sequatur. l. nam absurdum, iuncta l. præcedenti, de bonis libertorum. l. obseruare §. vlti. de off. proconsulis, l. si quis ex argentarijs §. vlt. de eden. l. vlt. C. de author. præst. c. venerabilem, & c. in Genesi, de elect. cum pluribus similibus cumulatis ab ipso Euerardo dicto loco ab absurdo num. 1. & 2. & Crauetta consilio 62. num. 8.

422 Et ne sequatur dictum absurdum, & inconueniens, † quod pro parte res tradatur, & pro parte soluatur interesse, factum censetur indiuiduum. vt declarant Bar. in d. l. stipulationes non diuiduntur, in 3. q. nu. 25. ver. & illud factum, Bolognet. nume. 114. ver. quarto facit, & sub nu. 116. & in l. 4. §. Cato nu. 37. & ex communi num. 56. ac utrobique cæteri omnes scribentes, de uer. oblig. Socin. consilio 16. num. 44. uol. quarto, & Martinus Santius in arbore diuidui, & indiuidui sub nume. 18. in fine, & 19. uer. quarto prædicta regula, Bartolumque ubi supra

omnes sequuntur teste Gaspare Caballino in tract. diuidui, & indiuidui par. 2.2.partis sub num.261. licet ipse ab eo dissentiat.

Sed eandem Bartoli, & receptam opinionem approbant, & amplectuntur Ronchegal.in l.eandem sub numero 85. de duob. reis.Bursat. consil.176. sub numero 33. 2. volum. & ex omnium sententia consilio 370.num.31.versic.sexto, 4.vol. Rota Genuensis decis.156.num.13. Surd.consl.13.num.21.1.vol.Bertazzol. consl.ciuili 54.num.8. 1. vol. & Excellentissimus, ac optimi consilij D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS, cuius memoria vbique floret laudibus, consilio 83.numero 5.versic. præterea lib.1.

423 Vbi insuper concludit obtinere, † etiam si præstatio partis eandem afferat vtilitatem quo ad partem, quantam præstatio totius quo ad totum. idem placuit Socino ex communi cons. 16.sub numero 44. volu. 4.& Rotæ Genuensi d.decis.156.num.12.in fine, & seq. Ergo &c.

TRIGESIMONONO.

IDem vrgentius comprobatur, considerando pactum in instrumento appositum; quo expresse conuentum est, *(quod emptor soluat alios Scutos sex mille, pro completa solutione dictorum Scutorum viginti sex mille, in pecunia numerata, & non in alia re contra voluntatem venditorum.)*

424 Ergo vice mutua † debet etiam ipsi emptori per venditores fieri traditio bonorum omnium vendi promissorum, non autem pro septem partibus octo partium tantum, & pro alia parte interesse contra eius voluntatem.

425 Ratio † est.

426 Tum ne † claudicet contractus: & quia emptor, & venditor † sunt

427 correlatiua. vt superius in duodecimo contrariæ opinionis argumento, & in secundo fundamento partis, quam tuemur, ostensum est. num. 85.86.110.111.& 404. versic. ratio est.

428 Tum etiam, quia ratio naturalis suadet, † vt quod venditores in solutione pretij ad eorum commodum æquum esse existimarunt, idem seruetur ad commodum emptoris in traditione bonorum, quę ei vendere promiserunt. Bald.in l.peremptorias, paulo ante num. 20.ver. & quod quis, C.sent.rescind. non poss. Calcaneus noster consil. 7. num. 14.ver. & etiam quod æquum, quos secutus sum consil.34.num.129.2.vol.

Addo Becium plura adducentem, consilio 45.num. 21.& 22.

429 Addo etiam, illud æquum esse, † quod ratio suadet naturalis. vt ex c.non debet, de consan.& affin. obseruat Illustriss. & rerum optimarum fons

rum fons vberrimus D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS, consilio 2.num.146.lib.1.

Et ratio naturalis potissima est in quacunque interpretatione.secũdum Petrum, Cynum,& Baldum in l.non dubium, C.de legi.& alibi, vt refert,& sequitur Paris.consil. 105.num. 18. & seq.4. vol.

Etiam statutorum. Ias. in l. si is, qui pro emptore, numero 302. de vsucap. Osasc. decis.58. numero 10.

Et præsumitur finalis,quamuis nõ sit expressa.vt ex Bartolo,& alijs copiose docet Tiraq.in trac. quod cessante causa,limit.1.nu.44. & 67.

Pluresque notabiles parit effectus. quos congerit,& multis authoritatibus comprobat ipsemet Tiraquel.sub eodem num.67.& 68.cum decem seq.& limit.3.num.1. cui addo Corneum consil.98.sub num.3. vol.3.Socinum consil.98.num.3.vol.3. Afflictum decis.403.nume.8. Nattam consil.129.num.2.1.vol.consilio 402.num.32.2. vol. Rodericum Suarez in l.4.for.lib.2.tit.de las iuras, paulo ante nu.28.Egidium Bossium in tit.de Principe,& priuil.eius,nume.188. Cagnolum in l. Si emancipati nume.146.C.de collat. & in l. in ambiguis pro dotibus §. quoties num.3.& 4.de reg.iur.D.Decianum consil.1.num.204.2.vol. & consil.62.num.76.77.&seq.3.vol. Iosephum de Rusticis in trac. an et quan.lib.in cond.posi.voc.lib.6.cap.6.nume.13. et Fabium Turretum consil.31.num.5.1.vol.et consil.88.num.13.et septem seq.2. uol.

Nilque aliud est ipsa naturalis ratio, nisi sensus quidam communis, et ex affectu omnium communi procedens. secundum diffinitionem Excellentissimi D.Tiberij Deciani consil.9.num.48.2.uol.adducentis glossam primam in l.prima,de pact.

His accedit, nam per uiuam rationem interpretamur scripturas. vt inquit Bald.in c.1.nu.15.uer.item per uiuam,de consti.subtilissimus,et consumatissimus Iurisconsultus D. Francis. Mantica in suo pulcherrimo tract.de coniec.ult.uol.quo sibi ingens nomen comparauit,et gloriam perpetuo duraturam,lib.6.tit.14.numero 8

Necessariaque dicitur interpretatio, quæ fit per punctum rationis. ut sub eodem numero ipse affirmat. ex Baldo consilio 411. numero 1. uer. unde quod uni, 1.uol. et Crauetta consilio 3. numero 23. et consilio 135. numero 37.

Et interpretatio, quæ sumitur ex ratione, non est extensiua, sed intellectiua. ut notant Bald. in prin. Fulgos. Castrens. et alij plerique in l.quamuis,C.de fideicommis.Alex.Soci.Seni. Deci. Soci.iun. ex communi, et cęteri alijs in locis, ut meminit, et eos sequitur Clarissimus Mantica dicto libro 6. titulo 14. numero 20. Et idem ego respondi,

ac lege, ratione, & authoritate comprobaui, consilio 32. num. 72. 73. 74. & 75. 1. vol.

Nunc addo glossam in c. 1. in verbo Italiæ, de temp. ordin. in 6. & in c. si postquam in verbo mente, de elect. in 6. Baldum in l. si quis seruo, numero 4. C. de furt. & Ripam, alios recensentem, in l. si constante, numero 63. & 64. solut. mat.

430 Tum, vt inter contrahentes † æqualitas seruetur. l. cum emptor, de rescin. vend. & hoc indubitati iuris esse scribit Rolan. à Val. cons. 100. numero 15. 3. vol. D. Cephal. consilio 143. numero 8. 1. vol. D. Menochi. consil. 26. num. 22. & consilio 34. num. 11. 1. vol. consil. 203. nu. 16. 17. & 18. 3. vol. & ante eos Dyn. in c. in iudicijs numero 3. de reg. iur. in 6. Crauet. consilio 428. sub numero 15. Marcabrun. ab Anguil. consilio 1. sub numero 148. 1. vol.

His addo Baldum, Angelum, Socinum iuniorem, Boerium, Alciatum, & Crauettam, alibi, quam vbi supra, quos refert, & sequitur Bur-
431 satus, loquens de locatione, † in qua idem statutum censetur, quod in venditione, & è conuerso. secundum Aretinum, per illum textum, inst. tit. de locat. in prin. in 1. not. et latius supra dictum est cons. 104. nu. 9. 1. vol. et consil. 237. numero 7. 3. vol. Gratus, etiam ipse de locatione verba faciens, consil. 86. num. 3. 1. vol.

Et in terminis Becius idem tradit consilio 45. numero 23. vbi refert Salicetum in l. Iulianus, §. offerri, de acti. emp.

Qui, ex sententia glo. in l. qui pendente, per illum textum, eodem tit.
432 uult idem ius seruari debere † in traditione rei uenditę ad commodum emptoris, quod statutum est in solutione pretij ad commodum venditoris. Et, vltra eum, idem censuit Castrensis in dicto §. offerri, numero 1. et 2. Deci. consilio 119. sub num. 1. Surdus consilio 101. num. 6. et 7. Bursat. consil. 194. num. 35. 2. vol.

Quod etiam comprobatur ex regula l. 1. quod quisque iuris, vbi Vl-
433 pianus eleganter ait, *(quis enim aspernabitur idem ius sibi dici, † quod ipse alijs dixit, vel dici effecit?)*

434 Quæ regula † etiam in pactis contrahentium procedit. l. cum in eo, vbi Glo. vltima quam plures alias leges allegat, de pactis, et l. rata iuncta glo. pen. et ult. C. de rescin. uend.

435 Accedit, nam in dubio interpretatio fieri debet, † ut contrahentium æqualis sit conditio. secundum Crauettam consil. 70. num. 1. per l. si id, quod, §. ultimo, de rescin. uend. et l penult. in fine, C. communi diuid. idem comprobat Rolan. à Val. cons. 100. num. 16. 3. vol. Nonius consil. 112. num. 8. ubi ad hoc multas leges allegat.

Et id

436 Et id maximè procedere affirmat † in contractibus correspectiuis.

437 Et æqualitas pactorum † bonam fidem in contrahentibus arguit. vt copiose respondit Crauet.consil.145.nu.13. quem sequitur D.Menoch.consil.26.num.23. 1.volum.

438 Præterea æqualitas † in contractibus seruanda est, tam in eis interpretandis, quam iustificandis. l.si socius pro filia, pro socio, per quam legem ita asserunt Bald.in l.2. sub num.20. & Cagnolus, qui de communi attestatur, num.54.C. de rescin.vend.

439 Et ipsi, atque alij ibidem præcise de contractu † emptionis, & venditionis loquuntur.

Quibus addo Fabianum de Monte, de empt.& vendit.quæst.8.numero 8. Velpellum de promiss.de non offen.quæst.79.numero 5. Moronum de fide treug.& pace, quæst.169.numero 14. Nouellum de iure prothomis.§.7.nu.47. & Antonium Guber. Costan. de voto cap.6. numero 4.

Addo etiam Crauettam consil.477. num.8. consil.548. num.5. & consil.899. sub num.10.

Vnde merito idem Crauet. consi.428.nu.15. & consil.973. nu.12. egregie respondit,

440 Aequalitatis seruandæ causa, † in contractibus extensionem fieri de vno contrahente, ad alterum.

441 Ac de venditore † ad emptorem,

442 Et † è contra. per dictam l.cum emptor in princip.de rescind.vend. l. vlt. de acceptil. & ex traditionibus Fulgosij consil.200. & aliorum, de quibus mentionem facit.

Asserens quoque tam d.consil.428. num 15. versic.amplius, quam etiam consil.133.nu.8.versic.quinimò, quod ratione seruandę æqua-

443 litatis, † extensio fit etiam de vno casu ad alium.

Ad quod probandum allegat §.illud,instit.tit.pro socio.l.vltimam, C. de fruct. & litium expensis, Ancharanum consilio 350. versiculo quarto, quia prouisio, & Socinum in l. prima, in 4. not. de rebus dubijs.

444 Et vt seruetur æqualitas, † id etiam continetur in dispositione, quod alias non comprehenderetur. vt probat ipsemet Crauet. d. consilio 133. numero 7. de quo mentionem facit, & cum eo residet D.Cephal. consilio 525.numero 47. consilio 529. numero 43. quarto uolumine, & consil.733.num.21. 5.volum.Rimin.iun.qui eos alibi idem firmantes recenset, & sequitur, consf.673.num.52.6.volum.

445 Continet enim † æquitatem ipsa æqualitatis seruandæ ratio. ut ex l. vltima, C. commun. vtriusque iud. obseruat idem D. Cephal. dicto consilio 733. numero 16.

446 Conferunt etiam plurima in materia ęqualitatis † seruandę à me allegata, consilio 23. numero 74. vsque ad num. 95. 1. volum.

Quibus addo, quod ex l. si ita legatum, de condit. & dem. & ex sententia Bartoli, Aretini, & Socini, scribit D. Decian. consilio 106. numero 27. 3. volu. Cum inquit, amplectendam esse illam interpretationem, quæ æqualitatem onerum conseruat.

447 Tum denique, quoniam audiendi non sunt † petentes id, cuius contrarium non essent postulaturi. l. si & rem, & pretium iuncta Glo. in verbo desideret, de pet. hæred. l. iusiurandum. §. ait prætor. de iureiur. & l. penult. C de solut. Bursat. post Angelum, consilio 104. numero 10. ver. neque, 1. volum.

QVADRAGESIMO.

IN eodem instrumento adest etiam aliud pactum, quo, (*saluis prædictis*) conuentum est, (*vt omne commodum, & damnum, quod contigerit in dictis bonis, cedat ad damnum, & commodum emptoris, tanquam si illi de eis factum fuisset datum.*)

448 Quod sanè pactum † est reciprocum respectu commodi, & incommodi, & æqualiter respicit omnia bona, & quamlibet eorum partem, ac traditionis effectum. per regulam l. iam hoc iure, de vulg. l. si Legatarius §. vltimo, vbi Bar. de leg. 2. l. quamuis, & l. hæreditas, C. de impub. & alijs sub. cum pluribus similibus congestis à Francisco Becio consilio 101. numero 64. in fine, & 65.

Illisque accedunt, quæ ego scripsi consilio 1. numero 76. 77. & 78. 1. volum. & consilio 13. numero 70. 4. vol.

Ergo, vt emptor in toto, & qualibet parte commodum consequatur,

449 & pactum huiusmodi verificetur, † effectualis traditio omnium bonorum, & sine diminutione alicuius partis, per venditores fieri debet, vel in totum contractus resoluendus est.

450 Aequissimum etenim † videtur, quod si emptor, † non respectu v-
451 nius partis tantum, sed omnium bonorum, se subiecit incommodo, & damno (*inundationis aquarum, incendij, & aliorum quorumcunque casuum, etiam inopinatorum,*) vt in eodem pacto continetur, quod etiam commodum traditionis dictorum omnium bonorum consequatur. c. qui sentit, de reg. iur. in 6. l. secundum naturam. ff. eodem l. is qui in pote-

ſtate §. vltimo, de leg. pręſt. cum alijs vtrobique allegatis à Glo. & ſcribentibus.

452 Nec pro parte rei tradendæ † ſolutio intereſſe admittatur.

453 Ratio † eſt.

454 Quia commodum † ab onere regulatur. l. quoties ad Trebel. l. Neſennius §. vltimo. de excuſ. tut. l. plane §. ſi duobus vbi Glo. Bald. Angel. & Doc. de leg. 1. Cuma. conſilio 162. numero 4. & Crauet. conſilio 957. numero 20. idem ſcribit Deci. in dicta l. ſecundum naturam in prin. ver. & ideo, vbi etiam Bartolum, Alexandrum, & alios refert, de reg. iur. & latius comprobant Cagnol. ibidem numero 6. & 7. & Ioan. Franciſ. Montanus circa principium, & infra.

455 Et ideo æqualitus pactorum, † circa lucrum, & damnum inter con-
456 trahentes, vti † bonę fidei pręſumptionem prę ſe ferens, inducenda eſt. ex traditionibus Decij conſilio 308. numero 6. Crauettæ conſilio 145. numero 13. & conſilio 414. numero 13. D. Menochij conſilio 34. num. 21. volumine, & conſilio 92. numero 41. cum ſequenti eodem volum. & ex l. vltima, C. de fruct. & lit. expen. l. ratas in fine. C. de reſcin. vend. ac iuribus, & authoritatibus prællegatis.

457 Et inæqualitas † quo ad lucra, ad æqualitatem reducitur. l. vltima, C. famil. erciſ. l. vt liberis, C de collat. Aut. æqualitas, & in corpore vnde ſumitur, C. de pac. conuen. cum alijs à Beroio relatis conſil. 38. ſub numero 5. 1. vol.

458 Vltra prædicta, quod pacta † ſemper ſint reducenda ad æquitatem;

459 Et æqualitatem † arbitrio boni viri. tradit Ambroſius de Vignate, de vſuris §. ſalubriter numero 109. & eſt in Tomo 7. trac. diuerſorum fol. 26.

QVADRAGESIMOPRIMO.

IDem pactum in præcedenti fundamento relatum, appoſitum fuit in contractu, non ad alterandum naturam præcedentium, ſed ad eorum confirmationem: propter illam clauſulam *(ſaluis prædictis)* eius initio adiectam.

460 Quæ † declarat, limitat, & reſtringit ſequentia. vt ex pluribus probat Pariſ. conſilio 70. ſub numero 13. 15. & 28. 3. vol. Beci. conſilio 74. ver. immo dictio, cum numero ſeq. vbi alios commemorat.

461 Et conſeruat ius, † quod competit ex præcedentibus. l. ſi debitor. §. 1. quibus mod. pign. vel hypot. ſol. ibi, *(niſi ſalua cauſa pignoris.)* l. 3 §. penult. de lib. exhib. Caſtrenſ. alias leges adducens, conſi. 139. num. 5.

ver. item in dicto, in antiquis, & post Bartolum, eundem Castrensem alibi, quam vbi supra, Decium, & Crauettam, quos recenset, idem tradit Becius d. consilio 74. num. 34

462 Atque operatur, † quod contrahentes non videantur voluisse discedere à prima conuentione, sed eam confirmare. secundum Gratum consilio 132. numero 10. & seq. quem refert, sequitur, & similibus authoritatibus comprobat Osasc. decis. Pedem. 164. sub numero 7. idemque scribit Thessaurus decis. 125. num. 5.

Ergo multo magis dicendum est, quod per omisionem traditionis octauæ partis bonorum, de quibus agitur, contractus huiusmodi in totum resoluendus sit.

QVADRAGESIMOSECVNDO.

463 IN eodem instrumento extat etiam clausula de defendendo, † vt legitur ibi *(& maxime cum clausula de defendendo: & de euictione in plenaria forma)* quę indiuidua est. l. 4. §. vltim. l. in executione §. in solidum l. cum ex causa, de ver. oblig. Bar. Rui. & Alciat. in d. l. 4. §. Cato, eodem titul. quos ad hoc refert Excellentiss. D. Consulens in fine sui responsi.

Addo ego Hormanoctium Detum in eodem §. Cato, numero 355. & 671. vbi allegat l. vulgaris in prin. de furtis idem eo loci tradit Ludouicus Bologninus numero 20. Rui. in 1. lect. numero 17. post Bartolum, & alios, & ibidem Soci. iun. numero 132. eiusdem sententiæ refert ipsum Bartolum, Angelum, Imolam, Castrensem, Alexandrum, & Iasonem. quam etiam eodem in loco sequitur Bolognet. nume. 208. alios, illam probantes, & communem dicentes, recenset Surd. consilio 150. numero 2. 1. vol.

Et quamuis Ripa, post Cumanum, & non nullos alios, ab ea dissentiat, ipsam tamen communem fatetur, in d. §. Cato, numero 77. quam pariter communem enuntiat, ac Butigellam, & Zasium allegat Caballi. in tract. diuidui, & indiuidui par. 2. 2. par. quęst. 10. num. 408. 409. ver. quid dicendum, vbi ad idem Galliaulam adducit, & numero 480. ita Senis iudicatum esse affirmat, ac etiam numero 512. & 513. vbi declarat quomodo procedat, pag. 255. & 264. communem quoque dicit, similibus authoritatibus comprobat; sequitur, & pro ea iudicatum asserit Bursat. consilio 370. num. 36. & 37. 4. vol.

Eandem sententiam tuentur Eguinarius Baro, de diuid. & indiuid. oblig. libro 3. capit. 2. numero 15. ver. quia si defensionem, & Craueta consilio

consilio 919. numero 12. qui, præter iura superius allegata, adducit l. cum vno, si ex nox. caus. aga. l. ex clausula, & l. ita tamen §. penult. iudic. sol. idem tradit Andre. Gail practicarum obseruationum libr. 2. obser. 14 num. 1 in fine, & 2.

464 Addo etiam, quod plures † obligati ad defendendum, tenentur insolidum. secundum Ruinum in l. stipulationes non diuiduntur num. 32. de ver. oblig. Hormanoctium in d. §. Cato num. 221. in fine, & Eguinarium Baro. de diuid. & indiuid. oblig. lib. 1. cap. 6. nume. 11. & ante eos Soci. consilio 125. numero 16. 4. vol. idem in terminis docet Andre. Gail d. obseruatione 14. num. 1. cum seq.

465 Qui numero 4. extendit habere locum † etiam in pluribus hæredibus venditoris: nam & ipsi in solidum tenentur emptorem defendere. iuribus per eum allegatis.

466 Illud autem indiuiduum obligatione esse dicitur, † ad quod plures in solidum tenentur. vt ait Bartolus in d. l. stipulationes non diuiduntur, paulo ante numerum 9. in octaua oppositione ver. sed constat, vbi ad hoc probandum allegat l. in executionibus §. secundo, de ver. oblig. & l. fideicommissa §. penult. de leg. 3. Ergo &c.

467 Addo quoque, illum defendere non videri, † qui in totum non defendit. vt cautum est in l. si defensor, de inter. acti. & expresse per illum textum ita tradit Specul. in tit. de locato §. nunc aliqua, quæst. 29. sub numero 40.

468 Id etiam, quod pariter † omnes respicit (veluti si eis competit † vna,
469 & eadem defensio) indiuiduum censetur. vt ex Bartolo in l. 1. ad finem nu. 7. ver. dicamus, C. si in communi eademque causa, obseruat Excellentissimus D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS, maximum iuris prudentiæ decus, consilio 83. numero 5. ver. accedat, lib. 1. quem & ego secutus sum consilio 29. nume. 169. 4. vol.

Quamobrem vnus ex pluribus, habentibus litem circa rem indiuiduam, potest insolidum agere, & defendere indistincte. l. si cum vno, si ex noxali causa aga. l. loci corpus §. si fundus, si serui. vendi. Castren. in l. 2. numero 2. ver. & distingue, C. de consor. eiusdem lit. Barnab. Cornazzanus, comprobans alio simili ex communi, in nouissimis decis. Rotæ Lucensis, decis. 41. num. 52. & 53.

QVA-

QVADRAGESIMOTERTIO.

Deſt etiam clauſula his uerbis concepta (*quæ quidem omnia, & ſingula partes prædictæ, & quælibet earum ſub ſui, & heredum ſuorum mutua reali, & perſonali obligatione, ſibi viciſſim attendere, & obſeruare promiſerunt.*) ad finem inſtrumenti poſita.

470 Quæ clauſula † (*omnia & ſingula &c.*) operatur ac ſi omnia, et ſingula fuiſſent ſpecificata. ut ſcripſerunt glo. in c. ut cura, in uer. omnia et ſingula, de elect. in 6. et D. Cephal. conſilio 16. numero 55. 1. uol. quos et ego ſecutus ſum conſilio 6. num. 8. 1. uol.

471 Immo habet effectum † indiuiduæ expreſsionis. ut ex omnium ſententia tradit Pariſ. conſilio 1. ſub numero 104. & 105. 3. volum. quem ſimpliciter ſequitur Gabriel. in titu. de legitima, concluſ. 8. numero 12. Clariſsimus, & Celeberrimus Mantica de coniect. vlt. volunt. libro 7. titulo 8. numero 11. verſic. item ſi, Surdus conſilio 15. numero 19. verſic. ita vt, 1. volum.

472 Refertur quoque † ad omnia, quæ principaliter, vel acceſſoriè in inſtrumento narrata ſunt. vt, poſt gloſſam, Bart. Anchar. Aretin. Alexan. & omnes, reſpondit Ruyn. conſilio 103. ſub numero 11. 4. volum.

473 Ac etiam † ad omnia præcedentia, tam enuntiatiue, & incidenter dicta, quam diſpoſitiue, & principaliter. vt idem Ruynus probat conſil. 137. numero 6. 1. volum. ex not. per Glo. in dicto cap. vt circa, in verſic. omnia, & ſingula, de elect. in 6. & Imolam in ca. cum contigat in ſeptimo membro, de iureiur. & in ca. ad noſtram ad finem, de empt. & vend. idem firmat Surdus dicto conſilio 15. numero 19. verſic. demum Venditores, 1. volum.

474 Et addit robur iuri communi, † vt promiſsio verificetur in ſingula petia terræ vendi promiſſa. vt in terminis reſpondit Curti. iun. conſil. 74 numero 3. per l. 2. §. furioſus de iure codicil. & ex ſententia Angeli, & Aretini, ac Modernorum, quorum ipſe meminit.

475 Quo fit, vt perinde ſit, † ac ſi expreſſe ſinguli venditores promiſiſſent ſeruare contractum, nendum reſpectu ſuę octauæ partis, ſed etiam quo ad portiones aliorum. ut opinantur Doctores ſupra relati.

476 Et, uirtute huiuſmodi clauſulę, † cenſetur quilibet promiſiſſe omnia, & ſingula obſeruare, & non contrauenire. ut in terminis uenditionis latè probat Corneus. conſilio 112. num. 1. uerſiculo item quilibet 4. uolumine.

Vbi

477 Vbi considerat illa verba (*omnia, & singula*) quæ † ipse dicit esse vniuersalia geminata.

478 Et † nihil excludere. allegat c.solitæ circa finem, de maior. & obed. l.Iulianus de leg. 3. & alia iura, vt per eum.

Cui addo Bolognettum in dicta l.4.§.Cato, numero 208.versiculo. ideo tu, de verbor.obligat qui, præcise loquendo de contractu venditionis, ait.

479 Quod huiusmodi clausula, † (*promittentes ipsum contractum habere ratum, & gratum in omnibus suis partibus, & in nullo contrafacere, vel venire*) in eo apposita, eundem contractum indiuiduum reddit.

Ergo, cum vnus non possit, pro sua octaua parte promissa implere, non sufficit, quod alij pro reliquis septem partibus octo partium promissa adimpleant. Et consequenter contractus, tanquam indiuiduus, in totum resoluendus est.

QVADRAGESIMOQVARTO.

480 ANimaduertendum quoque est, in clausula prædicta positum esse, † distributiuum (*quilibet.*)

481 Cuius natura est, † attribuere actum cuilibet insolidum. Glo. est not. in l. si plures, in uerbo omnes, de leg. 2. quam sequuntur Bar. in l. hoc articulo, sub numer. 3. de hæred.institut. Socin.consil. 16. numero 19. versiculo de cuius, 4. uolumine, Paris. de communi omnium opinionem fidem faciens, consil. 49. num. 52. uol. Iacob. Spiegel. in Lexicon iuris, in uerbo (*quilibet*) ubi etiam Zasium allegat.

Et in terminis, ita respondit Corne. consilio 112. sub numero 1. 4. uolumine, Gomezius ex communi, uariarum resolutionum Tomo 2. capit.12. numero 1. uersicul. secundo limita, iuncto uersiculo, quod tamen, proxime præcedenti.

Comprobatur ex decisione Bartoli, quam cęteri sequuntur, in aut. hoc ita, numero 2. uersiculo, aut est unus, C. de duobus reis.

482 Cum dixit, quod quando unus est actus promittendi, † una rei expressio, & adest distributiuum (*quilibet*) plures rei debendi constituuntur.

483 Et omnes † in solidum tenentur. eandemque Bartoli decisionem, & ego iudicando, & consulendo secutus sum, consilio 13. numero 11. & 12. 3. uolumine.

At sic est in proposito.

Ergo

484 Ergo cum ſinguli ſint in ſolidum obligati, hoc etiam reſpectu, † contractus obligatione indiuiduus cenſetur. Sicuti ex ſententia eiuſdem Bartoli in quadrageſimo ſecundo fundamento fuit probatum, & idem ſentiunt Doctores ſupra memorati.

485 Et tanquam indiuiduus, † ob defectum partis, reſoluitur in totum. l. 1. ff. Item quæritur, §. illud, & §. Trebatius, de aqua quot. & æſti. Bar. in l. Græcæ §. illud, ſub numero 3. de fideiuſſ. Natta conſilio 479. numero 29. 3. volum. cum ſimilibus, quæ paſsim ad hoc adduci ſolent.

QVADRAGESIMOQVINTO.

486 Decretum iudicis in huiuſmodi contractu interpoſitum, etiam ipſum † contractum indiuiduum reddit. vt quoque animaduertit Eruditiſſ. D. Conſulens in quarto fundamento.

Dum ait, actum interpoſitionis decreti, vti iudicia-

487 rium, † indiuiduum eſſe.

488 Et debere, † aut in totum valere, aut in nihilum. allegat l. in hoc iudicio, famil. ercif. & Signorolum, conſilio 214.

Ego vero, vltra eum, adduco in proprijs terminis decreti iudicis,

489 † quod ſit indiuiduum:

490 Et ſi pro parte non valet, † vitietur in totum. deciſionem Baldi in l. ſi non ſortem, §. ſi centum in princ. per illum textum, de condit. indeb. & in l. certi conditio. §. quoniam, numero 3. verſiculo ſecundus, ſi cert. pet. vbi non nulla iura, & etiam Bartolum allegat, idemque reſpondit Deci. conſilio 403. alias 404. numero 21. qui etiam Romanum, & Fulgoſium eiuſdem ſententiæ fuiſſe refert.

His accedunt Afflictus, dicens ita iudicatum, deciſ. 218. numero 4. Natta conſilio 162. numero 7. 1. volumine, D. Cephal. conſilio 207. numero 86. in fine, 2. volumine. Rimin. iun. conſilio 5. numero 210. & 211. 1. volumine, poſt Baldum, Caſtrenſem, Alexandrum, Iaſonem, Decium, Ruinum, Curtium, Capycium, Rolandum à Valle, & alios, quos recenſet, & ex communi alijs authoritatibus comprobat conſilio 190. numero 78. & 79. 2. volum.

Idem ſcribunt Alciat. in l. 1. §. ſed ſi mihi, ſub numero 22. de verbor. obligat. Nicel. de glo. contrar. quæſt. 71. numero 405. Duen. regul. 185. in verbo Decretum, numero 4. Anchar. iun. quæſt. 14. numero 4. libro 2. & quæſt. 74. ſub numero 6. libro 3. Caualca. deciſ. 31. ſub num. 35. & deciſ. 46. numero 390. par. 1. & Barnab. Cornazzanus in nouiſſ.

deciſ.

decis. Rotæ Lucens. decis. 2. numero 22. quo fit, vt ex his manifeste appareat, memoratam Baldi decisionem frequentissimo Doctorum suffragio esse receptam.

Ad cuius confirmationem, addo l. primam §. hæc verba, ne vis fiat ei l. nulli. C. de iud. c. 1. de seq. pos. & fruct. & Marantam in prima parte sui speculi, versiculo iudicij tela aggreditur num. 29. versiculo secundum exemplum, vbi etiam Speculatorem allegat.

Idem sentiunt alij plurimi, relati à Tiraquello de vtroque retract. §. 23. Glos. 1. numero 26. & Marsilio in l. vltima numero 41. in fine, cum sex sequen. de iurisdict. om. iud. Beroio consilio 181. numero 7. 1. volum. & consilio 12. num. 5. 3. volum. & Fabio Turretto consil. 28. num. 21. cum numero præced. 2. volum.

QVADRAGESIMOSEXTO.

491 SI soluta est Gabella, tanquam pro vno contractu, † vnicus censetur contractus.

492 Ratio † est,

493 Quia si plures fuissent, plures etiam gabellę solui debuissent: quamuis † essent compræhensi in eodem instrumento. vt in terminis censuit Bald. in l. cum quidam §. præterea sub numero 6. C. de iure dotium, & in l. cum eiusdem, de ædil. edict. cui accedit André Siculus consilio 36. sub numero 18. & 19. 2. volumine, vbi etiam Angelum adducit, & idem concludunt Bart. Roma. Castren. Imola, Ias. & Ant. de Per. quos suis locis refert, sequitur, & communem opinionem dicit Anton. Gomez. de contractibus cap. 11. numero 16. versiculo primus effectus, Tiraquel. de vtroque retract. §. 23. Glos. 1. numero 20. in fine, vbi etiam Firm. Barbat. & Decium allegat, idem etiam scribunt Natta consilio 449. sub numero 7. 2. volumine, Rimin. iun. consilio 163. numero 7. & 8. 2. volum. Bursat. consilio 408. num. 8. versiculo quinto, & numero 9. 4. volumine. Caualca. decis. 8. num. 11. parte 2. & Anton. Gama decis. Supremi Senat. Regni Lusitaniæ 349. numero 3.

QVADRAGESIMOSEPTIMO.

494 Certi iuris est, conuentionem, de qua agitur, esse † vltro citroque obligatoriam, vt est emptio. secundum Gratum consilio 159. numero 3. 2. volum. & singulari, perfectaque eruditione conspicuum D SYLVESTRVM ALDOBRANDINVM in §. 1. numero 12. per illum textum in versic. vnde in ijs, instit. tit. de auth. tut. Fabianum de Monte de empt. & vend. 1. q. prin. num. 1. & Petrum Nicolaum Mozzium pariter de empt. & vendit. in prin. num. 10.

Cum & venditores vendere, & emptor emere promiserint, inuicemque se obligauerint. vt clare probant verba instrumenti, ibi (*vendere promiserunt, & promittunt*) & ibi (*versa vero vice præfatus Illustriß. D. Comes Franciscus conuenit, & promisit bona ipsa emere*) nec non ibi (*quæ quidem omnia, & singula partes prædictæ, & qualibet earum sub sui, & hæredum suorum mutua reali, & personali obligatione sibi vicissim attendere, & obseruare promiserunt.*)

495 At conuentio † vltro citroque obligatoria est indiuidua. vt respondit Alexan. consilio 7. num. 13. versic. & quia 7. volum. vbi Bartolum, & iura hoc idem probantia allegat, & eum sequitur Crauetta consilio 239. numero 5. versic. rursus, & consilio 356. sub num. 3.

496 Qui illam quoque affert † rationem.

497 Nam in actu vltro citroque obligatorio mens contrahentium † non fuit, quod vnus teneretur ad obseruandum, alter vero non. l. cum proponas 2. C. de pact. l. Iulianus §. offerri, de acti. empt.

498 Et interpretatur res indiuidua, † ex mente contrahentium. secundum Baldum consilio 32. 2. volum. Alexandrum, & Crauettam, locis præcitatis.

Quamobrem receptum est, quod, propter connexitatem, in omnibus contractibus, in quibus vltro citroque oritur obligatio, si iuratur ex vna parte, ex altera quoque iuratum videtur. vt ait Bar. post Glo. in l. si duo patroni §. si quis iurauerit, per illum textum, paulo ante numerum 3. uersiculo dicit Glo. de iure iur. cum quo resident Bald. Ias. & alij ibidem, quos & ego secutus sum consilio 39. numero 87. cum numeris sequen. 5. uolumine. Vbi etiam multa scripsi, ex quibus idem comprobatur.

Quæ autem connexa sunt, indiuidua dicuntur l. eum actum §. plane, de neg. gest. Angel. consil. 326. in 4. dubio, Surdus, referens etiam Crauettam, & D. Menochium, decis. Senat. Mantu. 199. sub num. 13.

Et Alexander dicto consilio 7. num. 13. versicu. adeo 7. uolum. con-
499 cludit, in hac specie indiuidui ex intentione contrahentium, † vtile per inutile vitiari. post Bartolum, et alios in l. Græcæ §. illud, de fideiuss. in l. 1. §. penultimo, de verbor. obligation. et in l. sancimus, C. de donatio. per l. Pedius, de recept. arbit. et l. si decem, locati.

Addo Alciatum, dicentem, quod ita firmant Doctores, in l. prima §. sed si mihi numero 17. de verborum obligatio. Riminaldum iuniorem consilio 671. sub numero 19. 6. volum. & Bursatum consilio 432. numero 50. 4. uolum. Ergo &c.

Et ita alias, ex facto consultus, respondi pro Illustrissimo Sororis meæ Liuiæ coniuge Nestore Martinengo, Comite Barchi, Patritioque Veneto, & Brixiensi, viro, ob sanguinis claritatem, ac maiorum gloriam, ob eximias virtutes, morumque elegantiam, atque admirabiles animi ac corporis dotes, exactamque rei militaris peritiam, & res, tum in acerrima Salaminæ obsidione, ac Classe contra Turcas; tum in Arcium, Vrbium, Insularum regimine, præclare gestas, Serenissimæ Venetæ inuictæ libertatis Reipub. ita accepto, vt Tribunitia dignitate decoratus, & sex mille peditum Imperator, & Corcyræ Insulæ, Italiæ arcis, supremus Gubernator existat.

QVADRAGESIMOOCTAVO.

500 QVando in indiuiduis concurrunt duæ personæ, † vna prohibita, & altera permissa, non valet actus respectu vtriusque, sed resoluitur in totum. secundum Castrensem consilio 196. super primo quæsito, post principium 2. volum. prout illum refert, & sequitur Lambertegnus de contractibus in fine, quæst. 78. num. 239. pag. 490.

501 Vbi hoc idem confirmat per simile de compromisso, † quod si factum
502 sit per seruum, & libertum, cum non valeat † respectu serui, non valet etiam respectu liberti.

503 Ea † ratione,

504 Quia compromissum, tanquam † indiuiduum, pro parte † valere non
505 potest. l. non distinguemus §. si seruus vbi Glo. Bald. & alij, l. cum dies §. penult. in fine, & d. l. Pedius ff. in seruum, de recept. arbit.

At nostro in casu concurrit persona prohibita alienare, cum alijs personis alienandi facultatem habentibus. ergo in totum contractus resoluendus est.

Et tanto magis, quoniam causa prohibens potius inspicitur, quam

permittens.l.Sabinus,commun.diuid.c.in rè communi, de reg. iur. in 6. Bar.in l. tutor numero 1.de suspect.tut. Alba.consilio 20. numero 9. 1. volumine.

Et ex duobus,quorum vnum posset prodesse, et alterum obesse, inspici debet illud, quod posset obesse. l. 3. §. vltimo ibique Glos.et Bart. ad Syllanianum, Alba dicto consilio 20.sub numero 9.et Neuiza.consilio 34.numero 38.

Ad cuius confirmationem accedunt,quæ docuit Anton. Gomezius de contract. capit. 3.numero 14. in illa quæstione, an si duo, vel plures habentes domum, fundum, vel rem aliquam communem cum alio, et vnus eorum, vel maior pars vult locare, alius non, uel certo modo, et pretio, aut certæ personæ locare, alius uero non, cuius contractus ualeat,uel cuius uoluntas sit attendenda? concludens, quod si unus contradicat, resoluitur in totum, seu impediuntur etiam alij.

Ponit tamen plures modos, qui in hoc, et secundum diuersitatem casuum,debent adhiberi.

QVADRAGESIMONONO.

Conferunt traditiones Clarissimi Cephali consil. 461. nu. 506 42. 4. volum. cum dixit, contractum, † qui ex vna parte rescinditur, in totum rescindi debere. ex l. cum emptor, de rescindente vendit. & l. vltim. de acceptil.

Neque longe abest, quod probat Brunus de dimin. & 507 deter.conclus. 24. numero 167. vt contractus vniuersus † censeatur resolutus, parte aliqua eiusdem resoluta, cui addo Bartolum, & alios in l. scire debemus numero 2. versiculo vnde si, & numero 4. versic. vnus est, de verb.obligatio.

QVINQVAGESIMO.

Accedit quod scribit Socinus iun.consilio 129. numero 38. 508 1.volum.asserens,Renuntiationem † nullam respectu aliquorum bonorum, nullam reddi in totum. ex sententia glossę,& Modernorum Papiensium in l.de his,de transac.

Et idem Socinus vbi supra, numero 39. ait, quod si in 509 aliquo est erratum, † totus contractus irritatur.per l. si non sortem §. si centum,de condit.indeb.& l. si quis aliam, de solut.

Cumque contractus, de quo agitur, pro octaua parte sit nullus, ex constitu-

constitutionibus Mediolani supra in princ. relatis: Consequens est, vt resoluatur in totum.

Quod etiam ex eo suadetur, quandoquidem, destructio est indiuidua, & non potest fieri, nisi in totum. vt ex l. loci corpus §. si fundus, si seruit. vendi. docuit Maximus, & Celeberrimus Iurisconsultus, qui innumeris virtutibus per omnes ætatis gradus floruit, D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS in suis doctissimis Additionibus ad Hormanoctium Detum, in l. 4. §. Cato numero 546. sub litera H. de verbor. oblig.

QVINQVAGESIMOPRIMO.

510 Datio in solutum, † facta à duobus, si pro parte vnius sit nulla, resoluitur in totum. l. cum amplius, de reg. iur. l. si non sortem §. si centum, de condit. indeb. quibus iuribus, post plures ab eo relatos, ita docuit Tiraquel. dicto §. 23. Glo. prima, numero 22. cum sequentibus, & numero 26. vt etiam meminit, & comprobat Lambertegnus de contractibus in fine, quæst. 85. pag. 495. numero 257.

Addo Marsilium, alios recensentem, in l. vltima numero 44. & seq. de iurisdict. omnium iud. Alciatum, in l. prima §. sed si mihi, numer. 22. versiculo, aduerte tamen, de verb. obligat. & Bursatum, qui alios plurimos commemorando, hanc communem affirmat, consilio 73. nume. 27. 1. volumine, & consilio 370. numero 34. versiculo primo, cum numeris seq. 4. volumine.

511 Ergo, etiam † venditio, & multo magis promissio vendendi, † fa-
512 cta à pluribus, si pro parte vnius valere non potest, in totum resoluenda est.

513 Ratio † est.

514 Quia datio in solutum, † similis est venditioni, & eius vicem obtinet. l. si prædium, C. de Euic. l. vltima, quibus ex causis in posses. eatur. l. sequitur §. de illo, de vsucap. & l. sciendum tamen est §. deinde, de ædel. edict. cum similibus, de quibus mentionem faciunt, & idem concludunt Afflic. decis. 369. num. 1. Fabianus de Monte de empti. & vendi. 2. quæst. prin. numero 31. versiculo, item quod, Paris. consilio 11. num. 42. 1. volumine. Natta, consilio 207. numero 3. 1. volum. Ioan. de Amicis consilio 120. sub numero 8. Prætus consilio 192. numero 8. 1. vol. Surd. cons. 162. num. 41. 2. uol. Rimin. iun. cons. 776. num. 10. 7. volum. Bursat. cons. 184. nume. 47. 2. vol. & isti alios referunt idem firmantes.

515 Immo † eſt uenditio. l. cętera §. ſed ſi ſeparauit vbi Alberi. & Iaſ. de leg. 1. vt refert, & pluribus comprobat, atque ex omnium traditionibus D. Tiberius Decia. conſilio 2. numero 144. 2. volumine, cum per multis alijs à Fabio Turretto (qui etiam de communi teſtatur) allegatis, conſilio 17 numero 7. 2. volu. & Riminaldo iuniore, conſilio 776. numero 11. & 12. 7. volum.

516 Quod procedit, † in datione inſolutum voluntaria. Secus † ſi ſit ne-
517 ceſſaria, & iuſſa iudicis facta. vt multis legibus declarat, & probat D. Tiber. Decianus Summus, & Celeberrimus I.C. olim præceptor meus, conſil. 21. num. 11. 2. vol. & prius conſil. 3. num. 128. 1. volum.

Ita etiam, ante eum, ex ſententia ſpeculatoris, Bartoli, Baldi, & aliorum, reſpondit Deci. conſilio 159. alias 160. numero 2. verſiculo pręterea dato, quos ſequitur, & alios congerit Turrettus conſilio 17. num. 10. & 11. 2. volumine. Magonius deciſ. Rotæ Lucenſ. 63. numero 4. & in addit. ſub litera A, vbi etiam Romanum, Tiraquellum, Beroium, & Rolandum à Valle, de communi atteſtantem, allegat.

Neque diſſentiunt Caballinus, de euict. ∫. 4. numero 41. Amode. à Ponte in quæſtio. laudemi. quęſtio. 27. & Redoa. de rebus Eccleſ. non alien. cap. 16. num. 1.

Hinc eſt, quod, vigore memoratæ ſimilitudinis inter venditionem,
518 & dationem inſolutum, Sicut non valet venditio, † non ſtatuto certo pretio. l. vltima, C. de contrahen. empt. & §. pretium inſtitut. titulo, de emptione, & venditione.

519 Ita nec etiam valet, † datio inſolutum, facta à parte. vt docet Bar. in l. à Diuo Pio §. ſi pignora, numero 1. de re iudic. per d. §. pretium, coniuncta l. 3. pro empt. idem reſpondit Aretin. conſilio 32. num. 3.

520 Subdens, quod prius pars debet citari, † & declarari pretium per
521 iudicem, & tunc poteſt dici perfecta, † datio inſolutum, ſed prius non.

QVINQVAGESIMOSECVNDO.

522 VEnditio prædiorum communium, facta nomine plurium, † ſi pro parte vnius conſiſtere, ſeu effectum ſortiri non poteſt, emptori à toto contractu diſcedere licet. vt reſpondit Scęuola in l. tutor. §. 1. de minor. & comprobat Caualca. deciſ. 8. num. 3. par. 2.

Conſtat autem ex principio inſtrumenti pręd ia, & bona, de quibus agitur, communia fuiſſe inter plures, qui illa uendere promiſerunt.

Ergo, cum pro parte vnius venditio conſiſtere, & effectum ſuum habere non

bere non

bere non possit, emptori à toto contractu discedere licere dicendum est.

Comprobatur ex ratione, à Scęuola vbi supra considerata, quæ fuit.

523 (*Quia emptor † partem empturus non esset.*)

At huiusmodi ratio ad vnguem conuenit casui nostro.

524 Ergo, idem ius in eo † statui debet.l.illud, ad leg.aquil.& l.prima §. 1.de funte, cum vulgaribus.

Augetur vis argumenti,

Etenim, si in d. §.1.l. tutor, ita constitutum est in venditione perfe-

525 cta; multo magis † sibi locum vendicare debet in venditione perficien

526 da: vt est † promissio de vendendo.

527 Cum iam, † in primo fundamento probauerimus, promissionem vendendi facilius dissolui, quam perfectam venditionem.

528 Comprobatur quoque, nam etiam emptor rei, † quæ erat communis pro indiuiso inter venditorem, & alium, si pars alterius sibi non tradatur, potest à tota emptione discedere. vt ex pluribus, & post alios, quos congerit, in terminis respondit Ioan. Petrus Surdus consilio 13. per totum, 1.volum.

QVINQVAGESIMOTERTIO.

529 Quod is, qui à pluribus bona immobilia, inter eos communia, emere promisit, † emere non teneatur, si vnus ex illis partem suam vendere non possit, vel nolit, efficaciter etiam suadetur.

530 Nam † vera est, & crebriori calculo recepta conclusio, quod emens fundum, vel alia bona immobilia à duobus, & promittens

531 ea illis retrouendere, † non tenetur uendere partem vni tantum emere volenti, si alter aliam partem emere non possit, vel nolit, vt multis rationibus in terminis decidit Bart. in l. cui usufsfructus numero 4. de usufruc.leg. in l.si quis aliam numero 4. de solut.& consilio 195. per totum, Bald. in l.2.numero 3.uersiculo, sed quid.C. de pact. inter empt, & uend.& consil. 332.3.uolumine, Castren. in d.l. si quis aliam, num. 2.Appostil.ad Bartolum in d.l. cui usufsfructus sub litera A.quæ etiam eundem Castrensem, alibi idem firmantem, & Raphaelem Cumanum allegat, & omnes alij sequuntur, teste Caballino in tract.diuidui, & indiuidui par.3.num.564.

His accedunt Ioan. à Platea in l. quoties, uersiculo quid autem, C. de agricol. & censit.lib.11. Cępol.in l.quod si nolit §.idem Marcellus in

1. not. de ædel. ædict. Aretin. consilio 129. alias 130. Socin. consilio 16. numero 1. & 2. 4. volum. Deci. in l. eius, qui in prouintia §. quas vero numero 8. si cert. pet. Ruyn. consilio 82. numero 4. 1. volum. Alciat. ex communi, in d. l. 4. §. Cato numero 57. cum seq. de verb. oblig. & Boeri. qui pariter de communi attestatur, decis. 251. sub numero 1. communem etiam fatetur Rubeus (licet ipse ab ea dissentiat) consilio 90. sub numero 1. æquiorem dicit, & sequitur Roncagal. in l. eandem, in principio, numero 63. vsque ad numerum 96. de duobus reis. Bursat. ex communi, consilio 176. numero 34. 2. volumine, & consilio 340 numero 11. 3. volum.

Addo Iasonem, dicentem, quod omnes ita tenent, & ab hac opinione, quæ nullum habet contradictorem, consulendo, & iudicando recedendum non est, in d. l. stipulationes non diuiduntur, numero 20. de verbor. obligat. Beroium consilio 163. numero 9. & consilio 164. num. 15. asserentem hoc esse firmissimum fundamentum, 1. volum. Bertrandum, illam communem dicentem, consilio 41. 3. volum. Fabianum de Monte de emptio. & venditione 7. quæst. princ. numero 2. & 3. Lancelottum Decium in d. l. cui vsusfructus, de vsufruct. leg. Tiraquellum (Angelum, Alexandrum, Franciscum Capilistam, Cassaneum, & Ioannem Mont. commemorantem) de vtroque retract. §. 23. Glo. 1. numero 9. & 10. & Bascoletum in arborem diuidui, & indiuidui, numero 58.

Addo etiam Hormanoctium Detum, de communi fidem facientem, in allegato §. Cato numero 228. & sub numero 229. & Scientissimum D. SYLVESTRVM ALDOBRANDINVM (cuius luculentissime Lucubrationes iuris prudentiæ studiosis ingens lumen, & summam afferunt vtilitatem) ibidem in Additionibus sub litera A. Bolognettum pro communi numero 271. & latius, atque ex communiori in iudicando, æquiori, & tenenda, in d. l. stipulationes non diuiduntur numero 119. & duobus sequenti, & Cagnolum, de recepriori, & sequenda attestantem, in d. l. 2. sub numero 102. C. de pact. inter emptorem, & venditorem.

Addo quoque Crauettam consilio 191. numero 4. Antonium Gomezium Variarum resolut. Tomo 2. cap. 10. sub numero 23. in 6. illatione, versiculo immo, quod magis est, & latius ibidem in 7. illatione, Emanuelem Suarez eodem in loco in vltima addit. sub litera V. numero 1. asserentem, huiusmodi sententiam esse frequentibus Interpretum suffragijs approbatam, & in Thesauro recep. senten. litera V. numero 25. Nattam consilio 479. numero 24. 3. vol. D. Menochium, consilio

123. num.

123. num.10. versiculo,& ad rem,& sub numero 45. & 46. 2. volumine Ludouicum (Gozadinum etiam recensentem) decis. Perus. 112. nume. 5. cum quatuor sequ. part. 2. qui ibidem sub nume. 9. & 16. hanc eandem sententiam communem enuntiat, ab eaque vllo pacto recedendum non esse concludit. quam etiam sequitur Petrus Gregorius Tholosanus in Syntagmate iuris vniuersi lib. 26. cap. 2. nume. 15. in 3. par. Surdus asserens, quod ita tenent omnes, consil. 13. numer. 20. 1. volum.

(Quid autem si ille venditor, qui reemere vult, offert totum pretium, an tunc emptor ei soli reuendere teneatur? & an totum, vel eius partem tantum? & quomodo: explicant Socinus, Alciatus, Cagnolus, Gomezius, Caballinus, Ludouicus, & alij plerique in locis supra memoratis, Bursat. consilio 370. numero 33. & 34. 4. volum. Ronchegallus in l. eandem in princip. numero 96. cum seq. (qui etiam, numero 87. cum octo seq. multa congerit, quæ conferunt ad declarationem prędictæ quæstionis) de duobus reis, & Hier. Magonius decis. Rotę Florentinæ 28. numero 1. & 2. post Castrensem, Tiraquellum, & Follerium ab eo relatos.

Qui insuper ibidem numero 3. ex eodem Tiraquello, Follerio, & Alexandro scribit, Ipsum ius reemendi, seu reluendi commune remanere, etiam secuta diuisione aliquorum bonorum.)

Ergo etiam emptor hoc in casu emere non tenetur à venditoribus vendere volentibus septem partes octo partium: cum vnus eorum suam octauam partem uendere nequeat.

532 Nam rectè, & validissime † argumentari, de uenditore ad emptorem;

533 Et dispositum in vno † etiam in alio locum habere: constat manifeste ex ijs, quæ secundum receptissimam Interpretum opinionem diximus in ultimo contrariæ opinionis argumento.

QVINQVAGESIMOQVARTO.

534 535 EMptori, qui non potest totam rem emptam uacuam, & liberam habere, sed tantum pro parte, † à tota emptione discedere, & etiam † ad pœnas promissas agere licet. ut in terminis cumulate probat, & alios idem firmantes commemorat Bero. consil. 158. numero 39. cum duobus seq. 1. uolum. Ruyn. consilio 141. numero 4. in fine, cum seq. 1. uolum. Surd. consilio 13. numero 22. in fine, & 23. 1. uolum.

Et si conuentus est ad pretium, excipere potest, rem non esse liberam. ut

ram. ut docet magnarum, & illustrium rerum scientia, et usu peritissimus D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS in §. nouissime numero 20. institu. tit. de suspect. tut. atque idem scribunt Glos. ultima in l. qui rem, uersiculo item nisi, C. de euict. Bald. Salicet. & alij ibidem, et in l. si post perfectam, et in l. si fundum, eodem titulo, et Decius, qui etiam Castrensem allegat, consilio 119. numero 1. versiculo et idem.

At sic est in proposito. Ergo etc.

536 Confirmatur, Nam emptori † per uenditorem uera, naturalis, et propria traditio rei uenditæ fieri debet; non autem ficta, ciuilis, et impropria, per constitutum, in contractu appositum. l. ex empto, de acti. empt. Glos. Cyn. Bald. Angel. et Castren. quos suis locis refert, et sequitur Alexander, qui etiam hanc magis ueram, et communem opinionem affirmat, consilio 28. numero 5. uersiculo plus etiam, 2. uolumine, quam etiam sequitur, ac ueriorem, et communiorem profitetur, aliosque eam tuentes recenset Plottus de in litem iurando §. 4. numero 55. &, præter eos, illam communem, atque ab ea in decisiuis recedendum non esse scriptum reliquit Corne. consilio 343. numero 11. versiculo tamen communis, 1. vol. alios plurimos accumulant, eamque communem dicunt, & amplectuntur Tiraquel. de constit. posses. par. prima, numero 10. Emanuel Suarez in Thesauro receptarum sententiarum litera C. numero 85. & litera V. numero 38. Surd. consilio 13. numero 13. cum sequen. 1. volum. Rimin. iun. consil. 285. numero 139. & 140. 3. volumine, & consilio 829. numero 14. 7. volumine, Bursat. ex communi cumulate probans, Venditorem ex natura contractus venditionis ad tria teneri, 1. ad rem tradendam verè, & realiter, et non ficte per clausulam constituti. 2. ad transferendum possessionem, 3. quod res, eiusque possessio sit vacua, & libera consilio 194. numero 10. 2. volum. et latius, atque ex crebriori, et vera, Osasc. decis. Pedem. 35. nume. 4. verficulo contraria autem, cum tribus numeris seq.

Et ibidem in fine concludit, quod Senatus censuit, admittendam esse actionem † ex empto, et multo magis † exceptionem emptori, vel eius hæredi rei emptæ, sibi non actualiter traditæ.

537

538

539 Non † obstante constituto.

540 Et venditor † rem liberam ipsi emptori tradere tenetur. vt ex pluribus scribunt Neuiza. consilio 37. numero 2. ac primi nominis, et consumatissimus Iurisconsultus D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS, consil 19. num. 1. et 9. libro 1. idemque suadetur permultis alijs iuribus, et rationibus congestis à Fabiano de Monte de emptio.

et ven-

& vendit. 6. quæst. princip. numero 64. versiculo, sed si, & numero 66. Camillo Borello Oliuetano consilio 75. num. 6. & 7. centur. prima, & Surdo consilio 13. num. 15. cum seq. 1. volum.

541 Vbi, post alios, extendit etiam ad casum, † quo secuta sit traditio.

542 Et numero 17. rationem † extensionis allegat. & consilio 36. num. 11. cum seq. & utrobique ad hoc plura accumulat, & inter cętera sub num. 12. ex communi concludit.

543 Quod, si pretium est solutum, † emptor agere potest ad resolutionem contractus. adducens glossam singularem, & communiter approbatam in l. si rem quam, de euict. & Beroium consilio 158. numero 32. 1. vol. prędicta confirmantur ex alijs pluribus congestis ab eodem Surdo decis. Senat. Mantu. 253. numero 7. cum duodecim sequen. & prius decis. 165. numero 6. & numeris seq.

QVINQVAGESIMOQVINTO.

Promittens vendere bona allodialia, & emphiteutica, si promissio, quo ad bona emphiteutica effectum habere non potest; 544 † propter non habitam licentiam vendendi à Domino directi; 545 tunc, qui emere promisit, † nec etiam bona allodialia emere tenetur, sed ei in totum ab emptione discedere licet.

546 Præsertim † si idem pretium tam in allodialibus, quam emphiteuticis sit constitutum. vt ex facto consultus egregie respondit Cur. iun. consil. 74. per totum, & præcipue sub num. 2. vbi hanc veram, & communem conclusionem esse affirmat.

Et Curtium in eadem facti specie consulendo secutus est Socin. iunior consilio 26. maxime uumero 10. 1. vol. asserens, hanc esse veram, & realem resolutionem. idem voluit Bero. consil. 158. numero 39. versiculo unde 1. volum. Surdus consil. 13. num. 23. versiculo idem etiam 1. volum. Bursat. consil. 340. 3. vol.

Ergo eadem ratione in proposito casu idem est obseruandum, vt emptori ab emptione liceat in totum discedere.

Cum, ob defectum licentiæ vendendi, promissio, quo ad octauam partem, effectum habere non possit, & vnicum pretium in omnibus bonis sit constitutum.

Comprobatur, Nam actus recipit interpretationem à potestate agentis, seu illum facientis. vt respondit Rimin. iun. consilio 709. num. 17. 6. vol. & comprobatur ex pluribus congestis per Sapientissimum, &

nunquam

nunquam ſatis laudatum D. SYLVESTRVM ALDOBRANDINVM in §.1. num.84. & 86.inſtit.titu.de excuſ.tut.& alijs à me allegatis conſilio 39.numero 204.5.volum.

Cum nemo præſumatur facere voluiſſe, quod de iure non poteſt.l. cum non facile,ſi cui plus quam per leg.fal.l.nepos Proculo,de verbo. ſignif.Crauet.conſil. 241.num.20.verſic. itaque.

Dicens eſſe defectum conſenſus,ſeu voluntatis, non poſſe, quod de iure non eſt permiſſum. quem ſequitur D.Menoch.conſilio 244.num. 11.3.vol. vt etiam meminit, & cum eis reſidet Rimin.iun. dicto conſilio 709.numero 18.

Si deficit conſenſus,ergo ipſa emptio,& venditio reſoluta cenſetur.

Quia conſenſu contrahitur. inſtituti.titul. de obligatio. ex conſenſ. in principio, & de emptio.& venditio. in princi.l.1.§. fi. de contrahen. emptio.l.2.de acti. & oblig.cum alijs à me relatis conſilio 31. numero 81.2.volum.

Et conſenſus eſt vnum de tribus ſubſtantialibus illius, ſine quo con ſiſtere nequit. vt oſtenſum eſt ſupra, numero 130. & idem conſtat ex iuribus præallegatis.

QVINQVAGESIMOSEXTO.

Dduco aliam notabilem deciſionem, qua receptum eſt, quod ſi mulier,& maſculus rem inter eos communem alicui vendiderint, † & venditio reſpectu mulieris,ob defectum ſolennitatis à ſtatuto requiſitę, (hoc eſt licentiæ,& conſenſus propinquorum, (valere non poſsit, tunc,ad inſtantiam emptoris, in totum reſoluenda,& irritanda eſt. vt ex ſententia gloſſæ,Bartoli, Baldi, Saliceti, Caſtrenſis, Ruini, Caſſanei, Tiraquelli, & Doctorum,firmat Lambertegnus, de contractibus in fine, quæſt.86.num.259. cum duobus ſeq. pag.495. & 496. (547)

548 Ea † ratione,

549 Quod res tota † æſtimanda ſit, non in ſingulas partes.

550 Quoniam † non tanta eſt vtilitas reſpectu partis, quanta in toto reſpectu totius.

551 Et etiam,quia † emptor non erat alias partem tantum empturus.

Vltra Lambertegnum dicto loco, hoc idem comprobatur, quandoquidem in factis contra legem communem, vel municipalem, ſi non valet,quod ago,vt ago,non valet etiam,vt valere poteſt: Et quod fit vltra licitum, & intra licitum non ſubſiſtit. ca.1.de reb.Eccle. non alien. in 6. &

in 6.& clem.1.eodem tit. Bald.in l.quęcunque numero 1.versiculo vnde si, C.de bon.quæ lib. Iason, etiam Alexandrum allegans, in authentica qui rem numero 23. C.de sacrosanct.Eccle.

Quamobrem, Cum ego alias per litteras interrogatus fuissem ab Illustrissimo, & Reuerendissimo gloriosæ memoriæ CARDINALI HIERONYMO DE RVERE Consanguineo, ac Domino meo, & generis summo splendore conspicuo, (cum illius nobilissimam RVEREAM Progeniem SIXTVS IIII. & IVLIVS II. Summi Pontifices, plurimique tum Cardinales, tum Duces, ac Principes, celeberrimique Heroes, qui ex ea fuere, quam maxime illustrarint.) ac meritis ornatissimo: In ipso enim virtutes omnes vsque adeo insigni temperamento ad admirationem respondebant, vt nemo probitate non fucata eo spectatior, nemo scientiarum delectu admirabilior, nemo denique morum elegantia cerneretur splendidior; eminebantque adeo eius merita, vt ab vniuerso Amplissimo, Sacroque Cardinalium Senatu summum illi destinatum Pontificatum sola importuna mors, omnibus præ dolore lachrimantibus, eripuerit. De cuius morte (quam reminiscor, non sine ingenti animi molestia, & mœrore,) scripsi consilio primo, in princ. volumine 2. Et hæc pauca hoc loco etiam recensere volui, Vt sicut ipse praclarissimum, ac nobilissimum veræ Virtutis, & Probitatis exemplum posteris omnibus imitandum reliquit: Ita ego eisdem meum in illum obsequium, præcipuamque obseruantiam; ob eius singularem, ac summè benignam erga me voluntatem; aliqua grati animi significatione demonstrarem.

Cum inquam ab ipso Illustrissimo Cardinali interrogatus fuissem, Nunquid decennalis locatio, facta à Prælato, vel Ecclesia, de eius bonis, absque debita solennitate, valeat, vt simplex locatio, vsque ad nouennium, vel resoluatur in totum?

Respondi, quod cum non valeat locatio facta per Ecclesiam vsque ad decenniu, m non seruata debita solennitate, de qua in dicta clemen. prima iuncta Glo.in verbo non habeat, de reb.Eccle.non alien.c.1.eodem tit. in 6. cap.ad audientiam, eodem titul.in antiq.cap. Abbatibus cap. si qua, cap.placuit, cap. alienationes 12. quæst. 2. & cap. in venditionibus, 17. quæstio. 4. ut in ijsdem iuribus cautum est, & vbique Glo.& communiter scribentes docent, & comprobat Alexan. consilio 17.numero 2.cum numeris sequen.4.volum.

Nec etiam valere debet in vim simplicis locationis vsque ad nouennium, sed resoluitur in totum. vt respondit in terminis idem Alexan-

K der

der ibidem numero 11. versiculo nec etiam, post Bartolum, Baldum, Angelum, & Imolam suis locis ab eo relatos, quos etiam sequitur Aretin. in l. quod dicitur, ad finem, de verborum obligation. Ias. in d. authentica qui rem sub numero 23. C. de sacrosanct. Eccles. Curti. iun. de fęudis in 6. quæstio. 2. par. prin. numero 13. cum Apostilla ad eum sub litera B.

Et ipsemet Alexander allegato consilio 17. sub numero 11. versiculo vnde locatio, eam etiam ex Bartolo affert rationem.

Quia scilicet Ecclesia potest dicere, quod non concessisset, neque locasset ipsa bona, nisi cum illis pactis, & toto illo tempore. argumento l. si quis aliam, de solut. & l. cum eiusdem, de ædilit. edict.

Aliam quoque rationem, ex mente Aretini, ad hoc perpendit Curti. iun. in d. quæst. 6. numero 13. versiculo sed defendendo, Cum ait, ideo locationem non valere etiam in modico, quia non affert tantam vtilitatem pars respectu partis, quantam totum respectu totius.

Nam locatio ad longum tempus transfert ius in re. l. prima, & ibi Bart. de superfici. l. 1. si ager vecti. vel amphit. pet.

Cuius iuris translationem non operatur locatio ad modicum tempus. l. non solent, locati.

Quo fit, vt cum, ob id, non sit verisimile, quod conductor conduxerit ad modicum tempus, ex quo ius in re in eum non transfertur, censetur illius consensus deficere: atque ita etiam in modico resoluitur, seu non valet locatio.

Quæ consensu contrahitur. l. 2. de actio. & obligat. & institut. titu. de oblig. ex consensu, in prin.

Ergo, pari ratione, & nostro in casu idem debet iudicari: Et quidem multo magis.

552 Cum facilius resoluatur † promissio emendi, quam emptio, & locatio. ex ijs, quæ diximus in primo fundamento.

553 Et pretium solutum ex causa emptionis inualidę, † repeti potest. lege seruum meum, vbi Glo. Bart. in summario, & cęteri omnes, de condit. indeb.

QVIN-

QVINQVAGESIMOSEPTIMO.

Qvamuis ex prædictis perſpicuum ſit, emptori licere à tota emptione diſcedere; & ipſum, de quo agitur, contractum reſolutum cenſeri; idque ex infra dicendis in confutatione contrariorum dilucidus apparebit: nihilominus, eſto, ſed non admiſſo, quod huiuſmodi opinio dubia videretur, adhuc pro ea, ſequentibus rationibus, & fundamentis, iudicandum foret.

554 Nam contractus † in dubio interpretatur potius reſolutus, quam renouatus. vt, poſt Bartolum, Angelum, Alexandrum, & Iaſonem ex communi, reſpondit D. Cephal. conſilio 35. numero 54. i. volum.

Quod magis obtinet, & obſeruandum eſt hoc in caſu.

Quia ſi admitteretur renouatio, ideſt, quod pro ſeptẽ partibus octo partium contractus exequi deberet, & pro octaua parte tantum reſolutus diceretur; induceretur nouatio; & communio inter emptorem, & vnum ex venditoribus, qui ipſam octauam partem alienare non poteſt.

Atque ita daretur materia diſcordiæ, & litis. l. in re communi, de ſeruit. vrba. prædio. l. qui neque in fine, de reb. eorum. Deci. conſ. 683. numero 8. cum alijs ſupra allegatis, numero 199. 200. & 217.

Quod nullatenus permittendum eſt, nec fieri debet.

Tum quia hodie non fit nouatio, niſi expreſſe ſit actum, quod fiat. l. vltima, C. de nouat. & §. præterea, inſtitut. titu. quib. mod. tol. oblig. & vtrobique notant communiter ſcribentes, Bart. in l. penult. numero 2. in fi. de prætor. ſtipul. Grat. conſ. 126. numero 9. 1. volumine, Gabriel. in titul. de nouat. concluſ. 1. D. Cephal. conſ. 351. numero 23. 3. volum. D. Decia. conſ. 11. numero 35. 1. vol. Surd. conſil. 145. numero 1. 1. volumine, Fabi. Turret. conſ. 41. numero 5. ſecundo volum. Andre. Gail practi. obſer. lib. 2. obſer. 30. numero 3. dicens hanc opinionem veriorem.

Quam extendit habere locum, vt nec ope quidem exceptionis hodie nouatio fiat. & aſſerit in Camera Imperiali ita iudicatum. idem ſcribit Theſaurus deciſ. Senat. Pedem. 125. ſub numero 9.

Subdens, nouationem dici, quando primus contractus eſſet alteratus.

Facilioresque eſſe debemus ad denegandum, quam ad inducendum nouationem. vt ex Bartolo in l. penult. de prætor. ſtipul. obſeruat Surdus d. conſ. 145. ſub numero 1. volum. 1.

Tum quia esset contra mentem ipsorum contrahentium: qui voluerunt à communione recedere. vt ex claris verbis contractus supra in nono fundamento relatis, numero 215. cum numeris sequen. manifeste apparet.

Et interpretatio sumi non potest contra mentem contrahentium, seu disponentis. secundum Bartolum, Angelum, & Salicetum, quos refert, & sequitur D. Decian. consilio 7. numero 45. primo volumine.

Immo, cum contrahentes seipsos declarauerint, & interpretati fuerint, per verba memorata in dicto nono fundamento, & per alia in alijs fundamentis à me considerata, atque perpensa; eorum interpretatio omnino est attendenda.

Quandoquidem nulla certior, & verior esse potest interpretatio, quam quæ fit ab ipsismet contrahentibus, seu ab ipso disponente. l. labeo, de suppel leg. l. non aliter, de leg. 3. Paris. consilio 14. numero 24. secundo volumine, & D. Decianus, post Baldum, ab eo relatum, consilio 101. numero 5. in fine 6. & 7. 2. volum. & consilio 84. numero 29. 3. volumine.

Aliaque interpretatio non est quærenda, quando disponens, vel contrahentes se ipsos interpretantur, seu declarant. secundum Baldum in authen. nisi rogati, num. 9. versic. nam vbi, C. ad Trebel. Parisium consilio 3. num. 53. 3. vol. & D. Decianum cons. 7. num. 67. 1. uol.

Tum etiam, quoniam ad iudicis officium spectat, illam interpretationem amplecti, quæ lites, & discordias tollit. l. quidam existimauerunt in fine, si cert. petat. l. æquissimum in principio, de vsufruct. D. Decian. consilio 70. numero 40. 3. volumine. Ergo, quod in totum resolutus censeatur contractus, etiam in dubio debet iudicari.

555 Resolutoque contractu, † resoluitur etiam possessio, quę, eius vigore, in contrahentem fuit translata. vt, ex traditionibus Baldi, & Alexandri, firmat Grat. consilio 50. numero 53. 1. volum.

Addo glossam, & Tiraquellum, plurimos de more recensentem, in l. si vnquam in verbo reuertatur, numero 1. & 2. C. de reuoca. donatio. Cassaneum consilio 33. numero 6. & M. Antonium Eugenium, copiose hoc comprobantem, consilio 64. numero 40. cum numero præced. & numeris seq. 1. volum.

(An autem constitutum possessorium hypothecæ bonorum adiectum, resolutum censeatur, sublata hypotheca? explicant copiose, post alios, Affl. decis. 139. nu. 5. cum seq. & Osas. decis. Pedem. 34. per totam.)

Sic etiam, resoluto iure dantis, resoluitur ius accipientis. leg. tertia,

quibus

quibus mod. pign. vel hypot. sol.l. lex vectigali, de pignor. c. nuper à nobis, de donat. inter vir. & vxor. cum multis alijs à Surdo relatis, qui etiam declarat quomodo procedat, decis. Senat. Mantu. 102. num. 12. & numeris seq. decis. 286. numero 2. & infra, & decis. 326. numero 38. Alba consilio 108. numero 3. 1. volum. Marcabru. ab Anguil. consilio 49. numero 80. & consilio 92. numero 6. 1. volum. Bursat. consilio 375. numero 8. 4. volum. D. Decian. consilio 68. num. 1. vol. 2.

Qua ratione ipse Decianus, in principio eiusdem consilij concludit, quod si virtute pacti de retrouendendo resoluitur venditio, omnes hypothecæ, & obligationes, factæ per emptorem, vel alios quoscunque, pariter resoluuntur.

Neque possunt nocere venditori, aut eius successoribus.

Præterea, resoluto iure authoris, resolutum quoque intelligitur ius successoris, & habentis causam ab eo, vt ex dicta l. lex vectigali, de pignor, & ex sententia Decij respondit idem D. Decian. consil. 24. num. 2. 1. volum.

Et resoluto contractu principali, omnes clausulæ ei adhærentes, & omnia in eo apposita resoluta, & extincta censentur. Bald. in l. si absentis, numero 11. versiculo, vnde scias, C. si cert. pet. Feli. consil. 25. num. 24. ex l. finali, & ibi Angel. in fine, de constit. pecun.

Addo glossam, Socinum, & Iasonem, quos refert, & sequitur Ancharan. iun. quæst. 39. numero 9. lib. 3. & prius quæst. 14. numero 14. lib. 2. vbi etiam alios allegat, idem respondit Crot. consilio 12. numero 20. Marcabrun. ab Anguil. consilio 93. numero 4. & sequen. 1. volumine Rimin. iun. consilio 111. numero 64. 2. volumine, & consilio 430. num. 9. 4. volumine.

Et idem confirmatur ex ijs, quæ, secundum communiter approbatam Doctorum opinionem, ego copiose scripsi consilio 36. nume. 126. 127. 203. & 204. 1. vol. de clausulis, & alijs contentis in contractu, seu instrumento simulato, vt intelligantur, & sint simulatæ, & nullæ, sicut contractus, & instrumentum.

Similiter, resoluta seu cessante qualitate contractus, & iam inducta priuatione totius iuris, resoluitur obligatio vendendi, ac totius iuris ipsius contractus. vt ait Feli. consilio 25. num. 23. in fine.

Nam actus resolutus habetur pro non actu. l. nec vllam §. 1. de pet. hæred. Afflict. decis. 40. numero 4. in fi. D. Cephal. consilio 268. num. 13. 2. volumine, & Rimin. iun. consilio 256. sub num. 29. & consilio 281. numero 28. 3. volum.

556 Resolutaque venditione, † perinde habetur, ac si retro facta non es-

set.l. si hominem in fine, de vsucap. Fabia. de Monte de empt. & vend. 8.q.prin.sub numero 3.

Et vterque contrahentium recuperat, quod in contractu contulerat. l.prima C.de rescind. uendit. l prima, C.quando lice. ab empt. discel.l. ab emptione, de pact. quibus iuribus, ita scribit Surd. cons.179. numero 37.2.volum.

557 Et res † in pristinam casam redit: atque omne ius illius † est saluum,
558 & integrum, ac si nunquam interuenisset venditio. l. voluntate §. 1. quib. mod.pig. vel hypot. sol.l. intra vtile §. vendentibus, de min.Rimin.iun.consilio 430. numero 8.4.volum.post D. Menochium consilio 26.numero 4.1. volum. addo Fabianum de Monte de emptione, & vendit 8.q.prin.num.3. versic. quia resoluta.

559 Quo loci, & numero 2.cum quatuor seq.plures † enumerat effectus rescisionis contractus uenditionis.

QVINQVAGESIMOOCTAVO.

560 INterpretatio, per quam † maior seruatur æqualitas, in dubio est amplectenda.ut scriptum reliquit D. Cephal.cons. 525. numero 46.4.uolum.& consilio 733.numero 29.5. uolu &, ante eum, idem copiose probauit Crauet.consilio 133.numero 7.quos secuti sunt Francis. Beci.consilio 51. numero 13. D. Menoch.consil.70. num. 17. 1. uolum. Fabi. Turret. consilio 52.num.15.2. uol.

561 Et quælibet interpretatio † fieri debet, ut ęqualitas seruetur: Etiam
562 si † de aliqua inæqualitate appareret. secundum Bursatum consilio 5. numero 29.1.uol.arg.l.quæsitum §. Papinianus ubi Doct. de fund. instruc. & ex traditionibus Alexandr. consilio 77. numero 26. 4.uolum. Socini consil. 160. 2.uol.& Ruini consilio 212.numero 13.& 16.1.uolum. & consilio 92.num 8.5.uol.

Idem ego respondi consilio 23. numero 77. 84. & 85. 1. uolumine ubi eundem Bursatum consilio 170. numero 10. 2. uolum. & alios cum plures his adiunxi.

Et numero 76. post Gabrielium consilio 90.numero 21.1.uolumine,
563 scripsi, huiusmodi interpretationem, † etiam contra regulas iuris communis admittendam esse.

564 Fit quoque † dispositionis restrictio, ne inducatur contractus claudicatio, & inæqualis fiat contrahentium conditio. ut per Crauettam consilio 239. sub numero 6.argumen.dicta l.quæsitum, uersiculo, sed

ipse

ipse Papinianus cum Glo.in verbo æstimauit, de fund.instruct.l. fi. C. commun. vtriusque iud. & ex sententia Aretini, & Socini, quos recenset.

Si autem pronuntietur, emptori licere à tota emptione discedere, maior inter contrahentes seruatur æqualitas, vt in trigesimo nono fundamento,& quadragesimo plene deduximus, atque probauimus. Ergo &c.

QVINQVAGESIMONONO.

565 Aliam huic proximam addo rationem, Siquidem interpretatio † sumenda est,quę pariformiter omnibus conuenit. vt ex l.iam hoc iure de vulg.& l.quamuis C.de impub.& alijs sub.obseruat Crauet.consilio 26. numero 12.quem sequitur, & plurimos eiusdem sententiæ commemorat Francis.Beci. consilio 101. sub numero 65.Surd consilio 156. numero 18.1.uolum. Fabi. Turrettus ex communi consilio 53. numero 16. & consilio 67.numero 3 2.2. volum.

Et idem comprobatur alijs legibus, & authoritatibus à me allegatis consilio 1.numero 76.1.volum.

566 Vbi etiam num.77.firmaui habere locum,† tametsi inter eos subsit diuersa ratio. secutus Iasonem consilio 162. numero18. 2. vol. & Gratum consil.18.numero 26.& consilio 129.num.6.& 7.2.volum.

Qui Gratus,post Alexandrum, & Aretinum, quorum ipse meminit, 567 concludit,istud obtinere, † etiam si aliqui ex illis essent alijs fauorabiliores.

Ita quoque colligitur aperte ex iuribus præallegatis,l.hęreditas,C. de impub.& alijs sub.& l.in testam.C.de testam.

Admittendo autem resolutionem totius contractus, fit interpretatio, quæ pariformiter conuenit omnibus contrahentibus. Ergo &c.

Cumque ex hoc etiam ipsis contrahentibus minus inferatur præiudicium, facilius in totum huiusmodi resolutio facienda est.

Quia capienda ea est interpretatio,quæ minus partibus affert præiudicium,quam fit possibile. sicuti responderunt Abb·consilio 7.in fine 1.uolum. & D.Decian.consilio 29.numero 44. 2.volumi. ex l. 3.de suspect. tut.

SEXAGESIMO.

SI aliter diceremus, sequeretur effectuum difformitas.

Quia contractus pro septem partibus octo partium valeret, & pro octaua parte nullius esset momenti.

568 At huiusmodi interpretatio, † ex qua effectuum difformitas sequitur, à lege reijcitur. vt firmat Crauet. consil. 865. numero 6. adducens l. Seio §. medico, de annu. leg. Bart. in l. solet §. non vero numero 4. de officio procons. l. 2. numero 22. sol. mat. Bald. in l. non solum in fine, de iure dot. & Alexan. consilio 5. numero 2. versiculo, quarto quia, 5. volum.

Neque admittitur, quod ex vno actu effectus biformis oriatur. l. Lucius Titius sempronio, & l. die sponsaliorum §. qui pecuniam cum vtrobique not. per Glo. & Scrib. depositi, Socin. iun. post Baldum Nouellum, in rub. de verbor. obligat. numero 217. quos & ego secutus sum consilio 31. num. 73. et 74. 2. uolum.

569 Et res quod sit indiuidua † interpretatur, ne ex ea effectuum diuersitas sequatur. vt subtiliter, et eruditissime deducit vir. perfecti iudicij D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS, cuius responsa summa arte, ingenio, et doctrina elucubrata, elucescunt, et ab omnibus celebrantur, consilio 83. num. 5. versiculo, item ex eo, lib. primo.

Qui etiam consil. 58. numero 16. eodem lib. respondit, contractum, 570 et pacta, in eo apposita, ita esse interpretanda, ne inuicem aduersentur, et repugnent. per l. fi. §. idem quæsijt vbi Bar. de condit. indeb. ac in l. 2. §. creditum, numero 6. si cert. pet. et ex sententia Cyni, Baldi, et aliorum in l. cum falsa, C. de iuris, et fact. ignor. ita etiam tradit Ruinus, qui alia iura idem probantia allegat, consilio 134. numero 3. 4. volum. Socin. iun. consil. 134. numero 96. 3. volum. et consil. 1. numero 43. 4. volumine, Paset. consilio 34. numero 10. in fine, et 11. et consilio 131. numero 19.

Et quęlibet interpretatio sumenda est, ne repugnantiam cōtineant. vt ex Decio, Alciato, Boerio, Parisio, et Socino iuniore obseruat, et cum eis residet Bursat. consilio 225. numero 61. 2. volum.

571 Confirmatur ex regula, qua dicimus, quod eadem res † non debet diuerso iure censeri. l. prima ibi, (*nec ratio patitur,*) de rerum permut. l. cum, qui ædes, de usucap. c. cognouimus 12. quæst. 2. cap. cum in tua, de decimis, et clemen. prima, de elect. cum similibus.

SEXAGESIMOPRIMO.

572 VErba secundum subiectam materiam, † & ut naturę actus, in quo posita sunt, deseruiant, interpretanda, ac intelligenda sunt.

573 Etiam † contra propriam eorum significationem. l. insulam, de præscrip. verb. l. cum manu sata in fine, de contrahen. empt. l. damni infecti stipulatio, de dam. infec. l. si vno in prin. & l. in lege, locati. Deci. consilio 388. numero 4. & 5. & consilio 629. numero 7. Feli. consilio 25. numero 5. Neuiza. consilio 92. numero 14. & 15. Natta consilio 94. numero 1. volum. 1. Francis. Becius, plures commemorans, consil. 101. numero 40. Rimin. iun. consilio 282. num. 64. 3. volum. D. Decian. consilio 57. numero 61. 1. vol. Surd. consilio 3. numero 24. cons. 34. numero 32. & consilio 150. numero 65. 1. volum. Fabi. Turret. consil. 61. nume. 6. 1. vol. Anton. Gama decis. supremi Senat. Lusitaniæ 166. numero 1. & alij à me allegati cousilio 1. num. 48. & 49. 1. vol. & consilio 59. num. 180. 189. & 190. 5. volum.

Vbi, sequendo Alexandrum consil. 129. numero 4. versiculo & verba, secundo volum. extendi istud habere locum † etiam in materia, in 574 qua stricta sumitur interpretatio.

Nunc addo Apostillam ad ipsum Alexandrum loco præcitato, quæ illum alibi, & alios idem firmantes allegat. vltra quos, ita scripserunt Deci. consil. 388. num. 4. & Neuiza. consilio 92. sub num. 15.

Neque aliter opinantur Glo. Bar. & alij in l. si stipulatus sum damnum, de verb. oblig. & Rolan. à Val. de lucro dotis quæst. 35. num. 5. Cum dicunt, quod verba quantumcunque præcisa recipiunt subauditionem, & interpretationem secundum subiectam materiam.

Et suffragantur alia scripta per eundem Rolandum ibidem numeris pręceden. & sequen.

Confert etiam, nam videmus, quod & generalis dispositio restringitur per subiectam rationem. vt ex l. 1. § in publico, de flumi. & l. si is, qui animo, de acquir. pos. &, post Zasium consilio 7. numero 16. 2. vol. scribit Solertissimus, & magnus iuris Interpres, qui res optimas ex abditissimis tenebris in lucem clarissimam euocauit, D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS in §. 1. numero 81. institut. titu. de excus. tut.

Vbi præterea subdit numero 82. generalitatem restringi etiam ex natura contractus. ex sententia Baldi, utriusque Socini, Alexandri, & Purpu-

Purpurati, quos suis locis ipse recenset.

Et ibidem numero 62. ponit regulam, de generali dispositione generaliter intelligenda quam septem numeris sequ. extendit, & pluribus similibus egregie exornat.

Et numero 70. cum viginti seq. quindecim notabiles affert declarationes, & casus, in quibus non procedit; sed generalitas ipsa restringitur. ad quem; vti intelligentius, & copiosius cęteris differentem; recurrendum est in hac materia.

Et de restrictione statutorum generaliter loquentium, recensendo tresdecim casus, in quibus fit; multa congerit Monterentius in principio statutorum Bononię, numero 65. versiculo restrictio generalis cum duodecim numeris seq.

Et ego etiam, secundum contingentiam facti, plures casus, in quibus fit restrictio; commemoraui consilio 5. numero 165. conf. 16. numero 31. consilio 19. numero 56. 58. & 59. conf. 20. numero 12. cum numeris praeceden. & sequen. conf. 23. numero 29. 35. 57. 74. 145. 148. 149. & 188. conf. 24. numero 1. 2. & 72. 1. volumine, conf. 37. numero 135. & 136. & conf. 38. numero 27. 78. 81. 141. & 154. eodem volumine, et alibi.

Addo quoque adeo verum esse, quod verba intelligenda, et interpretanda sunt secundum subiectam materiam, et vt naturae actus, in

575 quo sunt posita, conueniant; vt obtineat, † etiam si verba ipsa nihil operarentur: et consequenter actus redderetur inutilis, et nullus. sicuti in specie respondit Francis. Beci. conf. 101. sub numero 40. et conf. 105. numero 20. post Romanum consilio 509. nume. 7. Ruinum consilio 81. numero 1. et consilio 169. numero 4. 1. volumine, et alios, ab eo relatos.

Vltra quos, idem sentiunt Deci. in l. in contrahenda numero 17. de reg. iur. Alciatus, et D. Menochius de praesumpt. ille regula 3. praesumptio. 34. numero 3. iste libr. 6. pręsumpt. 4. numero 39. 46. 47. et 50. Gabriel. consilio 22. numero 25. conf. 117. sub numero 30. et conf. 137. numero 14. versiculo validitas, cum numero sequen. 1. volumi. et Bertazzolus conf. ciuili 76. numero 38. cum sequen. 1. volum.

576 Dum cumulate probant, interpretationem, et pręsumptionem, † desumptam ex natura actus, praeualere praesumptioni, et interpretationi, quae regulariter fit in dubio pro validitate ipsius actus.

577 Eidemque interpretationi validitatis actus praeferri, † praesumptionem, et interpretationem ne inducatur nimia improprietas sermonis.

Atque

578 Atque aliam interpretationem,† desumptam ex defectu formę actus. vt etiam probat Iuris peritissimus Mantica de coniect. vlt. volum. lib. 12. titu. 17. numero 14.

579 Aut ex eo, † quod repugnet præsumpta mens disponentis. vt etiam tradit, alios allegans, Riminal. iun. consilio 234. numero 131. 3. volumine.

580 His accedit, nam interpretatio, † vt actus valeat, nec etiam fit, vbi eius validitati verba præcise repugnant. quemadmodum declarat Socin. iun. in l. cum filiofamilias, numero 40. de leg. 1. Cui addo. Gratum consilio 92. numero 9. 1. volum. post Baldum in l. si testamentum, C. de testam. Riminaldum, & alios in l. non codicillum, eodem titulo.

Et interpretatio, seu præsumptio pro validitate actus intelligitur etiam, dummodo valeat eo modo, quo actum fuit, alias secus. secundum Romanum in l. qui grauis. §. tractari, alias est in l. illud numero 2. de iure codicil. quem refert, & approbat Excellentissimus Mantica d. lib. 12. titu. 17. numero 15. in fine.

581 Interpretatio quoque † fit in dubio, quę rei gerendę aptior est. l. quoties idem sermo cum ibi not. de reg. iur. Grat. consilio 135. numero 11. 1. volum. idem Ego scripsi consilio 39. numero 203. 5. volumine.

Addo Decium consilio 388. numer. 4. versic. & facit, & Neuizanum consilio 92. sub num. 15.

582 Atque obligatio † interpretatur secundum naturam contractus, super quo interponitur. vt ait Grat. consil. 2. numero 10. 1. volum. per l. cum quid, & ibi not. si cer. pet. l. damni infecti quidem, in principio, de dam. infec. & ex not. in l. quæro. §. inter locatorem, locati.

Interpretatio etiam fieri debet, vt minus deuietur à natura contractus, quam sit possibile. sicuti, post Decium, respondit Marcabrun. ab Anguil. consilio 111. numero 69. & 92. 1. volum. ex ca. 1. de feud. non haben. propri. nat. feud.

Subiecta autem materia, & natura contractus, de quo præsens est disputatio, ac præsumpta mens emptoris, & proprietas sermonis non patiuntur, vt ipse contractus pro parte sustineatur, & valeat, & pro parte non. quemadmodum in prioribus quinquaginta sex fundamentis cumulatissime ostendimus.

Ergo etiam si verba eiusdem contractus nihil operarentur, & actus nullus remaneret; nihilominus interpretari debent, vt, propter defectum octauæ partis, (quæ, absque licentia Senatus, vel Regis, alienari non potest,) contractus in totum resolutus censeatur.

SEXA-

SEXAGESIMOSECVNDO.

583 VErba, etiam geminata, ita sunt interpretanda, † & restringenda, ne sequatur inconueniens, & absurdum. vt copiose docuit Ias. in l. prima sub numero 21. & 22. de leg. 1. & pluribus similibus confirmat Osasc. decis. 90. numero 13. & 17. quos secutus sum consil. 34. numero 39. 3. volum. & consilio 19. numero 45. 4. volum.

584 Idem etiam obseruatur in verbis vniuersalibus, † quæ, absurdi euitandi causa, restringuntur. l. 2. C. de nox. acti. & l. vt gradatim §. primo, de muner. & honor. cum alijs innumeris authoritatibus cumulatis ab Osasco decis. 169. numero 8. cum duobus sequentibus.

Quibus suffragantur alij relati à Crauetta consilio 3. numero 3. Gabrielio consilio 8. numero 10. & latius ab Euerardo in loco ab absurdo num. 4. cum tribus seq. & Thesauro decis. 263. num. 6.

585 Quodque vniuersalis, † etiam ab homine prolata, restringatur contra propriam significationem, ne absurdum sequatur. dixit Ruinus consilio 188. numero 10. & duobus seq. 2. volumine, vt meminit Osascus dicta decis. 169. sub numero 14. & idem ego respondi consilio 20. numero 89. & 91. 1. volumine.

586 Et tolerabilius esse, † quod verba sint otiosa, quam absurdi quicquam admittatur. ego ipse firmaui consilio 24. numero 70. eodem vol. & consilio 18. numero 37. 4. volumine, post Baldum in l. terminatio circa finem, C. de fruct. & litium expens. Curtium seniorem consilio 78. numero 7. versiculo respondetur, & Crauettam consilio 808. numero 16. quibus accedit Monterentius in principio statutorum Bononię numero 70.

587 Et contractum † in totum resolui, ne absurdum sequatur. docuit Guliel. Mayne. in l. ea quæ numero 10. de reg. iur. quem refert, & sequitur Bertazzolus consilio ciuili 54. numero 8. 1. volum.

588 Vt etiam euitetur absurdum, & inconueniens, † à regulis iuris communis recedere licet. Feli. in cap. 2. numero 2. de præscrip. Ripa in l. quod iussit numero 4. cum tribus seq. de re iud. Euerard. in loco ab absurdo sub numero 6. Post. de in litem iurando §. 3. numero 28. Stephanus Aufrerius in repet. clem. vt clericorum numero 12. de officio ordin. Paris. consilio 53. numero 5. consilio 58. numero 8. & consilio 59. numero 33 4. volum. Natta consilio 190. numero 2. 1. volumine Cæsar. Contardus in rep. l. vnicę, in quinta ratione decidendi, numero 1. cum

multis

multis sequentibus, C. si de momen. possessio. fue. appella. Gregor. Mag. de secur. & salu. conduc. parte 2. numero 15. Petrus Albin. de Pontificis dignitate, in principio, numero 11. Ludouic. decis. Perus. 20. sub numero 11. & 12. parte 1. & D. Menoch. (qui tamen neminem, de prædictis allegat,) de præsump. lib. 1. quæst. 30. numero 6. versic. attamen.

589. Et interpretationem, † quæ absurdum in se continet, fugiendam esse, late probant Socin. iun. consilio 72. numero 4. 3. volum. & consilio 22. num. 24. 4. volum. D. Decian. consilio 34. numero 59. 3. volum. & Fabius Turrettus consilio 23. numero 54. 2. volum.

590. Quamobrem semper fieri debet interpretatio, † vt huiusmodi absurdum euitetur. sicuti asserit Grat. consilio 53. numero 30. 1. volum. per l. ex facto. §. fin. cum ibi not. ad Trebel. & l. vxorem, §. concubinæ, de leg. 3. idem respondit Fabi. Turret. consilio 47. numero 42. 1. volum. vbi alios recentiores allegat.

591. Et vt contrahentes † incontinenti se correxisse non videantur. vt scribit Pancirol. consil. 59. numero 86. 1. volum. ex l. non ad ea, de condit. & dem. & ex sententia Socini, & Parisij, quorum ipse meminit, illisque accedit Grat. consilio 12. num. 47. 1. vol.

Absurdum autem, & inconueniens sequeretur in casu nostro, si emptori à tota emptione discedere non liceret, sed tantum pro parte. vt est clare probatum in sexto fundamento, & trigesimo octauo.

Ergo quamuis, etiam ex qualitate verborum in contractu prolatorum, & secundum regulas iuris communis, ipsi emptori hoc non permitteretur, (prout vere permittitur, quemadmodum superius latissime demonstratum est.) nihilominus, ne huiusmodi absurdum sequatur, & inconueniens, id ei licere debet pronuntiari.

592 Et multo magis, quoniam verisimilius est: † cum naturali rationi conueniat: secundum Gerardum Mazol. consilio 12. num 9. D. Decianum consil. 62. numer. 76. 3. volum. & alios, quos ego commemoraui, idemque respondi consil. 23. numero 67. & 68. 1. volum. addo Crauettam consilio 35. num. 24. & Doctissimum Manticam de coniect. vlt. volun. lib. 12. titu. 17. num. 8.

593 Et iuri communi consentaneum sit. &, ob id, † etiam ex hoc capite verisimilius censetur. vt, post plurimos ab eis relatos, firmarunt Tiraquel. in præfatione. l. si vnquam, numero 60. C. de reuoc. donat. Gozad. consilio 13. numero 26. Ruin. consil. 12. numero 3. 5. volum. Crauet. consilio 434. sub num. 19. 3. volum. & Bursat. consilio 70. num 16. 1. vol. quos & ego secutus fui, illisque alios adiunxi, consil. 3. num. 51.

& consilio 35. numero 133. 1. volum. addo nunc Clarissimum Manticam, qui etiam Crauettam alibi, quam loco præcitato allegat, d. libr. 12. titu. 17. numero 8.

Et etiam, quia verisimilius est, quod qui totum stipulatur, parte vnica contentus non existat. Bursat. consilio 176. numero 35. versiculo, nec est, 2. volum. ex l. in executione. §. ex his, & l. stipulationes non diuiduntur, & omnes Doc. vtrobique, de verbor. obliga. Ronchegal. in l. eandem, numero 84. de duobus reis, & Tiraquellus, de quibus idem Bursatus, vbi supra, mentionem facit.

In dubio autem capienda est interpretatio, quæ non repugnat verosimili. vt, post Romanum, dixit D. Decianus consilio 29. num. 40. 2. volum. per l. in obscuris, de reg. iur. & c. inspicimus, eodem titu. in 6.

594 Illaque semper in venditione † sumi debet interpretatio, quę verisimilior est. vt ait Ioan. Petr. Surdus consilio 3. numero 22. 1. volum. ex sententia Baldi consilio 343. in principio, volum. 1. Decij in c. proposuisti, numero 16. de prob. Crauettæ consilio 135. numero 33. D. Cephali consil. 149. numero 17. Rolandi à Valle consilio 81. numero 7. 1. vol. & D. Menochij consil. 80. num. 38. 1. volum.

Idemque, vltra eos, responderunt Pasetthus consilio 34. sub num. 10. & 11. & consilio 39. numero 8. & ante eum Grat. consilio 53. num. 31. 1. volum. vbi iura, & non nullos alios allegat.

His accedunt Alba consilio 1. numero 4. 1. volum. Bursat. consil. 176. numero 28. 2. volum. Rimin. iun. consil. 563. num. 34. & 35. cum num. sequen. 5. volum. Marcabrun. ab Anguil. consilio 15. num. 20. 1. volum. Fabi. Turret. consil. 53. num. 9. 2. volum. & quæ scribit Bald. in l. vltima, sub numero 36. C. de hæred. instit.

Vbi enumerat octo causas, ex quibus oritur, & sumitur interpretatio: & inter eas adest verisimilitudo.

Tres etiam interpretationis species refert, & explicat D. Decian. consilio 44. numero 15. & seq. 2. volum.

Quot autem, & quibus modis dicatur interpretatio, Baldus declarat, ponens quinque modos, in l. si quis filium, numero 1. C. de lib. pręt. quem vtrobique sequitur Io. de Firmo in eius Repertor. in verbo. Interpretatio, sub numero 20.

595 Et interpretationem † non fieri pro ea parte, pro qua non est verisimilitudo, ex Abbate, & Alexandro scribit Gozad. consilio 65. num. 7.

596 Contractumque † factum intelligi in casu verisimili, Gratus affirmat consil. 11. numero 8. 1. volum. per l. semper in stipulationibus, de regu. iur.

Et à ve-

597 Et à verisimili mente contrahentium, † interpretationem recipere, multis legibus probat idem Grat. consilio 94. numero 50. 2. volumine, Socin. iun. consil. 61. numero 10. & consilio 78. numero 18. 2. volum. Paris. consilio 88. numero 23. 1. volumine, D. Menochi. consilio 80. numero 38. 1. volum. Fabi. Turret. consilio 52. num. 14. 2. volumine, & isti alios referunt huius opinionis sequaces.

598 Admittiturque interpretatio † secundum, quod est verisimile contrahentes contractum facere voluisse. vt vterque Socinus tradit, senior nempe consilio 15. numero 30. 1. volum. & iunior consilio 65. sub num. 12. 2. volumine.

Idem, præter eos, opinantur Bald. consilio 473. 5. volumine, D. Decian. consilio 29. numero 43. 2. volum. & Riminal. iun. consilio 481. numero 64. 5. volumine.

Cum dicunt, Interpretationem in pactis, & conuentionibus fieri debere secundum illud, quod proferens interrogatus verisimiliter respondisset. &, ante eos, ita aperte sensit Papinianus in l. tale pactum. §. vltimo, de pact. prout etiam ibi obseruat Accursius in Glo. vltima, in fine, & expresßius Iason, qui similibus quoque authoritatibus copiose exornat, numero 16. cum alijs pluribus à me allegatis consil. 40. num. 326. 1. volum.

Et illa etiam interpretatio facienda est, per quam altera partium non remaneat decepta. vt non nullis legibus, & ex sententia Castrensis, firmat Becius consilio 94. numero 21. quem sequitur Fabi. Turret. consilio 52. numero 16. 2. volumine, idemque tradit Bursat. consilio 176. numero 21. 2. volumine, post Crauettam consilio 33. numero 25. consilio 91. numero 11. consilio 245. numero 9. & consilio 269. numero 5.

SEXAGESIMOTERTIO.

599 IN dubio iudicandum est pro exceptione, † ad exclusionem actionis. l. 1. §. quod ait, de superfic. l. hæreditas. §. si defuncto, de pet. hæred. l. inuitus, §. cui damus, de reg. iur. l. 2. cum ibi not. per Baldum, C. de fideiuss. l. si quis emptionis, C. de præscri. 30. annorum, l. per retentionem, C. de usuris, & c. qui ad agendum, de regu. iur. in 6. idem ego scripsi consilio 27. numero 220. 4. uolumine.

600 Ratio † est.

601 Tum quia facilior est causa† concedendi exceptionem, quam actionem. ut ait Dyn. in dicto ca. qui ad agendum sub numero 1. de reg. iur. in 6. & idem sensit Osascus decis. 35. in fine. atque ita ego quoque scripsi dicto consilio 27. numero 221. & 222. 4. uolumine.

602 Etenim †. fauorabiliores rei † potius, quam actores habentur. l. fa-
603 uorabiliores, de reg. iur.

604 Et ideo videmus, id excipiendo † permissum esse opponere, quod agendo prohibitum est allegare. l. prima, in principio, de pigno. lege prima ff. id quod, ad leg. falcid. l. si non defendantur, de pœnis l. libertas, de in ius vocando, l. quoties de nox. Bald. in lege prima, numero 45. & 46. C. de hæred. instituendis Cassador. decis. 6. numero 5. sub rubri. de priuil. & Ioan. de Lignano de censura Ecclesiastica, §. 17. sub numero 16.

Quos & ego secutus sum, alias leges, & authoritates recensendo, consilio 26. numero 39. & consilio 36. numero 341. cum quinque seq. & num. 392. cum pluribus seq. 1. volum.

605 Vbi etiam num. 343. & 395. eam † rationem adiunxi.

606 Quia iudicium † redditur in inuitum. lege inter stipulantem, §. si stichum, de verborum obligatio. & l. qui in alterius, §. nam plane, de regulis iur.

607 Et in potestate rei † non est, quando conueniatur: vt cautum est in eodem §. nam plane, ac in l. 5. §. vltimo, de doli except. & l. 2. C. de dilationibus.

608 Tum etiam, quoniam propensiores esse debemus † ad liberandum, quam ad obligandum, vt nos admonet Iurisconsultus in l. Arrianus, de actioni. & obligationi. l. si vnus §. pactus ne peteret, de pactis. l. absente de pœnis, Dyn. in dicto cap. qui ad agendum numero 1. versiculo, & ex eo, de reg. iur. in 6.

609 Tum denique, quia exceptio † maiori nititur æquitate, quam actio. l. qui æquitate, de doli except. §. certe illud, institut. titu. de rerum diuis. Cagnol. in dicta l. inuitus §. cui damus, numero 1. versiculo item quia, de reg. iur.

Ergo cum emptor intendat via exceptionis ab emptione discedere,
610 † pro eo, etiam in dubio, iudicandum est.

SEXAGESIMOQVARTO.

Non vna tantum, sed multæ iuris regulæ suffragantur intentioni emptoris, vt liquet ex prædictis.

Ergo, etiam ex hoc capite, in dubio pro eo est pronuntiandum.

611 Cum in dubio iudicandum sit † pro eo, cui regula iuris opitulatur. Bald. in l. si tutor in fine, C. de ser. pign. dato manum. Ias. in l. qui se patris sub numero 43. C. vnde lib. Deci. in l. prima numero 8. versiculo, & dictæ, de reg. iur. & consilio 42. sub numero 4. Francisc. Beci. qui etiam Alexandrum, & plures alios recenset, consilio 101. sub numero 41. Fabius Turrettus consilio 100. numero 39. 2. volum.

Quos & ego secutus sum, illis alios addendo, consilio 8. numero 35. cum quatuor seq. consilio 16. numero 135. 1. volumine, consilio 34. num. 236. 2. volumine, consilio 1, pro Illustr. Sebastiano Comite Lodroni, & Domino Castri Sancti Ioannis numero 361. 3. volumine, consil. 27. numero 213. 4. volum. & consilio 39. numero 209. 5. volum.

612 Et interpretatio, † sumenda est pro regula contra limitationem. Grat. consil. 45. numero 19. 1. volum. idem scribit Francis. Becius consilio 101. sub numero 41. dum refert Beroium consilio 154. numero 9. 2. volum. dicentem,

Interpretationem ita fieri debere, vt dispositio potius facta sit secundum regulam iuris communis, quam secundum ius speciale.

613 Et lata quidem interpretatio † fieri debet, vt magis inhæreamus regulæ, quam sit possibile. vt probat Grat. consilio 163. numero 30. 2. volumine.

614 Ratio † est.

615 Nam habens regulam pro se, † intentionem suam fundatam habere censetur. Glo. in l. omnis diffinitio, de reg. iur. Ias. in l. cętera in tertio not. de leg. 1. Curti. sen. consilio 72. numero 1. Deci. consilio 475. numero 3. & in dicta l. prima numero 8. de reg. iur. vbi etiam Cagnol. num. 21. Tiraquel. de retract. proxim. §. 1. Glo. 9. numero 209. & Glo. 14. num. 57. & alij, quos ego ipse commemoraui dicto consilio 8. numero 35. 1. volum. & latius consilio 39. numero 211. 5. volum.

616 Et † ratio rationis est.

617 Quia certum † illud dicitur, de quo extat regula. Francis. Beci. consilio 101. numero 41. post Bartolum in l. quoties, si quis caut. & Iasonem in l. 2. numero 33. si quis in ius voc. non ierit.

Quibus accedunt Rolan. à Val. consilio 5. numero 6. cum sequen. 4. volum. & Fabi. Turrettus consilio 20. num. 10. 2. volum.

618 Et † clarum. vt ait Rolan. à Valle consil. 93. numero 10. 2. volumine, cum alijs à me allegatis consilio 39. numero 211. 5. volum.

619 Immo † notorium. vt firmat Purpur. consilio 251. numero 2. 1. vol. & idem scribunt alij permulti, quos ego ei adiunxi loco præallegato.

620 Vnde merito regulæ † standum esse, donec contrarium probetur. scripserunt Crot. consilio 289. numero 8. consilio 334. numero 2. 3. volum. Crauet. consilio 615. numero 10. 4. volum. Rolan. à Val. consilio 81. numero 4. 1. volumine, Gabriel consilio 2. numero 13. 1. volumine, D. Decia consilio 80. numero 16. 3. volum. & alij à me relati consilio 8. numero 36. 1. volum. Ergo &c.

621 Et interpretationem, † per quam minus à regula receditur, locum habere etiam in statutis. respondit Grat. consilio 35. numero 30. 1. volumine.

622 Contractumque † interpretandum esse, vt contrahentes videantur se conformare cum regula seu iuris communis dispositione. firmat idem Grat. consilio 78. numero 15. & consilio 108. numero 11. 1. volumine, post Bartolum, Alexandrum, & alios in l. hęredes mei §. cum ita, ad Trebel. Ancharanum in l. tres fratres, de pactis, Socinum, & alios in l. Gallus, §. quidam rectè, de lib. & post.

Et comprobatur ex l. quæro. §. inter locatorem, locati, l. si stipulatus, in principio, de vsur. l. 1. C. de fruct. & lit. expen. & l. vltima, C. de ijs, qui ven. æta. impet. cum pluribus alijs ad hoc cumulatis à Romano consilio 399. numero 2. & consilio 510. numero 28. & Neuizano consilio 62. sub numero 10.

Quibus accedunt Francis. Zoanettus in tract. de emptio. & vendit. sub pacto retrouend. numero 28. in fi. Gabriel. consilio 90. numero 4. 1. volum. Bursat. alios allegans, consilio 176. numero 27. 2. volumine, Rimin. iun. consilio 282. numero 63. & 67. 3. volumine Caualcan. decis. 13. numero 40. par. prima. Magonius decis. Rotæ Lucensis 69. numero 1. & Surd. decis. Senat. Mantu. 114. numero 11. istique alios referunt eandem sententiam probantes.

Quæ pariter ex alio comprobatur, nam videmus, quod contractus etiam à consuetudine (quæ vim legis obtinet. l. de quibus, de legi. §. sine scripto, institutio. titul. de iure nat. gen. & ciui. cap. in his 11. distinctio. & cap. diuturni 12. distinct. A legeque non differt, nisi tanquam tacitum ab expresso. vt ex multorum sententia, & communi ego firmaui consilio 37. numero 141. & 142. 1. volumine) interpretationem recipiunt.

cipiunt.l.quod si nolit.§. qui assidua, de ędeli. edict.l. certi conditio, §. si nummos vbi Iaf.numero 5.& 6.cum multis sequen.quam plurimis similibus exornat, si cert. pet. Euerar. in loco ab vsitato seu à solitis, præcipue sub numero 3.4.& sequen.cumulatissime Gabrielius,in hoc omnino videndus, qui alias leges,plurimas authoritates, & notabiles congerit decisiones, in titul. de consuetudine conclus. 1. per totam, Ronchegal. in l.nemo numero 27.& seq.de duob. reis. M. Anton. Eugenius consilio 78.numero 88.1. volumine, & Magonius decis. Rotæ Florent. 56. numero 3. & decis. Rotæ Lucens.7.sub numero18.& decis.24. numero 13. Et D. Decian. consilio 31. numero 152. 1. volum. consilio123.num.50.& consilio124.num.7.3.volum.

Conferunt quæ ego copiose scripsi consilio 1. numero 35. consilio 24. numero 35 36.37.& 38.1. volumine,& consilio 28.numero 44.& 45. eodem volum.

Confirmatur etiam ex traditionibus Socini consilio 31. numero 1. 1.volum. Rolandi à Valle de lucro dot. quæst.10.9. numero 9.Becij consilio12. numero 43. D.Deciani consilio 9.numero 83.2. volumine, & consilio 29 numero 42.eodem volum. Surdi decis.Senat. Mantu. 174. numero 25. Antonij Cioff.consilio148.numero 8.1.volumine,& Fabij Turretti, alios recensentis,consilio 25. numero13.1.volum.

Dum cumulate probant, in dubio capiendam esse illam interpretationem, per quam minus læditur dispositio iuris communis. quos & ego secutus sum consilio 39. numero 8.& 9.5.volum.Vbi etiam multa scripsi,& alios commemoraui, ex quibus hoc idem comprobatur,illisque accedit Riminal.iun. consilio165.numero 29.& 30.2.volum.

Addens habere locum, etiam si aliqua verborum improprietas sequatur.ex sententia Abbatis in c.cum dilectus, de consuet.Grati consilio 29.num. 12.1.vol. Parisij consil. 111. numero 10.1. volum.& Rolandi à Valle consil. 64. numero 18.3. volum.

Quamobrem in dubio sumenda est etiam illa interpretatio, tanquam fauorabilis, per quam reducimur ad ius antiquum, seu commune. Glo. in cap.statutum,in verbo numerandum,de præben.in 6. Cardi. Zabarella consilio 52. sub numero 4.Alex.in l. si constante numero 5.versiculo limitari debet,Ripa,copiose confirmans,numero 61.Crot. in 2.lect.numero 68.solut.mat.Socin.consilio 150.numero 37. 1. vol. Ias. & communiter scribentes in authen. quas actiones numero 24.C. de sacrosanct.Eccles. Neuiza.consilio 2.numero 33. D.Decian.consil. 9.numero 83. 2. volum. Monterentius in principio statutorum Bononiæ numero 60. Caualca.decis. 29.numero 14.parte prima, & Acutissimus

ſimus Mantica de conieƈt. vltim.volun. lib.6.titu.6.num. 3. & lib. 7. titul.1.numero 13.

Quia res facile reuertitur ad ſui naturam.vt memorati Doƈtores affirmant. & probatur ex l. ſi vnus, §. paƈtus ne peteret, de paƈt.l. nihil tam naturale,de reg.iur. & cap.ab exordio 35. diſtinƈt.atque idem dicunt Gozad.conſilio 45.numero 3.verſiculo quia, Caballin.in traƈta. diuidui,& indiuidui parte 2.numero 20. & Surd. conſilio 242.numero 11. 2.volum.

Et,ob id,lata fieri debet interpretatio, vt res antiquum ſtatum recipiat.

Dummodo antiqua natura,primeuuſque ſtatus rei in totum immutatus,& extinƈtus non ſit. vt declarat Burſat.conſilio 131.numero 78. 2.volum. poſt Socinum conſilio 260.numero 6.2.volumine, & D.Menochium conſilio 1.numero 436.1. volum. quibus accedit D. Decian. conſilio 101.numero 8.2.volum.

Atque in dubio capienda eſt illa interpretatio, per quam extenditur caſus fauorabilis. cap.cum dileƈti, & ibi Innocen. de donat. Deci. conſilio 69.numero 5. verſiculo non obſtat ſecundum, vbi etiam Alexandrum allegat, & idem reſpondit D. Decian. conſilio 107.numero 14.2.volum.

Quod procedit in quacunque materia fauorabili. vt, ex ſententia eiuſdem Innocentij, Alexandri, & Decij,dixit ipſe D.Decian.conſilio 17.numero 30.1.volum.

SEXAGESIMOQVINTO.

Emptor nititur etiam regula negatiua, immo pluribus regulis negatiuis. vt manifeſte apparet ex ſecundo fundamento, verſiculo tum etiam, tertio,quarto,quinto, ſexto verſiculo,quia de iure,ſeptimo, decimo, decimoquinto, decimonono, cum ſequentibus, quadrageſimo ſecundo, quadrageſimo quinto, quadrageſimo ſeptimo, & ſequentibus, quinquageſimo tertio, & tribus ſequentibus.

Ergo quamuis etiam pro venditoribus extaret regula affirmatiua, 623 pro eo tamen † in dubio eſt iudicandum.

624 Et † ratio eſt.

625 Quia in dubio † regula negatiua præualet:

626 Et pro ea † debet iudicari.vt reſponderunt Deci. conſilio 567.num. 3.& D.Decian.conſilio 1.numero 163.2.volumine,poſt Bartolum, & Baldum

Baldum ab ipso Decio vbi supra relatos, & idem ego scripsi consilio 16. numero 137. & 138. 1. volumine, consilio 1. numero 362. 3. volum. & consilio 27. numero 216. & 217. 4. volum.

Addo Marzarium consil. 8. numero 13. cui se subscripserunt Stephanus Paganutius, Franciscus Maria Finus, Antonius Donatus, & Matthæus Maria Maresanus, omnes Rotæ Bononiensis Auditores. idem etiam sensit D. Menochi. de præsumptio. libro 1. quæstione 29. numero 13.

627 Cum dixit, negatiuam præsumptionem † fortiorem esse affirmatiua.

628 Et ratio † rationis est.

629 Quia negatiua † magis negat, quam affirmatiua affirmet. l. hoc genus iuncta Glo. vltima, in fine, de condit. & dem. Glo. in cap. cum dilectus, in verbo suspensis, de consuet. Deci. in l. prima numero 14. si certum petatur, & dicto consilio 567. numero 2. Natta consilio 481. num. 20. 3. volumi. Marzar. loco præcitato, & alij à me allegati consilio 2. numero 231. 3. volum. consilio 16. numero 24. cum seq. eodem vol. & consil. 27. numero 219. 4. volum.

Conferunt multa, quæ ego ipse scripsi consilio 5. num. 95. cum decem sequen. 1. volum. & consil. 15. numero 32. 4. volum.

Et hoc patet ad sensum, secundum Imolam in dicta l. hoc genus, de condit. & dem. & Nattam memorato consilio 481. numero 20.

630 Nam si dico, Titius est artifex; † sufficit, quod in vna specie sit artifex: si autem dico, Titius non est artifex; nego omnem speciem artificij.

631 Aliud † exemplum ponit ipse Natta eodem in loco sub num. 21.

SEXAGESIMOSEXTO.

632 Iudicandum est in dubio, † & ea sumenda est interpretatio, vt contractus censeatur resolutus eo modo, quo fuit celebratus.

Nam actus eo modo, quo conficitur, eodem modo resoluitur. vt probat Bursatus consilio 307. numero 147. in fine, & 148. 3. volum. Neque hoc caret ratione.

633 Quia † (vt ait Vlpianus, in l. nihil tam naturale, de reg. iur.)

634 Nihil tam naturale est, † quam eodem genere quodque dissoluere, quo colligatum est.

635 Omnis enim res † per quascunque causas nascitur, per easdem dissoluitur.

ſimus Mantica de conieđ. vltim.volun. lib.6.titu.6.num. 3. & lib. 7. titul.1.numero 13.

Quia res facile reuertitur ad ſui naturam.vt memorati Doctores affirmant. & probatur ex l. ſi vnus, §. pactus ne peteret, de pact.l. nihil tam naturale,de reg.iur. & cap.ab exordio 35. diſtinct.atque idem dicunt Gozad.conſilio 45.numero 3.verſiculo quia, Caballin.in tracta. diuidui,& indiuidui parte 2.numero 20. & Surd. conſilio 242.numero 11. 2.volum.

Et,ob id,lata fieri debet interpretatio, vt res antiquum ſtatum recipiat.

Dummodo antiqua natura,primeuuſque ſtatus rei in totum immutatus,& extinctus non ſit. vt declarat Burſat.conſilio 131.numero 78. 2.volum. poſt Socinum conſilio 260.numero 6.2.volumine, & D.Menochium conſilio 1.numero 436.1. volum. quibus accedit D. Decian. conſilio 101.numero 8.2.volum.

Atque in dubio capienda eſt illa interpretatio, per quam extenditur caſus fauorabilis. cap.cum dilecti, & ibi Innocen. de donat. Deci. conſilio 69.numero 5. verſiculo non obſtat ſecundum, vbi etiam Alexandrum allegat, & idem reſpondit D. Decian. conſilio 107.numero 14.2.volum.

Quod procedit in quacunque materia fauorabili. vt, ex ſententia eiuſdem Innocentij, Alexandri, & Decij,dixit ipſe D.Decian.conſilio 17.numero 30.1.volum.

SEXAGESIMOQVINTO.

Emptor nititur etiam regula negatiua, immo pluribus regulis negatiuis. vt manifeſte apparet ex ſecundo fundamento, verſiculo tum etiam, tertio,quarto,quinto, ſexto verſiculo,quia de iure,ſeptimo, decimo, decimoquinto, decimonono, cum ſequentibus, quadrageſimo ſecundo, quadrageſimo quinto, quadrageſimo ſeptimo, & ſequentibus, quinquageſimo tertio, & tribus ſequentibus.

Ergo quamuis etiam pro venditoribus extaret regula affirmatiua, 623 pro eo tamen † in dubio eſt iudicandum.

624 Et † ratio eſt.

625 Quia in dubio † regula negatiua præualet:

626 Et pro ea † debet iudicari.vt reſponderunt Deci. conſilio 567.num. 3.& D.Decian.conſilio 1.numero 163.2.volumine,poſt Bartolum, &

Baldum ab ipso Decio vbi supra relatos, & idem ego scripsi consilio 16. numero 137. & 138. 1. volumine, consilio 1. numero 362. 3. volum. & consilio 27. numero 216. & 217. 4. volum.

Addo Marzarium consil. 8. numero 13. cui se subscripserunt Stephanus Paganutius, Franciscus Maria Finus, Antonius Donatus, & Matthæus Maria Maresanus, omnes Rotæ Bononiensis Auditores. idem etiam sensit D. Menochi. de præsumptio. libro 1. quæstione 29. numero 13.

627 Cum dixit, negatiuam præsumptionem † fortiorem esse affirmatiua.

628 Et ratio † rationis est.

629 Quia negatiua † magis negat, quam affirmatiua affirmet. l. hoc genus iuncta Glo. vltima, in fine, de condit. & dem. Glo. in cap. cum dilectus, in verbo suspensis, de consuet. Deci. in l. prima numero 14. si certum petatur, & dicto consilio 567. numero 2. Natta consilio 481. num. 20. 3. volumi. Marzar. loco præcitato, & alij à me allegati consilio 2. numero 231. 3. volum. consilio 16. numero 24. cum seq. eodem vol. & consil. 27. numero 219. 4. volum.

Conferunt multa, quæ ego ipse scripsi consilio 5. num. 95. cum decem sequen. 1. volum. & consil. 15. numero 32. 4. volum.

Et hoc patet ad sensum, secundum Imolam in dicta l. hoc genus, de condit. & dem. & Nattam memorato consilio 481. numero 20.

630 Nam si dico, Titius est artifex; † sufficit, quod in vna specie sit artifex: si autem dico, Titius non est artifex; nego omnem speciem artificij.

631 Aliud † exemplum ponit ipse Natta eodem in loco sub num. 21.

SEXAGESIMOSEXTO.

632 IVdicandum est in dubio, † & ea sumenda est interpretatio, vt contractus censeatur resolutus eo modo, quo fuit celebratus.

Nam actus eo modo, quo conficitur, eodem modo resoluitur. vt probat Bursatus consilio 307. numero 147. in fine, & 148. 3. volum. Neque hoc caret ratione.

633 Quia † (vt ait Vlpianus, in l. nihil tam naturale, de reg. iur.)

634 Nihil tam naturale est, † quam eodem genere quodque dissoluere, quo colligatum est.

635 Omnis enim res † per quascunque causas nascitur, per easdem dissoluitur.

soluitur. vt legitur apud Ioannem Chrysostomum homilia 32. in Mattheum, & transumptiue in cap. omnis res 27. quæst. 2. & in cap. 1. de regulis iuris, in antiquis.

636 Quæ regula † sibi locum vendicat in omni obligatione, & contractu. vt exponit Glo. in eodem capit. 1. & probatur in dicta l. nihil tam naturale, versiculo ideoque, de regulis iuris l. fere quibuscunque, eodem titulo, l. prout quisque, de solut. & vtrobique Glo. & scrib. alias leges idem probantes allegant, & §. vltimo, institutionum titulo, quibus mod. tol. oblig.

Prout enim quidque contractum est, ita & resolui debet. dicta l. prout quisque iuncta Glo. 1. & 2. de solut.

637 Et propterea resolutio actus † eius est naturæ, cuius est productio. secundum Iasonem, Decium, & Modernos, quos refert, sequitur, & similibus comprobat Cagnol. in dicta l. nihil tam naturale, numero 1. cum sequenti.

Quibus accedunt Gozad. in l. 2. numero 18. & ibi Petrus Monchada in add. C. de pact. inter emptorem, & vendit. istique alios referunt huius opinionis defensores.

Et resolutio contractus iudicatur eius naturæ, cuius est contractus. ut ait Bar. in lege & ideo, numero 2. de condic. furti. quem secuti sunt Socin. consilio 253. numero 8. versiculo confirmatur 2. volum. Ronchegal. in l. eandem numero 296. versiculo adde tu, de duob. reis. Anchar. iun. quæst. 42. numero 18. lib. 3. & Surd. decis. Senat. Mantu. 128. numero 16.

Eademque sunt principia constitutionis, & destructionis. vt recte, & scienter explicat eloquentissimus, & omni doctrina Ornatissimus vir D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS in §. sed agnationis, sub numero 16. instit. tit. de legit. agnat. tut.

Quo fit, vt sicut dolus, dans causam contractui, irritat contractum bonæ fidei; ita resolutionem ipsius, secundum Bartolum in dicta l. & ideo numero 2. de condictio. fur. & in l. in summa, numero 2. versiculo nam sicut, de condic. indebi. ex l. de tutela cum ibi not. C. de in integr. restitut. minor. idemque probatur in l. si cum dotem, §. si mulier. solut. matrim. quam ad hoc allegat Apostilla ad ipsum Bartolum in dicta l. in summa sub litera G. Castrens. in l. ab emptione, numero 14. Iason, alios accumulans, numero 2. de pact. Euerard. in loco à contractu ad distractum, numer. 5. idem, quo ad nullitatem contractus, ex communi scribit, post alios, Turret. consilio 28. numero 7. 2. volum.

Et assensus, præstitus super contractu, intelligitur etiam præstitus

super

ſuper illius reſolutione, quæ iure communi ſequitur: ex quo cenſetur adhibitus ſecundum qualitatem contractus, ſuper quo interponitur. l. ſi pupillorum. §. ſi pupillus, de rebus eorum, per quam legem, & poſt Romanum, Alexandrum, Baldum Nouellum, Puteum ex communi, Frecciam, & Corbulum, ita præciſe ſcribit Surdus, illos ſuis locis allegans, deciſ. Senat. Mantu. 220. numero 20. verſiculo, ſi igitur, cum quatuor numeris ſeq.

Contractus quoque, & eius reſolutionis, ſeu diſtractus eadem eſt ratio. vt inquit Roma. conſilio 280. numero 2. per l. ſi ad reſoluendam, C. de præd. min.

Non tamen ipſa reſolutio dicitur nouus contractus. ſecundum Euerardum in loco à contract. ad diſtract. numero 13. & Doctores nunc allegandos.

Quamobrem ſtante ſtatuto, quod de omni contractu ſoluatur gabella, de huiuſmodi reſolutione gabella ſoluenda non erit. vt eo loci ipſe Euerardus affirmat. & ante eum Glo. fi. & Caſtren. in l. 1. numero 8. C. quando lice. ab empt. diſced. & in l. 1. numero 2. & 3. C. de pact. inter emptorem, & vendit. vbi Apoſtilla ſub litera A, etiam Bertachinum allegat. idem docuit Baldus (diſtinguendo tamen, vt per eum.) in l. ab emptione, ſub numero 1. verſiculo, ſed quid ſi de contractu, de pact.

638 Sic etiam priuatio † eſt eius naturę, cuius eſt habitus. vt dicunt Baldus, & Caſtrenſis in dicta l. 1. C. quando lice. ab emp. diſce. atque idem ego ſcripſi conſilio 32. numero 29. 1. volum.

Inferendo ad plura, & inter cętera,

639 Quod ſi contractus † eſt bonæ fidei, etiam reſolutio, ſeu diſtractus bonæ fidei cenſetur. ex Bartolo, & alijs in d. l. ab emptione, per illum textum, de pact. numero 2. & in memorata l. 1. C. quando liceat ab empt. diſced.

(Vbi quoque, & latius per Doctores vtrobique, & in l. 2. eodem tit. ponitur, quomodo fiat reſolutio contractus venditionis conſenſu vtriuſque partis: & agitur etiam de pactis reſolutiuis. de quibus etiam mentionem faciunt, alios recenſendo, Caſſane. conſilio 33. numero 5. Caballin. in tract. diuidui, & indiuidui, in principio ſub numero 24. & in 3. parte, numero 618. cum numeris ſequen. Celſi ingenij, & eximiæ eruditionis Vir D. SYLVESTER ALDOBRDINVS in §. ſed etſi, ſub numero 4. inſtitut. titu. quib. mod. tut. fin. & in §. ſi ab hoſtibus, numer. 11. quibus mod. ius pat. pot. ſol. Alphanus remiſsiue collect. iuris 886. Riminal. iun. conſilio 285. numero 86. 87. & numeris ſequen. 3. volum. Gabriel conſilio 76. numero 41. volum. D. Decian.

conſilio

consilio 8.numero 80. 1. volum. Vincent. Carotius de deposito, par. 2.quæst.50. versiculo pro contraria, & quæst. 58. & Magonius decis. Rotæ Florentinæ 49. fere per totam.)

Addo Decium in l. nihil tam naturale, nume.3.versiculo,& si contractus, de reg. iur. Socinum iuniorem in Rub. de acquir. possess.num. 37. & Excellentissimum,ac præclarissimum D. SYLVESTRVM ALDOBRANDINVM in §. sed agnationis, sub numero 17. instit.tit. de legit. agnat. tut.

640 Addo etiam, quod qui plures sunt rei in contractu,† plures quoque rei in distractu censentur. vt ex communi probat Socin. consilio 16. numero 57.4. volum. Ronchegal.in l.eandem, numero 296. de duob. reis, & Bursat. consilio 176. numero 36. 2. volum. qui alios congerunt eandem sententiam tuentes.

Et ipsorum reorum debendi vna omnium dicitur esse obligatio.l.3. in fi. de duob. reis. Ancharan.iun. quæst. 29. sub numero 6. libr. 1. & Surd. decis. Senat. Mantu. 308. numero 14.

Præterea,resolutionem contractus fieri debere cum ijsdem qualitatibus,quibus celebratus, seu constitutus fuit, probat elegans responsum Pomponij in l. prout quisque, de solut. & idem respondit Rimin. iun.consilio 276. numero 43.3.volum. per d.l.ab emptione, de pact.l. nihil tam naturale, de reg. iur. & ex sententia Glo. in l. Paulus, de solut. Bart. Aretin. Ias. Deci. Rimi. sen. & aliorum in l. 2. §. mutui datio si cert. pet. & Ioan. Bolognet. consilio 11. numero 37.

Easdem enim qualitates habet distractus,quas habet cōtractus, inquit Illustrissimus,& iuris vtriusque Peritissimus D.SYLVESTER ALDOBRANDINVS in §. sed agnationis, numero 17. instit. tit. de legit. agnat. tut.

Et propterea solennitas requisita in contractu, regulariter requiritur etiam in distractu. secundum eundem ibidem, numero 18. & idem aperte colligitur ex d.l. prout quisque, de solut.l. si vt proponis, C. de nup.authen. è contra vbi Salicet.notat, C. de repud. cum alijs pluribus cumulatis ab Euerardo in loco à contractu, ad distractum, numero 8. & sequent. & per Doctores in dicta l. nihil tam naturale, de regulis iuris.

Et resolutio, seu distractus regulari debet secundum qualitatem contractus præcedentis vt ex Decio, & Cagnolo obseruat Rimin.iun. consilio 430.numero 7.4. volum.

Contractus autem, de quo agitur, cum omnibus venditoribus, simul,& coniunctim contrahentibus, fuit celebratus. Ergo quo ad om-

nes

nes etiam iudicari debet resolutus; non autem respectu vnius, & pro octaua parte tantum.

SEXAGESIMOSEPTIMO.

641 Contractus † quod sit indiuiduus, & consequenter vt pro parte irritari non possit, quin vitietur, & resoluatur in totum, in dubio iudicandum est.

642 Ea † ratione.

643 Quoniam diuisio † non præsumitur. vt asserunt Mascardus de probat. conclus. 526. numero 1. D. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsump. 60. num. 1. & Thesaurus decis. 205. num. 2. quos secutus sum consil. 13. num. 173. 2. volum. & consil. 31. num. 52. 4. volum.

Addo l. si pater in fine, de lib. caus. l. inter eos ff. 1. de fideius. l. 1. §. 1. versic. in eadem persona, C. de lati. liber. tollen. Glo. vltima, in ca. vltimo, de clandest. despon. Bald. in l. senium in penulti. quæstio. C. qui testa. face. pos. Cepol. consil. vltimo numero 9. in fi. Socin. in l. 1. §. in filij in 3. not. ad Trebel. & in l. demonstratio falsa §. 1. in 3. not. de condi. & dem. Afflict. decis. 142. sub numero 1. & 3. Alciat. in l. 4. §. Cato num. 164. versic. sed tamen, de verbor. oblig. & Crauet. inter consilia Marzarij consil. 34. num. 23.

644 Nec etiam in dubio † diuisio voluntatis est admittenda. vt ego scripsi consil. 39. num. 187. 5. volum. ex l. quidam elogio, C. de iure delib. & l. eum qui, in fine, de ijs, quibus vt indign. quam legem in celeberrimo suo trac. de coniect. vlt. volun. lib. 11. tit. 23. num. 15. allegat etiam

645 † Doctissimus, & Grauissimus I.C.D. Franciscus Mantica Sacri Palatij causarum Auditor integerrimus.

Qui, post hoc à me redditum Responsum, his virtutibus, ob eiusque summam probitatem, prudentiam, fidem, pietatem, religionem, atque alias eximias animi dotes, à Sapientissimo, & optimo Pontifice, Sanctissimo D. N. D. CLEMENTE PP. VIII. promeritam Cardinalatus dignitatem fuit consequutus. V. Iunij labentis anni 1596.

Qua die quindecim alij ingenio, doctrina, moribus, pietate, atque alijs virtutibus ornatissimi Viri eandem dignitatem adepti fuere.

646 Sicut (redeundo vnde digressi sumus) nec † pluralitas contractuum præsumitur.

647 Cum † in actibus, alijsque hominum negocijs † pluralitas non præ-
648 sumatur. cap. cum Ioannes Heremita, de fide instrum. Aret. consil. 36.

numero 4. Cornę. consil. 134. sub numero 9. 3. volum. Iason, alios accumulans cum Apostilla ad eum, consilio 34. numero 19. consilio 62. sub numero 5. cum seq. & consilio 70. num. 3. 1. vol. Purpur. consil. 402. sub num. 35. 2. volum. Francisc. Beci. consilio 47. num. 7. copiosius D. Menoch. de præsump. lib. 6. præsump. 15. numero 6. cum quatuor seq. Prætus consil. 25. num. 10. 1. vol. Rimin. iun. consil. 238. num. 13. & consilio 310. sub num. 22. 3. vol. Bursat. ex communi, consilio 182. num. 15. & 27. 2. volum. Fabius Turrettus Perusinus, me ipsum adducens, consilio 87. num. 21. 2. volum. Marcabrun. ab Anguil. consil. 18. num. 120. 1. volum. Magonius decis. Rotæ Florentinæ 57. num. 30. & decis. Rotæ Lucensis 5. num. 22. cum alijs pluribus à me allegatis consil. 3. numer. 79. & consil. 36. num. 87. cum septem seq. 1. volum.

649 Vbi numero 91. scripsi istud habere locum, † etiam si adsit diuersitas summarum. secutus Franciscum, de Albergottis inter consilia Baldi consilio 401. num. 4. versicul. nec ex diuersitate, 4. volum. Neuizanum consilio 96. num. 5. & 6. Crauettam consilio 524. nume. 8. 3. volum. & D. Decianum consilio 11. numero 38. 1. volum. quibus accedunt Bursat. ex communi, consilio 182. num. 27. 2. volum. & Fabius Turrettus, me ipsum quoque allegans, consil. 87. num. 22. 2. volum.

650 Similiter procedit † quamuis diuersæ scripturæ, & plura extent instrumenta, adhuc enim pluralitas non præsumitur.

651 Et † qui contrarium dicit, illud probare tenetur. vt, post Baldum, & alios, docet D. Menoch. de arbit. iudi. lib. 2. centur. 3. casu 213. num. 9. & 10. & de pręsumpt. lib. 6. præsump. 15. num. 8. & 9.

Idem ego respondi dicto consil. 36. num. 93. 1. volum. vbi his adiunxi Crauettam, & Bursatum alijs in locis ita firmantes. tradit quoque ipse Bursatus d. consilio 182. num. 27. & 28. 2. volum.

Et in terminis venditionis consilio 340. sub num. 7. cum præced. 3. volum. post D. Decianum consil. 11. num. 37. 1. volum.

652 Ratio † est, secundum D. Menochium, dic. pręsum. 15. num. 9.

653 Quia vnum instrumentum † ad aliud relationem quandam tacite habere videtur. l. qui bis idem, de verbor. oblig. Soci. consil. 129. num. 4. volumine 4.

Ergo multo magis idem affirmandum est hoc in casu, in quo non adest diuersitas summarum, nec plura extant instrumenta, sed vnum tantum.

654 Quodque in dubio identitas † præsumatur, nisi contrarium probetur. respondit Zasius consilio 5. numero 20. 1. volum. post Bartolum, & alios, per eum relatos, quos & ego secutus sum, eiusdem sententiæ

Nattam

Nattam, & Mascardum recensendo, consilio 39. numer. 170. & 171. 1. volumine.

Nunc addo magis in specie casus nostri, eam sumendam esse inter-655 pretationem, † vt vnus tantum contractus gestus censeatur, licet duplex dari posit. l. 2. §. vltimo, locati, & §. item quæritur, institut. titul. eodem: quibus iuribus ita præcise scriptum reliquit Soci. iun. in Rub. de verbor. obligat. numero 242. &, vltra eum, Gratus, post Decium, & alios, consilio 82. numero 20. 2. volumine, Bursatus, (eiusdem opinionis referens Baldum, Alexandrum, Iasonem, Decium, & D. Decianum,) consilio 340. numero 7. 3. volumine, quod etiam comprobatur alijs legibus, & authoritatibus à me allegatis consilio 31. numero 74. 2. volumine.

Et in dubio præsumitur, emptorem vnicum contractum, & emptionem facere, licet plures res in eo contineantur: nec vnam rem sine alijs empturum; nisi contrarium doceatur. vt idem Bursatus affirmat prædicto in loco numero 5. secutus Bartolum, & Castrensem in l. si quis aliam, per illum textum, de solut. Baldum in capit. 1. de capit. qui cur. vendit. Socinum Seniorem consilio 200. numero 2. versiculo secundo, volumine 2. & Ronchegallum in l. eandem in principio, numero 64. in fine, & numero 68. 83. 84. & seq. de duob. reis, quos ad hoc ipse recenset. atque ita etiam sentiunt Glo. Cyn. Alber. Bar. Alex. & Tiraquel. alios allegans, vt meminit, & eis adhæret Surdus consilio 217. numero 20. 2. volum.

656 Quamobrem, si non valet contractus † eo modo, quo fuit celebratus, nec etiam valere debet eo modo, quo fieri potuisset. l. 1. §. eum qui, de constit. pecun. l. 1. §. si quis ita, vbi hoc notant Bart. numero 2. & num. 5. versicul. si de obligatione dissoluenda, ibi, aut est defectus in forma, & post eum cęteri Interpretes, de verb. oblig. l. 1. de codicil. vbi Glos. vltima alias leges idem probantes allegat, & l. an inutilis, secundum vnum intellectum, de acceptil. & hanc sententiam sequuntur etiam, & communem dicunt Couarruuias de sponsalibus, par. 1. cap. 3. numero 2. ad finem, & seq. Emanuel Soarez in Thesauro recep. sent. litera A, numero 66. & Prætus consil. 172. num. 3. 1. volum.

Cum etiam in dubio sumenda sit interpretatio, quod aliquis non fuisset contracturus pro parte tantum. vt docuit Ronchegal. in l. eandem numero 84. in fine, de duobus reis. ex dicta l. si quis aliam, de solutionibus.

M 2 SEXA-

SEXAGESIMOOCTAVO.

657 IVdicandum est in dubio † pro eo, cuius causa maiori rationum copia est roborata.

658 Ratio † est.

659 Quia plures rationes † vincunt pautiores. §. 1. authent. de consangui. & vter. fra. authent. itaque cum Glo. vltima in fine, C. commun. de succes. l. re coniuncti, vbi Iason numero 18. de leg. 3. §. sed hodie, instit. titu. de adop. c. 1. de treug. & pace. Ecclesiastes cap. 4. & Nauarr. in Manuali Confessariorum, cap. 27. numero 286. versiculo cessante communi.

660 Vbi extendit habere locum, † etiam si ille plures rationes satis apte dissolui possent; adhuc enim opinio, quæ ijsdem rationibus innititur, in dubio est amplectenda.

661 Ea † ratione.

662 Quia funiculus † duplex, aut triplex difficilius rumpitur. dicto cap. 1. de treug. & pace, & Ecclesiastes cap. 4.

Et Nauarrum loco præallegato ego quoque secutus sum consilio 25. nume. 74. cum duobus seq. 4. volum. consil. 27. num. 208. cum numeris seq. eodem volum. & consil. 39. num. 212. 5. vol. eiusque opinio comprobatur ex pluribus congestis à Barbatia consil 6. numer. 28. vsque ad numerum 33. & consil. 7. num. 1. cum octo seq. 2. volum. Neuizano consil. 63. sub num. 17. & Socin. iun. consil. 70. num. 17. cons. 112. numero 27. 1. volum. & alijs in locis, vt meminit, & eos sequitur Ludouic. Zuntus in Responso pro Vxore numero 585. & 586.

663 Sic etiam plures testes † pautioribus præferuntur. ca. licet causam, versic. ex præmissis, de probat. Glo. in ca. in nostra, de testi. in l. ob carmen §. si testes, ff. eodem, cum alijs, de quibus per Alexandrum consil. 64. num. 2. volum. 2.

664 Et plures † coniecturæ, & præsumptiones præualent pautioribus. cap. illud, de præsump. l. cum de indebito, de prob. Bald. consil. 224. 3. volum. Alex. consilio 88. num. 7. volum. 7. Corne. consil. 357. num. 11. 1. volum. consil. 211. numero 18. 2. volum. & consil. 283. numero 10. 4. volum. Deci. consilio 470. num. 10. Socin. iun. consil. 26. nume. 13. 4. volum. & alij, quos ego commemoraui consilio 1. num. 313. 3. volum.

Ex prędictis autem luce clarius apparet, emptoris causam longe maiori rationum numero esse munitam, quam causam venditorum.

Ergo pro ea in dubio est iudicandum.

Et præsertim, cum etiam manifestum sit, easdem rationes, quas pro

ipso emptore supra deduximus, vrgentiores, ac firmiores esse.

665 Et propterea hoc quoque respectu † merito præferendas. l. nam etsi parentibus, de inoff. testa. l. scripto, vnde liberi, l. cui pacto, de ser. expor. l. si debitori, in fine, l. hi, qui accessionis, de fideius. Socin. iun. in l. stipulationes non diuiduntur numero 212. de verbor. obligat. quem & ego secutus sum consilio 39. num. 213. 5. volum.

666 Sic etiam præsumptio validior † debiliorem perimit. l. Diuus iuncta Glo. in verbo extimari, de in integ. resti. l. quia autem, §. non simpliciter, si quis omis. caus. testa. l. non solum, de ritu nup. Baldus, Angelus, Saliçetus, Guid. Pap. Marsilius, Grammaticus, Curtius iunior, Boerius, Socinus iunior, Zuchardus, Alciatus, & Crauetta, quorum meminit idem asserens, insignis Menoch. de præsumpt. libro 1. quæstione 30. numero 1.

Et illis accedunt alij plurimi à me allegati dicto consil. 1. num. 315. cum tribus seq. 3. volum.

667 Quinimo, vna sola præsumptio multum valida, & efficax † perimit, ac diluit plures, quæ infirmiores, & debiliores essent. vt idem D. Menoch. docet dicta quæst. 30. numero 5. &, ante eum, ita respondit Paris. consil. 10. numero 25. & consilio 11. numero 26. 2. volum. ex l. si qui, C. ad l. Iul. de adul. c. literas, de pręsumpt. & ex sententia Baldi, Abbatis, & Barbatiæ, quos vtrobique recenset.

668 Quod obtinet † etiam in præsumptione hominis, quæ si validior sit, ac firmior pręsumptione legis, ipsam legis pręsumptionem tollit, & perimit. vt censuit Bart. in l. Gallus §. etiam si parente numero 5. & Socin. qui de communi attestatur, numero 8. de lib. & posthu. idem Soci. in l. cum auus numero 80. versiculo duodecimo allegabatur, de cond. & demon.

Quorum opinionem lege, & authoritate Decij, Ruini, & Socini iunioris confirmat D. Menoch. dicto libr. 1. de præsumpt. quæstio. 30. numero 6. & 7.

Multo ergo magis idem est obseruandum in nostro casu, in quo, & plures numero, & firmiores, (vt dixi,) non quidem hominis, sed iuris præsumptiones, & validissimæ, ac inęuitabiles rationes, & fundamenta ad fauorem emptoris simul concurrunt.

SEXAGESIMONONO.

I Nficiari non potest, quin æquior sit huiusmodi opinio, 669 † quod emptor cogendus non sit, pro septem partibus octo partium bonorum emptorum contractum adimplere, & pro octaua parte, quæ tradi non potest, interesse accipere; sed ei liceat, ob defectum traditionis ipsius octauæ partis, à tota emptione discedere. vt superius plene fuit demonstratum. præcipue in trigesimo nono fundamento, quadragesimo, & quinquagesimo tertio.

670 Ad cuius confirmationem addo, æquum illud esse, † cuius contrarium est absurdum. vt ex l. ita vulneratus, ad leg. aquil. not. Bald. in l. si quis seruo persuaserit numero 5. versiculo, & ibi textus, C. de furt. & Nicol. Euerar. in loco ab absurdo numero 8. in fi. & 9.

671 Absurdum autem est, † quod res pro parte tradatur, & pro parte soluatur interesse. l. in executione, §. pro parte, de verbor. obligat. cum alijs memoratis in trigesimo octauo fundamento. Ergo &c.

672 Cum igitur hæc opinio æquior sit, † in dubio amplectenda est in iudicando. l. in omnibus quidem, de reg. iur. l. 1. §. sed neque, C. de vet. iure enucle. l. placuit, C. de iudi. Angel. in l. sequitur, in principio, de verbor. obligat. Cur. sen. consilio 51. numero 22. versiculo, & cum sit æqua. idemque ego scripsi consil. 38. num. 111. 5. volum.

Addo Parisium consilio 32. numero 4. 2. volum. Riminaldum iuniorem consilio 285. numero 119. 3. volu. Achillem Personalem in tracta. adipiscen. possess. numero 168. versic. vel etsi, & numero 283. versiculo, & licet.

Et interpretatio iusta, & naturali consona æquitati semper fieri debet. vt ait Roma. consilio 16. numero 3. ex l. in ijs, de condit. & dem. l. non sine, de constit. pecun. l. sed si alia, de excus. tut. cum alijs similibus per eum citatis.

Atque interpretatio benignior, & æquior est accipienda. vt inquit Ancharan. iun. quæst. 6. numero 25. libr. 3. per l. in ambigua. & l. benignius, de legi.

Addo Bursatum, alias leges, Socinum seniorem, Crauettam, & D. Menochium commemorantem, consilio 176. numero 23. & 24. 2. vol. & consilio 320. numero 38. versiculo quinto, 3. volum. D. Decianum consilio 58. numero 54. 2. volumine, & consilio 55. numero 38. 3. volumine, & Ioannem Vincentium Hondedeum consil. 58. numero 42.

 1. volu-

1. volumine, & consilio 72. numero 16. eodem volumine.

673 Sic etiam interpretatio † fieri debet ex bono, & æquo. l. Meuia, §. vxorem, de annu. leg. l. si fuerit in fine, de rebus dub. l. in his, vbi Soci. de condit. & dem. Panci rol. consilio 9. numero 7. 1. volum. post Bartolum, & eundem Socinum.

Quibus accedunt Cardin. Zabarella consil. 93. in fine, Crauet. consilio 70. sub num. 13. Rimin. iun. consilio 121. num. 29. 2. volum.

674 Et in contractibus † ea sumi debet interpretatio, vt seruetur bona fides, & æquitas naturalis. vt respondit idem Crauetta ibidem, & sub eodem numero 13. & consil. 983. numero 57. 6. volum. post Baldum consil. 112. ad finem, 1. volum.

675 Quæ æquitas naturalis † nil aliud est, quam naturalis iustitia. secundum eundem Baldum in cap. 1. in fine sub num. 15. de iureiur. quem refert, & sequitur Excellentissimus D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS, cuius celeberrimi nominis fama perpetuo viuet in animis hominum, consilio 1. numero 108. lib. 1. idem late probat Quintilianus Mandosius in repet. cap. quoniam contra numero 1. & 2. de probat.

Et vbi adest naturalis æquitas, non sunt aliæ perquirendæ coniecturæ in interpretationibus dispositionum. vt, post Angelum consilio 345. scribit D. Decian. consilio 9. num. 48. versiculo, & ideo, 2. volum.

676 Atque adeo verum est, æquiorem opinionem in dubio sequendam esse in iudicando, vt obtineat, † etiam si contraria opinio receptior esset. ex notabili decisione Abbatis in c. 2. num. 3. de cognat. spirit. & Corset. singul. 205.

Quam ego sæpe consulendo secutus sum, nempe consilio 6. numero 95. consil. 17. numero 112. 1. volumine, & in Responso reddito in causa olim vertente inter Illustrissimum, ac Reuerendissimum Fel. Mem. Cardinalem Ioan. Franciscum Maurocenum, & Communitatem Caneti, numero 268. & consilio 2. numero 268. consilio 39. numero 109. & 110. 2. volum. & consilio 1. numero 371. 3. volum. & consil. 38. num. 111. 5. volumine.

Vbi illis adiunxi Albericum, Decium, Curtium, Neuizanum, Socinum iuniorem, Nonium, Alphanum, D. Decianum, & Rusticum.

Nunc addo Franciscum Marcum decis. 692. par. 1. Parisium consil. 72. numero 41. & 42. 1. volum. consil. 32. numero 4. & consil. 47. num. 15. 2. volum. consilio 6. numero 24. consilio 50. numero 60. consil. 66. numero 17. 3. volum. & consilio 62. numero 24. 4. volum. Nauarram in Manuali confessariorum, cap. 27. numero 286. in fine, D. Menochium,

non

non nullos alios recensentem, de presumpt. lib. 2. presumpt. 71. numero 25. & Ludouicum Zuntum in Responso pro vxore numero 566. vbi eiusdem sententiæ refert Apostillam ad Riminaldum, Lancelottum Conradum, & tres ex predictis, nempe Parisium, Neuizanum, & D. Decianum alijs in locis eam probantes.

Addo etiam Crauettam consilio 942. numero 28. Ioannem Branzonum inter consilia Marzarij consilio 48. numero 42. D. Cephalum consilio 721. numero 34. & consilio 765. numero 48. & tribus sequen. 5. volum. Franciscum Becium consil. 8. num. 19. versicu. confirmatur, Gabrielium consilio 122. num. 3. 1. uolum. & Ludouicum decis. Rotæ Lucensis 29. numero 84. Riminaldum iuniorem consilio 381. num. 86. post plures ab eo relatos, 4. volumi. & Fabium Turrettum consilio 82. numero 92. 1. volum. consilio 29. numero 7. & consilio 66. numero 25. & 26. 2. volum.

Quibus omnibus perspicue dignoscitur, ipsam decisionem frequentissimo Doctorum suffragio communiri. Ergo &c.

Comprobatur ex traditionibus Grati consilio 2. numero 45. 1. vol.

677 cum dixit, Interpretationem, † quæ magis æqua est. ceteris præferri, per l. placuit, C. de iudicijs.

678 Et omnem interpretationem † desiderare æquitatem censuit Socin. consilio 159. numero 28. 2. volum. & ante eum Bald. in l. cum allegas sub numero 15. C. de usuris, ex l. in ijs, de condit. & dem.

679 Interpretarique contractum † in æquiorem partem, ad iudicis officium spectat. secundum Pancirolum consilio 148. numero 18. 1. uolum. post Tiraquellum de retract. conuent. in fine numero 126. ex l. si socius pro filia, pro socio. quibus accedunt Crauet. consilio 999. num. 10. 6. uolum. & Rimin. iun. consil. 816. numero 31. 7. uolum.

SEPTVAGESIMO.

680 INterpretatio sumi, & iudicari debet in dubio † contra uenditorem ad fauorem emptoris. ut extat in terminis responsum Papiniani in l. veteribus, de pactis, Pauli in l. labeo scribit, de contrahen. emp. Pomponij in l. cum in lege eodem tit. Vlpiani in l. in contrahenda, de regul. iur. Romani consilio 5. numero 2. Beroi consilio 132. sub numero 4. 3. volum. D. Cephali consilio 543. numero 21. in fine, & 22. 4. volumine, & idem scribunt Duarenus de pactis cap. 6. numero 15. D. Decianus, post Bartolum, Baldum, & Iasonem, consilio 21. numero 9. 2. volumine, &

Fabi.

Fabi. Turrettus consilio 72. numero 10. 1. volumine.

Hac conclusione, præter adducta per Excellentissimum Consulentem, & Illustrem Senatorem D. Ioan. Franciscum Crauettam, his ita à nobis firmata, opus quidem non esset vlterius immorari in confutatione eorum, quę superius in contrarium perpendimus: cum, ex prædictis, sint penitus sublata.

Veruntamen, vt veritas dilucidior reddatur, singulis breuiter, & summatim respondere ab instituto alienum non videtur. igitur,

AD PRIMVM.

De pluralitate personarum, ad arguendum pluralitatem contractuum.

681 PRIMO respondetur † habere locum in dubio: & in his terminis loquuntur, & procedunt iura, & decisiones in eo allegatę: non autem quando apparet de vnitate instrumenti, & actus: tunc enim diuersitas personarum nil officit. & ita in specie respondet, & late probat Becius consilio 92. numero 17. & 18.

At sic esse in proposito casu, in fundamentis cumulatissime deductum est. Ergo &c.

682 SECVNDO respondetur sibi locum non vendicare, † quando plures personæ sunt simul in eodem contractu verbis coniunctæ, & non omnino re disiunctæ: quia tunc habentur loco vnius; & consequenter pluralitatem contractuum non inducunt: vt hoc in casu: quemadmodum diffuse ostensum est in decimo tertio fundamento.

Et, vltra ibi dicta, addo, quod vbi plures pro vno habentur, vno contraueniente, pœna committitur in solidum, & vnius factum alteri nocet: vt ex l. cum fundus in fine, ibi (*pro singulari persona est habendus*,) de condit. & dem. & ex decisione Castrensis in l. 5. §. fi. sub num. 2. de verb. oblig. Speculatoris, Bartoli, Socini, & communi omnium opinione, ita præcise respondit Bursat. consil. 176. num. 50. 2. vol.

683 TERTIO respondetur non obtinere, † quando ratio, & causa, ob quam plures vendere promiserunt, vniformiter (vt in casu nostro) eos respicit, & omnia bona vendi promissa: atque ita eundem finem, & effectum: nam & tunc vnus tantum censetur contractus,

tractus, & non multiplex. vt plene probatum est in nouo fundamento, & decimo.

684 QVARTO respondetur non procedere † in eo, quod consistit in faciendo, vel mixtim in dando, & faciendo: vt in proposito. sicuti ostensum est in septimo fundamento.

685 QVINTO respondetur non obseruari † in ijs, quæ indiuidua sunt ex intentione contrahentium: vt est illud, de quo agitur. ex adductis in decimoquarto fundamento, decimoquinto, decimooctauo, decimonono, quadragesimo, quadragesimotertio, & infra in tertia responsione duodecimi argumenti. &, vltra ibi dicta, ita in terminis declarat Ioan. Ronchegal. in l. eandem, numero 85. versic. sed dicas, de duobus reis, & idem opinatur Barbatia consil. 36. num. 15. versic. pro certo 2 vol.

686 SEXTO respondetur ei etiam locum non esse † in alijs sui natura indiuiduis: vt sunt contractus venditionis, & obligatio rem tradi. vt in tertio fundamento, quarto, quinquagesimoprimo, & quinquagesimosecundo, cum seq.

687 Et, vltra ibi deducta, quod stipulatio rem tradi † ita sit indiuidua, sicut stipulatio viæ, itineris, actus, & aliarum seruitutum. ex l. stipulationes non diuiduntur, versic. idem puto, de ver. oblig. subtiliter colligit, & obseruat consultissimus vir D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS, cuius doctissima commentaria, & responsa veram, & perpetuam laudem merentur, consil. 83. sub numero 4. lib. 1. Francis. Baldui. de diuis. stipul. pag. 300. & 301.

Indiuidua autem, & incorporalia (vt sunt ipsæ seruitutes. instit. tit. de rebus corpo. & incorpo. in fine, iuncta glo. in verbo numero) consistunt tota in toto, & tota in qualibet parte totius. l. viæ, de seruit. & l. via constitui §. quæcunq;, de seruit. rust. prædiorum, ibique Bar. & alij, præcipuè Florianus, & Riminal. iun. consil. 624. numero 2. sexto volum.

Qui etiam ibidem num. 3. confirmat ex eo, quod scribunt Philosophi de anima intellectiua, quam dicunt esse totam in toto, & totam in quibuslibet suis partibus.

Præterea, huiusmodi responsio comprobatur ex eo, quoniam interpretatio fieri debet secundum naturam rei: etiam si proprietas verborum repugnet. vt inquit D. Decian. consilio 57. numero 61. 1. volum.

argumento Glos. in l. & puto, famil. ercis. & ex traditionibus Baldi in l. vltima numero 2. in fin. C. commun. diuidundo, & Cumani consilio 142.

Subdit etiam ipse D. Decianus dicto numero 61. ex eodem Baldo consilio 457. 3. volum. potius tolerandum esse, quod improprietur natura verborum, quam natura rerum.

At natura venditionis, & obligationis rem tradi indiuidua est. vt prædixi. Ergo &c.

688 SEPTIMO respondetur non verificari † vbi plures personæ nominantur sub nomine collectiuo: vt in casu proposito. Sicut ostendimus in vigesimo fundamento.

689 OCTAVO respondetur non habere locum † in correspectiuis: vt præsenti in casu. quemadmodum copiose in trigesimo sexto fundamento ostensum est.

690 NONO respondetur non procedere, † quando adest clausula *(omnia & singula &c.)* vt hic. sicut est probatum in quadragesimo tertio fundamento.

691 DECIMO respondetur non obtinere, † vbi in contractu reperitur illud distributiuum *(quilibet)* vt in eo, de quo sermonem habemus. sicuti perpendimus in quadragesimo quarto fundamento.

692 QVATVOR aliæ responsiones, † quibus tollitur dictum primum argumentum, colliguntur ex primo fundamento, secundo, quinto, & sexto.

AD SECVNDVM.

De diuisione pretij, per textum in l. quod autem §. vltimo iuncta Glos. vltima, de in diem addictione.

693 PRIMO respondetur illum textum † loqui, & intelligendum esse, prout communiter ab omnibus intelligitur, de diuisione pretij in actu obligationis. vt manifeste colligitur ex illis verbis *(si varijs pretijs partes suas distraxerint)* vbi Glos. in casus figuratione, seu facti specie exemplificat, veluti vnus pro 5. alius pro

alius pro 10. & tertius pro 15. & idem desumitur ex l.seq. & in his terminis procedunt aliæ decisiones in eodem 2. argumento allegatæ.

At in casu nostro pretium in actu obligationis non fuit diuisum, sed vnum tantum (videlicet Scutorum viginti sex mille) in omnibus bonis constitutum.

Ergo licet postea quilibet ex venditoribus, pro parte suæ contingentis portionis, receperit Scutos bis mille quingentos, (erat enim necesse, quod vnusquisque suam partem pretij consequeretur) contractus nihilominus indiuiduus censetur.

694 Et factum † vnius ex venditoribus alteri nocet. vt aperte deciditur in l.quod si vno, eodem tit.de in diem addict.

Et ideo præallegata l.quod si vno, & dict. §.vltimus, cum l.sequen. in compendium rediguntur, seu summantur à Doctoribus hoc pacto.

Si res à pluribus fuerit vendita diuersis pretijs sub pacto addictio-

695 nis in diem, † potest per aliquos exerceri pactum, alijs nolentibus:

696 Sed si vno pretio, † tunc per contradictionem vnius, impediuntur alij.

Vnde tantum abest, vt ille textus opinionem nostram offendat, quod potius eam coadiuuat, atque confirmat.

Et hæc responsio verissima etiam ostenditur.

Tum ex ijs, quæ scribunt Baldus, Decius, & alij in locis in eodem secundo argumento relatis.

Tum ex pluribus allegatis in vigesimo primo fundamento, & vndecim sequentibus.

Ex quibus etiam perspicuè constat, non obstare octauam decisionem Caualcani, par. 2. & præsertim accedentibus ijs, quæ diximus in quinquagesimo quinto fundamento, & sequenti.

697 SECVNDO respondetur, quod etsi pretium etiam in actu obligationis diuisum fuisset, † vnus tamen censeretur contractus: ex quo emptor vnam rem sine alijs non emisset. vt est plene deductum, & firmatum in decimo nono fundamento, & trigesimo tertio.

Et manifeste probatur in l.cum eiusdem §.interdum, de ædeli.ædic. idemque, per illam legem, expresse concludit Petrus Gregorius in Syntagmate iuris vniuersi lib. 26. cap. 2. nume. 15. in fine, cum alijs in eodem trigesimo tertio fundamento relatis, & sub numero 593. versiculo, & etiam, & numero 655.

TER-

698 TERTIO respondetur non procedere, † quando ex alijs uerbis prolatis apparet, non obstante diuersitate pretij, contrahentes unum tantum contractum celebrare voluisse: vt in hoc casu: ex adductis in quinto fundamento, nono cum tribus sequentibus, vigesimo, trigesimo sexto, & trigesimo nono cum septem sequentibus.

699 Siquidem ipsi contrahentes † verbis in instrumenro contractus, etiam enuntiatiuè, inter ipsos prolatis, contrauenire non possunt. l. optimam, de contrahen. emp. l. rationes, & authen. quod obtinet, C. de prob. quibus iuribus ita firmauit Calcaneus noster Brixiensis consilio 25. numero 2.

Capiendaque est interpretatio, quæ verbis conueniat. vt inquit D. Decian. consilio 25. num. 95. 1. vol. adducens. l. 4. §. toties, & ibi Bartolum, & alios, de dam. infec. l. ita autem in principio, & ibi etiam Bar. de excus. tut. l. hos accusare, §. omnibus, de accusa. atque alia iura, nec non Baldum, Castrensem, & Socinum alijs in locis idem firmantes.

Et interpretatio prouenlens ex uerbis contractus, quæ declaratiua appellatur, prohibita non censetur; etiam si extaret statutum, quod uerba contrahentium, præcisè, & ad literam, prout iacent, intelligantur; nulla etiam admissa interpretatione. vt, post Castrensem consilio 467. 1. volum. Decium consilio 475. numero 37. & Ruinum consilio 3. num. 10. 3. volum. respondit D. Decian. consilio 31. num. 50. in fi. & 51. 1. volumine.

Qui etiam ibidem cum numeris seq. & cons. 41. num. 147. in fi. 148. & 149. eodem uolum. & cons. 60. num. 44. 3. uolum. copiosè explicat, quæ alia interpretatio per huiusmodi statutum prohibita non intelligatur.

Interpretatio enim est donum Dei, sine quo nihil certi haberemus: ideo prohiberi non potest. secundum eundem Decianum consilio 31. numero 55. 1. volumine, qui ad idem allegat Baldum in cap. 1. num. 15. de constit.

Et Interpretationem esse de iure naturæ: & tolli non posse. scriptum reliquit, ex l. 2. §. his legibus, de origi. iur. ipsemet D. Decian. consilio 60. numero 44. 3. uolum.

Quod tamen eo loci declarat procedere, in interpretatione propria, sine qua sensus stare non potest. adducens clem. exiui de Paradiso, de uerbor. significat. Baldum in l. si quis filium, C. de lib. præter. & alibi.

Cumque dicta interpretatio legi posit, vera contractus interpretatio esse dicitur. vt idem D. Decian. respondit consilio 21. numero 6. 2. volum. ex eodem Baldo in l. ex hoc iure, numero 5. in fine, de iusti. & iure, & alijs ab eo relatis, per l. ad probationem, ibi *(quippe cum horum lectio, non recitantem, sed quem tenor scripturæ designat, adiuuat,)* C. de probat.

AD TERTIVM.

De pluralitate rerum, cum quilibet ex venditoribus suam octauam partem vendere promiserit.

700 PRIMO respondetur non habere locum, † quando plures res sunt correspectiuæ vna ad aliam, vt in proposito:

701 Tunc enim † vnius loco habentur:

702 Et vna deficiente, † corruit actus etiam quo ad alias, vt copiose ostensum est in trigesimo sexto fundamento.

Et ita in specie respondit etiam Cagnol. in l. lecta, num. 142. versic. & sic, si cert. peta. & Beci. consilio 92. numero 17. versiculo rursus, vbi etiam Iasonem refert. & comprobatur ex l. si duos, de contrahen. emptio.

703 SECVNDO respondetur non obtinere, † quando in actu promissionis vendendi nulla est habita partium distinctio, sed omnia in vniuersum sunt expressa: vt in casu nostro, ex ijs, quę diximus in decimo septimo fundamento, & decimo octauo.

704 Præsertim † si vendere promittentes sunt etiam verbis coniuncti, & partes adhuc confusæ, ita vt intellectu magis percipiantur, quam ad oculum posint demonstrari. quemadmodum diffuse in decimo tertio fundamento probatum est.

705 TERTIO respondetur non procedere, † quando vnum pretium in omnibus rebus est constitutum: vt in illis, de quibus agitur. & hanc responsionem in terminis affert I. C. in l. cum eiusdem, & in l. si plura mancipia, de ædel. ædic. & nos latissime comprobauimus in vigesimo primo fundamento cũ vndecim sequentibus.

706 Sicut nec etiam obtinet, † quando inter partes actum est, vt illud, quod soluendum superest per emptorem, soluatur ad computum residui totius pretij: tunc enim sumitur interpretatio: vt vna sit vendicio.

sicuti

ficuti in terminis respondit summus ille Vir, cuius omnes vno ore prędicant virtutem,& exactissimam iuris scientiam,D.SYLVESTER ALDOBRANDINVS conf.76.nu.5.versic. quod maxime lib.1.

Contractus enim recipiunt interpretationem ab eo,quod inter contrahentes conuentum est. l. licet, & l. circa; C. de locato, & conduc. Henric.Boi.in c.propter sterelitatem, in principio,extra eodem, & M. Anton. Eugenius consilio 86. numero 58.1. volum.

At sic est in proposito, vt constat ex verbis instrumenti, ibi *(quod emptor soluat alios Scutos sex mille pro completa solutione dictorum Scutorum vigintisex mille)* Ergo &c.

707 QVARTO respondetur, quod stante actus vnitate,† dinumeratio rerum nihil operatur. l. sancimus, §.si quis autem, C. de donat.Bald.in l. illud numero 10.versic.Bartolus dicit, C. de sacrosanct.Eccle.vbi ipsum Bartolum allegat in l. Modestinus,de donat. qui hoc dicit sub num.16.versic. plus dico.

708 Atque ita declarat † regulam l. scire debemus, de verbor. obligat. & aliarum legum, de quibus in eodem tertio argumento mentionem habuimus.

Et Baldus vbi supra alio simili confirmat, asserens, quod dinumera-709 tio temporum,† facta in eodem actu, nihil operatur.

Ergo nec dinumeratio rerum.

710 Arguendo † de re ad tempus, ex coniunctione † duarum legum. vi-711 delicet l.sancimus.§.vltimo,C. de donat.& l.miles ita hæredem,§ quę diximus, de milit. testam.

Et huiusmodi responsio comprobatur etiam authoritate Felini in c. quæ in Ecclesiarum, numero 87. de constit. quem allegat, & sequitur Becius consil.92. num.17.

Atque idem suadetur alio simili,nam videmus,quod vbi plures res, sui natura diuiduę,in vno tantum capite sententiæ compręhenduntur, indiuiduæ censentur. Roma.in l.1.§. penult.num. 34.de verb.obligat. Rim.iun.consil.71.num.4.1.volum.Gabriel. ex receptissima opinione consil.56.num.1.& 9.1.uolum.ut refert, & comprobat Bursat. consil. 219.num.9.& duobus seq.2.uolum.

712 QVINTO respondetur sibi non uendicare locum † in contractu, seu conuentione indiuidua ex intentione contrahentium. ut,post alios,declarat,& probat Paris.consil.12.num.74. & seq.2.uolum.Gomezius Tomo 2.var.resol.c.10.numero 3.

iuncto num. 23. versic. tertio infero, Eguinarius Baro de diuid. & indiuid. oblig. libr. 1. cap. 6. num. 3. & Bolognet. in l. 4. §. Cato sub num. 27. & 97. de verbor. oblig.

At illa, de qua agitur, est huiusmodi. vt in decimoquarto fundamento cum quinque sequentibus, ac quadragesimo, & quadragesimo septimo. Ergo &c.

713 SEXTO respondetur non procedere, † quando emptor vnam rem sine alijs empturus non fuisset: tunc enim, non obstante pluralitate rerum, contractus vnus esse dicitur. vt præcise respondit Crauetta consil. 202. sub num. 13. & vltra eum Deci. consil. 421. sub num. 4. & Socin. iun. consil. 26. num. 10. 1. vol. cum alijs pluribus supra memoratis sub num. 368. & numer. 369. At sic est in casu nostro, vt ex multis firmauimus in decimonono fundamento. Ergo &c.

AD QVARTVM.

714 *De l. cum plures, de euictionibus.* †

QVATVOR modis respondetur, vt in prima responsione, secunda, tertia, & quinta tertij argumenti.

QVINTO etiam respondetur, quod in casu illius legis Venditor fecit quod debuit, † quia totam rem tradidit. (715)

716 Cuius rei traditione † actio erat extincta:

717 Et † venditor liberatus:

718 Et ob id secuta euictione in parte, † non renascitur seu non reuiuiscit obligatio in totum.

719 Nec potest agi, † nisi quatenus est euictum. vt declarant Glo. vltim. ibidem, Bar. in l. si quis aliam, num. 3. versic. vltimo, de solut. & vtrobique reliqui omnes, quos sequitur Bursat. consil. 176. num. 37. 2. volum. idemque probatur ex l. 1. vbi Glo. Bald. & alij, C. de euict. l. naue, ff. eodem, & conferunt, quæ scribit Fabius Turrettus consilio 86. num. 28. & 29. 2. volum.

(Quando autem euicta aliqua rei parte, non pro ea tantum, sed pro tota ipsa re emptor contra venditorem agere possit, explicat idem Turrettus ibid. num. 30. & tribus seq. & copiosius Bursat. consl. 370. præcipue num. 31. versic. sexto cum sex num. seq. & num. 37. versic. 2. 4. vol.)

Cæterum in casu nostro secus est. Ergo &c.

AD QVINTVM.

De l. vxorem §. agri plagam, de leg. 3.

PRIMO respondetur, ex intentione Bartoli consilio 195. numero 1. versic. non obstat, legem illam † loqui in vltimis voluntatibus, hoc est in legatis. 720

In quibus fauorabilis † fit interpretatio pro legatario contra hæredem. 721

722 Cum ipsius hæredis causa † lucratiua sit:

723 Et siue totum, siue pars apud eum sit, † semper lucratur.

724 Diuersum est, † & aliter obseruatur in contractibus.

725 Illa † ratione.

726 Quia interest contrahentis † ne pars rei tantum apud eum remaneat. l. fundus ille cum ibi not. de contrahen. emp. & hanc responsionem sequitur Ruinus in dicta l. 4. §. Cato, de verbor. oblig. in 2. lect. numero 14. versiculo, quæ responsio, vbi præcisè ita respondit ad d. §. agri plagam, & consil. 82. nume. 6. 1. volum. quo loci affert etiam diuersitatis rationem.

Et, vltra eum, Bolognet. in d. §. Cato numer. 121. versic. item ibi, vbi Socinum quoque allegat.

Quibus addo Gomezium, post alios ab eo relatos, Tomo 2. var. resol. cap. 10. sub num. 23. in septima illatione, versic. & ita etiam debet intelligi, & hæc responsio communiter recepta est.

SECVNDO respondetur, quod hęres ibi iussus fuit vendere pretio non determinato, † veluti pro decem, sed pretio indeterminato, idest remisso ad arbitrium boni viri. 727

Secus est si pretium fuisset certum, & determinatum, vt in proposito.

728 Ratio † differentiæ est.

729 Quoniam priore casu pars † potest tantam vtilitatem afferre respectu partis, quantam totum respectu totius: posteriore vero casu non ita. vt explicant, & hac responsione in terminis vtuntur Bart. in eodem. §. agri plagam, num. 3. Ias. in l. stipulationes non diuiduntur, num. 20. in fine, Ruin. num. 39. vers. non obstat, Bolognet. paulo ante numer. 121. vers. nec obstat dictus. §. de verb. oblig. & Cagnol. in l. 2. num. 102. vers. ideo Bartolus, C. de pac. inter emp. & vend.

730 Aliter etiam † declaratur dictus §. agri plagam à Ruino consilio 82. numer. 4. versic. non obstat etiam cum duobus numeris seq. 1. volum. quem sequitur Ronchegallus in l. eandem, in principio, numero 81. versic. insuper pro intelligentia, de duob. reis.

Et aliter quoque intelligitur à Caballino in tract. diuidui, & indiuidui, par. 3. num. 605. versic. ita etiam.

Qui sub eodem numero insuper declarat illud simile de locatore, de quo mentionem habuimus supra nume. 28. Dicens, locatorem ipsum posse cogere conductorem, qui vult partem emere, ad totum emendum, vel nihil emendum.

TERTIO respondetur vt per Apostillam ad Iasonem in dicta l. stipulationes non diuiduntur, numero 20. in fi. sub litera A. 731 quod scilicet in §. Agri plagam † cessat ratio, vt emptor, qui totum emere promisit, partem tantum verisimiliter empturus non fuisset.

Quæ responsio comprobatur ex pluribus allegatis supra in decimonono fundamento, & per Petrum Gregorium Tholosanum in Syntagmate iuris vniuersi, par. 3. lib. 26. cap. 2. num. 15. vbi in specie dictam legem ad hoc nihil pertinere affirmat.

732 QVARTO respondetur in ea lege † vnam portionem non esse correspectiuam ad aliam, vt in proposito. sicuti ostensum est in trigesimo sexto fundamento, & in prima responsione tertij argumenti.

733 QVINTO respondetur ibidem deficere uerba, quæ in nostro casu adesse reperiuntur: † & ex quibus constat manifeste, quod huiusmodi contractus est indiuiduus, nec pro parte tantum impleri potest: sed uel in totum implendus, uel à toto discedendum est, ut est cumulatissime demonstratum in fundamentis.

SEXTO respondetur secundum Bolognettum in dicta l. stipulationes non diuiduntur, numero 121. vt dictus §. agri plagam nil ad rem faciat in proposito.

734 Quia ibi † uenditio non erat sequela alterius contractus emptionis, ita quod interesse sumeret initium ab eo, & primus aliter non fuisset factus.

Vt in casu nostro, in quo uenditio futura, est sequela præcedentis contra-

contractus promissionis emendi & vendendi, quæ proculdubio facta non fuisset, si emptio & uenditio de omnibus bonis fieri, & in eis effectum suum sortiri non potuisset. ut superius in fundamentis satis superque probaui. Ergo &c.

AD SEXTUM.

Quod contractus, de quo agitur, quatenus sit indiuiduus, dici tantum debet indiuiduus quo ad singulos venditores, non autem quo ad omnes. per l. si quis legata. §. duobus, & l. cui fundus, de condit. & dem. & per illud simile de promissione defensionis.

735 PRIMO respondetur contrarium† in terminis nostris uerius, & receptius esse: vt ex ijsdem fundamentis apertissime probatur. præcipue, quo ad promissionem defensionis, in quadragesimo secundo fundamento.

736 SECVNDO respondetur illas leges † loqui in ultimis uoluntatibus.

737 In quibus † latior fit interpretatio, quam in contractibus. ca. cum dilecti, de donat. cum alijs in fine octaui fundamenti relatis, & in prima responsione quinti argumenti.

TERTIO respondetur in illis legibus agi de conditione dandi, adiecta duobus, uel pluribus:

738 Quæ conditio, † enumeratione personarum, censetur diuisa: ut expresse cautum est in d. l. cui fundus, ibi, dum Iabolenus ait.

(Nam quamuis summa vniuersæ conditionis sit adscripta, enumeratione tamen personarum potest videri esse diuisa.

739 At in casu proposito non agitur de conditione dandi, sed † faciendi:

740 Cum sit in obligatione rem tradi, quæ, † per enumerationem personarum, non diuiditur, sed obligatione, & solutione indiuidua est. d. l. stipulationes non diuiduntur, de uerb. oblig. & hanc esse communem opinionem, immo crebriorem:

741 Etiam si sit † in obligatione ex contractu uenditionis. copiose probauimus in quarto fundamento. Ergo &c.

742 Ratio † autem differentiæ est.

743 Quoniam obligatio dandi † sui natura diuidua est:

Obli-

744 Obligatio vero faciendi † indiuidua.l.si stipulatus 1.§.1. de solut.l. in executione.§.1. de verb. oblig. & docent omnes Scribentes in l.4. §. Cato, & in d.l.stipulationes non diuiduntur, eodem tit.

Quæ responsio in specie quoque probatur.

Tam per l.si plures iuncta Glo.penult. C.de condit.inser.

Quam ex traditionibus Castren.in dicta l.cui fundus, numero 3.de condit.& dem.dum contra illum textum opponit de l.fi. C. de condit.
745 inser. & † respondet his verbis.
746 Solue, hic in conditione dandi: cum dare † sit diuiduum de se.
747 Ibi in conditione faciendi: Quia facta † sunt indiuidua.
748 Et nihil dicitur factum † donec superest ad agendum.
749 Cum † non habeat formam,qua † datur esse rei.l.Iulianus §.penult.
750 ad exhib.
751 Vnde non sufficit vni facere pro parte, † vt consequatur suam partem legati: sed debet totum facere: & consequetur suam partem iure suo: & partem coniuncti negligentis per ius accrescendi. vt ibi not.per Cynum.

Factum enim ex sui perfecta consummatione recipit formam. l. si is qui cccc. §.quædam,ad leg.fal.Rimin.iun.consil. 398.num.12.4. volum.& alij supra num.153.cum num.præced.allegati.

752 QVARTO respondetur dispositionem dictarum legum non habere locum, † quando sequeretur absurdum, & inconueniens: veluti si plures personæ, quæ aliquid implere tenentur, vniformiter non implerent,sed difformiter: hoc est partim per traditionem rei, & partim per solutionem pecuniæ seu interesse.vt præcise contingeret hoc in casu.

Et huiusmodi responsio desumitur ex l.si ex toto §.vltimo, de leg.1. inducendo vt in octauo fundamento, & apertius ex l.in executione.§. pro parte, de verbor.oblig.& in trigesimo octauo fundamento copiose deduxi.

753 QVINTO respondetur nec etiam obtinere,† quando ex verbis prolatis apparet,illos plures pro vno haberi: vel in solidum teneri. vt in proposito, sicut abunde, pleneque probatum est in fundamentis. præcipue in quinto, nono, cum quatuor sequen.decimo octauo, vigesimo, trigesimo sexto, & trigesimo nono, cum nouem seq.& quinquagesimo sexto, & infra in quarta responsione octaui argumenti, versic. & etiam.

SEX-

754 SEXTO respondetur non procedere † in contractu venditionis, seu promissionis vendendi, factæ à pluribus vni tantum. vt in tertio fundamento, quarto, quinquagesimo primo, & quinquagesimo secundo cum seq. & alibi.

AD SEPTIMVM.

De indiuiduis non descendentibus ex causa hæreditaria.

755 PRIMO respondetur habere locum in eo, † ad quod plures tenentur ex dispositione legis.

756 Et in his terminis loquuntur, † & procedunt dicta l. vlt. ad Syllan. & l. de pupillo, §. si plurium de oper. no. nunt. & authoritates in contrarium allegatæ.

757 Diuersum est † vbi ex sua promissione, vel contractu in solidum tenentur. vt in casu nostro. sicuti planum fecimus in fundamentis. præcipue in tertio, quarto, nono, decimo, cum vndecim seq. trigesimo sexto, quadragesimo, & quadragesimo secundo cum quatuor seq.

758 Quo fit, vt mirum non sit, † si priore casu factum vnius non nocet a-
759 lijs: posteriore vero casu † nocet. & ita in specie respondendo declarat Bart. in dicto §. Cato sub num. 6. in quarta oppositione. & cum eius declaratione transeunt omnes ibidem, & Castrensis, & Iason alibi, vt asserit, & eos refert Hormanoct. Detus eodem in loco, num. 346.

760 Ratio † est.

761 Quia pęna legalis, † (de qua in d. l. vltima, & in dicto §. si plurium) non egreditur delinquentem, sed suos tantum tenet authores. l. sancimus ubi Glo. ultima, plurimas alias leges allegat, C. de pęnis.

762 Secus est † in actibus conuentionalibus.

763 Et ratio † rationis est.

764 Tum quia primo casu nil est imputandum illi, † qui non contraue-
765 nit: secundo uero casu est, † quod ei imputetur.

766 Quia uoluntarie † incidit in obligationem. iuxta regulam l. sicut, C. de actio. & oblig. l. si fideiussor, §. si necessaria, & l. de die ʃ. ultimo, qui satis cog.

767 Tum etiam quoniam mitius agitur † cum lege, quam cum homine. l. Celsus iuncta Glo. 1. de recep. arbit. cum alijs in trigesimo octauo fundamento relatis. ubi hoc idem alia ratione comprobaui.

SECVN-

768 SECVNDO respondetur non procedere † in contractu celebrato sub tacita conditione, vt est ille, de quo agitur. ex adductis in quinto fundamento.

769 TERTIO respondetur, nec etiam habere locum † in contractu venditionis, seu promissionis vendendi, vnico pretio celebrato; vt in casu nostro: tunc enim factum vnius ex venditoribus, vel promissoribus nocet alijs. vt ostensum est in tertio fundamento, quarto, vigesimo primo, quinquagesimo primo cum duobus sequen. quinquagesimo quinto, & alibi.

AD OCTAVVM.

Quod in contractibus nominatis non sit locus resolutioni sub praetextu contrauentionis, sed agendum sit ad implementum, vel ad interesse.

770 PRIMO respondetur non obtinere † in contractu conditionali, cuius conditionis euentus per contrauentionem impeditur.

771 Quia conditione † non purificata, seu non eueniente, resoluitur: & perinde est, ac si celebratus non esset. l. necessario §. 1. de peric. & commod. rei vend. cum pluribus similibus allegatis in quinto fundamento.

At sic est in proposito, vt ibidem demonstratum est. Ergo &c.

772 SECVNDO respondetur sibi non uendicare locum † quando per contrauentionem, seu per illud, quod non est obseruatum, deficit causa finalis contractus; vt in eo, de quo agitur: tunc enim contractus ipse prorsus vitiatur, & redditur nullus, vel rescindi potest, etiam per viam actionis. vt uberrime probatum est in nono fundamento, decimo, decimonono, & uigesimo sexto.

Et diffuse tradunt Crauet. consil. 192. num. 22. & consil. 246. num. 2. D. Cephal. consil. 674. num. 67. 5. uolum. Francisc. Beci. consilio 45. nume. 2. & 29. & Emanuel Soarez in Thesauro recep. sent. litera C. numer. 302. ubi hoc commune interpretum placitum attestatur, post Alexandrum, Socinum, Iasonem, Corneum, Curtium, Baldum Nouellum, Afflictum, & Pinellum, quos commemorat.

TER-

773 TERTIO respondetur, vt in † quarta responsione sexti argumenti.

QVARTO respondetur, adducta in contrarium procedere,
774 † quando contractus iam perfectè fuit executus, per traditionem rei venditæ:

775 Tunc enim venditori † rem traditam repetere non licet, sub prætextu, quod pretium per emptorem sibi non soluatur, sed ad ipsum pretium, & ad interesse agendum est, vt in terminis probat l. inciuile, C. de rei vendic. & ibi Bald. Salicet. & alij in principio, Natta consilio 219. numero 5. 1. volumine, vbi etiam glossam, Cynum, & Castrensem allegat.

His addo Felinum in cap. peruenit, versiculo tertius casus, de iureiur. Ruinum consilio 128. ad finem 5. volum. Corneum Alexandrum, Decium, Lancelottum eius fratrem, Riminaldum, & Alciatum, quos refert, & sequitur Becius cons. 45. num. 35. & 36. idem respondit Pancirol. cons. 73. num. 7. & 8. 1. volum.

776 Et ideo, si emptor † promittat soluere pretium infra annum à die contractus, non currit annus, nisi prius res à venditore perfecte tradatur.

777 Quia † post illa uerba (*à die contractus*) subintelligitur, & perfectæ traditionis, ac implementi per uenditorem: quod implementum
778 † solutionem præcedere debet. vt notabiliter firmarunt Bar. in l. si cui legetur, num. 5. de leg. 1. Bald. Salicet. & Imol. de quibus mentionem faciunt, idemque concludunt Aret. consil. 94. nume. 8. Corneus, asserens cum hac Theorica legentes transire, cons. 245. sub num. 6. 4. vol. Rui. consil. 63. num. 1. 5. volum. Pasethus consil. 173. num. 12. versic. quinimo, & num. 13. & Caballi. in tract. diuidui, & indiuidui, par. 2. 2. par. sub num. 249. versic. sexto.

Vbi etiam cum duobus numeris præced. & tribus seq. nouem enumerat casus seu modos, quibus non tenetur quis partem debiti, etiam diuidui, recipere.

In casu autem nostro contractus, per traditionem rei vendi promissæ, perfectè executus non fuit; nec exequi potest, vt conuentum est. Merito si resolutioni in totum debet subiacere, ex adductis in tertio fundamento, quarto, & alijs.

779 Et etiam quia ij, qui ex suo contractu, vel auctoris sui † tradere tenentur, insolidum tenentur. d. l. stipulationes non diuiduntur, de verb. obligat.

780 Ratio † est.

Quia

781 Quia videtur stipulator † effectum integralem traditionis considerasse: vnde nisi integrum solueretur, haberet interesse pro parte, quod est inconueniens. l. in executione. §. pro parte, eodem tit. vt tradit Alciat. in l. 4. ff. Cato, num. 55. ipsomet tit. de verb. oblig. post Bartolum, quem recenset.

782 Et subdit idem esse † in eo, qui tenetur ad tradẽdum actione ex vendito: iuxta l. ex empto, de acti. emp. nam & ipse in solidum tenetur.

783 Ea † etiam ratione.

784 Quia indiuisa † est natura venditionis.

785 Et hoc † ex eo, quoniam non est verisimile, quod emptor pro parte emisset. l. cum ex causa, de verbor. obligat. idem ego ex pluribus comprobaui in tertio fundamento, quarto, & decimo nono.

Quibus addo, quod in contractibus debet illa fieri interpretatio, quam verisimiliter contrahentes interrogati fecissent. vt ex Glo. in l. tale pactum. §. fi. de pac. (quam Baldus ibi ante numer. 1. in 2. not. dicit procedere etiam in contractibus) respondit, & comprobat Deci. consil. 697. num. 8. & 9. sequitur D. Decianus, eundem Baldum alijs in locis, & alios allegans, consil. 41. num. 101. primo volum. & consil. 29. num. 43 2. volum.

Et hæc interpretatio efficacissima est. vt asserit idem D. Decian. consil. 7. num. 34. in fine, & 35. 1. volum.

786 QVINTO respondetur, quod contraria possent habere locum † agendo, idest, quo ad consequendum actionem ad repetendum data: non autem excipiendo contra agentem ex contractu, quem non obseruauit.

787 Ratio † est.

788 Quoniam ope exceptionis † indistinctè resoluitur contractus nominatus: vt præcisè, ita declarando, respondit Beci. dicto consilio 45. numero 37. versic. quarto, & numero 38. & 41. qui allegat Crauettam consilio 192. numero 22. consil. 246. num. 2. & consilio 248. Alciatum consil. 108. numer. 5. Corneum, & Riminaldum alijs in locis idem firmantes. quos etiam nouissime sequitur Surdus decis. Senat. Mantu. 220. num. 17. in fine, & 18.

789 SEXTO respondetur non procedere † in eo, cui est facta promissio vendendi: vt hic: sicuti est probatum in primo fundamento.

Cui accedit pro confirmatione, quod scribit Bero. consilio 15. numero 17. 3. volum.

SEPTI-

790 SEPTIMO respondetur ex ijs, † quæ in secundo fundamento dicta sunt.

AD NONVM.

De minori defectu traditionis rei venditæ, quam sit dimidia, vt, ob id, emptori non liceat ab emptione discedere. per l. domum, de contrahen. empt.

791 PRIMO respondetur non habere locum † in venditione conditionali. Nam, deficiente qualibet eius parte, deficit in totum. vt ad plenum demonstratum est in quinto fundamento.

792 SECVNDO respondetur ei locum non esse, † quando vna pars rei venditæ, seu vendi promissæ est correspectiua ad aliam: vt in proposito. quia si pro parte deest, corruit in totum. vt in trigesimo sexto fundamento cumulate probauimus, & in prima responsione tertij argumenti.

793 TERTIO respondetur, vt † per Accursium in l. si duos in Glo. vltima, in fine, eodem tit. de contrahenda emptione.

794 QVARTO respondetur, vt † per Becium consilio 45. num. 49. versic. non etiam, & num. 41. iuncto num. 2. versic. vel quando.

795 QVINTO respondetur dictam l. domum † loqui de re, vel parte rei venditæ, quæ non extat, cum mentionem faciat de domo exusta.

In casu autem nostro illa octaua pars, quæ tradita non est, extat, licet vendi non posit.

Ergò aliarum septem partium traditio non sufficit. vt in tertio fundamento, & quarto, & alibi ostensum est.

796 SEXTO respondetur, quod ibi agitur de venditione: † hic vero de promisione vendendi; à qua emptori seu ei, cui facta est huiusmodi promisio, recedere licet; & quæ facilius dissoluitur, quam venditio. vt exposuimus in primo fundamento.

797 SEPTIMO respondetur procedere in venditione simpliciter cōcepta, † non autem verbis vniuersalibus: vt est promisio vendendi, de qua sermonem habemus.

798 Ratio † differentiæ colligitur ex adductis in decimo octauo fundamento.

799 OCTAVO respondetur, quod etsi tantum octaua pars deficiat, † omnia tamen bona, vendi promissa, deficere censentur.

Tum ex intentione contrahentium: ex quo vnam partem sine alijs, nec venditores vendere, nec emptor emere promisissent. vt in sexto fundamento, nono cum decem sequentibus, trigesimo tertio, trigesimo sexto, versic. ergo, & infra in tertia responsione duodecimi argumenti, & alibi.

Tum etiam, quia omnes promissores sunt in solidum obligati. ex ijs, quæ diximus in quadragesimo secundo fundamento cum tribus seq. & alibi.

800 Idemque comprobatur, considerando † coniunctionem respectu eiusdem effectus; quæ operatur, vt habeantur loco vnius. ex traditionibus Bartoli in l. scire debemus numero 2. de verbor. obligat.

Et propterea, textus in dicta l. domum, de contrahen. empt. in oppositum retorquetur.

801 Cum ibi expresse cautum sit, deficiente tota re vendita, † vel ampliore eius parte, emptorem non esse compellendum emptionem perfi-
802 cere; sed † pecuniam solutam repetere posse.

Et huiusmodi retorquutio optime comprobatur ex dicta l. si duos, eodem titu.

AD DECIMVM.

De obligatione rem tradi ex contractu emptionis, quod sit diuidua obligatione, & indiuidua solutione, ex sententia Ruini in dicto §. Cato. Et quod, ob id, vno ex promissoribus, tanquam pro virili obligatis, portionem suam non tradente, alijs, pro parte sua implentibus, præiudicium inferri non debet.

Cum præsertim pars pretij sit soluta, ob quam solutionem, perfecta videtur venditio; ita vt, nisi de consensu vtriusque partis, ab ea discedere non liceat.

803 PRIMO ad primam partem argumenti respondetur, sententiam Ruini, † & sequatium, nec veram, nec receptam esse; sed communiter reprobatam. vt ex pluribus ostendimus in quarto fundamen-

damento, versiculo cum obligatio, & in quinquagesimo secundo, & quinquagesimo tertio.

804 SECVNDO respondetur, quod si est indiuidua solutione, ergo † pro parte tantum res vendi promissa, vendi non potest, sed in totum vendenda est: quia emptor verisimiliter partem non fuisset empturus. vt in terminis tradit ipse Ruinus in eodem. §. Cato, in 2. lect. numero 14. versiculo nam licet, vbi etiam Bartolum allegat, idem responderunt Curti. iun. consilio 74. sub numero 2. & Surdus consilio 13. numero 23. præcipue in versiculo, & subdit, 1. volumine, quo loci eundem Curtium, Ruinum, Beroium, & Alciatum eiusdem sententiæ recenset. quę comprobatur ex pluribus à me in decimo nono fundamento allegatis.

805 TERTIO respondetur, esto etiam, quod obligatio rem tradi ex sui natura esset omni respectu diuidua; idest tam obligatione, quam solutione: (prout non est) adhuc in nostro casu, † ex intentione contrahentium, & ex claris verbis instrumenti, vtroque modo indiuidua censetur. vt copiosissime in fundamentis demonstratum est. præcipue in quinto, sexto, nono, cum duodecim sequentibus, trigesimo tertio, trigesimo sexto, trigesimo septimo, trigesimo nono cum septem sequentibus, & quinquagesimo tertio, cum tribus sequentibus.

806 Non enim ambigendum est, quin etiam ea, † quæ sui natura diuisibilia sunt, ratione personarum, vel rerum; efficiantur indiuidua ex intentione contrahentium. vt liquet ex authoritatibus in decimo quinto fundamento relatis. atque idem comprobant Petrus Moncada in add. ad Gozadinum in l. 2. numer. 131. C. de pact inter empt. & vendit. & Bursatus, Bartolum etiam, & Ronchegallum allegans, consilio 176. numero 32. 2. volumine, & alij à me relati consil. 29. numero 166. & sequen. 4. volum.

807 Addo rationem † illam esse, quam consulendo in quadam ardua causa Brixiensi, & in terminis emptionis, & venditionis, post glossam, Imolam, Alexandrum, & alios, ponit Eximius ille Vir, qui semper in recta sententia sibi constat, & cuius virtus, iurisque scientia supra hominum morem fuit, & longe clarissima, D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS consil. 76. numero 1. versic. & non est dubium, cum num. seq. lib. 1.

808 Quia contractus † ex conuentione legem accipiunt. l. prima, §. si conueniat,

ueniat, depositi, l. contractus, de reg. iur. Roman. consil. 475. sub numero 8. Felin. consilio 25. sub numero 12. Afflict. decis. 293. numero 3. Ozerius in procemio instit. sub num. 2. Rolan. à Val. consil. 92. numero 14. 2. volum. Rota Genuens. decis. 14. sub num. 8. & 9. & decis. 97. num. 2. Magonius decis. Rotæ Florentinæ 62. numero 7. Surdus decis. Senat. Mantu. 260. num. 13.

809 Et naturam † mutant. l. in emptionibus, de pact. Afflict. decis. 91. numero 14. cum pluribus alijs, quibus ita respondit D. Cephal. consil. 199. num. 13. 2. volum. Beci. consil. 94. numero 28. Surdus loco præallegato, Petr. Santer. de assecur. & sponf. mercat. par. 3. num. 44. Medices de compensat. quæstio. 16. numero 2. Anton. de Rosel. de vsuris num. 59. Moron. de fide treug. & pace, quæst. 78. num. 1. Guliel. Zanet. de iure feud. cap. 6. Curti. de feudis, quæst. 6. cap. 7. numer. 20. Didac. uar. resol. libr. 2. capit. 17. Hier. Magonius decis. Rotæ Florent. 117. numero 47.

810 Hinc est, quod quamuis pecunia † sit diuidua omni respectu. l. 2. §. & harum, vbi Glos. & cęteri omnes, præcipue Ias. num. 9. qui alias leges idem probantes allegat, de verb. obligat. Ant. Gomez. ex communi, de contract. cap. 10. num. 2. versic. præterea prosequendo, iuncto num. 3. Francis. Balduinus de diuis. stipul. pag. 297. versic. in quantitate, & pag. 298. versic. hæ stipulatio.

Et idem ego scripsi consilio 16. numero 84. 1. volum. ex l. in executione in principio, de verb. oblig.

Nihilominus, si promissio, vel obligatio pecuniæ ordinetur ad factum; vt quia promittatur, vel legetur pro aliquo facto, vel opere faciendo; huiusmodi † obligatio pecuniæ erit indiuidua, sicut ipsummet factum; respectu cuius promissa, vel legata fuit. ex notabili responso Vlpiani in l. fideicommissa, ꝟ. si in opere, de leg. 3. vt perpendunt Angelus, Imola, & Castrensis in l. in executione. ꝟ. 1. de verborum obligationibus.

811

Et, vltra eos, Alexander, & Iason in dicto §. & harum ille numero 5. iste numero 10. versicu. limita istam regulam, vbi etiam glossam allegat, idemque concludit Gomezius dicto ca. 10. num. 23. in tertia illatione, reiecta sententia eorum, qui aliter opinantur.

Sic etiam actus habitandi est indiuiduus: & pro parte expediri non potest. Ruin. consil. 65. numero 7. 5. volum. Ronchegal. in l. eandem in princip. num. 127. de duob. reis. Ant. Gomez. de contract. cap. 3. numero 14. versiculo, quia habitatio, & Magonius decis. Rotæ Lucens. 97. numero 9.

Quia

Quia (vt eo loci ipse Magonius scribit numero 10. & ante eum Caballinus in tract. diuidui, & indiuidui,par.3.num. 48.) respicit indigentiam personæ,quæ indiuidua est.

Qua ratione,etiam tutoris officium censetur indiuiduum. vt asserunt Deci.consilio 479.numero 2. versiculo, & non videtur, & numero 3. versiculo, quia officium, & Illustrissimus D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS diligentissimus veritatis in occulto latentis inuestigator, & propugnator acerrimus. in §. ad certum, num. 12.instit. titu. qui test.tut.dari pos.argum.l.primæ,de acquir. hæred. & l. neminem de leg. 2.

Quoniam personæ, non causæ, vel rei tutor datur. vt ait Imperator in dicto §. ad certum, & Paulus in l. cum plures, §. cum tutor iuncta Glos. 1.quæ alias leges idem probantes allegat, de admi. tut.

Quamobrem,de iure communi certæ rei, vel causæ tutor dari non potest. vt legitur in dicto §. ad certum instit.tit. qui testa. tut.dari pos. §.datus, instit.tit.de excus.tut. & l.certarum cum duabus l. sequen. de test.tut.

Et quamuis ex dispositione statuti Brixiæ cap.60. in ciuilibus,cautum sit, quod posit dari tutor certæ rei, & certæ causæ,Huiusmodi tamen statutum debet intelligi, quando tutor datus est à iudice; non autem à testatore.

Nam tutor testamentarius tutoris officium diuidere non potest, & administrare quo ad certum actum, quo ad alium non. & ita in terminis hoc nostrum statutum Brixiæ intelligunt, atque declarant Deci. dicto consilio 479.numero 1.2.& 3.& concinnius Disertissimus, & Doctissimus D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS,(qui ne dum de hoc,sed de alio etiam simili statuto Ferrariæ loquitur) in dicto §.ad certum, numero 11.instit. tit.qui test.tut. dari pos.

Cum (vt supra probatum est) tutor principaliter detur personę,nō rebus:quo fit,vt restringi non posit eius officium ad certam rem, vel causam.iuribus præallegatis.

Et quando aliter fit, gesta ab eo non ualent. vt memorati Doctores affirmant. & probant leges supra citatæ.

Quod ego etiam ea ratione confirmo. Nam certi iuris est, tutelam inuentam esse ad tuendum eum, qui propter ætatem se defendere nequit. vt eleganter inquit Iustinianus in §.1. instit. tit.de tutelis, & Paulus in l. 1. ff. eodem.

Defensio autem indiuidua est: & non potest pro parte præstari. vt diffuse probaui in quadragesimo secundo fundamento. Ergo &c.

Vultra prędicta, (redeundo nunc vnde digressus sum) quod contra-
812 hentes † possint mutare naturam contractus. probatur etiam ex l. natu ralis, §. sed si facio, de prę̨scrip. verb. l. Lucius, depositi, & authoritate Alberici de Statutis lib. 1. quæst. 119. numero 8. & Francisci Sonsbekij ad vsus fęudorum, seu de fęudis, parte 12. numero 66. idemque sentiunt alij plurimi à me allegati consilio 2. numero 46. & sequen. 2. volumine.

813 QVARTO respondetur ad secundam partem argumenti, quod loquitur in venditione, † non autem in promissione vendendi. vt est illa, de qua controuertitur. vt deductum, & ratio differentiæ allegata est in primo fundamento.

814 QVINTO respondetur non procedere † in venditione conditionali: resoluitur enim huiusmodi venditio, conditione non eueniente. l. hæc venditio in principio, de contrahen. emp. & l. necessario, §. 1. de periculo, & commod. rei vend. cum alijs, de quibus mentionem habuimus in quinto fundamento.

Vbi etiam promissionem vendendi, de qua agitur, conditionalem esse probauimus.

815 SEXTO respondetur, vt † in octaua responsione noni argumenti. & prout etiam nouissime respondit Surdus, post alios ab eo relatos, decis. Senat. Mantu. 220. sub num. 17. 18. & 19.

816 SEPTIMO respondetur ex alio (quam quod sit promissio vendendi, vt in quarta responsione dictum est) perfectam etiam † in pręsenti casu uenditioné dici non posse per solutionem partis pretij. ex ijs, quæ diximus in quarto fundamento. atque ex traditionibus D. Menochij consil. 63. num. 28. & 29. 1. volum. consil. 322. num. 37. 3. volum. ac etiam ex l. seruum meum ibique Glo. Bar. & cęteri omnes de condict. indeb.

817 Et tum quia actum est, † vt de ipsa venditione fieret instrumentum, vt legitur in instrumento promissionis ibi (*vendere promiserunt, & promittunt pretio Scutorum viginti sex mille auri &c. soluendorum prout infra, & cum pactis, & conditionibus infrascriptis, & hoc per publicum instrumentum, rogandum per publicum, & authenticum notarium, cum debitis, & opportunis clausulis.*)

818 Quo casu † perfecta non dicitur, nisi instrumentum sit absolutum. l. contra-

contractus, C. de fide instrumen. & §. in his autem, institutio. tit. de emptione, & vendit. Plures alias notabiles decisiones ad hoc refert, & sequitur, atque hanc veram, & magis communem conclusionem dicit Iaſ. consilio 151. sub numero 2. volumine 2. Celſ. Hugo. consilio 67. numero 15. D. Cephal. consilio 66. numero 18. 1. volumine Prętus consilio 6. numero 18. in fine, & 19. 1. volumine, & copiose Marcabrun. ab Anguil. consilio 20. numero 8. cum pluribus sequenti. 1. volumine.

819 Quam etiam communiorem profitetur, rationibus † comprobat, & similibus authoritatibus exornat Riminald. iunior consilio 51. numero 28. cum octo numeris sequen. 1. volumine, & prius consilio 29. numero 22. vbi pariter de vera, & magis communi opinione attestatur, eodem volumine, Ioan. Vincent. Hondedeus ex crebriori, & sequenda, plurimos commemorans, consilio 52. numero 19. & 20. 1. volumine, & Ioan. Francis. Ozerius instit. tit. de empt. & vendit. in princip. sub numero 4.

Licet aliter sentiant, post alios ab eis relatos, Ancharan. iun. quæst. 21. lib. 1. & Magonius decis. Rotæ Florent. 135. sub num. 14.

820 Tum, vel maxime, † quoniam pro octaua parte esset nulla, & huiusmodi pars confiscationi subiaceret: ex decretis Ducatus Mediolani.

Quod esset contra verba contractus, in fundamentis multimodè considerata, & contrahentium mentem. Et ideo, hoc quoque respectu, perfecta dici non potest.

821 Quæ contrahentium mens, † etiam magis, quam verba, est attendenda. l. vltima, C. quæ res pignor. obliga. poſ. Gloſ. in l. blanditus, C. de fideiuſſ. & in l. si venditione, in Glo. penult. commu. prædio. cum similibus, quibus ita responderunt Deci. consil. 555. nume. 6. & seq. & Pariſ. consil. 32. nume. 40. 58. & seq. primo volum. Chassane. consil. 53. num. 10. Alba. consil. 1. num. 4. primo volum. Rimin. iun. latè comprobans consil. 218. sub num. 93. cum numeris seq. 2. volum. & latiſsimè Tiraquel. in l. si vnquam, in verbo *(libertis)* num. 47. C. de reuoc. donat. ac etiam Cagnol. in l. 2. num. 75. C. de pact. inter emp. & vend. Rolan. à Val. consil. 21. num. 16. 2. volu. D. Cephal. consil. 156. num. 36. 2. volum. D. Menoch. consil. 258. num. 2. 3. volu. D. Decian. consil. 7. num. 3. primo volum. &, prę ter eos, Bolan. de restit. in integr. ca. 277. num. 3. & Excellentiſsimus D. SYLVESTER ALDOBRANDINVS, in quo perfecta vtriusque iuris scientia, atque ingens aliarum illustrium virtutum cumulus admirabilis fuit, consil. 68. num. 9. lib. 1. vbi plures leges ad hoc probandum adducit, idem scribit,

ac me

ac me ipsum, & alios allegat Fabius Turrettus Perusinus consil. 52. num. 11. & 12. 2. volum.

822 OCTAVO respondetur non habere locum, † quando vnus ex contrahentibus pro parte sua promissa non adimplet: nam alteri quoque fas est, contractum non obseruare, & ab eo discedere. vt in terminis emptionis, & venditionis plenè probaui in tertio fundamento, uersic. & adeo.

823 NONO respondetur, ut in secundo fundamento: quod scilicet non procedat, † quando, non præcedente alio contractu, elapsi sunt duo menses à die obligationis emendi. iuribus, & rationibus ibidem allegatis.

824 DECIMO respondetur nec etiam obtinere, † quando emptor inuitus incideret in communionem. ut probatum est in sexto fundamento.

825 Vel quando res non permanet in eodem statu, † prout conuentum fuit. ex ijs, quæ dixi in decimo quarto fundamento, & sequenti.

AD VNDECIMVM.

De venditore, qui non habet facultatem rei tradendę, quod liberetur soluendo interesse.

Et tanto magis, si non sit facta venditio, sed promissio vendendi: quia tunc liberatur soluendo interesse, etiam si tradendi facultatem habeat.

VLtra responsiones, quæ colliguntur ex limitationibus ad hoc relatis à Socino consil. 16. sub num. 66. & 67. 4. uol. Barbat. consil. 53. num. 16. 3. uolum. Gozadino cum apostilla ad eum in l. 2. num. 60. usque ad numer. 79. Cagnolo sub num. 130. & 131. & alijs, C. de pact. inter emp. & uendit. Ludouico in suis conclus. conclusione 72. & cæteris Doctoribus in contrarium allegatis, & à Plotto de in litem iuran. §. 4. num. 54. & 55. versic. immo quod plus, & Turretto consil. 36. num. 42. cum num. sequen. 1. volum.

PRIMO

826 PRIMO respondetur procedere, † emptore volente recipere interesse pro re vendita, quæ tradi non potest: si vero ipse recuset interesse, & velit, ob defectum traditionis partis eiusdem rei, ab emptione discedere, potest. vt in terminis respondit Surdus consil. 13. sub num. 18. & num. 25. in fine, & 26. volu. 1. post Ruinum consil. 141. num. 3. primo vol. & alios ab eo relatos.

827 Et multo magis, † si sit tantum vendi promissa. idem cautum est in l. si duos, de contrahen. emp.

828 Vbi si, ex duobus seruis emptis vno pretio, † alter ante traditionē mortuus est, (quo casu desinit tradi posse.) non cogitur emptor pro eo recipere interesse; sed ibi expresse deciditur, quod neque in viuo constat emptio. quam legem allegat etiam Caualcan. decis. 8. num. 1. par. 2.

Multo vero magis istud habere locum in re tantum vendi promissa, ostenditur ex decisione Castrensis in l. in bonæ fidei, nu. 3. de eo, quod certo loco, & rationibus allegatis in primo fundamento.

829 Confirmatur, nam quod venditor, † qui non habet facultatem rei tradendæ, teneatur ad interesse. d. l. 1. in princ. de acti. emp. & l. si traditio, in princ. C. eodem cum alijs in dicto vndecimo argumento allegatis. inductum fuit fauore emptoris. secundum Nicolaum de Matar. & Baldum in d. l. si traditio, in princ. Romanum in l. stipulationes non diuiduntur num. 62. Imolam in l. 4. §. Cato num. 6. versic. item aduerte, vbi etiam Soci. num. 10. de verbor. obligat. & Deci. in l. certi conditio, in princ. num. 12. circa finem, si cert. pet. quos ad hoc refert, & se-

830 quitur Surdus d. consil. 13. num. 18. Ergo in eius odium † retorqueri non debet: vt illud accipere cogatur. atque, ob id, ei non liceat (si vult) à tota emptione discedere. quod esset contra l. nulla, de legibus, cum multis similibus ibidem allegatis in Glo. & passim à scribentibus.

Et interpretatio illa dicitur fauorabilis, quæ odium excludit: licet inutilis reddatur dispositio. vt ait Illustrissimus, & Doctissimus D. Cardinalis Franciscus Mantica de coniec. vlt. volun. lib. 12. tit. 17. nu. 15. ex l. 2. cum ibi not. per Doctores, præcipuè per Imolam, & Aretinum, num. 2. & Alexandrum num. 4. de lib. & post. & ex l. cum quidam, vbi Ias. num. 6. eodem titul.

Vnde merito est amplectenda. cap. odia, de reg. iur. in 6. & conferunt, quæ ego dixi consil. 24. num. 49. & 50. 1. volum.

831 SECVNDO respondetur, solutionem interesse, † pro parte rei tradendæ, quæ desinit posse præstari, non admitti, quando contrahentes ad substantiam ipsius rei, seu bonorum venditorum,

vel

vel vendi promissorum, se restrinxerunt: vt hoc in casu. sicuti exposui in trigesimo septimo fundamento.

832 TERTIO respondetur, nec etiam solui posse interesse, † quando sequeretur absurdum, & inconueniens, de quo in l. in executione §. pro parte, de verborum obligatio. quod scilicet pro parte fieret traditio rei, & pro parte solutio interesse: vt in proposito. quemadmodum apparet ex pluribus adductis in trigesimo octauo fundamento.

833 Vbi quoque probaui, huiusmodi inconueniens non cessare, † etiam ob causam necessitatis, seu impossibilitatis tradendi; nisi in eo, quod debetur ex dispositione legis: Caeterum si debeatur ex contractu, seu facto voluntario, vt praesenti in casu, secus est.

834 Et ibidem duas differentię † rationes adduxi.

835 Quae in proposito tanto magis obtinent: † cum pars rei, quae tradi non potest, non sit perempta: vt in casibus iurium in contrarium allegatorum: & prout loquitur Hormanoctius in dicto §. Cato, numero 209. in fine, & 210. sed extat, & possidetur à venditoribus pro indiuiso: licet ex Decretis Ducatus Mediolani non possit alienari, nec licentia alienandi ab illius Senatu, neque à Rege Catholico obtineri.

836 Quod non omnino † impossibile iudicatur.

837 Ea † ratione.

838 Quia Senatorum, & Regis voluntas † est mutabilis. l. 4. de adim. leg. l. cum hic status, §. ait Oratio, de sponsalibus, & l. quia poterat, ad Trebellia.

839 Quamuis in dubio † hoc non sit praesumendum. capit. maiores, de baptism. l. 3. & l. eum qui, de probatio. Paris. consilio 172. numero 6. 4. volumine, Natta consilio 176. numero 5. 1. volumine, & Beci. consilio 1. numero 24.

QVARTO respondetur, argumentum non procedere in eo, quod debetur ex contractu conditionali, cuius conditio defecit; tunc enim † solutio interesse non admittitur: quia contractus in totum resoluitur: ex ijs, quae dicta sunt in quinto fundamento.

840

At sic est in proposito, vt ibidem probatum est. Ergo &c.

841 QVINTO respondetur non habere locum, † quando emptor (vt in casu nostro) promisit soluere pretium in pecunia numerata, & non in alia re, contra voluntatem venditorum: quia tunc vice mutua, nec etiam, inuito ipso emptore, venditores possunt ei tradere partem rei venditæ, vel vendi promissæ, & soluere interesse pro alia parte. vt multis rationibus planum fecimus in trigesimo nono fundamento.

842 SEXTO respondetur non obtinere, † quando emptor, pacto expresso, in se suscepit incommodum, & damnum, quod in re empta contigerit, vt in proposito; tunc enim æquitas suadet, quod etiam sentiat commodum effectualis traditionis totius rei, vel in totum contractus resoluatur: nec pro parte interesse accipere cogatur. vt in quadragesimo fundamento probatum est.

843 SEPTIMO respondetur non obseruari, † quando pars bonorum, vendi promissorum, tradi non potest, propter non habitam licentiam alienandi: quia tunc ei, qui emere promisit, ab emptione discedere licet.

844 Præsertim † si vnicum pretium in omnibus sit constitutum. vt ex vera, & communi sententia respondit Curti. iun. consil. 74. per totum, præcipue sub numero 2. de quo ac de Socino iuniore, eandem sententiam approbante, ac de Beroio, & alijs in quinquagesimo quinto fundamento mentionem habuimus.

Et comprobatur ex pluribus congestis à Rolando à Valle consilio 7. numer. 6. cum decem sequen. 3. volum. & Lambertegno de Contractibus in fine, quæstione 79. numero 246. 247. 250. & 251. pagina 492. 493. & 494. atque ex supra dictis in quinquagesimo sexto fundamento.

At hoc in casu res ipsa, ita se habet, vt supra memoratum est. Ergo non est locus solutioni interesse; sed emptori licet à tota emptione discedere.

AD DVODECIMVM.

De promissione retrouendendi facta duobus, quod emptor cogatur alteri, partem suam emere volenti, retrouendere. ex decisione Ruini in dicto §. Cato, in 2. lect. numero 14. & sequacium.

845 PRIMO respondetur huiusmodi decisionem † ueram non esse. ut apertisime probatur ex pluribus allegatis in tertio fundamento, quarto, sexto, & duobus sequenti. decimo tertio, decimo septimo, decimo nono, uigesimo primo cum undecim sequen. quinquagesimo primo, & tribus sequentibus.

846 SECVNDO respondetur, quod eadem decisio † communiter, immo fore ab omnibus damnatur, atque reijcitur. ut innumeris authoritatibus ostendimus in quinquagesimo tertio fundamento.

Et ita argumentum, ex ea desumptum, in oppositum retorquetur.

847 Cum in consulendo, & iudicando, † regulariter à communi opinione non sit recedendum. ex sententia sapientisimi Salomonis. in cap. ne innitaris, de constitut. cum similibus, quæ vulgo ad hoc adduci solent, & de quibus per Scribentes in l. ultima, C. de pœna iudi. qui male iudi. cum alijs à me allegatis consilio 39. numero 99. & tribus sequenti. 2. uolumine, Hippol. Bonacossa in proœmio Commun. opinio. Crimin. Francisco Becio consilio 80. numero 8. Fabio Turretto consilio 68. numero 34. consilio 89. numero 3. & consilio 98. numero 24. 2. uolumine, Antonio Maria Coratio, qui plurimos, ac prope infinitos congerit, idem firmantes, in tractât. de commun. opin. libro 2. titu. 8. num. 16. & ibidem in fine asserit, dubitandum non esse, quin ista sit receptissima, & uerisima opinio.

848 Et quod de authoritate tenentium contrarium, † non sit curandum: cum extet contra eos communis opinio in terminis. ita admonet Ludouic. decisio. Peruſ. 112. numero 16. uersiculo, nec de authoritate, parte 2.

Et à qua communi, potißimum quia æquior eſt, & validioribus ſubnixa rationibus, recedendum non eſſe (ne quis videatur plus velle ſapere, quam ſapere oporteat) cenſuit Ioan. Ronchegallus in l. eandem in principio, num. 83. de duob. reis.

TERTIO reſpondetur diſtinguendo, nam.

Aut facta eſt promißio retrouendendi duobus, vel pluribus ſimpliciter, non determinato pretio.

Aut pretio determinato.

849 Priore caſu procedit † deciſio Ruyni, & aliorum, qui eam tuentur.

850 Et hoc † illa ratione.

851 Quia tunc poteſt pars † afferre tantam vtilitatem reſpectu partis, quantam totum reſpectu totius.

852 Poſteriore verò caſu † locum habet ſententia maiori calculo Scribentium approbata.

853 Ratio † eſt.

854 Quoniam pars † æſtimabitur minus valere, quam ſi cum toto vnita foret.

855 Et propterea venditio † cenſetur indiuidua ex intentione contrahentium. vt in terminis ipſemet Ruynus declarat in l. ſtipulationes non diuiduntur numero 39. verſiculo poteſt iudicio meo, Bolognet. paulo ante numerum 121. verſiculo, nec obſtat dictus §. de verborum oblig. Cagnol. in l. 2. numero 102. ante finem, verſiculo ex quibus, C. de pact. inter empt. & vendit. Ronchegal. in l. eandem in principio, numero 90. de duob. reis. Mozzius de contract. in tract. de ſtipulatione, in ſubdiſtinct. ſtipul. numero 7. verſic. ex tacita.

In caſu autem noſtro pretium eſt determinatum in Scutis viginti ſex mille auri. Ergo &c.

Huc ſpectant ea, quæ diximus in ſecunda reſponſione quinti argumenti.

Alijs etiam reſponſionibus, quæ colliguntur ex prędictis, poſſet euitari; ſed quoniam arbitror memoratas ſufficere; ideo hac in re vlterius non progredior.

Quamobrem ex omnibus à me ſupra perpenſis, & cumulatißime comprobatis, abſque vlla hæſitatione ſubſcribo eleganti, ac eruditißimo Reſponſo Præſtantißimi, Celeberrimique Iuriſconſulti, &

Illustris Senatoris D. Ioan. Francisci Crauettæ, atque illius sententiam; quòd emptori liceat, ob defectum traditionis octauæ partis, à tota emptione discedere; verissimam, ab eaque in iudicando, etiam in dubio, minime recedendum esse censeo.

L. T. E. V.

Brixiæ 4. Aprilis 1596.

ACHILLES PEDROCCHA Vtriusque Iurisconsultus Brixiensis, Comes Sacri Palatij, Aulæque Lateranensis, & Eques Auratus, ac priuilegiatus, Ciuis ex nobilioribus Almæ Vrbis, & omnium Ciuitatum Sedi Apostolicæ, Sacroque Romano Imperio subiectarum, ac totius Italiæ, &c.

Venditores, videntes ex prædictis, Emptorem iustam causam fouere, voluntariè à lite recesserunt; facta resolutione totius contractus, iuxta conclusionem supra firmatam.

RESPONSI AVTEM SVRPA MEMORATI, CVI AVCTOR SE SVBSCRIPSIT, TENOR EST, VIDELICET.

DIRIGAT ME DOMINVS IN VIAM *veritatis, & Iustitię.*

EX instrumento venditionis factę Illustrissimo, & Excellentissimo Co. Francisco Martinengo bonorum della Vinzascha, in Territorio Laudæ, Ducatus Mediolani, apparet, rem venditam fuisse inter plures venditores communem, & pro indiuiso ipsos semper possedisse.

Constat pariter vendita fuisse omnia, & quæcunque bona, & prædia cuiuscunque generis, & qualitatis, quæ in ipsis locis venditores habebant, vnico constituto pretio aureorum viginti sex mille auri, cum debitis, & opportunis clausulis, & maxime cum clausula, de defendendo, & de euictione in plenaria forma.

Quæ omnia, & singula partes prædictæ, & quælibet earum, sub obligatione &c. sibi vicissim attendere, & obseruare promiserunt, cum clausulis, & renuntiationibus solitis, cum consensu, auctoritate, & decreto iudicis.

His ita positis, proponitur in facto M. D. Paulum Emilium Calculum, vnum ex venditoribus, & qui promisit octauam partem vendere, non potuisse ab Excellentissimo Senatu Mediolani licentiam obtinere vendendi.

856 Nam constitutionibus Mediolani † interdicitur omnibus cuiusuis status per se, vel per interpositas personas, directè, vel per indirectum alienare aliquam rem immobilem in Dominio Mediolani sitam, non

subdito illius Dominij: sub pœna confiscationis; & insuper nullitatis contractus.

Quæritur an liceat emptori ab emptione discedere, etiam pro portionibus aliorum?

Et concluditur licere.

Et ad id probandum, sequentes constituo conclusiones in iure verissimas.

PRIMA CONCLVSIO,

857 PRIMA igitur erit conclusio, obligationem ex huiusmodi contractu prouenientem, † dici indiuiduam obligatione, & solutione. tex. est apertus in l. stipulationes non diuiduntur, vbi Bar. oppo. 8. quem alij communiter sequuntur, ff. de verb. oblig.

858 Ideo contractus, † cum dicatur indiuiduus, non potest pro parte approbari, & pro parte reprobari. l. quod si vno, de in diem addict. Deci. in l. 1. col. 2. circa medium, C. qui admitti.

859 Et contractum † indiuiduum dici simpliciter, Baldus. scribit in l. fi. num. 7. C. qui admit.

860 Et in obligatione indiuidua † non sufficere implere pro parte, probat tex. clarus in l. in executione, versiculo secunda species, ff. de verborum obligat.

861 Et ideo per præstationem partis, † non contingit liberatio in parte.

862 Quia, † ex quo in obligationibus facti † post moram succedit obli-
863 gatio ad interesse. dicta l. stipulationes non diuiduntur, versic. Celsus, si contingeret liberatio in parte, illud euenire posset, solutionem
864 fieri † in diuersis corporibus.

865 Quia posset debitor † in alia parte interesse soluere.

866 Quod † inconueniens esset. d. l. in executione, §. pro parte.

867 Idque alia † ratione constitutum.

Quia quando, habito respectu ad finem, ad quem factum destina-
868 tur, præstatio partis † non affert tantam vtilitatem in parte respectu partis, quantam in toto respectu totius, lex non admittit talem partis præstationem, vt contingat liberatio partis.

Hanc rationem considerat expresse Iurisconsultus in d. l. in executione,

cutione, versic. secunda species, & Curt. iun. in terminis venditionis, consilio 74. numero 1. & 2.

Vbi præterea addit, communem esse opinionem Antiquorum, &
869 Modernorum, quod obligatio rem tradi † dicatur indiuidua obligatione, & solutione.

870 Et indiuidua dici, † quæ tantum vtilitatem in parte ratione partis, quantam in toto respectu totius non afferunt. præter iam allegata, probat tex. in l. quod autem, §. fi. cum l. sequen. ff. de in diem addict. l. si quis aliam, ibi *(nam non accepisset integram rem creditor, nisi pro solido eius fieret)* ff. de solut. qui tex. rem omnem in tuto constituit.

Tradit Bart. in l. 1. §. si pecunia in sacculo, per illum tex. ff. depositi, in l. si non sortem, §. si centum numero 5. ff. de condit. indeb. in l. cui vsusfructus, numero 4. ff. de vsufruct. leg.

Quem cupio omnino legi, propter rationes ab eo allegatas, quæ omnes ad casum nostrum plurimum conferunt.

Idem Bar. in l. 4. §. Cato, quæst. 2. in l. stipulationes non diuiduntur in 7. opposi. & quæstio. 3. ff. de verbor. obligatio. in dicta l. si quis aliam, ff. de solutio. Alexan. consilio 186. numero 9. in fi. versiculo similiter non obstat, libro 2. Aretin. consilio 129. Consultissime Domine, circa principium, Ruyn, consilio 137. numero 10. post principium, lib. 1.

871 Similiter pro eadem sententia dicimus, indiuidua dici, † quæ vtilitatis tantæ separata, quantæ vnita non sunt. l. cum eiusdem, §. interdum, ff. de ædel. ędic. Glos. in l. si sponsus, §. generaliter, in versiculo impedire, ff. de donat. inter virum, & vxo.

872 Sic ex mente contrahentium † indiuidua res æstimatur. dicta l. quod autem, §. fin. & duabus ll. seq. ff. de in diem addict. dicta l. cum eiusdem §. interdum, ff. de ædel. ędic.

Textus his accedit in dicta l. si quis aliam, ff. de solutio. Vbi con-
873 tractus † in parte non rescinditur, cum partem quis empturus non fuerat.

Idem probat l. tutor vrgentibus, §. 1. ff. de minor. Vbi si curator prædia vendit communia sibi, & minoribus, si restitutio impetratur,
874 non cogitur emptor † contractui stare de parte curatoris.

Et sic habemus textum decidentem casum venditionis rei communis: prout in casu nostro contingit.

875 Et indiuiduam rem dici † ex mente contrahentium. probat Bartol.

in l. Græcæ §. illud numero 4. ff. de fideiuſ. de quo Alciat. meminit in dicta l. 4. §. Cato numero 56. ff. de verborum obligat. tradit etiam Iaſ. in l. ſi mihi, & Titio numero 5. verſiculo, in ea Gloſ. ibi, *(vel ibi abeſſes)* ff. eodem tit. de verborum obligationibus, Natta conſilio 479. in fine, & in caſu ſcite Baldus conſilio 32. proponitur in facto, libro ſecundo.

876 Vbi, vno ex Dominis rei venditæ ratum habente, † partem pretij ſoluere emptor non cogitur.

877 Quia † ſtipulatio pro parte non poteſt valere, † & pro parte
878 non.

879 Et, quia emptor † non erat contracturus, & promiſſurus pro parte.

880 Nec commoda † contractus potuit emptor percipere.

881 Et, quia non affert tantam vtilitatem pars † reſpectu partis, quantam affert totum reſpectu totius.

882 Et, cum emptio † fuerit facta vno pretio ab eo, qui gerebat nego-
883 cia duorum, & emerit rem vnam, non poteſt diuidi, † quod uno, & indiuiſibili conſenſu celebratum eſt, ab alio non contracturo. hæc ſunt verba Baldi, quem rogo videri, decidunt enim caſum noſtrum: & citat Bartolum, conſilio 32. quod incipit Angelottus.

884 Et, ſi aliud diceretur, † compell eretur inuitus ad communionem, vt ipſe ait,

885 Quæ † diſcordiam parit. l. iure communi, ff. de ſerui. vrb. præd.

886 Et plus emitur † totum in toto, quam pars reſpectu partis. citat l. Meuius ff. de leg. 2.

Quas rationes fere omnes conſiderauit etiam Bar. in d. l. cu vſuſfructus, num. 4. ff. de vſufruc. leg.

887 Mentem etiam ad indiuiduitatem iudicandam inde colligi, † quod in communionem quis incideret. Cuma. not. in d. §. Cato, ibique Butigel. num. 155. Hormanoct. num. 437. Rui. num. 86.

888 Et quod veriſimile non ſit, † eam mentem contrahentium fuiſſe, vt pro parte tantum fieret venditio: præter iam allegata, probat l. fundus ille, ff. de contrahen. emp. Soci. ſen. conſil. 43. colum. 2. poſt medium, lib. primo.

SE-

SECVNDA CONCLVSIO.

889 SECVNDA est iuris receptissima sententia, vnam rem, aut contractum vnum † ob pretium vnicum ęstimari, vbicunque pretio vno res plures venduntur. l. si duos, ff. de contrahen. emptio. l. quod autem, §. fin. & duabus ll. sequenti. & l. cum duo, ff. de in diem addict. l. cum eiusdem, & l. si plura mancipia, ff. de ædil. ędict. l. cum plures, ff. de euicti. tradit Glos. in l. scio, in versiculo si maiori, ff. de restitut. in integ. Glo. & Doct. in l. scire debemus, in versiculo præcedenti in fine, ibique Bart. numero 2. versiculo oppono, de l. si duos, ff. de verborum obligat.

Et notanda est decisio dictę l. si duos.

890 Cum duos seruos quis emisset vno pretio, † quorum alter mortuus esset ante venditionem, neque in viuo consistere emptionem.

891 Et sic, vbi resoluitur contractus † in parte, non subsistit in alia: quia non esset emptum, nisi vtrunque simul, vt Glos. ibi obseruat.

Adeo Baldum in l. cum quædam, §. præterea, numero 6. C. de iure dot. Cumanum consilio 41. colum. 1. post medium, Socinum iuniorem consil. 159. num. 7. versic. secundo facit, lib. 2. Nattam consilio 479. num. 25. & seq. qui plura allegat, quæ plurimum ad casum nostrum conferunt.

892 Scribit etiam, pluribus rebus vnico pretio venditis, resoluto contractu † in vna re, intelligi factam resolutionem ab omnibus. & allegat textus optime probantes in dicta l. si duos, ff. de contrahend. emptione, in l. cum duo, ff. de in diem addict. & in l. cum eiusdem, ff. de ædel. ędict. in quam rem citat Baldum, & alios, tandem concludit

893 huiusmodi contractum † indiuiduum esse.

894 Et in indiuiduis † vtile per inutile vitiari. l. 1. §. item quæritur, ff. de aqua quot. & æsti. cum alijs pereum allegatis.

895 Et cum plura sint genera indiuiduorum, † hoc esse indiuiduum non à natura, aut ratione formæ, aut necessarię alicuius dependentiæ, sed indiuiduum ratione voluntatis. l. Pedius ff. de arbitris.

896 Pręterea ad contractus † vnitatem inducendam, illud considerandum est, quod plurimum ad casum nostrum confert, quod eodem loco, & tempore, apud eosdem testes, eundemque notarium sit celebratus,

bratus. ex his, quæ Bal. notat in l. pen. §. mulier circa finem, ff. solut. mat. in l. legem numero 3. C. de pact. in l. prima circa finem, ff. de oper. liber.

897 Ita Natta ad vnitatem † actuum arguit, consil. 449. num. 8.

TERTIA CONCLVSIO.

898 TERTIA sit conclusio, quotiens capitula omnia † in obligationem vnam conferuntur, connexa, aut correspectiua æstimatur. Cardina. & alij in capit. 3. de iure iur. Brun. consil. 48. num. 6. Natta consil. 177. num. 9. & sequen.

899 Ideo ex connexis, † valere vnum sine alio non potest. l. 3. §. fin. ff. de aqua plui. arcen. l. 1. §. item quæritur, ff. de aqua quoti. & æsti. l. cum hi. §. si prætor, ff. de transac.

900 Et vno ex correspectiuis † cessante, cessat & alterum.

901 Neque vitiari vnum, † sine altero potest. l. etiam, §. ex causa. ff. de minor. l. cum emptor, in princ. ff. de resin. vendi. l. Clemens, §. fi. ff. de hæred. instit. & alibi passim.

QVARTA CONCLVSIO.

902 QVARTO considero, actum interpositionis decreti, † vti iudiciarium, indiuiduum dici.

903 Ideo, aut in totum valere debet, † aut in nihilum. l. in hoc iudicio, ff. famil. hercisc. Signorol. consil. 214. colum. 2. post medium.

904 Et, cum omnia, & singula obseruare promiserint, † implere ex parte non sufficit. ex his, quæ copiose allegata fuerunt.

905 Ideo non releuat † alios paratos obseruare.

906 Quia † vnicus, & indiuiduus sit contractus.

907 Nec aliter emptor † fuerat empturus, tantumque pro aliorum portionibus separatis erogaturus. ex Bartolo, Baldo, iuribusque alijs iam relatis: licet diuersæ sint personæ.

Ex quibus tolluntur omnes obiectiones, quæ in contrarium allegari possent.

QVINTA

QVINTA CONCLVSIO.

908 HIs accedit clausula de defendendo,† quę indiuidua est. l.4.§. fi.l. in executione,§. in solidum, l.cum ex causa ff. de verborum obligat. Alciat. in dicto §. Cato numero 63. Ruynus numero 78. ex Bartolo, ibi in 5. quæstio.

Ex quibus concludo in fauorem emptoris, licere illi ab emptione discedere, vbi res libera illi in totum non tradatur, licentiamque vendendi Senatus Mediolani non impertiatur.

IOANNES FRANCISCVS CRAVETTA
Iurisconsultus, ac Senator, &c.

DEO, ET VIRGINI.

L. E. G.

FINIS.

INDEX LOCVPLETISSIMVS RERVM OMNIVM, LOCORVMQVE INSIGNIVM.

RESPONSI

De Interpretatione, & Resolutione Contractus.
De Diuiduis, & Indiuiduis.
De Pactis inter Emptorem, & Venditorem.
Et quando liceat ab emptione discedere.

PERILLVSTRIS, NOBILISSIMI, ATQVE Integerrimi Viri, ac Iurisconsulti Clarissimi, & Acutissimi.

D. ACHILLIS PEDROCCHAE BRIXIENSIS,

COMITIS SACRI PALATII, Aulæq; Lateranensis, & Equitis Aurati, &c.

Per modum Tractatus ab ipso Auctore miro ordine dispositus: omnibus iuris vtriusq; Studiosis, Publicis Interpretibus, Consulentibus, Aduocatis, & Iudicibus ingens leuamen laboris, & maximam afferens vtilitatem. In quo (præter plurimas Ampliationes, ac Declarationes subiectas conclusionibus subtilissimis, ac in praxi frequentissimis, & inter eximios Iurisconsultos valde cōtrouersis) receptæ etiam sententiæ hoc * Asterisco indicantur.

Actus

Actum.

Addictio.

Addi.

Adiunctus.

Adhaerens.

Administrare.

Admittendus.

Aequalis.

Aequalitas.

Aequiparantur.

Aequipollens.

Aequior.

Aequi-

Aequitas.

Aequum.

Aestimandus.

Aestimatio.

Affectus.

Affiictus.

Affirmatiua.

Agendo.

Alie-

Alienatio.

Aliquid.

Aliquis.

Allodialis.

Alteratus.

Ampliatur.

Ampliatiuus.

Anima.

Ani-

Et à

Bar-

Certior.

Certus.

Cessans.

Clau-

Clericus.

Cogitatus.

Collectiuus.

Commissus.

Commodum.

Communio.

Et

Communis.

Compræhendere.

Compromissum.

Condi-

Et an

Consentire.

Consequens.

Consilium.

Consortes.

Constitutio.

Constitutum.

Consuetudo.

Consumatio.

Contentus.

empto-

Et cele-

Contradictio.

Contrafaciens.

Contrahens.

Contraueniens.

Conuen-

Dare.

Debitum.

Decianus.

Decisio.

Declaratio.

Declaratiuus.

Decennium.

Deceptus.

Decretum.

Defectus.

Defendere.

Dinu-

Diſcordia.

Diſponens.

Diſpoſitio.

Diſpoſitum.

Diſtractio.

Diſtractus.

Distributiuus.

Diuersitas.

Diuersus.

Diuidere.

Diui-

Diuisibilis.

Diuisio.

Diuisus.

Dolosus.

Dolus.

Dominium.

Dominus.

Domus.

Donum.

Dubius.

Duo.

Ecclesia.

Ecclesiasticus.

Edere.

Effectus.

effe-

Efficacissimus.

Efficatior.

Emphyteusis.

Emphyteuta.

Emphyteuticus.

Emitur.

Emptio.

Euen-

Franciscus.

Fraus.

Fructus.

Fundamentum.

Fundus.

Fundatus.

Funiculus.

Gabella.

Hæres.

Hieronymus.

Homo.

Impossibilitas.

Improprietur.

Improprietas.

Impugnatur.

Imputandus.

Inæqualitas.

Incertitudo.

Inchoatus.

Indi-

Indiui-

Et

Inso-

In-

Intereſt.

Interpretatio.

Inter-

Iudicatur.

Iudicium.

Iuramentum.

Iuratus.

Iustificandus.

Ius.

Ratio

Reliqua

Mo-

Naturalis.

Necessarius.

Obesse.

Oblatio.

Obligare.

Obligatio.

Omnis.

Onus.

Opinio.

Paria.

Pars.

Plures.

Pœna.

Pęnitere.

Portio.

Possessio.

Præ-

Pri-

Pro-

Propriè.

Proprietas.

Proprius.

Prumptior.

Punctus.

Pupillus.

Qua-

Qualificatio.

Qualitas.

Quantitas.

Quartus.

Quilibet.

Quotidianus.

Radix.

Ratio.

Ratio

Licet

Rescisio.

Resolutio.

Et

Et

Am-

Resolutiuus.

Resolutus.

Restrictio.

Restrictiuè.

Restringendus.

Restitutio.

Soluere.

Solutio.

Solutum.

Speciale.

Sterilis.

Stipulatio.

Stipulator.

Strictus.

Subauditio.

Subiectus.

Tradere.

Traditio.

Ven-

Venditus.

Venditus.

Verba.

26. Iulij 1599.

D. V. A. E. I. L. E. G.

FINIS.

BRIXIAE,

Apud Thomam Bozzolam. MDIC.

